VACANȚELE SECRETE

VICTOR KERNBACH

VICTOR KERNBACH

VACANŢELE SECRETE

PSEUDOBASME

După volumul apărut la
Editura ALBATROS-1987

Ilustratia copertei : Salvador Dali
Apparition of the Visage of Aphrodite of Cnidos in a Landscape

Victor Kernbach

(n.14 oct.1923, Chișinău; d.16 feb.1995, București) a fost un scriitor român de science fiction și specialist în mitologie, autor al unor lucrări din acest domeniu, între care se remarcă Dicționarul de mitologie generală.

Cărți publicate

1961 – Basme populare gruzine, București, Editura pentru Literatură Universală
1961 – Luntrea sublimă (Editura Tineretului, București)
1966 – Umbra timpului (Editura Tineretului)
1967 – Povestiri ciudate (Editura Tineretului)
1970 – Enigmele miturilor astrale (Editura Albatros)
1978 – Miturile esențiale (Editura Științifică și Enciclopedică)
1983 – Dicționarul de mitologie generală (Editura Albatros) (Editura Științifică și Enciclopedică

București, 1989)
1984 – Biserica în involuție (Editura Politică)
1987 – Vacanțele secrete (Editura Albatros)
1994 – Universul mitic al românilor (Editura Științifică)

CEA MAI BUNĂ DINTRE LUMILE IMPOSIBILE

1. El avea o locuinţă încăpătoare, o bibliotecă diversă, o cămară cu multe conserve, o pisică albă şi un cîine cenuşiu. Era singur printre aceste accesorii şi nu ţinea minte să fi văzut vreodată un semen viu. Nu-şi amintea cînd şi cum învăţase să citească această bibliotecă, tipărită în cîteva limbi. După ce afară se întuneca, tavanele locuinţei se luminau în întregime fără vreo intervenţie a sa, iar cînd se culca în pat, lumina din dormitor se stingea ca să se reaprindă abia cînd el atingea duşumeaua cu talpa. Undeva, într-o încăpere mai largă, un perete avea încastrat un ecran; sub acesta, cîteva butoane. Ani în şir nu rîvnise să afle rostul lui. Sub ecran, într-o firidă, existau două bobine care nu-l interesaseră, pînă cînd se lovi întâmplător de un buton şi capacul unui pupitru cu comenzi alfabetice se deschise. Atunci îşi surprinse o stare nouă pe care, prin rememorarea unei anumite lecturi, o clasifică lesne. Băgînd de seamă că întîia oară în existenţa sa se surprindea curios, cu ajutorul altei cărţi din bibliotecă izbuti să-şi compună o definiţie amănunţită a curiozităţii. Dar, mirîndu-se de apariţia unei stări atît de neobişnuite, fu nevoit să caute şi definiţia mirării. Apoi se compară cu pisica şi cu cîinele, unicele lui repere vii, pe care le considera doar două biomecanisme de complexitate medie. Văzu însă

atunci că nu era chiar aşa. Aceste făpturi erau mereu curioase să afle cîte ceva ce nu cunoşteau. Numai atunci înţelese valoarea adevărată a noţiunii de curiozitate, chiar întrucîtva şi semnificaţia mirării. Se duse în bibliotecă, găsi uşor ce îi trebuia, citi o carte (citea repede: în cîteva secunde o pagină), cartea aceea îl trimise la alta, află şi de acolo ce îi era necesar şi mai află, sumar şi cu totul întîmplător, că există în lume şi ceva ce se numeşte muzică. Aici se strădui mai mult, neizbutind să priceapă noţiunea cea nouă. Răsfoi alte cărţi, găsi nişte nume şi titluri, se întoarse la pupitrul deschis, formă un nume: Bach, şi un titlu: Concertele brandenburgice (fără să reţină cîte sînt) si se aşeză într-un fotoliu (acum mai mult nedumerit decît curios şi renunţînd să-şi mai clasifice nedumerirea) ca să aştepte ce se va întîmpla. Zări o mişcare rapidă în firida cu bobine, apoi auzi ceea ce aflase că se numeşte muzică. După cinci ore era tot în fotoliu. Apoi muzica se sfîrşi. El mai şezu un răstimp, neştiind ce să facă. Şi deodată se simţi dornic să afle şi rostul ecranului. De undeva însă o voce sintetică îl chema să mănînce şi îşi dădu seama că o înregistra de vreo oră, fără totuşi s-o audă. Iar după aceea, o sonerie stridentă răsunînd într-o cameră opacă în care trebuia să se ducă o dată pe lună îl făcu să se scoale şi să meargă în grabă acolo, şi văzu că era întîia oară cînd se grăbea.

Nu întîrziase; dealtfel, nici nu ştia ce este întîrzierea. După cîtva timp, un mic spaţiu de deasupra unei mese se ilumină difuz. O vibraţie discretă se ivi şi dispăru. Iar cînd tavanul se lumină, pe masă era o capsulă cilindrică, voluminoasă, pe care o transportă cu masă cu tot, pe rotiţele din picioarele acestei mese, într-o cameră cu asemenea destinaţie. Trebuia să

deschidă capsula, totdeauna ştia că trebuie s-o deschidă în primele minute după sosire. Dar acum o lăsă acolo şi se întoarse în încăperea pe care o numi (necunoscîndu-i alt nume) camera de muzică. Se aşeză tot acolo, după ce formase acelaşi nume, Bach, cerînd ceva ce reţinuse că se numeşte Messa pentru orgă. De astădată însă cîinele, care nu făcea aşa ceva niciodată, veni după el şi se învîrti în jurul fotoliului, mîrîind cu botul într-o direcţie incertă. Ieşi, a doua oară nedumerit; era totuşi alt gen de nedumerire. Cîinele îl conduse spre camera în care transportase capsula, iar capsula scotea un bîzîit necunoscut. Sutele de capsule pe care le primise (dacă nu cumva erau una şi aceeaşi) şi care plecau singure, topindu-se în aer îndată ce scotea din ele obiectele ce i se trimiteau, erau mute. Dar acum, deşi nici o instrucţiune, nu indica posibilitatea sonorităţii capsulelor, înţelese cauza bîzîitului şi, totodată, sensul noţiunii de întîrziere. Viaţa lui era compusă din diviziuni orare stricte, însă acum putu să se compare cu cîinele şi pisica: ele încălcau regula mai des. Întinse mîinile spre unica manetă ce trebuia acţionată, dar mîinile i se opriră la jumătatea distanţei. Simţi un val nedesluşit de emoţie (citise cîndva despre emoţii). Cum bîzîitul se intensificase, mecanismul datoriei din fiinţa sa împinse mîinile spre manetă, iar în aceeaşi clipa bîzîitul încetă. Deschizând capsula, scoase obiectele pe masă, apoi o închise şi mută obiectele în nişe speciale, readucînd masa, cu capsulă cu tot, în camera opacă. Stătu atent pînă cînd capsula dispăru şi tavanul se ilumină. Se întoarse nerăbdător în camera de muzică, se aşeză în fotoliu, căutînd în memorie o definiţie plauzibilă a nerăbdării, totuşi nu mai ceru instalaţiei nimic nou. Cîinele nu mai era alături, îl părăsise lîngă capsulă. Îl chemă (cîinele

nu avea nume, venea cînd era fluierat). Fără să ştie ce face, ieşi cu cîinele după el din clădirea pe care nu o părăsise niciodată.

2. Această clădire pare un univers. Dar ce este universul? Ea putea să pară un univers închis (şi aşa o socoteau cel puţin două fiinţe din cele trei care locuiau acolo, căci pisica ieşea fără îndoială adesea să exploreze lumea de dincolo de ziduri), pînă cînd locatarul principal a încercat prima ispită, nu de a cunoaşte restul, ci pur şi simplu de a ieşi măcar o dată din lumea sa tradiţională. Restul deducem că îl ştia din cărţi, iar acel rest era universul deschis. Unul era palpabil, celălalt – abstract. Ce relaţie făcea între ele este greu de spus. Am putea să repetăm întrebarea altfel: ce este un univers? Dar nu asta ne interesează aici; poate că ni se propune descifrarea unui destin, deşi nu ştim încă destinul cui, presupunând că am şti ce este destinul.

3. Fie un univers cu aparenţa uneia dintre bulele care se lovesc, mărindu-se ori plesnind, în apa care fierbe într-un ibric. Deci, unul dintre universuri. Iar cu unul (ales la întîmplare de fantezia pură, aşadar de fantezia care, lipsită de o mare parte din elementele strict necesare ale informaţiei, nu ignoră totuşi măcar cît de cît ceilalţi doi factori esenţiali: substanţa şi energia) ne permitem să ne jucăm de-a taxonomia. Neputînd face mai mult, clarificăm. Ne închipuim totodată că tragem cu urechea la sonorităţile evenimentelor ce se petrec în diferite infrazone ale singurei bule alese pentru experimentul epic. Ce iese dintr-un astfel de exerciţiu ludic, nu mai putem prevedea: exerciţiul rămîne însă deschis, căci

mecanismul nu i se mai poate opri.

Literatura – şi cu atît mai mult cea fantastică – fiind o convenţie între doi interlocutori (în ultimă instanţă fictivi, întrucît nu se cunosc direct: naratorul şi cititorul sau, dacă vrem să spunem altminteri: inductorul şi percipientul), am încercat să eliminăm cît mai multe detalii convenţionale şi în primul rînd numele proprii ale personajelor care nici nu mai pot avea privilegii onomastice, de vreme ce nu sînt cîtuşi de puţin persoane în sens comun, ci mai degrabă factori ontici. Am sperat că, astfel, vom purifica ceva măi mult vectorul naraţiunii, oricum impur prin însăşi condiţia ficţiunii epice.

4. Aşadar el avea o locuinţă încăpătoare, o bibliotecă diversă, o cămară cu multe conserve, o pisică albă şi un cîine cenuşiu. Iar după un număr de acte pure, care puteau fi considerate anomalii faţă de regula tradiţională, el ieşise cu cîinele după dînsul din clădirea pe care pînă atunci nu o părăsise niciodată.

Coborînd o vale de nisip, apoi urcînd o coamă pietroasă a unui deal, se pomeni la marginea mării, topite în orizont. Se aşeză pe o stîncă şi privi, cu cîinele lungit la picioarele sale. Începu să recunoască noţiunea de mare (sau de ocean), după geografii şi poeţii din biblioteca sa. O emoţie asemănătoare cu cea din camera de muzică îl îmbibă şi el observă că trupul începea să-i vibreze. Era iarăşi altceva nou, printre noutăţile acelei zile ciudate.

Se lăsă în voia gîndurilor, lucru care i se întîmplase foarte rar sau, mai bine-zis, niciodată în acest înţeles. Alte dăţi nu fuseseră de fapt decît tatonări de idei, între lecturi, nu o libertate nesupusă niciunei norme programatice ca acum. Începu să observe că îi place

marea, că îl fascinează orizontul, că îl încîntă însăşi aventura de a fi ieşit din clădire, iar concomitent cu activizarea acestei lumi obiectuale noi în conştiinţa lui sentimentele cunoscute numai obiectiv deveneau spontan stări subiective. Asociativitatea lui, educată într-o bibliotecă pentru care nu avea (sau i se părea că nu are) un sistem de ghidaj, îi dădea şi ea surprize în fiecare moment. Trebuia să-şi solicite întruna memoria de cititor studios, pentru a raporta noile idei spontane, stîrnite de priveliştea reală, la ideile înmagazinate în cărţile lui. Încercă de pildă să se întrebe de cînd şi de ce izbutise să citească atîtea cărţi, dar nu ascultase pînă atunci muzică, nu pusese în funcţiune ecranul şi mai ales nu ieşise din locuinţă. Sau, reuşind să înţeleagă repede că marea aceasta, pe care deocamdată nu putea s-o identifice, nu era decît una dintre mările lumii, îi răsări brusc minte întrebarea dacă această mare sau această lume cu mările ei se află pe planeta locuită de cei care scriseră toate cărţile şi de cei despre care erau scrise aceste cărţi. Cu astfel de întrebări se ajunge totdeauna în impasul fundamental, şi nu a fost scutit nici el de acest impas. Întrebîndu-se întîi ce lume este totuşi asta în care singura legătură cu exteriorul sînt ciudatele capsule poştale, fu nevoit să se întrebe, inevitabil, cine este la urma urmei chiar el. Şi în aceeaşi clipă se şi ridică, uimit, în picioare. Privea în continuare marea şi avu dorinţa să vadă cum apare la orizont pînza unei corăbii sau fumul unui vapor, cum văzuse în nenumărate imagini din cărţile lui. Dar aşa ceva nu se petrecu nici atunci, nici în ceasurile următoare care se scurseră pînă cînd cerul se întunecă de tot şi răsări, printre stele, luna. Întîi socoti să mai zăbovească pe ţărmul înnoptat, i se făcu însă frig şi porni spre casă. Cîinele îl

urmă liniştit. Se întîlniră în uşă cu pisica: părea că-i aşteptase pe amîndoi, fiindcă intră în clădire după dînşîi. Iar toată clădirea răsuna de glasul sintetic al cămării de alimente şi accesorii. Intrară acolo tustrei. Mîncară tustrei. Dar singurul care înghiţea cu noduri era el. Ştia că trebuie să mănînce, ar fi vrut să facă o derogare de la legile mecanice ale tradiţiei şi nu era în stare, nu descoperise încă revolta, însă descoperea acum mîhnirea. Altminteri ştia bine că o lună întreagă nu va avea nici un fel de obligaţie, cum îi veni să spună, ,,de serviciu”, folosind o reminiscenţă din lecturi, rătăcită în memorie. Reminiscenţa asta îl inundă însă cu brutalitate şi îl făcu să meargă în mare grabă spre camera de muzică. Ceea ce i se păru cu totul ciudat fu că îl urmară cu acelaşi pas alert şi cîinele şi pisica. Se aşeză în fotoliu şi mîna lui ezită îndelung între butoanele sursei de muzică şi presupusele comenzi ale ecranului. Dar nici una dintre instalaţii nu fu pusă în funcţiune. Stătu mult timp aşa, răscolit. Simţea că îl atrage din ce în ce mai mult ecranul. Mîna pornea într-acolo, apoi se retrăgea brusc, uneori aproape tremurînd. Se uita din ce în ce mai fascinat la ecranul gol, amintindu-şi toate tipurile de ecrane despre care citise. Atunci îi încolţi în minte ideea că numai ecranul i-ar putea dezvălui misterul care începuse să-l bîntuie, prin afectele şi întrebările cu care intra treptat în impact.

Şezînd o vreme fără să întreprindă nimic, îi străluci deodată o frază memorată cîndva textual, pesemne pentru ceea ce i se păruse odinioară o idee ori absconsă, ori absurdă. Şi-o repetă, spre surprinderea lui, cu voce tare (cum nu i se întîmpla decît rareori, cînd le vorbea animalelor sale dintr-un impuls ludic). Lucrul cel mai minunat cu care ne putem întîlni este

misterul! Altădată nu insistase asupra faptului că asemenea idee ieşise tocmai din capul fizicianului Albert Einstein, cum se numea acela în cărţile din marea bibliotecă, însă acum tocmai acest lucru i se păru foarte firesc, după ce reexamină în gînd sensurile şi consecinţele teoriei relativităţii. Dar tocmai această constatare de acum i se păru catastrofală.

Prin urmare, îşi zise, în ecran, cel puţin în acest ecran, este misterul. Şi ce este sau ce poate fi misterul altceva decît se explică în definiţiile din dicţionare, pe care le ştia exact, nu se mai gîndi.

Întinse iarăşi mîna spre comenzile ecranului şi iarăşi ea se opri la jumătatea distanţei. O stare tulbure se instala în el şi simţi chiar că mîna începea să-i tremure. Îi trebui multă vreme să-şi deceleze starea neobişnuită şi să-şi dea seama că îl cuprinsese frica. Nu înţelesese niciodată starea de frică, nici explicată de tratatele de psihologie şi etologie, nici portretizată exemplar în ficţiunile literare; iar acum o descoperea în el însuşi. Dar, se întrebă ezitînd, frică de ce, frică de cine? Îşi amintea că citise despre cîini fricoşi sau despre curajul aţîţat de frică al altor cîini; numai cîinelui său nu-i era frică de nimic, nici pisicii. Frica, se gîndi el, trebuie să aibă un obiect, iar obiectul acesta nu i se părea posibil să-l constituie instalaţia cu ecran. Şi totuşi, deşi parcă ceva din el, ca un gînd dominant, îi alunga stăruitorul gînd viclean secundar, tocmai gîndul viclean îşi făcea cu îndărătnicie loc în mecanismul gîndirii logice, pînă cînd răzbi izbucnind în ideea că ecranul, risipind poate un mister iniţial, va produce o grămadă de alte mistere, din jungla cărora spectatorul nu va mai fi în stare să scape. Şi presimţi că misterul cel mai înspăimântător era legat de propria sa fiinţă.

Se sculă încet şi se îndreptă greoi spre bibliotecă.

Observă, şi bucuros dar şi îngrijorat, că şi cîinele şi pisica veneau după el. Avu senzaţia confuză că se petrece *altceva.*

5. Şedea la masa de lectură, fără să-şi mai fi căutat vreo carte. Avea nevoie să stea pur şi simplu printre cărţi. Pisica se urcase pe masă, lîngă cotul lui, şi torcea. Cîinele îi adormise la picioare. Rotindu-şi privirea neutră peste rafturi, îşi aminti de nişte lecturi geografice, sau zoologice. Se întrebă deodată (mirîndu-se că nu-şi mai puse-se asemenea întrebări) de ce nu auzise pînă acum nici ţipăt sau ciripit de păsări, nici răgete, sau mugete de animale sălbatice, nici vuietul mării care se dovedise atît de aproape, nici freamăt de copaci, nu observase tunete, nu ascultase vîntul. Să nu fi fost acestea decît născociri scrise în cărţi? Sau clădirea lui, printr-o construcţie specială, îl ferise de tot ce era afară? Îşi zise că va trebui să exploreze împrejurimile mai departe. Dar cum, cu pasul? Cărţile lui descriau tot felul de vehicule pentru terenul solid, pentru mări, pentru văzduh, pentru spaţiul interplanetar. Exista în clădire vreunul din acestea? Se dumiri că nici nu-şi cunoştea prea bine toată locuinţa, într-adevăr prea mare pentru un om, o pisică şi un cîine; iar aici îl fulgeră alt gînd: a spus despre sine că e om, însă oamenii din cărţi aveau ascendenţi şi descendenţi sau cel puţin ştiau că avuseseră o familie, nişte părinţi. Chiar trăind în singurătate, aceia nu trăiau decît într-o singurătate relativă, căci se vedeau între ei, îşi puteau vorbi unii altora, comunicau la distanţă prin diferite mijloace. El descoperise lumea celorlalţi în cărţi, acum şi în camera de muzică. Din toată acea misterioasă lume lui nu i se dăduseră decît aceste două animale, un cîine cenuşiu şi o pisică albă.

Nici măcar nu ştia sigur de cînd, existau ele în această casă. Şi ce vîrstă avea chiar el, de cînd se afla aici? Sau ce era lumea în care locuia – o planetă pustie, un asteroid amenajat ori poate un colţ de claustrare sau un laborator, teledirijat chiar de pe planeta unde trăiesc oamenii aceia din cărţi şi din muzică? Se cuvenea oare explorată lumea de dincolo de ziduri, sau trebuia, mai sigur, explorat numai secretul ecranului?

În atîţia ani ar fi fost bine pentru el, cum credea acum, să fi apărut cineva din toţi oamenii aceia. Se gîndi la unii exploratori solitari despre care citise. Dar cît de solitari fuseseră ei, dacă pînă la urmă tot se regăseau cu alţi oameni sau, dacă mureau în singurătate, pînă să fi murit, ştiau pe cine părăsiseră, ai cui fii au fost, cine îi aştepta acasă: El însă nu avea acest privilegiu. Nu aştepta decît, o dată pe lună, acea capsulă neînsufleţită care îi aducea alimentele şi obiectele necesare şi altceva nimic. Nu ştia măcar cine manevrează capsula sau de unde se tot iveşte ea. Şi se întrebă cu groază: cine, dintre el şi capsulă, era robot? Dar cum ea nu venea pe uşă, ci se compunea în spaţiul camerei speciale şi tot acolo se dizolva dispărând, nu cumva era un vehicul venit din alt timp, şi atunci nu cumva el era un om ca toţi oamenii, doar expediat sau abandonat – cu o parte din memorie spălată – pe aceeaşi planetă comună care se numeşte Pămînt, însă într-o epocă dinainte de omenire sau în una de după ea, cine ştie cu ce scop obiectiv şi pentru cîtă vreme subiectivă?

Întrebarea, topindu-se în ceaţa oboselii, capul îi căzu pe masă, în somn.

Iar cînd se trezi, într-o stare nici tulbure nici prea limpede, privi mai întîi în neştire spre cotoarele miilor de cărţi, apoi sări de pe scaun, speriind cîinele care-l

veghease ori dormise alături, şi se repezi spre rafturi. Văzu aievea cu surprindere, ba chiar i se păru că o palpează, ideea de a reciti cel puţin titlurile tuturor acestor cărţi, ca să-şi dea seama dacă nu cumva cartea-cheie există acolo şi n-o observase.

Timpul trecea. Rafturile erau din nou răscolite, cărţile cercetate prin sondaj sau prin lectură sistematică. Nu mai ştia cîte zile s-au scurs. Rareori se mai ducea în dormitor, mulţumindu-se să se odihnească un răstimp minim cu capul pe braţe, la masa de lectură. Uneori nu mai lua în seamă nici soneria care-l chema în camera de provizii să mănînce. Cum nu mai consulta calendarul, pierdu din vedere ziua sosirii capsulei, cînd nu-i auzi nici bîzîitul, şi continuă să-şi răsfoiască înfrigurat cărţile în căutarea dezlegării misterului. Şi atunci toată clădirea se alarmă.

În drum spre camera de recepţie a capsulei i se născu altă idee, de care îşi păru sieşi mulţumit. Capsula poştală aştepta, alarmînd nişte instalaţii din toată clădirea, pe care el nu le cunoştea. Întinzînd mîinile spre capsulă, îi trecu prin minte ce s-ar fi întîmplat dacă el nu venea s-o deschidă sau dacă nu ar fi putut veni, fiindcă ar fi fost mort, aşa cum mureau numeroase personaje în cărţi. Zîmbi. Îşi simţi zîmbetul, fără să aibă nevoie să şi-l verifice în vreo oglindă. Zîmbi şi mai tare, pricepînd că era, probabil, primul lui zîmbet. Transportă apoi capsula în camera de provizii şi o goli, fără s-o închidă. Cine îl învăţase să manevreze capsula? De astădată examina foarte atent toate obiectele primite dar, decepţionat, văzu că nu era nimic în plus. Acum ştia că aşteaptă şi altceva, ceea ce unii oameni numiseră în cărţile lor mesaj. Nu exista nici unul. Şi atunci, lăsînd capsula încă deschisă (era acum

mută), merse din nou în bibliotecă să caute o hîrtie, asta fiind tot ce ştia despre modul de a transmite un mesaj, ba chiar fu îngrijorat amintindu-şi că nu scrisese mai nimic, numai rareori, în joacă, neavînd ce să scrie nici cui. Găsi hîrtie, găsi un instrument de scris, se gîndi multă vreme, pînă cînd reuşi să formuleze o frază: „Vreau să cunosc propria mea realitate, cine sînt eu şi unde sînteţi voi.” Asta era tot. Se întoarse în camera alimentară, printre provizii, băgă foaia în capsulă, o închise şi, readucînd-o pe masa cu rotile în camera opacă, aşteptă. I se păreau secundele prea lungi şi parcă spera ceva, fie să explodeze capsula, fie să nu mai plece. Dar capsula poştală se topi ca de obicei în spaţiul încăperii.

Ieşi de acolo şi, după o ezitare, nu se mai duse în bibliotecă. Cîinele veni din proprie iniţiativă după el, cînd îl văzu ieşind pe uşa clădirii. Cărţile, îşi zise aşezîndu-se pe stînca din faţa mării, nu-mi mai pot răspunde, ele îmi spuneau totul cînd nu le întrebam nimic şi nici nu am *toate* cărţile, *ei* mi-au dat numai ceea ce au vrut să-mi dea... Privi lung spre orizontul care se aburea, spre seară. Cine sînt totuşi *ei*? se mai întrebă o dată. Apoi îşi aminti de cărţile care descriau, destul de sumar, nişte forme de gîndire care se numesc religii. Văzuse destule imagini ale unor clădiri folosite ca locaşuri de adoraţie ale unei divinităţi ori a mai multora. Nici o carte nu-l lămurise îndeajuns ce este o religie sau de ce unor oameni le este atît de necesară prosternarea în faţa misterului. Dar oare misterul este un singur fel de mister? Se pomeni, întîia oară, întrebîndu-se de ce nu i se dăduse aici, în bizara lui recluziune, şi o femeie şi, mai ales, de ce nu se gîndise el însuşi vreodată pînă acum la ideea de femeie, la ideea de cuplu şi la ininteligibila noţiune de

dragoste între sexe. Aşa, îi reveni întrebarea despre sine. Îşi perindă prin minte tot ce căutase sistematic despre roboţi. Existau în această privinţă multe cărţi. Erau clare. Aflase corect că oamenii îşi fac roboţi şi că îi utilizează în nenumărate domenii. Dar nimic din toate acestea nu-i spunea dacă el însuşi era om sau robot sau un om transformat în robot, cine ştie după ce criterii. Se gîndi chiar că poate nu era capabil nici să moară decît cînd ar vrea *ei.* Care *ei?* Nişte experimentatori atotputernici ca şi marii zei, descrişi în două feluri contrare, în cărţile pe care le-a citit?

Îşi petrecu toată noaptea pe malul mării, neluînd în seamă răcoarea. Cîinele se ghemuise la picioarele lui şi nu-l părăsise. Abia în zori se întoarseră amîndoi acasă.

6. Cînd încercă în sfîrşit să-şi rupă inerţia şi să se consacre manipulării ecranului, nu găsi nici acolo nimic cu mult mai mult decît în cărţi. Chiar dacă aici imaginile păreau vii, în mişcare, în culori mai pure decît cele din cărţi, în proiecţii tridimensionale (recunoscuse în acest aparat principiul, înţeles din cărţi, al holografiei), chiar dacă erau sonorizate integral şi nuanţat, rămîneau pentru el ca şi mute. El căuta în imagini nu imaginea, ci un conţinut special, care însă nu se ivea de nicăieri. Şi totuşi nu mai părăsea camera de muzică (îi păstrase acest nume), decît pentru a se hrăni ori a dormi. Alterna între muzica extrasă din bobine şi perindarea imaginilor pe ecran. Aflase oarecari lucruri, în parte mai noi, văzînd planete transformate în teritorii agrare, planete cu industrie robotizată, planete cu fiinţe prea puţin diferite de aspectul generic al omului, iar între ele nu mai multe decît rasele care populează (sau populaseră) Pământul. Se şi comparase în oglinzi cu

oamenii şi nu văzuse nici o deosebire esenţială între ei toţi şi el: mînca, dormea ca şi ei, gîndea, ezita, avea nedumeriri şi sentimente, începuse să fie ros de întrebări, îşi pusese chiar şi întrebarea fundamentală despre sine şi întrebarea tradiţională ce sînt (dacă sînt) zeii. Ba chiar îi veni în minte că ecranul, muzica şi biblioteca erau născocirile optime pentru un ins solitar ca el şi aproape că se socotea fericit de absenţa plictiselii, descifrată chiar din definiţia ei. Dar îl supărau aceste trei surse de informaţie şi divertisment, din ce în ce mai dur, pentru că (exceptînd datele cronologice din cărţi), imaginile date de ecran îi păreau simboluri eterne: şi chiar cînd, în cărţile sale, putea să dateze evenimente şi persoane, cronologia lor nu avea nici o relaţie cu timpul sau pseudotimpul în care trăia el însuşi, neştiind măcar dacă trăieşte *înainte* sau *după*...

Iar acum băgă de seamă că nu fusese niciodată atît de atent la calendar, la calendarul său, care nu indica decît zilele şi lunile, ştiind că anul s-a schimbat cînd a apărut pe ecranul de afişaj un nou 1 ianuarie. În ziua sosirii obişnuite a capsulei poştale nu-şi mai găsea locul, umblînd agitat între ţărmul mării şi camera de muzică sau între bibliotecă şi odaia cu provizii. Apariţia capsulei îl găsi aşteptînd-o în picioare. O duse în grabă în încăperea cuvenită, îi scoase şi-i cercetă înfrigurat tot conţinutul, mai verifică o dată toate conservele şi toate obiectele uzuale, şi se întristă. Nu i se trimisese nimic mai mult ca de obicei şi nimic mai puţin.

După ce capsula plecă, el porni apăsat, de astădată fără ezitări, ba chiar păşind metodic. Îşi adună mai multe provizii într-un mic container pe care nu-l folosise niciodată şi căruia îi inventă un sistem de agăţare pe umeri, cum văzuse undeva într-o carte.

După mai multe eforturi, descoperi o haină uşoară, mai degrabă un combinezon uşor şi subţire, ca toate veşmintele lui, care avea însă capacitatea să împiedice orice pierdere de căldură. Mai găsi şi ceva, ce i-ar fi folosit drept cort, cu sursă proprie de lumină; iar dintr-o vergea metalică îşi făcu, inspirat tot de lecturile lui, un baston. Toiagul meu de drum! îşi zise surîzînd. Şi ieşi, chemînd cîinele şi pisica: Pornim la drum, trebuie să cunoaştem lumea! le spuse.

Se îndreptară în direcţia contrară mării. Întreaga lui povară nu avea decît o greutate derizorie. După cîteva minute de mers, intrînd într-o vale largă, i se deschise priveliştea unei păduri şi a unui fluviu strecurîndu-se printre nişte stînci şi abia atunci băgă de seamă că pe zare se zugrăvea palid, ca în acuarelele chinezeşti, un lanţ de munţi. Cîinele i se alăturase, mergînd în acelaşi pas, dar pisica se opri după scurtă vreme, miorlăi spre el, îl privi ţintă, şi apoi porni tacticos spre casă, cu coada în sus. Nu avea cum s-o silească şi nici nu ar fi dorit aşa, simţi însă o mare tristeţe a despărţirii de ea. Se întoarse şi el ca să-i lase pisicii la îndemînă o provizie de hrană nealterabilă, după aceea porni, numai cu cîinele către noul orizont care începuse să-l fascineze.

Poate că trebuia să fac asta mai demult. Poate că asta e chiar menirea mea, dacă cumva sînt o fiinţă experimentală din laboratorul cine ştie cărui experimentator. Sau poate că sînt un astronaut abandonat sau pierdut sau unul care a fost adus singur aici pînă vor veni alţii sau toţi ceilalţi. Măcar nu ştiu ce vîrstă am, probabil sînt foarte tînăr, cine să ştie! nici de unde am venit, poate dintr-o eprubetă... Zîmbi neutru. Poate că totuşi mai am şi alt viitor! Sau trebuia să rămîn acolo, în casă, dacă ei nu mi-au comunicat

nimic? Sau poate că nu mi-au comunicat nimic numai pentru că sînt interesaţi de reacţiile mele?

Gîndurile i se perindau tot mai alert, pe măsură ce trupul îi obosea. Cînd ajunseră pe malul fluviului, erau osteniţi amîndoi, şi el şi cîinele. Abia putu să-şi înjghebe aşa-zisul cort, ca să intre într-însul şi să adoarmă numaidecît unul lîngă altul.

Următoarea zi fu destinată explorării pădurii, ceea ce se mai întîmplă şi în multe alte zile după aceea. Zărise acolo chiar unele păsări; mîrîitul cîinelui îi atrase atenţia spre un animal gingaş, iţindu-se într-un tufăriş: privea din desiş, spre el, o vietate care părea căprioară. Dar pădurea nu era prea populată de vietăţi, cum citise că trebuie să fie toate pădurile. Într-o zi, se întrebă; dacă va mai nimeri drumul înapoi, dar se linişti imediat, uitîndu-se la cîine. Într-adevăr, îşi zise atunci, de ce mi s-a dat un cîine?

Iar timpul trecea. Nu-şi chinuia conştiinţa cu ziua de sosire a capsulei: avea la el toate instrumentele indispensabile măsurării timpului şi chibzuise ca, la jumătatea lunii, să pornească îndărăt; sau, dacă ar întîrzia, era sigur că riguroasa capsulă poştală n-o să plece fără să fie manipulată de el. Poate să aştepte sau (şi începu să rîdă) să vină să-l caute *ea* aici.

În parte, aşa se şi întîmplă: ispita peisajului îl făcu să pornească înapoi abia cînd luna era pe sfîrşite. Iar într-o dimineaţă, cînd se pregătea să strîngă cortul, cîinele începu să urle. Urla, privindu-l parcă rugător. Dar cînd, tulburat de această manifestare nemaivăzută, făcu un pas în direcţia explorării, cîinele nu mai vru să-l urmeze şi chiar îl trase cu dinţii de haine în direcţie opusă, ceea ce i se păru ciudat şi nu tocmai, aşa că, silit într-un fel, dar şi interesat, acceptă dorinţa cîinelui de a se întoarce.

7. Zilele de întoarcere se scurgeau greu, mult mai greu decît trecuseră celelalte. Drumul era monoton, deşi în peisaj frumos, însă văzut şi altădată. Cîinele mergea mai mult în faţa lui, asumîndu-şi rolul de călăuză. Şi-ar fi dorit o ploaie, dar nu văzuse niciodată vreuna reală, decît numai din cînd în cînd nori mici şi rarefiaţi. Şi totuşi, cum creşteau pădurile acelea verzi? Iar ape existau: dincolo marea, dincoace fluviul. Sau nimerise poate numai un anotimp de secetă. Uneori simţea chiar ispita să abandoneze totul, să se întoarcă în pădure şi să încerce traiul primitiv despre care citise undeva, mulţumindu-se cu vegetalele sau poate să înveţe să-şi facă arc şi săgeţi şi să se hrănească din vînat, aprinzînd focul cu beţe frecate. Apoi respinse cu oroare ideea din urmă, ea divulgîndu-i o năzuinţă ucigaşă care nici nu-i aparţinea, nici nu putea să-i aparţină. Şi, pe urmă, era sigur că n-ar fi vrut cîinele să se mai întoarcă; acest cîine năzuia acum, enigmatic, mereu în direcţia casei lor. Îl va urma, n-avea încotro...

Şi într-o dimineaţă zări mica vale ştiută. O recunoscu poate mai mult datorită cîinelui, care lătra acum delicat, mai mult într-un ton de veselie, dînd mereu din coadă şi grăbind paşîi. Dar cînd drumeţul obosit se sprijini o clipă în toiagul metalic şi se pregăti să-şi contemple casa, n-o zări nicăieri: acolo unde o lăsase, acum era un loc nisipos pustiu. Făcu cîţiva paşi, contrariat, cînd văzu cîinele care-şi schimbase direcţia. Şi observă atunci, pe marginea de sus a văii, înspre marea care, deşi bănuită, încă nu se zărea, un obiect impunător şi discret, în care cu greu recunoscu alura capsulei poştale. Nu era însă ea, căci aceasta de aici era mult mai mare. Deşi părea metalică, nu sclipea deloc în razele soarelui, care se scurgeau pe lîngă ea,

doar aburind-o uşor. De fapt, nici nu părea reală.

Coborî privirea şi zări, pe o piatră albă de la baza capsulei, pisica lui albă; de aceea n-o văzuse de la început! Cîinele alergă spre pisică şi îşi lăsă prietenos botul pe labele din faţă. Pisica se sculă şi ridică coada în sus, legănînd uşor numai vîrful. Nu era nimic altceva, nimeni altcineva, lîngă capsula care aici, de aproape, la lumina zilei, părea mai curînd făcută dintr-un abur compact.

Şi atunci, rezemîndu-se în toiag, el se apropie încet de capsulă, cu un sentiment nelămurit şi complex în care păreau să fie şi tristeţea şi teama şi bucuria şi speranţa şi curiozitatea şi cine ştie ce altceva.

PARADOXUL DUBLURII

Într-o primăvară inconstantă, după o zi care antologase toate anotimpurile şi acum răspîndea un aer cenuşiu de toamnă tîrzie, ei tot mai şedeau sub pinul bătrîn care le dădea uneori iluzia veşniciei; zăboveau într-un spectacol mut, în jurul unei mese de grădină, pe care paharele demult golite de ceai şi farfuriile abandonate accentuau dispariţia unei solemnităţi ce le dominase la un moment dat mica sindrofie. Erau patru: două femei, un bărbat şi un adolescent aproape bărbat.

— Poate, dacă nu picam eu peste voi, zise cea mai în vîrstă dintre femei, aţi fi găsit cea mai bună soluţie sau n-aţi fi găsit nici una, dar ăsta e destinul mătuşilor

care se întorc după treizeci de ani! În orice caz, ceea ce vreţi voi să faceţi e stupid, băiatul n-are nici o vină şi nici voi nu sînteţi vinovaţi cu nimic. E o deosebire…

— Conflictul dintre generaţii, zise patetic femeia mai tînără. Îi sînt mamă şi nu-l simt lîngă mine.

— Fleacuri, zise mătuşa. Diferenţa de ani şi nepriceperea voastră, atîta tot.

— Dacă aş fi putut, să prevăd! zise bărbatul.

— N-ai fi putut să prevezi decît ce se poate prevedea, adică nimic, răspunse mătuşa.

— Sau dacă m-aş putea întoarce acolo, în tinereţea mea, să corectez! reluă bărbatul, mai puţin ferm.

— Uite, tanti, la ce se gîndeşte soţul ăsta. Dar timpul nu se poate da înapoi ca un ceasornic! şi ea zîmbi silnic.

— Nu zîmbi aşa, zise mătuşa. Poate că e singură soluţie.

Atunci, tînărul, pînă atunci ca şi absent, interveni interesat:

— Credeţi că timpul se poate întoarce înapoi ca un ceasornic?

Părinţii nu-i dădură atenţie, dar mătuşîi i se aprinseră în ochi nişte flăcări; vocea rămase neutră:

— N-am zis asta.

Abia atunci bărbatul deveni brusc foarte atent, ca şi cum ceva neobişnuit i se strecurase în minte. Mătuşa observă şi spuse în doi peri:

— Despre asta o să mai vorbim mîine. Voi aţi uitat că eu m-am dezobişnuit de mult de clima voastră cu nazuri.

Se mutară cu toţii în casă, unde nu mai vorbi nimeni nimic, fiecare retrăgîndu-se în colţul său. Totuşi mai tîrziu, după ce soţia se culcă şi adormi, soţul ieşi în salon într-o doară şi, văzînd încă lumina în camera

mătuşii, bătu la uşă, iar mătuşa ieşi foarte firesc, parcă ar fi aşteptat să fie chemată din clipă în clipă. El nu ştia prea bine nu numai cum să înceapă, dar nici măcar ce să înceapă, cu toate că se simţea din aerul de oarecare enigmă şi sfială că de de fapt dialogul începuse, chiar dacă deocamdată mut. Pînă să deschidă gura, bărbatului i se păru deodată că remarcă ceva anormal în conduita mătuşii; dar apoi socoti că numai i se păruse, fiindcă ea nici nu era mătuşa lui, ci a soţiei, el n-o văzuse decît o dată, puţin după căsătorie, cînd călătorise cu mireasa în voiaj de nuntă prin părţile unde această mătuşă trăia retrasă demult, şi totuşi ceva straniu se petrecea, acum.

— Ce pot face? zise el într-o doară. Timpul e din păcate ireversibil, cum spunea şi nepoata dumitale.

— Nu-i vorba de asta, zise mătuşa neutru, apoi atacă: Dar tu crezi serios că e aşa?

— Am învăţat demult, zise el cu oarecare plictiseală, că numai crezînd totul serios poţi să te îndoieşti de orice.

— Vorbeşti în dodii, zise mătuşa. De fapt orgoliul tău e subminat de superstiţii. Deşi, dacă mă gîndesc bine, te cunosc prea puţin.

O clipă, bărbatului i se păru că mătuşa soţiei sale se clatină sau se leagănă sau că se abureşte, apoi o revăzu limpede, cu chipul puţin mai crispat. Îşi încordă ochii şi o privi mai atent, vru s-o întrebe ceva, apoi se pomeni spunînd şi speriindu-se treptat tot el de ceea ce spunea:

— Tanti Coridvena, cine eşti dumneata la urma urmei şi de unde ai numele ăsta? E ceva tare nefiresc în dumneata... nu nefiresc, mai degrabă straniu.

— Ei! zise mătuşa Coridvena, o fi misterul eternului feminin. Iar numele e celt, al unei zeiţe albe...

El o privi lung, ea nu rîse, cu toate că acum el se aştepta s-o vadă rîzînd; apoi se gîndi că totuşi de ce trebuia neapărat să rîdă şi rosti incolor:

— Cine ştie cine eşti şi te dai drept mătuşa soţiei mele! apoi, jenat de ceea ce spusese, începu să rîdă, cam fals.

— Hai să discutăm serios, zise mătuşa Coridvena. N-are importanţă cine sînt şi cine nu sînt, are importanţă ce ai spus tu că ai vrea să faci pentru fiul tău, acum. Dealtfel, tu eşti un tip mai interesant decît pari şi regret că sînt prea bătrînă. Iar dacă am judeca bine şi ai putea crede, ai crede că nu sînt mătuşa nevestei tale, ai putea fi de vîrsta mea sau chiar mai în vîrstă ca mine. Depinde numai de tine...

El o privi contrariat în timp ce ea rîdea, de astădată tot mai amuzată de ceva ce părea ştiut numai de dînsa.

— Nu prea înţeleg, zise el.

— Nici nu trebuie, îi răspunse Coridvena: supune-te! şi se mută pe alt scaun, lîngă el. Supune-te, adăugă ea, şi fii prudent! Repet: eşti un tip interesant, dar nu te înfumura, nu e ce crezi tu, adineauri am glumit, n-aş avea nevoie de pasiunile tale, poate numai de tine, dar tu însuţi ai nevoie de tine. Şi la urma urmei îţi sînt mătuşă, un fel de mătuşă a nevestei tale sau, dacă vrei, vreo rudă ceva mai îndepărtată. Eşti gata?

— Mă uluieşti, tanti sau doamnă Coridvena. La ce să fiu gata?

— Eu te-am întrebat dacă eşti gata să înfrunţi riscul surprizelor. Atît. Şi, bineînţeles, să fii prudent. Spune, eşti?

El ridică din umeri, însă ochii îi sclipeau de curiozitate şi de poftă de aventură sau de poftă de risc, deşi îi era frică să recunoască faţă de sine că se

gîndise o clipă la ceea ce dorea: întoarcerea în vechiul timp, căci atîta cît se abandona reveriei, aproape credea în putinţa translaţiei, dar cea mai fragilă rază de speranţă acum îl înspăimînta, cu atît mai mult cu cît îşi dădea seama şi mai desluşit că între timp pe faţa acestei doamne se petrecuse o schimbare, ea părînd deodată mult mai tînără, dar şi mult mai bătrînă. Pînă s-o întrebe însă ceva, ea scoase din poşeta pe care nu se ştie de ce o adusese cu sine din camera ei un soi de cerc de sîrmă subţire cu mai multe noduri şi, venind foarte aproape de el, îi petrecu cercul în jurul frunţii, peste tîmple, încheindu-i-l la ceafă. Iar în vreme ce el băga de seamă că şi ea are unul la fel (pînă atunci nu-i dăduse importanţă, crezîndu-l un simplu element de coafură, un fir care-i ţinea părul cărunt de femeie aproape bătrînă), ea îl privea, drept în ochi, de foarte aproape, şi în cele din urmă, pe măsură ce el simţea o dulce ameţeală, ca înainte de a aţipi, ea îi spunea aproape în şoaptă:

— Dragul meu Dreg, tu care nu ştii de ce te cheamă aşa, acum pleci şi te însoţesc o parte din drum, şi n-ai să mă poţi întreba nimic în cursul mişcării, ai putea numai după aceea, însă după aceea nu voi mai fi cu tine. Ascultă-mă bine acum, cît mai poţi să nu greşeşti: tot ce ştiai că ai vrea şi nu e cu putinţă, acum se poate. Nu e vorba atît de fiul tău, cît de tine: tu te întorci în trecutul tău. Trebuie să fii atent la succesiunea inversă a vîrstelor tale pe lîngă care vei trece, ca să ştii unde te opreşti. E destul să te gîndeşti acum unde vrei să ajungi, dar să nu te gîndeşti în clipa aceea la nimic altceva. Spune-mi, mai zise ea aplecîndu-se şi mai mult spre el, n-ai să te înspăimânţi cînd ai să te întîlneşti fizic cu tine însuţi, cel care ai fost?

El era fascinat de faţa Coridvenei şi era gata să uite să-i răspundă la întrebare, dar zise cutremurat:

— Bănuiam că, chiar dacă s-ar putea în general, nu s-ar putea niciodată aşa... În paradoxul dublurii, parcă aşa se spune? Vai, ce fascinantă eşti... doamnă Coridvena!

— Lasă acum asta! zise Coridvena cu severitate. Dacă aş vrea te-aş lua cu mine în timpul fără vîrstă. Nu crezi că aş fi putut veni de acolo pentru tine? (Îl privi cum tăcea încordat.) Prin mătuşa soţiei tale, doamna Coridvena, despre care voi nu ştiaţi că a murit de curînd.

El o întrerupse:

— Nu ştiu ce-i cu mine... De unde ştiai dumneata de existenţa mea, dacă-i aşa cum spui? Mi-e frică!

— Linişteşte-te, zise ea. Avem timp să lămurim totul şi să ne ducem şi *acolo.* Dacă ai şti cu adevărat că timpul nu e decît un cîmp coexistent cu tot ce e în el! Dar acum n-am răgaz să-ţi ţin prelegeri. Am înţeles ce era în reproşul pe care ţi-l făceai: „Dacă aş fi putut să prevăd!” – nu aşa spuneai? Adevărat, te-ai gîndit să poţi corecta? Uite, îţi ofer ocazia asta. Du-te şi nu uita unde trebuie să te opreşti.

Dreg simţi întîia oară că o ia în serios şi se temu să întrebe amănunte, totuşi spuse:

— Dacă m-aş opri în faţa adolescentului care eram eu, de pildă cel de nouăsprezece ani?

— Nu e bine, zise ea, du-te mai adînc, mai devreme, să zicem cînd aveai zece ani, dă-te drept rudă îndepărtată. Nu uita: ai nevoie de nişte obiecte preţioase nebătătoare la ochi: un inel, un ceas, să le vinzi ca să ai banii epocii, deşi nu vei sta mult, dar trebuie să-i duci un dar... băiatului care ai fost tu. Şi să nu te divulgi, nici să nu te apropii de el prea mult, de

asta să te fereşti cel mai mult, ai putea să provoci un dezastru. Pleci înapoi sau în orice timp tot aşa, cu inelul temporal pe frunte, localizezi cu o concentrare intensivă a gîndirii... trebuie să ştii să doreşti fără să ai îndoieli, asta e tot. Hai!

*

Se dezmetici într-o curte cu liliac alb înflorit; era probabil sfîrşitul lui aprilie sau începutul lui mai. Recunoscuse uşor şi strada şi curtea şi bineînţeles casa unde copilărise sau unde copilărea acum el însuşi sau celălalt el însuşi. Se aşeză pe o bancă verde rămasă de la bunicul său, care zidise şi casa. Nu se gîndise prea mult înainte de translaţie dacă era numai o întâmplare sau Coridvena ştia într-adevăr multe, fiindcă trecutul său de la vîrsta de zece ani era potrivit din mai multe puncte de vedere, chiar şi din acela că, atunci, murise abia de un an tatăl său care fusese un om bănuitor, iar mama, în asemenea stare de doliu proaspăt, putea fi amăgită mai lesne, fără să se ajungă la cine ştie ce mijloace nedemne ori, poate şi mai rău pentru ea, la darea în vileag, dealtfel cu totul imposibilă, a marii lui taine.

Dreg cel în vîrstă, călătorul temporal, se aşezase pe această bancă verde, cu un pachet pe genunchi, apucînd să cumpere darurile pe care izbutise să-şi aducă aminte că şi le-ar fi dorit *atunci,* iar *acum* le mîngîia uşor cu palma, deşi de fapt le mîngîia tot *atunci,* însă cu *altă* mînă, bucurîndu-se de ele şi uşor ameţit sau contrariat sau chiar puţin îngrozit că ştie şi în acelaşi timp nu ştie ce daruri sînt şi că a ajuns în situaţia bizară de a face cunoştinţă, ba încă în deplină surpriză, cu sine însuşi, şi putîndu-se cunoaşte numai în direcţie unilaterală, adică dinainte înapoi. Îi era greu, chiar foarte greu, să-şi trăiască această emoţie.

Soluţia găsită putea fi dintre cele mai bune: el semăna destul de bine cu un unchi trăind în alt oraş, pe care ţinea minte că familia nu-l văzuse pe vremuri decît foarte rar, şi la urma urmei orice om se poate schimba destul de mult în cîţiva ani. Totuşi, pentru ocolirea cine ştie căror dificultăţi posibile, mai întîi telefonase, aşa că era aşteptat. Iar acum se aşezase pe această bancă verde, avînd nevoie de acomodare, de un filtru al emoţiei şi de un oarecare plan de conversaţie.

În sfîrşit se ridică nehotărît de pe bancă şi, încă ezitînd, sună la uşă şi se pomeni dorind cu teamă să nu-i deschidă cumva chiar băiatul care fusese el însuşi. O emoţie îi fu înlocuită însă de alta cînd uşa o deschise mama, şi abia mica ei surpriză netulburată faţă de o rudă oarecare izbuti să-i domolească şi lui marea tulburare a unei revederi pe care de fapt n-o crezuse nici o clipă într-adevăr cu putinţă. Se grăbi spre ea, însă tocmai atunci se auzi strigat din spate de un glas de copil, care îi amorţi un moment:

— Unchiule, bine ai venit, eu chiar acum am ieşit de la şcoală! Eram vesel. Simţeam că o să avem oaspeţi.

Şi *unchiul* simţi că inima îi este apucată de o gheară. Se redresa greu şi se întoarse pe jumătate spre băiat, neîndrăznind să-l privească drept în faţă. Apoi, nu mai ştiu cum să se împartă între mama sa, care murise pentru el demult, şi băiatul acela, care trebuia să fi fost el însuşi, cu treizeci de ani mai tînăr decît el însuşi. Cînd intră în casă, observă şi la maică-sa o anume stare totuşi nefirească la revederea unei oarecari rubedenii, iar în el însuşi îşi făcea loc duioşia revederii vii a celei care de fapt nu mai era, dar totodată şi teama din ce în ce mai neliniştită faţă de

sine însuşi cu cît îşi dădea seama mai sigur că trăia clipa unei condiţii imposibile şi deodată îl cuprinse o tristă, dureros de tristă părere de rău că îşi îngăduise jocul de-a timpul, că acceptase ispita sau capcana întinsă de Coridvena. „Sau poate că visez?” Dar acuitatea împrejurării îl silea să creadă că totuşi nu visează. „Stările de vis curg altfel” – şi totuşi prelungea clipa, căutînd să descopere ciocnirea între două planuri incompatibile, aşa cum se întîmplă în vis. Acum ar fi vrut să dispară, să uite totul, şi călătoria temporală ajunsă în acest impas, şi pe ciudata mătuşă Coridvena, despre care nu ştiuse mai nimic, fără să se fi gîndit vreodată la neobişnuita coincidenţă de obîrşie a numelui său cu numele ei, amîndouă de zei celţi, altminteri explicabile, cel puţin în cazul ei printr-o ascendenţă într-adevăr celtică, galică adică, poate, cine ştie, dintr-un neam de druizi pierdut prin două milenii şi regăsit pe neaşteptate, iar în cazul lui prin simpla fantezie a naşului care, la băgarea în scăldătoare, la botez, îşi amintise că studiase cîndva în străinătate pe druizi. El avea de fapt încă un nume, dar dintr-o înclinaţie spre umor şi-l păstrase pe acesta. Sfiala lui părea acolo, în casa părintească, numai o sfială de rudă care vine rar în vizită după drum lung. Dar el încă nu ştia asta. Emoţia mamei se mai domolise, iar adolescentul Dreg era prea fraged ca să-şi facă probleme, şi mai era şi foarte ocupat cu examinarea ciudatului unchi şi a darurilor sale.

„De ce am venit aici? se întrebă în gînd, apoi îşi răspunse surîzînd: Ca să mă reeduc, să determin alt destin pentru fiul meu! Ce nerozie...”

Maică-sa spuse:

— Pari schimbat sau e pentru că nu te-am mai văzut de mult?

Înţelese că se cuvenea să mai rămînă aici măcar cîteva zile, dar îi pierise orice intenţie de reeducare, şi atunci, într-o uitare de sine aproape maladivă, începu să vorbească fără noimă cu maică-sa şi să se joace cu băiatul care era sinele său din celălalt timp, pînă obosi, pînă se aşezară la cină să mănînce, pînă îi obosi şi pe ei. Iar după ce mama şi stadiul mai timpuriu al fiului ei adormiră, ieşi tiptil din casă şi se aşeză pe banca verde unde îşi regăsi o parte din sinele său adult şi începu să mediteze.

De la o vreme, cu cît strada se liniştea şi un aer de noapte adia răcoare, îşi făcu un oarecare plan. Întîi se examină pe sine, căutînd greşelile făcute pînă la vîrsta sa adultă de cînd avusese zece ani şi alegînd modurile de evitare a lor. Dar osteni curînd, aşa că intră în casă şi se culcă, adormind neobişnuit de repede.

În ziua următoare şi în altele trei sau patru, stătu mult de vorbă cu băiatul, îi împiedică cu mai mult sau mai puţin tact anumite lecturi, încercă să-i deschidă mintea spre preocupări pe care acum le considera mai serioase, iar cu maică-sa făcu alte planuri, pentru viitorul care era în realitatea sa subiectivă un trecut consumat sau nu era nimic decît, cum îi sugerase Coridvena, tipsia imobilă a tuturor timpurilor coexistînd dintotdeauna. Rezultatele păreau bune, însă răbdarea lui era greu încercată şi se surprinse că e nerăbdător să se întoarcă la sine, în viitorul său normal, care de fapt nu era decît prezentul părăsit.

*

Se împlinea o săptămînă de cînd venise aici. Mai avînd bani ai epocii din ceea ce vînduse în prima zi, invită la restaurant pe maică-sa şi pe celălalt el însuşi, dar în timpul mesei mama spuse deodată:

— Nu ştiu dacă faci bine că te căzneşti să-l

dezguşti pe băiat de fetiţele cu care conversează. Ce pot fi altceva la vîrsta lor decît nişte amiciţii curate? Eşti bărbat şi îi eşti unchi, nu eu o să-ţi dau lecţii. Ştiu că eşti burlac, dacă nu cumva te-ai însurat între timp. Dar băiatul trebuie să crească normal, eu l-am ferit de superstiţii, de prejudecăţi, de ipocrizie, noi doi, el şi cu mine, de cînd a murit vărul tău, ne purtăm ca doi camarazi. Pe urmă încă ceva, să nu te superi, am văzut că îi bagi în cap nişte lucruri, nişte invenţii fantastice care sînt amuzante în literatură. Băiatul e mic, însă nu cred că va trăi cu basme. Are destul timp să-şi descopere vocaţia. O să-şi găsească el o meserie din cele care există.

Aici, adultului Dreg îi scăpă o vorbă în doi peri:

— Nu-ţi fă griji, ştiu bine încotro trebuie să meargă. Astea pe care i le explic sînt meserii ale viitorului.

— Şi tu ştii ce o să fie în viitor? zise mama. Cine poate ghici? Eu una nu cred în profeţi.

— S-ar putea să ştiu fără să fac pe profetul! zise el, apoi îi păru rău şi spuse cîteva vorbe, mai mult interjecţii, fără să-l înţeleagă nici ea, nici copilul.

Maică-sa îl privi lung, dar nu dădu prea multă importanţă dialogului încheiat. Băiatul se uita la el întîi cu mirare, apoi cu teamă. Dreg cel vîrstnic observă, şi atunci îi veni în minte, uimindu-l, impulsul neaşteptat de a-l ucide pe acest băiat, însă apoi îşi zise: „Nu rezolv nimic, fiindcă dacă vreau să mă sinucid eu cel care sînt nu trebuie să încep cu mine cel care am fost; puteam s-o fac fără să mă mai strămut prin timp, şi poate că, omorîndu-l pe băiatul ăsta care sînt eu, adică şi eu, dar care este şi altcineva, fiindcă eu stau de partea asta a mesei şi el de cealaltă, aş face crimă şi s-ar putea ca tocmai eu să nu dispar şi să dispară numai el, adică trecutul meu, dar atunci cum aş mai fi om,

fiind o fiinţă fără trecut? Habar n-am şi poate că nu ştie nici mătuşa aceea bizară. Sau poate că mă anihilez odată cu moartea lui sau moartea lui nu mă anihilează, dar îmi modifică destinul. Totuna, nu mai pot şti ce o să se mai întîmple, după ce i-am spus băiatului tot ceea ce i-am spus, văd că băiatul se lasă uşor influenţat... ce stupid! *băiatul* sînt eu... eram eu...”

— La ce te tot gîndeşti? îi întrerupse maică-sa monologul tăcut.

El tresări şi băgă de seamă că tresare şi băiatul. Rosti neutru:

— Aşa. La nimic deosebit. Mă gîndeam la viitor.

— Te obsedează, zise mama. Eşti tare ciudat, înainte nu păreai aşa.

Dar băiatul spuse:

— Unchiule, ce bine ar fi dacă am putea într-adevăr să ne ducem în viitor. Este o carte, nu ştiu dacă ai citit-o...

— Am citit-o! zise el aproape răstit. Am citit-o cînd eram ca tine.

— Cum ai putut-o citi cînd erai ca mine, unchiule? se miră băiatul. Cred că o confunzi, „Maşina timpului” a fost scrisă abia acum cîţiva ani, aşa am citit în prefaţă.

Dreg cel vîrstnic privi buimac:

— Da, zise, ai dreptate, cred că am confundat-o.

— Atunci să ţi-o povestesc, zise băiatul.

— Nu! se feri el speriat, apoi spuse mai potolit: Mi-ar plăcea mai degrabă să mi-o dai s-o citesc eu, pentru că totuşi eu...

— Înţeleg, zise băiatul. Am s-o mai împrumut o dată de la şcoală şi ţi-o aduc. Eu cred, unchiule, că mai tîrziu se va putea merge în viitor... şi chiar în trecut.

— Uite, vezi, avea el gărgăunii lui, ce nevoie mai

era de alţi gărgăuni? zise mama, arătîndu-şi insatisfacţia în limitele politeţii.

Dreg se gîndi chiar atunci că poposise destul în acest trecut, poate chiar prea mult. „Trebuie s-o şterg numaidecît de aici, îşi zise nervos. Cine ştie ce boacănă mai fac.”

Trecutul acesta al *său,* pe care îl cam uitase, nu-i mai plăcea şi nu-i plăceau nici împrejurările, nici cadrul psihic, dar mai ales se mira de sine, (asta uitase!) cît de timpuriu îşi dorise asemenea călătorii, pentru ca prima dintre ele să-l şi sature de toate celelalte.

„Pesemne, îşi mai zise, omul nu e destinat să se plimbe încoace şi încolo pe maidanul ăsta stupid, vai, al dimensiunii a patra... iată-mă şi pedant! Ar fi mult mai sănătos *băiatul ăsta* nici să nu ştie nimic decît despre înaintarea lui înceată, ireversibilă... să creadă numai în ea şi în altceva nimic.”

Pe de altă parte, nu-şi prea făcea iluzii că şi-ar fi modificat cît de cît viitorul numai prin influenţarea de scurtă durată a acestui băiat care fusese şi care totodată era acum celălalt ins al său: Şi de cîte ori exista el în cele trei timpuri ale unei vieţi? Căpătase acum senzaţia unei mari zădărnicii, de vreme ce se simţea alt ins faţă de sine şi, oricât de mult ar fi dorit să se recunoască în băiatul de lîngă el, intuiţia stăruitoare a marii deosebiri dintre ei îl dezgusta de sinele său precedent, de coexistenţa pe care o realizase aparent aşa de simplu.

Acum şedeau tustrei pe banca verde. Dus pe gînduri cum era mereu în ultimele zile, spuse într-o doară:

— Nepoate, poate totuşi e mai bine să nu mai citeşti nerozii din astea cu călători prin vremuri, cu exploratori temporali şi aşa mai departe. Nu duc la

nimic bun.

Băiatul vru să răspundă, însă interveni mama:

— Nu trebuie nici să descurajezi băiatul, lectura asta mă gîndesc totuşi că îi prieşte, îi dezvoltă imaginaţia, supleţea minţii şi altele. Nu ştiu de ce balansezi între extreme...

Nici băiatul nu se lăsă convins, mai ales după ce acelaşi unchi îl contrariase:

— De ce, unchiule? Ce poate să fie rău într-o carte pe care o citeşte toată lumea! Eu nu citesc cărţi proaste, cu bandiţi, cu... De fapt la început mi-ai spus că e bine dacă...

— Cine poate şti ce e şi ce nu e bine? oftă Dreg. Mîine însă va trebui să plec şi eu, am stat pe capul vostru prea mult.

Maică-sa pară cu o oarecare amabilitate şi atunci Dreg văzu desluşit, cu uimire, cum în fiinţa ei se zbat două tendinţe contrare, deopotrivă de puternice, una de a scăpa de el, alta de a-l reţine. El înţelese ceea ce nu putea înţelege ea şi-şi dădu seama că soluţia cea mai bună nu putea fi decît plecarea lui neîntîrziată. Se sculă şi porni spre camera sa.

— Ne pare rău că ne părăseşti, ai mai fi putut sta, zise mama. Te duci să-ţi faci bagajul? Să te ajute Dreg, nepotul tău! şi deodată tăcu, încurcată, zîmbi cu jenă şi în sfîrşit preciză: Dar tu nici nu ai bagaj, abia acum mi-am dat seama că n-ai. E cam ciudat, de obicei veneai la noi altfel, tocmai ca şi vărul tău, cînd trăia, glumea întruna că umbli cu un adevărat cufăr după tine. Spune-mi, s-a întîmplat ceva? Să nu te fereşti de noi: dacă ai ceva pe suflet, poate că sînt în stare să te ajut...

Acum nu mai ştia ce să răspundă. Înţelese prea tîrziu una din imprudenţele sale, aceea de a fi venit

numai cu o servietă ieftină, cumpărată în ultima clipă *aici,* cu o pijama de calitate inferioară şi o periuţă de dinţi. Nu se gîndise...

— Ei, fleacuri! zise el cu glas incert. Mi-au furat valiza în tren şi n-am mai vrut să fac din asta o problemă. Se întîmplă...

Maică-sa îl privi lung, însoţindu-l cu această privire nedumerită pînă la uşa casei.

*

Era acum pe strada sa din viitorul care redevenise prezent. Umbla agale, privind cu atenţie casele, oamenii, părîndu-i-se că nu recunoaşte unele lucruri pe care era sigur că le ştia aşa de bine şi mirat că nu întîlneşte nici o figură omenească mai cunoscută. Se gîndi o clipă că se dezobişnuise de tot ce cunoscuse, apoi înţelese că asta nu se putea, întrucît lipsise prea puţin, apoi îi veni în minte că durata era relativă, întrucît lipsise din timpul său subiectiv într-adevăr ceva mai mult decît o săptămînă, făcînd însă pe de altă parte un voiaj într-o adîncime de trei decenii, aşadar dus şi întors vreo şaizeci de ani. „Cine să-mi spună ce calcul se mai potriveşte!” După aceea se mai gîndi că poate nu reglase bine impulsul temporal, însă numaidecât îşi refuză şi această presupunere, căci strada exista, îi erau cunoscute în mare parte şi casele, poate numai unele detalii putuseră trece altădată neobservate şi îl izbeau abia acum, aşa cum oamenii întîlniţi puteau fi cu totul întîmplător tocmai dintre cei cu figuri nememorate; „Parcă trebuia neapărat să cunosc toate mutrele astea! îşi zise. Acum probabil sînt prea iritat, asta o fi tot.”

Cînd ajunse la locuinţa sa, nu i se mai păru nimic straniu. Îşi căută cheia prin buzunare, n-o găsi, îşi închipui că o uitase ori *aici,* ori *acolo,* şi pentru că o

cheie nu poate avea prea mare importanţă, sună; ştia că totuşi nu lipsise din timpul obiectiv decît o oră sau două, cel puţin aşa calculase ca să nu bată la ochi. Îi deschise o femeie necunoscută, care îl întrebă pe cine caută. Se întoarse atunci spre curte, văzu pinul bătrîn atît de bine ştiut şi abia atunci observă absenţa mesei şi a scaunelor de grădină, dar la urma urmei între timp putuseră fi mutate în magazie, îşi spuse numele, însă femeia ridică din umeri. Atunci o întrebă dacă aici nu e strada cutare, numărul cutare, şi cînd ea confirmă, el zise că nu înţelege nimic şi că se miră că nu venise să-i deschidă nevastă-sa ori fiul său şi că mai era şi o doamnă bătrînă, mătuşa soţiei lui... Întrebase aşa, deoarece Coridvena – era sigur – trebuia să se fi întors imediat ca să nu işte bănuieli. Dar femeia din uşă îl privi cu ochii bulbucaţi, iar cînd el dădu să intre în casă, ea ţipă după ajutor. Veni un bărbat necunoscut, căruia dînsa i se plînse că era gata să fie atacată. Bărbatul se uită, nu i se păru nimic suspect, totuşi îi luă lui Dreg un scurt interogatoriu; apoi rosti satisfăcut către femeia sa:

— Nu te speria, dragă, domnul e numai cu chef sau niţel ţicnit.

Şi îi trînti uşa în nas.

Dreg nu mai ştia ce are de făcut. Ceva nu era în regulă şi nu ştia ce anume. Ieşind pe portiţă, ezită, apoi apucă spre centrul oraşului şi deodată îl izbi tipul necunoscut al autobuzelor care circulau. Se urcă într-unul, bănuind că l-ar putea duce spre sediul central al poştei şi telefoanelor unde nădăjduia, dintr-o prezumţie înspăimântătoare, să afle adevărul sau măcar o parte din adevăr. Dar ajungînd, fără să întrebe pe nimeni, la clădirea dorită, fireşte o recunoscu însă constată că ea adăpostea cu totul altă instituţie. În

cele din urmă îi veni în minte să-şi procure un ziar. Neurmărind unul anume, fu satisfăcut să observe că nu greşise nici anul, nici ziua translaţiei prin timp şi că nimerise exact în timpul său, în orele cînd plecase, aproape fără greş. Apoi însă răsfoi puţin ziarul şi, din ce în ce mai contrariat de faptul că evenimentele şi numele nu erau cele ştiute, se opri în faţa chioşcului şi citi titlurile tuturor ziarelor afişate: unul singur avea titlu cunoscut, dar putea fi o coincidenţă.

Umblă după aceea un răstimp prin oraş, pînă nimeri, deznădăjduit, în faţa clădirii unde-şi avea slujba şi văzu surprins că era într-adevăr instituţia unde lucrase înainte de translaţie. Intră, merse cu fermitate spre biroul său, pătrunse şi acolo, dar cei doi bărbaţi care lucrau în birou (mai înainte fusese unul singur) erau doi inşi necunoscuţi. Fu întrebat ce doreşte şi, prudent, întrebă de numele său, dar cei doi ridicară din umeri, neştiind asemenea nume. Cînd era gata să plece, intră altcineva care se interesă în sfîrşit de el, iar Dreg îşi spuse numele şi arătă că lucra ele fapt acolo şi că nu pricepe ce s-a petrecut. Uitîndu-se lung la el, noul venit deodată se lumină şi spuse:

— Acum înţeleg, dumneata eşti cel care a fost internat pentru o nevroză, bine ai venit în mijlocul nostru! Dar ştii că nu te cheamă Dreg şi cum ai mai spus: dumneata eşti, nu se poate chiar să-ţi fi uitat numele de tot! eşti de fapt Lucian. Dar ce ai acolo, în jurul capului, o coroniţă de sîrmă?

Dreg îşi aminti de discretul său aparat temporal, pe care nu şi-l mai scosese, dar care nu scăpase ochilor funcţionarului. Zîmbi jenat, însă funcţionarul îl bătu pe umăr:

— Nu te îngrijora, se mai întîmplă! Fii liniştit, aici nimeni nu-ţi vrea răul. Ţi-aduci aminte, eu sînt cutare,

şeful serviciului unde ai lucrat pînă la... O să-ţi dau acum o muncă uşoară şi o să-ţi revii. Dacă vrei, poţi reîncepe de mîine, acum du-te niţel la aer şi scoate-ţi *asta* de pe frunte.

Dreg simţi că abia acum e gata să izbucnească un sindrom astenic; mulţumind politicos, plecă. Fără să priceapă însă ce putea să facă într-o lume necunoscută care era şi nu era a sa şi pe care nu era în stare să şi-o explice, se hotărî să se mai ducă o dată înapoi în copilăria sa, acum cînd paradoxul dublurii îl speria mai puţin decît alte lucruri. Făcu acolo pe stradă concentrarea necesară şi, după o durată de ameţeală şi subconştienţă, se trezi buimac în curtea cu bancă verde. Sună aproape voios la uşa casei părinteşti pe care acum o simţea salvatoare: casa nu se schimbase deloc; îi deschise maică-sa, care-l privi de astădată cu mai multă linişte şi, poftindu-l în casă, îi spuse:

— Bine ai venit! De ce vii aşa de rar pe la noi? Vărul tău a tot sperat să te vadă şi a murit săracul fără să te mai fi văzut.

În vreme ce femeia brusc înstrăinată, care era mama sa şi care îi vorbea de tatăl lui, îşi ştergea o lacrimă, Dreg întrebă:

— Dreg n-a venit încă de la şcoală?

Femeia se dădu un pas înapoi, privindu-l acum cu oarecare teamă.

— Care Dreg? zise ea.

Dreg deschise gura să spună, dar înţelese îndată şi reuşi să evite:

— Era un copil din vecini pe care-l ştiam... sau cred că îl confund... da, da, îl confund!

Femeia, care era mama lui, oftă:

— Confunzi. Vecinii noştri n-au copii. Şi-mi pare rău că şi bărbatul meu a murit fără să apuce să lase un

moştenitor. Vai, şi cît îmi dorisem un copil!

Dreg se simţi gata să leşine, totuşi se învrednici să se ţină tare şi chiar izbuti să rostească:

— Mai trec eu, diseară pe la tine, acum am o treabă pentru care am venit aici în oraş.

Ieşind, nu se duse însă decît pînă la primul colţ, unde se opri şi, nezărind oameni în ceasul acela, se concentra în sinele său reglîndu-şi impulsul de translaţie şi stabilind să se întoarcă tot în timpul său obiectiv: trebuia să mai încerce o dată. Cunoscuta stare de ameţeală începu lent.

Se trezi într-un fel de oază cu copaci necunoscuţi şi cu iarbă vînătă în marginea unui imens deşert cu nisip portocaliu. Se uită uluit de jur împrejur, scrută zarea prăfuită, cercetă arborii şi iarba, apoi se aşeză la umbra unuia din ei şi izbucni în plîns.

După o vreme, se auzi strigat pe nume. Nu îndrăzni să privească în sus, crezînd că e o halucinaţie. Dar mai fu strigat o dată. Ridică ochii cu mare prudenţă: în faţa lui stătea, surîzînd, Coridvena, semănînd destul de bine cu cea cunoscută din prima lui stare temporală, însă cu mult mai tînără decît o ştiuse, ba chiar cu sclipirea unei frumuseţi stranii, cu faţa ei prelungă şi albă alcătuind un miracol sub părul lung reverberînd un fel de aur cu nuanţă cenuşie. Ochii ei aurii irizau o lumină cumplită, aproape nefirească. Părea zeiţă.

— Coridvena! strigă el ridicîndu-se s-o întîmpine. Spune-mi dacă e o halucinaţie?

— Nu e nici o halucinaţie, rosti ea cu farmec. Am venit la tine.

— Spune-mi, mai zise el, apropiindu-se de *această* Coridvena, unde sîntem?

— Are vreo importanţă? zise ea.

— Nu cred că sîntem pe planeta... mea. Spune-mi,

aşa e?

— Nici asta n-are importanţă, mai zise ea. Important e că te-ai cernut prin sitele timpului şi acum eşti ca lamura pură a grîului. Vorbesc în parabole? Nu, nu vorbesc în parabole. Asta-i tot ce aveai de făcut. Acum eşti *aici.*

— Dar cum? Nu ştiu dacă este ceva real. Încă nu ştiu. Dar ştiu că nu înţeleg mai nimic!

— Nu *mai* nimic, pur şi simplu *nimic,* mai spuse ea aproape cu un surîs. N-ai ştiut foarte exact ce voiai, nu ai avut toată încrederea în tine, n-ai fi putut să mişti munţii din loc pentru că era în tine şi puţină îndoială. Dar acum eşti aici, cu mine, şi ăsta e singurul fapt important.

VACANŢELE SECRETE

1. Minutul fără limite

Era spre seară, fiecare obosise destul ca să se mai poată gîndi la ceva, primăvara întîrziase, era foarte mult fum de tutun fiindcă fumaseră pînă şi nefumătorii, şi, cu toate că lumea se plictisea de moarte, nimeni nu mai era în stare nici măcar să aţipească după ce fumul începuse să usture ochii pînă la lacrimi.

Doamna Viky era o femeie aşa şi aşa, cu o şuviţă discretă de păr cărunt şi cu ochelari de soare purtaţi şi la umbră. Se plictisea mai mult decît alţii. Fidelitatea ei disciplinată faţă de toate treburile institutului în care era secretară de director n-o împiedicase să obosească în această lungă şedinţă de retrospectivă anuală, unde nu se auzeau nici discuţii de specialitate, nici cancanuri. Era o secretară vrednică şi discretă şi o colegă cuviincioasă, privită adesea cu coada ochiului pentru feminitatea ei neascunsă şi greu abordabilă, ştia să răspundă cu oarecare farmec negator invitaţiilor mute, dar viaţa intimă nu i-o ştia nimeni. Unii observaseră o delicată purtare de excepţie numai cînd se uita la un tînăr bărbat palid (sau cînd îi arunca el o privire), care în această şedinţă şedea în faţa ei; dar nu scăpase atenţiei generale nici nepăsarea lui faţă de ea, ca şi faţă de toate celelalte colege, deşi

nimeni nu-l credea misogin. Acest bărbat palid trecea drept un ins de gravă seriozitate ştiinţifică, deşi nu se remarcase prin nimic. Specialist în arhivistică medievală, n-o prea lua în serios, dar avea faţă de istoria antichităţii greceşti şi prehelenice o patimă de om obsedat; şi totuşi nimeni nu ştia exact de unde începea şi unde se putea sfârşi interesul lui ştiinţific. Lucrări de specialitate aproape că nu publicase. Unii îşi închipuiau că nici nu le făcea. Tainică le părea colegilor şi viaţa lui personală. A fost necesară o dată chiar o precizare a şefului acestui institut complex că, mă rog, nu-i adevărat că omul acesta ar fi sîrguincios doar pentru că ar ascunde ceva, că amănuntele biografice au ajuns să conteze mai puţin, dar că totuşi omul nici nu ar avea absolut nimic de ascuns. Interpretările echivoce ale singurătăţii lui ciudate stîrneau însă invariabil indignarea nedisimulată a doamnei Viky. Dealtminteri, mai toţi ştiau că era un om care nu făcea nimic altceva decît să citească tot timpul, mult peste îndatoririle sau interesele profesionale. Se ştia bunăoară că pînă şi călătoriile cu tramvaiul şi le consuma citind în poziţiile cele mai nostime, fiindcă nimic din jur nu părea să-l intereseze pe bărbatul cel palid, cu ochii pierduţi (vai, dar secretarei tocmai ochii aceştia pierduţi îi plăceau). Cîţiva colegi se arătaseră contrariaţi cînd îl zăriseră cufundat fie într-un tratat de statistică teoretică, fie într-un lexicon de fizică a particulelor sau chiar în nişte studii recente de cosmologie. I se reproşa prin comentariu indirect că nu-şi găsise timp să-şi fructifice lecturile măcar într-o cărticică subţire care să se publice, însă reproşurile erau duioase ca nişte binecuvântări. Şi numai doamna Viky, care îndată după ce fusese transferată secretară la acest institut începuse să viseze o absolvenţă în

istorie la o universitate serală, vis apoi părăsit, credea nestrămutat în marea taină a personalităţii acestui om. Tot ea se întrebase, după ce fusese privită de două-trei ori mai fix de aceşti ochi pierduţi, dacă nu era de vină cumva numai timiditatea palidului bărbat.

Acum şedinţa de retrospectivă depăşise lungimea propusă şi părea să nu se mai sfîrşească vreodată, întrucît cercetătorul (un cercetător principal), care îşi citea darea de seamă asupra unui ciclu de investigaţii într-o arhivă de curînd descoperită, mai ţinea în mîna dreaptă încă foarte multe foi dactilografiate. Doamna Viky băgă de seamă că vorbitorul însuşi părea că se cam plictisise, fiindcă din cînd în cînd pipăia cantitatea de foi rămase, şi numai omul ăsta palid arăta senin ca un înger, parcă plutind pe deasupra oboselii tuturor, cu o figură absentă, niţel stranie şi, ce era mai grozav, nici măcar cît de cît ostenită.

Ea îl urmărea demult să vadă cum va reacţiona la toate cîte avea să le mai îndruge vorbitorul. Însă bărbatul palid n-o vedea, nu se uitase nici o clipă la nimeni, ba chiar la un moment dat a început să se uite în gol, parcă hipnotiza pe cineva sau era hipnotizat de cineva, deşi nu privea fix decît un simplu perete gol, fără nimic pe el sau lîngă el, şi de n-ar fi stat cu ochii deschişi, s-ar fi putut crede că doarme. Cu toate acestea doamna Viky îl mai privi o dată cu duioşie, apoi începu să se uite şi ea în gol, gîndindu-se că poate era vorba de vreun sistem de odihnă special, existau – ştia dînsa – dintr-astea undeva prin India. E drept, ar fi dorit să-l întrebe ceva anume despre arhiva descoperită de autorul dării de seamă şi îi păru grozav de rău că se aşezase ca proasta vizavi, chipurile ca să-l privească pe acest coleg palid, iar el era acum la marginea orizontului; să se fi aşezat lîngă el! de acum

înainte n-o să repete greşala. Cînd întoarse privirea caldă spre el, el nu mai era, zări numai scaunul gol. Tresări. „Nu se poate, îşi zise, n-a trecut nici un minut de cînd mă uitam la el, era aici, ar fi scîrţîit parchetul, s-ar fi auzit scaunul, măcar uşa care a stat mereu închisă, în fine, şi chiar dacă ar fi avut nevoie urgentă să iasă, nu iese el niciodată aşa, tocmai cînd vorbeşte un coleg!” Totuşi scaunul lui era gol. Ea se uită în dreapta şi în stînga: în dreapta ei şedea sociologul, băiat cu bun spirit de observaţie, care din întîmplare tocmai se uita spre scaunul unde şezuse (dacă şezuse!) bărbatul cel palid. Doamna Viky îl întrebă în şoaptă pe sociolog:

— Spuneţi-mi, Bob a ieşit afară? Sau nici n-a fost la...

Sociologul o măsură cu o privire părînd cam speriată pentru felul său obişnuit de a se purta.

— De unde! zise el. A fost aici pînă adineauri, eu nu l-am văzut plecînd, ba chiar mă uitam la el cum se tot holbează la peretele ăla, crezusem că i s-a făcut rău.

— Şi atunci?

— Ştie dracul! Mai plauzibil este că sîntem toţi extrem de obosiţi şi mai e şi fumul ăsta nenorocit de ţigară. Trebuie să fi fost un gen de halucinaţie, pricepi?

— Bine, halucinaţie, pricep, dar pe dumneavoastră cum de vă văd şi pe el nu? Şi dumneavoastră pe mine, uite şi directorul e colo şi referentul care tot îşi mai citeşte foile şi toţi ceilalţi şi nea Ilie care şi-a scos batista şi o ţine la gură să nu-l vedem cum cască, poftim, toţi sînt pe scaunele lor, *numai el nu!*

— Aşa este, zise sociologul: numai el, nu! Stai, fetiţo! şi deodată sociologul simţi cum îi năvălesc pe frunte broboane de sudoare şi genunchii încep să-i tremure. Nu vezi? şi arătă cu degetul spre scaunul

adineauri gol, unde începuse să se clatine acum un fel de ceaţă albăstruie, dar nu ca de fum de tutun, fiindcă acum nu mai fuma nimeni şi se deschisese chiar o fereastră, şi deodată omul palid reapăru aşa cum fusese. Sociologul se linişti numaidecît. Vezi că a fost halucinaţie? zise el foarte încet. Colectivă. Nici nu putea fi altfel.

Dar vocea lui era nesigură, ca de martor mincinos.

— N-nu! bîigui secretara. N-a fost ha-halucinaţie... Mie mi-e frică, uite-l cum arată: adineauri n-avea un fir de păr alb şi acum e cu tîmplele cărunte, juri că a îmbătrînit cu cîţiva ani! Vă rog, spuneţi-mi, ce-i asta?

— E greu de răspuns pe loc! zise sociologul privindu-l atent pe colegul său cel palid care n-avea cum să-i audă şoapta şi care părea într-adevăr că încărunţise. Ori ni se pare tot din cauza fumului, ori poate are un necaz ascuns, dar cred că mai degrabă nu i-am observat noi pînă azi încărunţirea. Aşa se întîmplă: odată te pomeneşti cu ceva ce s-a pregătit pe îndelete, dar ţi se pare că abia atunci s-a manifestat.

Între timp, darea de seamă încheindu-se, intrară într-o pauză şi cei mai mulţi ieşiră în curte, la aer; era o primăvară rece, dar copacii înmuguriseră.

Oprindu-se sub un castan, sociologul zise:

— Ştii ceva, Viky, hai să-l întrebăm măcar în glumă unde a fost! Dacă nu s-a întîmplat nimic şi doar ni s-a năzărit nouă, ar putea-o lua drept ironie amicală.

— Nu, zise Viky, nu-l întrebaţi nimic, mie mi-e frică... sau, dacă ţineţi neapărat, întrebaţi-l.

Apropiindu-se de palidul istoric, cu secretara alături, sociologul rosti cu haz:

— Prin urmare noi îndurăm disciplinaţi darea asta de seamă care nu dovedeşte nimic, iar matale te faci, ca să zic aşa, nevăzut ca în basme şi ieşi să respiri! Ia

spune cinstit, unde ai fost adineauri?

— Într-o vacanţă! răspunse omul cel palid. S-a observat? Credeam că nu se observă! şi rînji ciudat, dîndu-i fiori reci pînă şi sociologului.

— Ce vacanţă? întrebă secretara. Zău dacă te înţeleg!

— Glumeşte şi el, zise sociologul! Trebuie să avem umor în astfel de şedinţe interminabile! dar simţi că iar începe să-i tremure genunchii şi i se urcă un nod în gît.

— Vă e rău? întrebă secretara. Sînteţi verde la faţă! apoi, văzînd că sociologul se aşează pe o bancă aflată sub castan, se întoarse spre celălalt: Bob, dragul meu, spune-mi ce e cu tine, ce se petrece? Uite-l, s-a făcut verde la faţă din toată povestea asta, iar eu simt că înnebunesc. Să încărunţeşti aşa numai într-un minut?!

— Cum, am şi încărunţit? zise Bob, omul palid, cu glas sec. Viky, dă-mi oglinda ta! în timp ce doamna Viky îşi deschidea poşeta ca să-i dea istoricului o oglinjoară, sociologul privea ţeapăn, fără să se ştie prea bine încotro. Bob îşi examină părul în oglindă şi, cu toate că era palid de obicei, se făcu şi mai palid. Sociologul îşi regăsise cumpătul şi se ridică făcînd doi-trei paşi, ca şi cum ar fi vrut să-şi încerce genunchii.

— Există, zise el doct, cazuri cînd un subiect poate încărunţi subit dintr-un şoc. Nişte excursionişti uitaseră odinioară o fetiţă în piramida lui Keops, relatau ziarele din adolescenţa mea, şi dimineaţa fetiţa era cu părul complet alb.

— Da, zise doamna Viky, puţin mai liniştită, am văzut şi eu un film, „Fata cu părul cărunt”.

— Asta-i cu totul altceva! spuse sociologul. Iată, de pildă eu, pe cînd...

— Ai zis *piramida lui Keops?* îl întrerupse Bob si începu să rîdă.

— De ce rîzi? îl întrebă doamna Viky. Nu crezi că s-a întîmplat aşa? – şi era sau părea satisfăcută de explicaţia ştiinţifică a sociologului; poate o mai îngrijora doar cauza lăuntrică de încărunţire a colegului lor, şi de aceea se simţi datoare să-l mai întrebe, găsind un motiv de voce mai caldă, de soră sau şi mai mult: Spune drept, la ce te gîndeai atunci, sau unde ai fost – şi zîmbi sfioasă – în minutul cînd nu te mai vedeam pe scaun şi cum ai ieşit pe uşă de nu te-a simţit nimeni? Nu plecai de obicei cînd... sau ai fost să dai un telefon – şi se posomorî – iar telefonul, înţeleg, o veste rea. Bob, eşti între prieteni, deschide-ţi inima, măcar cît o soră pot să fiu pentru tine…

— N-am telefonat nimănui, nici n-aş fi avut de unde! rîse Bob. Am spus clar că am lipsit pur si simplu: într-o vacanţă.

— Ei, lasă! exclamă sociologul. Vacanţă de un minut? Ai haz!

— Ba da, o vacanţă ca toate vacanţele, zise Bob, apoi se corectă: mai exact, o vacanţă altfel decît toate vacanţele, în primul rînd o vacanţă secretă.

— Lasă-te de fleacuri! spuse tot sociologul. Ce-i aia vacanţă secretă! Şi încărunţirea ta subită? Acum sîntem la aer curat, fumul nu ne mai zgîrie ochii.

— Ia-o cum vrei, zise Bob. Dacă ţi-aş spune, tot nu m-ai crede. La urma urmei (Bob văzuse stăruinţa din privirea rugătoare şi încă speriată a secretarei), am lipsit dintre voi cam doi ani şi, trebuie să recunosc, destul de grei.

— Eşti în toate minţile? îl întrebă aproape calm sociologul.

— Doi, repetă Bob. Am calculat exact, nu aveam dreptul să nu calculez exact.

— În vis? zise doamna Viky, mascîndu-şi teama.

— Nu în vis... n-am visat nimic: în *altă* realitate. Vreau să zic – doi ani *ai mei,* fiindcă trupul meu i-a trăit în întregime cît timp pentru voi s-a consumat un minut sau cam atît, nu? Ori nu prea înţelegeţi...

— Ce-i de înţeles aici! mîrîi sociologul. Ştii că eu ştiu de glumă, chiar îmi place, dar acum te-ai cam întrecut cu gluma!

Răspunzînd aşa, simţi nemulţumit că voia să se ascundă de sine însuşi, căci chiar dacă ar fi luat totul drept glumă sau chiar dacă ar fi pus întâmplarea pe seama halucinaţiei ori a fumului, acestea nu puteau justifica încărunţirea spontană.

Şedinţa se reluă, doamna Viky avînd de astădată grijă să se aşeze lîngă ciudatul Bob. Ca să spună ceva, îl întrebă dacă ia cuvîntul.

— Eu? zise Bob. Cum crezi tu că aş mai ţine minte ce a spus ăsta acum doi ani în darea de seamă! Abia v-am recunoscut pe voi, abia m-am readaptat sălii. Ochii care nu-se văd se uită.

— Nu mai pot îndura, ai milă de mine! zise doamna Viky.

— De ce, dragă Viky? Lucrurile par numai complicate, dar nu sînt. Nici eu nu sînt la prima escapadă, dar nici antrenament nu am. Şi trebuie un antrenament serios, dacă ar fi numai atît... La început, dispăream de la mine de acasă, era mai discret. Şi nici n-am lipsit vreodată aşa de mult... adică mult din timpul meu biologic, din viaţa mea personală. Acum a fost prima experienţă mai lungă şi eram cît pe-aci să nu mă mai pot întoarce, vorbesc foarte serios!

Sociologul oftă.

— Să admitem prin absurd că ai avea dreptate, zise el cu solemnitatea sa curentă, şi asta pentru că te ştim toţi om serios. Să presupunem chiar că ai lipsit

naiba ştie cît din timpul obiectiv pe care l-am trăit noi. Astea se pot citi în toate romanele ştiinţifico-fantastice. Dar, vezi, eu nu pot admite transcendenţe. Maşina timpului? Vax! Dovezi ai?

— Nici nu ţin să le am, zise Bob.

— Ba eu aproape că-l cred, zise doamna Viky. Gîndiţi-vă că a lipsit un minut de pe scaun fără să-l fi văzut cineva ridicîndu-se. S-a făcut ca un fum albastru cînd dădea să se întoarcă? Bineînţeles că s-a făcut. A încărunţit el aşa deodată? E clar că a încărunţit. Atunci ce mai vreţi?

— El vrea, zise Bob; eu nu vreau nimic, fac asta pentru plăcerea mea particulară. V-am spus cîte v-am spus numai pentru că m-aţi întrebat! şi încercă să fie atent la vorbitorii şedinţei.

Sociologul îşi lăsă capul în pumni, simţind că ceva nu e în regulă. Nici secretara nu era tocmai în apele ei, deşi continua să se uite cu mare interes la Bob, iar acum îi păru rău că se mutase alături şi trebuia să-l privească întorcînd capul, ceea ce putea deveni jenant.

Şedinţa în cele din urmă se sfîrşi, cu cîteva comentarii asupra dării de seamă care urma să se publice în buletinul institutului. Se părea că incidentul cu Bob nu prea fusese remarcat decît de încă vreo doi înşi, care s-au ferit să mărturisească. Datorită împrejurării cei trei ieşiră împreună pe stradă şi merseră o bucată de drum tăcuţi, dar la primul colţ, lîngă un felinar, sociologul scoase o agendă în care căută ceva, apoi le spuse bună-seara şi-i şopti secretarei din mers: „Viky, nu ştiu ce-i cu mine, mă duc la un doctor.”

— Ce ţi-a spus simpaticul nostru coleg? o întrebă Bob după aceea.

— Nimic important, zicea că se duce la doctor. Şi

de fapt cred că nu mi-ar strica nici mie, ce zici? şi se porni pe rîs.

— Tu n-ai de ce să te duci la doctor, Viky. Hai mai bine la mine: bem o cafea şi-ţi povestesc totul.

Secretara tresări.

— Cum asta – la tine? N-am mai fost niciodată la tine, ca să mă inviţi tocmai acum.

— Orice musafir e invitat cînd va prima oară. Sau, dacă preferi, invită-mă tu la tine.

— Nu, Bob, dacă tot vrei să-mi povesteşti, accept invitaţia ta.

Şi se duseră la Bob.

Locuinţa lui era fără complicaţii: nişte cărţi, nu prea multe, un televizor demodat, un magnetofon foarte nou, o măsuţă, o canapea, un fotoliu, pe jos o uriaşă pernă brodată geometric, plus două gravuri înrămate pe un singur perete. Hainele şi le ţinea în cămara de pe săliţă, fiindcă murături sau ceapă el nu avea. Cafeaua o fierbea pe un reşou, în baie.

Dorind să facă ea cafeaua, deşi nu era gazdă (o făcea însă mereu odinioară pentru maică-sa, apoi pentru sine acasă, iar la institut pentru director, mai ales cînd veneau oaspeţi importanţi), doamna Viky intră în baie şi se descurcă uşor. Cu linguriţa în mînă şi ascultând ibricul, căci cunoştea prea bine foşnetul secret al cafelei care începe să fiarbă, se uita în oglindă, întîi nepăsătoare, apoi deodată foarte atentă, vrînd să vadă cît mai e de tînără. „Vasăzică el a îmbătrînit! Dar numai la tîmple...” – îşi zise şi se mai întrebă care va fi fost şocul teribil în stare să lase asemenea urme într-un singur minut. Acum, invitată la el cu promisiunea povestirii, înţelegea că dispariţia de doi ani era un pretext. Luă cafeaua, scoase reşoul din priză şi veni cu pas uşor în cameră, legănîndu-şi cu

discreţie şoldurile şi luînd cu îndemînare din mers tăviţa cu două ceşti pregătită pe micul frigider din săliţă; cu aceeaşi îndemînare turnă cafelele, în timp ce se aşeza pe imensa pernă de lîngă fotoliul unde şedea Bob, şi fu gata să se sperie şi să le toarne la un moment dat alături, cînd îl privi şi-i văzu ochii niţel holbaţi care fixau golul ori numai păreau că-l fixează, întocmai ca atunci.

— Iar? îl întrebă ea îngrijorată, dar îşi reveni numaidecât cînd el, luîndu-şi ceaşca, rîse mutîndu-şi privirea spre musafira sa. Crezusem că iarăşi! zise ea. Vreau să spun că iarăşi te duci *acolo.* Uf, m-ai speriat! şi începu să rîdă în triluri.

— Nu plec! rîse şi el. Dacă lipsesc zece minute, cine ştie, poate că s-a isprăvit.

— Cum adică s-a isprăvit?

— Aşa. Mi se consumă toată viaţa şi mor pe-acolo! şi rîse iar.

— Nu pricep, zise doamna Viky înspăimîntată, dar n-are importanţă... Ah, stai, ce-i cu tine? strigă ea, privindu-l o clipă, dar apoi se linişti. Cred că am făcut o cafea bună. Să bem cafeaua şi să-mi povesteşti totul aşa cum mi-ai promis.

Cafelele şi le băură, însă el părea acum sau plictisit sau mirat de ceva şi zicea:

— Iartă-mă, Viky, dacă sînt cum sînt, mi se pare şi mie că e nu ştiu ce mai ciudat în mine sau poate altceva, parcă abia acum îmi revin în lumea unde am fost făcuţi să ne trăim timpul măsurat, probabil că abia *acum* mă întorc cu adevărat *aici* şi că mă întorc anume prin tine care ai venit să-mi asculţi povestea. Tu observi, porţi o bluză uşoară ca un peplum, ştii cum e un *peplum?*

— Nu ştiu, dar asta-i bluza mea cea mai la modă,

pe care mi-a cusut-o madam Eliza. Peplum? A, da, cămaşa pe care o purtau grecoaicele sau cine? femeile de la Roma, am citit, da! Şi pe-acolo ai umblat, Bob? zise cu ton glumeţ.

— S-a făcut întuneric de tot, tocmai bine de povestit istorii cu stafii şi altele! zise Bob şi se duse la fereastră, rezemîndu-se de pervaz.

Se răsturnă o ceaşcă agăţată cu mîneca sau cu pulpana hainei şi zaţul curse pe covor; jenată, neştiind cine era de vină, doamna Viky vru să spele pata, dar Bob o opri:

— Nu spăla acum nimic, rămîi pînă dimineaţa cu mine şi plecăm la institut de aici. Dacă, bineînţeles, vrei să-mi asculţi povestea,

— Vreau, însă cum să rămîn pînă dimineaţa? protestă ea în căutare de argument. Ce-o să se spună despre noi?

— Că ne-am întîlnit dimineaţa pe drum printr-o fericită coincidenţă. N-ajunge? Hai, linişteşte-te, ziceai că vrei să-ţi povestesc despre vacanţele mele secrete.

Aşa că doamna Viky nu mai spuse nimic, ba se şi aşeză cuminte, comod, pe aceeaşi pernă brodată, după ce o trase mai spre perete. El însă nu se mai uita la ea. Începu cu glas neutru:

— Ar trebui să-ţi spun mai întîi cum se procedează, fiindcă tot n-ai să mă crezi! şi Bob veni şi se aşeză în fotoliul său.

— Ba cred acum orice, cînd îmi spui tu. Spune-mi tot! zise ea şi se ghemui şi mai bine pe perna ei, ca o mîţă la căldură, privind cu luare aminte paloarea şi cărunteţea bărbatului de lîngă ea. Apoi îşi rezemă bărbia de genunchii ridicaţi, acoperindu-şi picioarele cu părul roşcat care lui i se părea o cascadă. Îşi închipui că aşa va asculta mai bine, iar lui i se păru că aşa ea

va adormi de la o vreme, şi el va putea să vorbească nestînjenit.

2. Spune-mi ce e timpul?

— Pe vremea cînd credeam ca toată lumea obişnuită, ca şi tine, Viky, în prejudecata că în orişice condiţii timpul curge într-o singură direcţie, că porneşte cuminte de la trecut, trece fără să oprească prin gara prezentului şi se îndreaptă cînd mai leneş, cînd mai vioi, spre viitor, eram un agramat. Dar agramatismul în fizică, pe care mi-l păstrez destul de bine şi acum, nu e chiar de osîndit: şi unii fizicieni sînt în stare să nu ştie *alte* lucruri, ba să spună chiar nerozii. Eu însă eram un istoric oarecare, mai mult un arhivist, ştii prea bine, cu nişte lecturi, acolo, multe-puţine, cîte am apucat. Dar am văzut că nu asta e important. Ba nu e important pentru vacanţele mele nici măcar faptul că la un moment dat mi-a venit în minte – pesemne ceea ce alţii ştiau demult – că dacă, mă rog, trenul timpului trece prin prezent fără oprire, asta înseamnă că prezentul nici nu există decît ca noţiune convenţională. Tu poţi să spui: bine, dar dacă acceleratul cu care mă duc vara la mare trece printr-o haltă şi nu opreşte, vrei să zici că nu există halta? Ţi-aş putea răspunde că nu prea înţeleg nici eu, deşi simt că, împotriva realităţii comune, pentru trenul acela halta nu există de vreme ce el nu-şi dă osteneala să facă un popas în ea. În fine, chiar de aş şti ceea ce nu ştiu, n-aş reuşi să fac singur ceea ce am făcut. Să-ţi spun despre întîmplarea fericită? Hai să-ţi spun! Chiar dacă se află, nu pierd nimic, n-ar crede nimeni... nu protesta, Viky, am zis şi eu aşa, doar toată lumea îţi cunoaşte discreţia. Ziceam că dacă s-ar auzi în general, deşi zău dacă ar crede cineva! ce-mi pasă

mie, cînd la nevoie pot să dispar imediat, aşa cum ştii. Pînă una-alta însă, mai am să-ţi explic şi altceva, o treabă pe care n-o cunosc nici eu cine ştie ce. Să nu-ţi închipui că vreau să rîd de tine, Viky. În toată povestea rămîne ceva ciudat, deşi mie n-ar trebui să-mi pese. Eu zic mulţumesc din toată inima că am avut noroc la ceva ce mi-aş fi dorit demult.

Sînt oameni ca mine (unora le e ruşine să recunoască, poate că şi mie, dar nu faţă de tine) care, mă rog, se plictisesc de... ştiu eu! spune-i cum vrei – de monotonia vieţii lor, adică de o anumită durată din propria lor existenţă, dacă nu şi de tot restul, iar ei îşi observă porţiunea asta din viaţa intimă cu mai multă atenţie tocmai cînd le-ar plăcea să n-o observe deloc, şi atunci se naşte nostalgia altui spaţiu sau mai ales a altui timp. Unii vor viitorul, alţii trecutul. După gust. Dar aici mai poate fi şi altceva, care se numeşte neastâmpăr sau foame de cunoaştere sau cum vrei să-i zici, pentru că nu oricine se poate delecta descoperind şapte documente cadastrale dintr-o arhivă pe jumătate mîncată de şoareci. Pe urmă, ştii şi tu, toată lumea scrie şi spune că timpul e ireversibil sau cum zicea un poet, o, unde-s zăpezile de-anţărţ! Iar dacă i s-ar întîmpla cuiva să ştie că poate umbla prin timp ca pe un cîmp, nu s-ar prea încumeta omul înainte, în viitor, dracul ştie ce-o fi acolo! deşi e drept că scrie unul sau altul cum are să fie în anul două mii cincizeci sau în şapte mii cinci sute, dar dacă îi ceri detalii, de fapt habar n-are cum o să fie mîine dimineaţa, dacă-şi ia umbrela sau ba, dacă-l calcă sau nu vreun şofer beat, fiindcă totul nu e, pe lîngă un strop de calcul, decît speranţă şi presupunere. Ai să zici că exagerez pentru că sînt de meserie istoric, dar parcă măcar istoria o ştim fără greş? Vreau să spun,

Viky, doar că noi, oamenii de azi, sîntem încă prea modeşti ca să cotrobăim cotloanele viitorului, ca profeţii, cînd orice fleac depinde de un milion de situaţii care se apropie sau se resping, Aşa că, vezi şi tu, în ce priveşte subiectul meu, măcar trecutul îţi mai dă de bine de rău nişte repere de control, mai ştii cîte ceva, mai răsfoieşti istoria, mai descifrezi o hartă să-ţi alegi cu oarecare precizie timpul de excursie în funcţie de loc. Pe cînd viitorul! Toţi visăm cînd sîntem încă tineri că, mă rog, or să treacă greutăţile tinereţii, o să ne însurăm, o să facem o puzderie de copii, copiii or să dea de mîncare la porumbei pînă citim noi ziarul în parc, şi cînd colo iese totul pe dos: porumbeii i-a mîncat pisica şi aşa mai departe. Aşa că viitorul vine cînd nu te aştepţi, da, mai ales cînd nu te aştepţi! Cu trecutul vezi că e totuşi altfel. Trecutul tău personal îl cam ştii şi cînd ţi-e ruşine de el, fiindcă se întîmplă şi asta! dacă stai de vorbă cu tine însuţi, te faci că nu ţii minte, uitarea e omenească, şi îl mai aranjezi după plac, zici că de fapt aşa a şi fost, crezi pînă la urmă şi tu pînă cînd te dedulceşti la amintiri încîntătoare: vai, ce frumos era cînd aveam optsprezece ani! Frumos pe naiba, dar ăsta-i scenariul. Cu trecutul istoric de multe ori e la fel: ai rătăcit nişte documente şi din clipa aceea ele nici nu au existat vreodată, apoi îţi scrii scenariul... Ce ştiu eu sigur azi? Pot să afirm că Platon n-a făcut din Socrate un mit, cum a şi spus cineva, pentru că s-a îmbogăţit ca filosof din scrierile „nescrise” ale magistrului? Pot şti de ce s-a pierdut cartea împăratului Traian, care poate era scrisă neconvenabil pentru cine a apucat s-o citească? Pot şti de ce Brutus l-a ucis pe Caesar, dar pe Nero nu l-a ucis nimeni cînd se cuvenea? Cine ştie de ce leşinau oamenii de plăcere în faţa biografiei eroice a lui Alexandru cel Mare şi

despre Marcus Aurelius abia dacă deschidea vreunul gura? Poate îmi poţi explica tu, Viky, de ce nimeni nu scrie, ca Plutarh, vieţile paralele ale lui Hitler şi Al Capone, mai ales că au fost şi contemporani? Dar istoria, dacă o cunoşti cît de cît, o poţi înflori cum pofteşti, o poţi retrăi în reverie, dacă ai un dram de imaginaţie. Stai în bibliotecă, trăgînd chiulul de la îndatoririle tale de istoric cu salariu, şi te introduci ca sclav cultivat la curtea lui Nero, îi ştergi lira de praf cu poala tunicii şi îi întinzi lentila de diamant sau de safir sau ce era, şlefuită pentru el care era miop şi a purtat primul monoclu din istoria omenirii, iar el priveşte incendiul Romei, provocat tot de el, şi cîntă în hexametri sau distihuri elegiace marele dezastru: şi e deajuns să-i spui că Vergiliu s-ar răsuci în mormînt de invidie, ca să te facă libert, şi de ce nu? că eşti o fantomă? Caligula şi-a făcut consul calul. Apoi te trezeşti din reverie şi directorul institutului te întreabă de ce stagnează studiul tău asupra provenienţei celor unsprezece nasturi de diamant de la rochia celei de-a patra soţii din cea de-a doua domnie a voievodului a cărui arhivă ţi-a fost repartizată ţie. Ei, vezi de ce vacanţele mele sînt mai avantajoase, chiar dacă mă îmbătrînesc. Cît am lipsit eu, un minut? Se putea afla într-un minut provenienţa tuturor celor unsprezece nasturi de diamant? Două lucruri, dragă Viky, m-au pus pe gînduri. Există pe de o parte destui oameni care-şi cîştigă viaţa pierzînd-o, şi să, nu te miri: media de viaţă azi s-a lungit, dar toate invenţiile tehnice îi răpesc omului foarte multă viaţă, o dată cînd le produce, a doua oară cît le foloseşte, şi poate că el n-are nevoie de nici unele din ele. Ştii bine că nu sînt filosof, nici nu fac pe filosoful, însă asta nu m-a împiedicat să mă gîndesc că dacă viaţa omului este cumva, cum se

spune, conştiinţa de sine a materiei, ar însemna că materia nu se mai autocontemplă, că are timpi morţi, adică goluri de viaţă. Pe de altă parte, nu-i adevărat că omul e o fiinţă foarte simplă, ba cum zic unii – foarte tînără. Dacă spunem bunăoară că timpul e unidimensional, spunem aşa fiindcă asta convine deprinderii noastre de cunoaştere a lumii fizice, iar rezultatul cunoaşteri prin experiment e şi el deocamdată o convenţie. Dar rezerve există în noi, eu aşa cred. Să pui opera lui Homer, pe care ai găsit-o printre lucrurile chiriaşului mort, unde crezi? cum a pus-o o ţaţă din curtea mea, pe borcanul cu murături! Nu! Omul e totuşi un rezervor uriaş, scoţi şi mai rămîne, nu ştie nici el ce are înăuntru. Asta cred că se poate explica matematic, dar n-o să te maltratez. Ascultă mai bine altceva! Într-o seară, pe vremea cînd îmi pregăteam doctoratul (ţii minte, ziceai că o să faci istoria la fără frecvenţă şi o să cauţi să devii asistenta mea, ca şi cum eu aveam catedra în buzunar), ajunsesem aşa de plictisit, că nu mai eram în stare să citesc nici romane poliţiste. Şedeam în fotoliul ăsta, pe atunci era şi el mai nou. Voiam să fumez, bricheta nu mergea, chibrituri în casa mea nu se găsesc niciodată, afară ploua groaznic, pardesiul la curăţat, umbrela uitată la institut, ieşi dacă ai cu ce! Pînă să-mi dea în cap că se poate pune reşoul la priză, ca să-şi aprindă fumătorul ţigara, zăresc deodată în colţul de lîngă geam ceva parcă luminînd cu un fel de alb spre vînăt. Nu ştiu dacă ţi-am spus că am uneori obiceiul, cred că de prea multă singurătate, să mă gîndesc foarte intens la unele dorinţe; atunci tocmai mă gîndisem ce mult mi-ar place să mă mut în alt timp, nu în simplă reverie, ci aievea, aşa cum am făcut acum la şedinţă. Lumina aceea tocmai da să apară, m-am dus la fereastră să

văd ce e, dar m-am speriat: dincolo de geam a licărit parcă ceva mare, ca în vis, cred că n-a durat nici un minut. Era ceva ciudat, cam ca o galaxie spirală, nu ştiu dacă ai văzut vreuna, sînt fotografiate, arată ca nişte sfîrleze. Asta nu era, bineînţeles, galaxie. Licărea între violet şi portocaliu. Cînd să mă uit mai atent, nu mai era nimic, numai ploaia îşi vedea de treabă şi am crezut că mi se năzărise. Dar dincoace, în colţul camerei, lucrul acela se ivise din nou şi parcă tot apărea şi dispărea. Mi-am zis că-i de vină întunericul, am vrut să aprind lumina, dar nu s-a aprins, şi iar mi-am zis că e vreun scurt-circuit la cofret, mi se mai întâmplase. Am luat din sertar lanterna, dar nici aia nu ardea, e drept, nu mai ştiam nici eu de cînd aveam bateria. Nişte lumînări s-ar fi găsit prin casă, dar cu ce naiba să le aprind? Am intrat în baie, m-am spălat pe ochi pe întuneric, m-am întors aici şi iarăşi: dar acum pata se mutase spre mijlocul camerei. Am întins mîna spre ea, am simţit ca o boare răcoroasă, cum simţi cînd deschizi brusc frigiderul, am vrut să-mi trag mîna înapoi, însă n-am mai putut. Nu, fireşte; nu la stafii m-am gîndit, cum poate că-ţi închipui, nu cred în de-alde astea, cred numai că ştim prea puţin din ce este în jurul nostru. Bineînţeles, nici una nici alta nu-mi era atunci de folos. Şi mai grav era că nu mai puteam să-mi retrag mîna, aşa că, să nu rîzi de mine, m-am dus eu după mîna mea, ca să văd dacă nu va fi mai uşor după aceea. Dar nu m-am mai putut retrage nici eu. Dădeam să înaintez şi ceva ca un vînt puternic mă respingea, totuşi altfel decît vîntul, iar cînd voiam să fac un pas înapoi, altceva mă atrăgea ca un magnet înainte. Am rămas pe loc, ce puteam să fac! Pata apărea şi dispărea în faţa mea şi lîngă mîna mea dreaptă, pe care n-o mai puteam nici coborî, nici ridica.

Apoi deodată am simţit o arsură neplăcută în braţ şi m-am uitat repede, fiindcă aveam senzaţia absurdă că mi se făcuse un soi de injecţie, dar n-am văzut nimic, nici o urmă, nici un strop de sînge. Începuse să mi se năzare că nu ştiu cine făcea cu mine nu ştiu ce experienţe. Era absurd, ai să zici, însă eu nu ştiu de ce nu mă miram deloc. Nu pot să-mi permit luxul să spun tot ce nu ştiu eu, nici nu există: pentru asta ar fi trebuit să fiu cel puţin academician!

Şi deodată pata aceea din odaie a dispărut, fără să mai reapară. Am simţit în cap un fel de vîrtej, parcă mă cam durea şi inima fără să mă ştiu cardiac, îmi tremurau genunchii, dar eu stăteam ca un nerod, cu mîna aia întinsă, fără să încerc să mi-o retrag. Asta am făcut-o abia cînd am văzut că nu mă mai pot ţine pe picioare. Am tras mîna cu frică spre corpul meu, am văzut că se lăsă trasă, şi atunci m-am dus împleticit pînă la canapea şi m-am prăbuşit ca o plăcintă. Bineînţeles, am adormit imediat şi cred că am dormit foarte mult, pentru că m-a trezit soarele care-mi dădea în ochi. Mi s-a părut că era şi înăuntru un fel de soare: ardeau toate becurile.

M-am sculat, m-am dus în baie, m-am spălat şi m-am bărbierit, şi, cît mă îmbrăcam, mi-am făcut o cafea foarte tare, am băut-o fierbinte, apoi am început să mă simt mai bine şi am vrut să pornesc spre institut, dar atunci deodată mi-a pierit tot cheful, nu-mi mai ardea să mă duc nicăieri, mai precis, îmi ardea grozav să plec, însă undeva departe, nu ştiam nici eu unde, cum şi pentru *ce.* Aşa a început prima mea călătorie în timp.

Vezi tu, Viky, oricît m-ar fi interesat treburile astea altădată, să-ţi spun cinstit, nu prea credeam în ele, mai exact, n-aş fi admis că s-ar putea aplica existenţei

noastre, decît poate cine ştie cînd. Şi chiar dacă aş fi admis, nu mi-ar fi dat prin minte ce se poate face pentru asta, în general, în dimineaţa aia sau oricînd. Totuşi, uite că atunci o intuiţie oarbă m-a învăţat cum să fac, parcă de-o viaţă nu făcusem decît asta. N-am cum să-ţi explic amănuntele, nu le cunosc nici eu decît prin efectul lor asupra mea, dealtfel ele nici nu există *acum,* în vremea noastră, ele *vor face parte* din perfecţionarea unei invenţii din viitor, de peste cîteva milenii. Nu te mira că vorbesc despre viilor ca despre un trecut: nu sînt nebun, n-am cum să vorbesc altfel, fiindcă atunci cînd timpul e considerat un cîmp unitar, un fel de teritoriu unic, trecutul şi viitorul capătă sensul unor coordonate banale, să zicem ca un soi de roză a vînturilor: ele coexistă. Să-ţi explic puţin mai doct. Spre deosebire de istorie ca ştiinţă, istoria ca fenomen universal nu are limite. Ne putem închipui timpul ca pe o fiinţă cu două braţe; trupul acestei fiinţe este în totalitatea lui real, vizibil, palpabil, pentru că el este prezentul; braţele sînt virtuale, impalpabile direct altfel decît cu inteligenţa noastră: un braţ este trecutul, alt braţ e viitorul. Cam asta-i tot.

După o epocă în care călătoriile prin timp s-au făcut – sau dacă îţi convine mai mult, se vor fi făcut – cu maşini greoaie ca nişte imense instalaţii industriale prevăzute cu cabine ermetice şi obscure, hm, ca să nu intre în ele timpul şi lumina, care-i cam acelaşi lucru, nu aerul! s-au născocit (iartă-mă, Viky, pot povesti mai comod la trecutul convenţional, ca să nu mă tot încurc ba în viitorul întîi, ba în viitorul al doilea) nişte sisteme biochimice care ofereau oricui posibilitatea să-şi întrebuinţeze, ca să zic aşa, rezervele paranormale latente. Asta am păţit şi eu cînd cu pata aia luminoasă. Poţi să mă întrebi însă de ce

tocmai eu, şi aş putea să-ţi răspund cu altă întrebare – de ce neapărat cineva din vremea noastră? Bineînţeles, la început crezusem că sînt eu aşa de grozav, ca nimeni altul pe planeta asta. Ai să vezi însă ce mi s-a întîmplat mai tîrziu, ca o lecţie contra trufiei... *Ei* nu m-au ales anume pe mine, mai curînd le-am căzut întîmplător în plasă, fiindcă eram clasat într-un grup foarte mare, corespunzător unor criterii minimale. Am înţeles că, acolo, în viitorul lor, ei nu se obosesc să se joace pentru orice fleac cu depozitele de date: un sondaj în trecut sau o experienţă cu oamenii trecutului sînt pentru ei nişte fleacuri, aşa că li se pare mai comod sau mai amuzant să se deplaseze direct în zonă, cu un detector complex. Ţi le spun toate, astea ca să pricepi cît de cît, pentru că ei numesc treburile astea cu alţi termeni, în limba lor. Dar ce să mai vorbim de limba lor! Ea nu se poate compara cu nici una dintre ale noastre. Şi de fapt ei nici nu vorbesc în sensul nostru, decît dacă vor negreşit, altfel se exprimă prin al treilea sistem de comunicare, ţi-am spus eu odată despre el – un soi de telepatie. Să nu mă întrebi totuşi de ce au făcut toate cîte le-au făcut cu mine. Habar n-am! Dar nu sînt nici aşa de cretin să-mi închipui că le-am părut prea deştept, de mă răsplătesc ei cu vacanţele astea secrete. Nici măcar nu mi-au dat vreo misiune, ori n-am băgat eu de seamă. Poate că îmi studiau reacţiile de comportament, dracul ştie pentru ce. Mă rog, eu am zis bogdaproste şi pentru asta. Citisem cîndva nişte romane cu translaţii prin timp, dar cine se gîndea la ele ca la o realitate!

Şi cum zic, dimineaţa m-am sculat cum m-am sculat, n-am mai simţit nici un interes pentru institut, am stins lumina care ardea în toată casa, m-am aşezat confortabil în fotoliul ăsta şi mi s-a părut că mi-e somn,

şi atunci mi-a venit în minte că poate tot ce ziceam că-mi amintesc de fapt doar visasem. Deşi, drept vorbind, starea mea sufletească era cum n-a mai fost, mă simţeam atras nu ştiu unde, parcă în trecut, parcă totuşi nu chiar în trecut sau nu în trecutul meu. Te miri, Viky? Nu te mira, ce nevoie am eu de trecutul meu, după ce abia am aşteptat să ajung matur şi independent de familie! Şi aici se pare că mai e un inconvenient: ceva ce numesc unii „paradoxul dublurii”, adică situaţia aia idioată cînd poţi stîrni mari încurcături dacă te întîlneşti faţă în faţă cu tine însuţi. Şi, spune tu, ce nevoie aveam să mă întîlnesc cu mine însumi? N-ajunge un singur exemplar? Pînă la urmă m-am dumirit ce trecut mă tot atrăgea. Nu ştiu dacă ştii că una din cele mai mari ispite pentru mine a fost mereu Babilonul: cîte ar fi fost de văzut într-un oraş fără automobile, locuit – îţi dai seama – de un milion de oameni. E drept, mă interesase totdeauna şi biblioteca din Alexandria, aia care a ars. Dar atunci mi-a fulgerat prin minte altă epocă, la care nu mă gîndisem niciodată cu vreun interes. Am încercat, cît am putut şi eu, să restabilesc în memorie locul şi timpul exact, deşi mi-a fost greu, ştiam prea puţin, mai îmi era şi cam frică, însă atracţia creştea irezistibil.

În definitiv, poate că primele mele peregrinări nici nu sînt interesante, chiar dacă mi-au oferit nişte spectacole şi fermecătoare şi cumplite, şi chiar dacă am fost fără voie autorul unor pozne. S-o luăm metodic. Voisem atunci să nimeresc perioada cînd se întemeia oraşul ăsta în care trăim. Dar ce perioadă? Ştim altceva decît o legendă? Mă gîndeam să mă apropii de ciobanul acela care şi-a oprit turmele pe malul gîrlei, să încerc să-l fac să renunţe, să-i explic ce pajişti ar găsi încolo, spre cotul fluviului, şi-mi şi

făceam socoteală că, întors din voiajul temporal, n-aş mai fi găsit metropola asta tocmai aici, în locul despre care un clasic hîtru şi înţelept, îţi citez textual, zicea că e bătut de criveţe iarna şi plin de pulvere vara – aşa scria el, „pulvere”, ca să nu mai pomenim şi gîrla asta fetidă. Dar, eroare de programare cum s-ar zice azi, m-am pomenit într-un timp în care nu m-aş fi dorit prezent. Uite cum. Locul l-am stabilit cu precizie, cunosc oraşul şi istoria lui. Dar timpul viu, nu prea. Mie mi se oferiseră nişte posibilităţi, cît bănuiam eu, de mare rafinament, adică nişte stimuli paranormali prin nişte unde de şoc. Mi-e greu să-ţi explic cînd nici eu nu prea înţeleg mare lucru. Ai idee cum lucrează laserul? Ca să mă exprim simplist, cuantele de lumină se înteţesc, fizicienii spun că laserul e o lumină stimulată, un fascicul coerent... mă rog, cam aşa ceva e şi aici, cine ştie ce combinaţie din cîteva tipuri de unde cu frecvenţă stimulată, toate concentrîndu-se într-un fascicul coerent asupra individului necesar, în cazul dat, asupra mea. Zici că ai înţeles? Cu atît mai bine, deşi mă cam îndoiesc. Dar altceva voiam să spun, că metodele lor rafinate or fi ele bune pentru ei, fiindcă eu aş fi preferat o maşină a timpului greoaie, primitivă, în care-ţi fixezi pe cadrane precis locul şi timpul, pînă la diferenţa de plus sau minus un minut, iar cu asemenea toleranţă n-aş fi avut nici un risc. Aşa cum călătoream însă eu, era nevoie să ştiu perfect toate amănuntele datelor istoriei, dar de unde să le iau? Din tratatele de istorie unde precizările de cronologie sînt uneori aşa: sfîrşitul mileniului unu – începutul mileniului doi. Aşa că, în loc să mănînc caşcaval de la stîna ciobanului întemeietor, mă pomenesc deodată tot pe malul gîrlei noastre, care era mai lată şi cu o apă de o puritate fantastică, între o mulţime de sălcii şi alţi

copaci, iarbă, floricele, iar cînd îmi ziceam, uite, acu apare baciul din tufiş, aud troznind pădurea şi apoi zăresc nişte huidume de mamuţi fugăriţi de minunaţii strămoşi care învîrteau pe sus nişte ghioage şi răcneau într-un grai pe lîngă care ţipătul, maimuţelor din grădina zoologică ar putea concura la festivalurile de muzică pop. Am avut mare noroc, Viky, şi nu bănuieşti de ce: eu îngheţasem şi uitam să mă concentrez pentru o retrotranslaţie în timp, noroc că ochii strămoşilor, deprinşi cu dimensiunea mamutului, pe mine încă nu mă zăriseră. Cînd am simţit că şed iar în fotoliul ăsta, încă nu-mi revenisem: tremuram tot, pînă m-a tăiat capul să-mi fac o cafea şi să fumez o ţigară. Am stat cît am stat în fotoliu, după aceea am luat un tratat de istorie, l-am tot răsfoit, am crezut în sfîrşit că găsesc coordonatele optime, şi unde crezi că am nimerit? Exact pe locul unde sîntem noi acum, bineînţeles în cu totul altă epocă decît dorisem. Noroc că era seară, lumină cam puţină, lumea foarte preocupată ducîndu-se la biserici; bărbaţii purtau islice şi caftane, unii cu nişte uniforme împopoţonate, de ofiţeri sau poliţai; eu, în schimb, cu pantaloni gri de tergal, cu un pulover alb de munte – ca musca în lapte. Doi, trei înşi dacă au catadicsit să-mi arunce o privire, altfel erau grăbiţi toţi. După stilul în care se trăgeau clopotele şi după solemnitatea oamenilor, am înţeles că era Paştele. M-am furişat pe lîngă nişte ziduri mai dărăpănate spre piaţa mare, fără să ştiu prea exact ce doream să fac. Mergînd aşa, fără noimă, deodată m-am simţit pîndit, nişte perechi de paşi mergeau în cadenţa paşilor mei, şi cînd am reuşit să pricep, cred că în ceasul al unsprezecelea, şi era într-adevăr ora unsprezece seara dintr-o zi de sfîrşit de martie, n-am mai avut încotro şi m-am strecurat într-un soi de gang,

de acolo pe o uşă dosnică în alt gang, pînă am nimerit într-un depozit de baloturi. Mi-am zis să stau cuminte pînă trece primejdia, dacă era vreo primejdie din partea tipilor care tot bombăneau şi tropăiau pe uliţa pe care mă zăriseră, îi auzeam binişor din ascunzătoarea mea. Cred că stăteau la pîndă. Ai putea să mă întrebi de ce n-am părăsit imediat timpul. Nu l-am părăsit: ar fi însemnat mai mult să mă joc de-a cronotranslaţia, decît să mă folosesc de ea, ba mai eram şi curios să văd lumea în care nimerisem şi pe care o ştiam din lecturi. Era altceva decît să stau cu nasul în arhive. Ca să-mi treacă de urît, mi-am aprins o ţigară, am fumat-o pe jumătate, şi, cînd n-am mai auzit nimic, am aruncat-o şi am ieşit. M-am plimbat cîtva timp, străzile se făcuseră pustii, de văzut nu prea aveam ce, şi eram gata să mă retrag, cînd am auzit brusc ţipete, zarvă: era incendiu, ardea mi se pare chiar magazia în care stătusem ascuns. Mi s-a părut că sînt de prisos, aşa că m-am retras discret în bunul meu timp. Ajuns acasă, mă rodea însă ceva, parcă împrejurarea vizitată îmi amintise nu ştiu ce. Am luat nişte cărţi din rafturi, simţind că trebuie să înnod nişte capete ca să-mi descifrez proaspăta obsesie. Şi ce crezi, datele coincideau: incendiul la declanşarea căruia asistasem sau contribuisem era celebrul „foc mare” care a distrus o parte din cartiere în primăvara aceea. Culmea este că puţin mai tîrziu reciteam „Memorabilul focului mare” şi înţelegeam îngrozit că eu am dat foc oraşului. Mi se părea ciudat însă că nimeni nu pomenea împrejurarea, cu atît mai puţin prezenţa mea nefastă. Numai poetul martor al calamităţii parcă ar şti într-adevăr ceva, pentru că face o fină aluzie direct la mine:

„Cînd iar ţigar-aprinde neştine,
să n-o azvîrle cum o fuma,
ci să o stingă cum să cuvine,
vreun pericol a nu urma”.

Cînd eram silit să citesc pe vremuri la şcoală versurile astea, ridicam plictisit din umeri. Dar cine să mă fi prevenit că eram chiar eu incendiatorul! Am mai făcut şi alte pozne, poate mai mici. Altul s-ar fi lăsat păgubaş, dar nu eram eu omul acela. Nu mă încîntau nici drumurile haotice, aşa că am poposit aici, în fotoliul meu, să deliberez. Asta era: trebuia să studiez cu mai multă rîvnă nu atît perioada, cît momentul, pînă la diviziunea orară în funcţie de meridian şi de punctul topografic al epocii. Nu-mi mai trebuiau surprize periculoase! Auzi, Vicky, atunci arseseră din cauza mea vreo două mii de case.

Eu dobîndisem pe neaşteptate un dar nebănuit, şi-l iroseam prosteşte. Omul, cred că ştii, e o fiinţă stranie atunci cînd nu-l preocupă hrana, digestia, somnul, boala, meciurile de fotbal şi altele la fel. Nu ştiu cum mi-a venit ideea să citesc biografiile unor oameni celebri mai ciudaţi. Băgasem de seamă că unii făcuseră unul sau mai multe lucruri inexplicabile prin datele epocii. Am mai observat legăturile cîtorva din ei cu nişte tipi din umbră, vrăjitori, alchimişti, profeţi sau nici atît. Antichitatea şi evul mediu mişună de prezicători. Cei mai mulţi, dubioşi sau chiar enigmatici. M-am întrebat dacă nu cumva au fost de fapt nişte haimanale prin timp care ori au scăpat de sub controlul cui trebuie, ori sînt pur şi simplu nişte toleraţi din cine ştie ce motiv. Mi-am făcut planul să pic exact în clipa oportună peste unul din ei şi să-i împiedic cine ştie ce acţiune nefastă. Poate în felul acesta şi capacitatea

mea de călător ar fi căpătat un sens.

În ultima mea lectură dădusem peste o ştire senzaţională: acum două mii de ani, în Siracuza, domnea un tiran, unul Hieron. Tiranul nu mă prea interesa ca tiran, dar tipul ăsta avea o corabie uriaşă, neverosimilă pentru vremea de atunci. Era lungă de 280 de picioare, foarte solidă, şi putea să transporte patru mii de vîslaşi, patru sute de slugi şi un echipaj de alţi trei mii de oameni. Problema mea urgentă era de fapt una singură: să învăţ bine elina din Grecia Mare, elina siracuzană; greaca pe care o ştiu eu era bună pentru studiile mele de istoric de cabinet, dar nu pentru istoricul pătruns efectiv în istorie pînă, ca să zic aşa, la faţa locului. Mai multe întîlniri cu fostul meu profesor de limba greacă m-au dezmorţit: el era un om admirabil şi un autentic erudit, care putea trece jucîndu-se de la o conversaţie vie în dialectul ionic la una din dialectul doric, de la ele în latină, din latină în sanscrită şi, în fine, marea lui erudiţie era întrecută numai de şi mai marea lui discreţie. Deci omul potrivit pentru interesele mele. Bucuros că mi se năzărise să-mi perfecţionez elineasca, nici nu m-a întrebat din ce mi se năzărise. Soluţia era bună, dar îmi întîrzia planul cu cîteva luni. Farmecul lecţiilor reluate în cu totul alt scop decît în studenţia de odinioară a scurtat însă şi timpul real şi timpul aparent. Dar, oricît de savant era profesorul şi oricît de silitor eram eu n-aş putea să jur că nu intervenise în sprijinul meu şi altceva, pentru că simţeam tot timpul ca o detaşare sau ca şi cum capul mi-ar fi plutit în nişte nori răcoroşi indivizibili; după două luni profesorul a zis, uimit, că nu are ce să mă mai înveţe. Bineînţeles, nimeni nu se gîndea că o să mă iau la întrecere cu Demostene, pentru aşa ceva mi-ar fi lipsit nişte daruri native şi multe altele.

Ochisem în straturile secundare ale istoriei un tip care mă interesa, părea să fi fost un fel de prezicător. Dar, ajuns *acolo* şi luînd cu dificultate relaţii, în cele din urmă mi s-a spus (dacă am priceput bine, fiindcă totuşi greceasca siracuzană nu coincidea perfect cu greceasca mea) că tipul ar fi dispărut fără urmă, însă că a apărut în locul lui un discipol, căruia lumea îi zicea Cras, tot prezicător, dar şi un soi de misit de afaceri dubioase, pe care lumea spunea că e mai bine să-l eviţi. Părea să fie exact ce căutam, mai ales că, după ce mi s-a spus că individul era un fost sclav roman, ceea ce se putea deduce şi din porecla lui – *cras* însemnînd *mîine* – am putut bănui cheia secretă a originii lui adevărate. Dealtfel, cînd l-am cunoscut personal, bănuiala mea s-a confirmat. Tipul ăsta, Cras, era o combinaţie curioasă de îndrăzneală şi frică, pe care aveam să mi-o explic abia mai tîrziu. Locuia într-o magherniţă cu totul nebătătoare la ochi, singur, iar clienţii şi-i primea într-o curte dosnică, sub un umbrar. La mine s-a uitat chiorîş, poate nu din suspiciune, mai degrabă pentru că îmi purtam veşmintele greceşti cam stîngaci, însă asta putea să însemne şi că sînt străin, adică din alt spaţiu, nu neapărat din alt, timp. Făcusem rost de ceva bani locali, dintr-un negoţ penibil, pentru că adusesem cu mine de la un magazin de bijuterii ieftine cîteva coliere de pietre false care au avut oarecare succes, deci îmi cumpărasem veşminte locale, aveam din ce mînca şi puteam să-mi plătesc prezicătorul, ca să mă introduc la el. Pînă să intru la el, întîi i-am dat tîrcoale, voind să văd în ce ape se scaldă şi dacă îmi poate fi prieten sau duşman, însă mai ales dacă venea într-adevăr din viitor cum bănuisem. Vezi, aici socoteam că risc foarte mult dacă mă înşel şi, nimerind anapoda, îi divulg cumva timpul din care vin

eu însumi; individul părea foarte şiret, poate chiar foarte deştept, şi cine ştie în ce dandana aş fi putut să intru dintr-o gafă.

Prin urmare, întîi i-am dat tîrcoale. Tipul, cum ţi-am spus, învîrtea nişte afaceri întunecoase şi, aşa stînd lucrurile, eram deocamdată în derută: mă gîndeam că, dacă vine din viitor, ce l-ar putea mîna către asemenea învîrteli, eu făcîndu-mi pînă atunci iluzia că cei care ştiu să se transporte prin vreme nu pot fi decît oameni bine intenţionaţi pe care, mă rog, îi mînă fie pasiunea cunoaşterii, fie chiar un spirit pozitiv de aventură. Iar tipul părea să fie un mare potlogar.

Ar trebui să-ţi mai spun cum, absorbit de observarea lui, uitasem să mă mai supraveghez pe mine. Cînd am intrat o dată în maghernița lui, după ce crezusem că eram destul de pregătit şi, cu nişte drahme în palmă, l-am rugat să-mi ghicească şi mie viitorul, el m-a privit pe sub sprîncene gata să rîdă diavoleşte, şi m-a întrebat făţiş:

— În ce *timp* locuieşti tu, care nu-mi spui nici măcar numele tău?

Am făcut pe prostul, zicînd că nu pricep ce-i aia ,,timpul în care locuiesc”, că pesemne a vrut să mă întrebe în ce loc; dar cine ştie cum am spus-o (în clipa aceea eram, îţi dai seama, emoţionat), încît el s-a uitat la mine zîmbind cam pieziş, apoi m-a bătut pe umăr şi m-a luat direct, tot în greaca siracuzană pe care, atunci am remarcat, nici el n-o vorbea grozav:

— Spune-mi, fermecătorule călător, ce limbă ţi-ar place să vorbim? Britanica, bănuiesc, fiindcă după cum te porţi sper că vii de prin secolul douăzeci şi unu sau din preajma lui. Am ghicit?

— Eşti ghicitor de meserie, i-am răspuns tot greceşte, dar n-ai ghicit!

Ştii, deşi nu încăpea îndoială, eu tot mă îndoiam, dar atunci aflasem că venea de fapt dintr-un secol de după al nostru. Te miri că nu i-am răspuns englezeşte? Poate din prudenţă. Pentru mine era însă mai important că nu ştiam ce e cu individul ăsta, nu puteam bănui de ce se transportase acolo, fugise de ai lui, avea vreo misiune ocultă sau cine ştie ce! Nostim e că eu mă tot frămîntam, dar tot el a reluat conversaţia, ba încă şi cu oarecare ironie.

— Vrei să cîştigi timp, flăcăule! mi-a spus. Hai să vorbim britanica, dacă o ştii, deşi nici asta nu e limba mea. Pe a mea n-ai cum s-o ştii, nici nu te priveşte. Spune-mi deschis, ce cauţi tu în zona asta, *acum?*

M-am gîndit că nu pierd nimic dacă-i spun, şi i-am spus. Îmi închipuiam că n-o să mă creadă, dar m-a crezut, şi nu pentru că ar fi fost un credul. Îţi dai seama că, rătăciţi amîndoi la dracul în praznic, într-o epocă prin care neam de neamul nostru n-a umblat, ne puteam suspecta în voie, însă el parcă avea o forţă secretă cu care mă domina, fie pentru că era şi ironic, fie din cauza etapei temporale din care venea. Aşa că, după ce i-am spus ce era cu mine, l-am întrebat ce este cu el. Mi-a răspuns:

— Deşi n-ar trebui să-ţi spun, pot să-ţi spun, fiindcă de fapt nu-mi pasă de tine: tu eşti un accident, dar eu sînt proxen de temporali.

Nu m-am lămurit destul, chiar dacă ştiam că proxenul era la greci gazda de soli străini, iar în cazul lui Cras funcţia putea fi cu atît mai necesară cu cît şi secretul călătoriilor şi al călătorilor se cuvenea păstrat riguros, ca să nu mai spun că şi călătorii înşişi trebuiau să fie în siguranţă. Oricît am încercat să desluşesc însă dacă prezicătorul Cras era, ca să spun aşa, o persoană oficială, trimisă de undeva din viitor, dacă era numai

un aventurier care găzduia aventurieri temporali ca şi el sau dacă urmărea cumva, în taină, un experiment anume, de pildă modificarea istoriei, n-am izbutit să aflu nimic. Cras, cu toate că nu era grec, era mai şiret decît toţi grecii care îl înconjurau. Nu ştiu cum, m-am trezit deodată mai curajos decît mă ştiusem vreodată şi i-am spus de la obraz, de astădată în engleză:

— Meştere Cras, indiferent ce crezi despre mine sau ce cred despre tine eu, dacă tot m-a adus în faţa ta jocul timpului, îţi propun să fim prieteni. Tu poate nu te-ai instalat aici definitiv, poate că umbli prin timp, ca şi mine, care, dacă judec bine, nu fac altceva decît să profit de un avantaj oferit de nu ştiu cine şi să-mi petrec vacanţele mele secrete, probabil pînă cînd am să mor. Nu am de gînd să-ţi propun colaborare, nu doresc să fiu de folos cui nu ştiu ce face pe lumea asta, nici nu-ţi cer sprijin, însă cred că un armistiţiu, o neagresiune reciprocă nu-i de lepădat, prieten pot să-ţi fiu.

Mi-am dat seama că gura mea vorbise înaintea minţii, dar n-avea importanţă. De astădată Cras păru să nu mă mai suspecteze. Ba mi-a şi spus cu oarecare nepăsare:

— Nimănui nu-i strică un prieten, iar pentru noi, temporalii, un duşman e periculos, cred că ştii, numai cînd ezităm mai mult de o secundă,

— Nu mă tem de duşmani! am zis eu cu trufie.

— Rău faci, a răspuns Cras. Înţeleg că eşti cam copilăros, deşi la urma urmei mie nu-mi pasă cum eşti. Dar, dacă vrei să-mi fii prieten, ascultă o povaţă: deocamdată nu mă frecventa un răstimp, fiindcă treburile mele sînt multiple şi tu habar n-ai de ele, iar eu îţi dai seama că n-o să ţi le divulg. Aşa că un timp n-ai să mă mai vezi.

— Un timp de care, *ce fel de timp?* l-am întrebat.

— Asta îmi place! zise Cras surîzînd. Deşi tu nu ştii nici pe departe cît ar trebui să ştii despre timp. Nu ştiu dacă ştii măcar în ce timp eşti acum, pesemne nu, hai să-ţi spun: cu trei sute şaisprezece ani înainte de era ta.

— Era mea? m-am mirat. Nu este şi era ta?

— Nu, a zis el, cu era mea e altă poveste, poate că o să afli şi asta cîndva. Peste cîteva luni din calendarul lor de aici voi avea o treabă foarte importantă, aşa că n-are rost să mai pierzi vremea cu mine. Dacă nu vrei să te întorci în timpul tău şi n-ai curaj să faci o prospecţie în viitor, unde nici nu te sfătuiesc dealtfel să te duci, fă o excursie la inventatorul Heron din Alexandria, îţi poate fi instructivă.

Pentru că nu prea aveam de ales, (eu nu eram implicat în vreun scop al meu afară de vacanţele mele secrete pe care acum le cunoşti), am luat nişte informaţii de la ciudatul proxen şi m-am transportat instantaneu şi fără erori, fiindcă de astădată mă ajutase Cras, direct în Alexandria, cu cîteva decenii înainte de era actuală. De fapt, Alexandria m-a ispitit totdeauna, încă din liceu citisem oarecari cărţi despre marea metropolă. Întrucît am trăit acolo mai multe luni obiective, să nu te miri că m-au pasionat şi frumuseţea şi ciudăţeniile oraşului într-atîta încît sînt chiar în stare să te plictisesc şi pe tine, dragă Viky, cu povestirea mea. Cred că nu protestezi pentru că eşti o fată amabilă, însă mai întîi dă-mi voie să te agasez cu cîteva amănunte din cele pe care istoricii le ştiu azi curent. L-a întemeiat Alexandru cel Mare, asta sper că ştiai, în anul 331 înainte de era asta... tu n-ai uitat că anii antichităţii se număra de-a-ndoaselea? O dactilografă de la noi din institut, bănuieşti cine, m-a

întrebat de ce romanii numărau anii invers şi cum de nu se încurcau la numărătoare? Anul întemeierii însă are mai puţină importanţă în legătură cu ceea ce vreau să-ţi spun acum. L-am amintit nu ca să fac pe belferul pedant, ci numai ca să-ţi atrag atenţia asupra foarte micii diferenţe de timp dintre întemeierea Alexandriei şi prezenţa mea ulterioară la Siracuza: numai cincisprezece ani. Acum vezi de ce n-ar fi avut haz o deplasare geografică pur şi simplu: că să mă încînte ceva cu adevărat, trebuiau sărite vreo două secole. Cînd îl vizitam pe Cras în Siracuza, dincolo, în Delta Nilului, era probabil mare zarvă, peste tot şantiere, şi ştii bine că eu n-am dus lipsă de vecinătatea şantierelor! Nu zic, o fi fost interesant să-l vezi pe arhitectul Deimokrates cum zbiară la meşteri şi la sclavi ca să-i iasă planul cu vestitul contur al oraşului, despre care Strabon, geograful, spusese cu admiraţie că seamănă cu o hlamidă militară macedoneană. Mă rog. Dar mai tîrziu, cînd oraşul a ajuns un antrepozit comercial unde se întîlneau negustori şi mărfuri din tot Egiptul, din Arabia, din Nubia, din Grecia, viaţa trebuie să fi fost palpitantă. De fapt, pînă să pornesc de lîngă Cras, m-am sfătuit cu el şi am repetat momentele cele mai ispititoare: anul 290, cînd s-a fundat Museionul, am să-ţi spun mai tîrziu cum l-am vizitat; 285, cînd alt grec, arhitectul Sostratos, a clădit Farul şi cînd în Siracuza începuse să trăiască Arhimede – cel care a ieşit din baie, cum a zis administratorul institutului nostru. Ar fi fost atrăgătoare Alexandria şi în ultimele decenii din veacul al treilea dinainte de noi, cînd locuia acolo Eratostenes, directorul Bibliotecii şi mare savant. În fine, erau destule de văzut, dar la îndemnul lui Cras am optat pentru perioada în care ajunsese vestit unul Heron, care a născocit nişte păpuşi mari mecanice, la

urma urmei nişte roboţi, cred că dintre primii roboţi, pe care te rog să nu-l confunzi cu Hieron, un tiran din Siracuza despre care o să-ţi spun nişte lucruri grozave...

Dacă încă n-ai obosit, Viky, fii acum cu luare aminte: am ajuns în Alexandria cînd rămăsese ceva mai mult de un secol pînă la era noastră. Cras mi-a dat nişte bani ai timpului în care mă duceam; proxenul ăla avea bani şi obiecte cred că din toate epocile şi îşi ţinea tot calabalîcul ăsta într-o pivniţă secretă de sub maghernița lui. Pivniţa n-a vrut să mi-o arate niciodată, ştiu doar că se intra prin manevrarea unui chepeng, asta-i culmea, după un anumit cifru, recunoscut de o celulă fotoelectrică! Îmi zdrenţuisem hainele siracuzane, aşa că n-aş fi părut nimănui suspect dacă îmi cumpăram haine alexandrine, studiasem bine într-o ciudată instalaţie minusculă a lui Gras harta în relief a oraşului, memorasem locurile şi străzile mai importante ca să nu am prea multe de întrebat, şi abia atunci mi-am dat seama ce înseamnă un adevărat călător temporal, cum nu eram eu. Bineînţeles, Cras al meu, altfel destul de amabil, a refuzat cu încăpăţînate să-mi dea vreo adresă a unui proxen ca alde el, zicînd că nu există nici unul, ceea ce evident nu puteam să cred. Mă liniştea însă gîndul că, dacă aş avea încurcături, aş putea să mă întorc la el într-o clipă. Cred că ai remarcat că, de la întîlnirea cu Cras, n-am mai călătorit la întîmplare: el m-a învăţat să-mi reglez impulsurile de start ca să ajung în locul şi în momentul dorit. Asta m-a făcut să mă şi gîndesc dacă nu cumva Cras o fi fost şi el dintre cei care mă pescuiseră pentru funcţia de cobai temporal! Mărturisesc însă că nu-mi dădeam osteneala să răspund. Îl asemenea întrebare, nu ţineam să despic firul în patru, nu rîvneam să mă

amestec în destinul istoriei nici să-l corectez: eu, Viky, *profitam!* Fiind istoric şi nimic mai mult, îţi închipui că nu-mi puteam dori altceva decît să-mi satur foamea de istorie, care mi se oferea ca o realitate vie mult mai mult decît ca un spectacol, fie şi fără cusur. Iată de ce vacanţele mele secrete îmi erau de ajuns.

După sfatul lui Cras, ca să zic aşa, m-am rematerializat (dar termenul e impropriu, l-am împrumutat şi eu, însă nu ştiu să fi devenit vreodată duh imaterial!), în Alexandria, într-o dimineaţă, şi am apărut în Portul Mare din dreptul insulei Pharos, cînd zarva era mai intensă, aşa că puteam avea avantajul să-mi cumpăr fără efort nişte veşminte şi să nu fiu băgat în seamă. Nu era prea greu, pe atunci oraşul avea un milion de locuitori şi i se aplica perfect un proverb grecesc: mare oraş, mare singurătate. Bineînţeles, după ce mi-am găsit nişte haine, nici ponosite, nici luxoase, m-am înghesuit niţel prin port, să casc gura. Mă oprisem, cum ţi-am spus, în Portul Mare, cu faţa spre oraş, aşadar în stînga Farului. Ţărmul african, unde se desfăşura oraşul, îmi arăta un spectacol nemaipomenit, fiindcă vedeam de la stînga la dreapta insuliţa Antirhodos şi, după ea, pe mal, Teatrul, pe urmă Templul lui Poseidon, Emporionul, care era un fel de complex comercial, şantierul naval, puţin în urma lui Palatul regal, iar mai la dreapta o construcţie uluitoare care se chema Poarta Lunii. Dincoace, cum să-ţi spun, chiar lîngă mine, era Farul, dar eu ce eram, un purice? Mai spre oraş, în dreptul unei burţi pe care o face insula Pharos, era Templul zeiţei Isis, chiar pe insulă. Şi de fapt oraşul mai avea două porturi, într-atît era de mare traficul naval, dar n-o să stăm acum să vorbim despre toate: vreau să-ţi povestesc aventurile mele... nu zîmbi, Viky, nu

aventuri galante!

Chiar acolo în port, nici după o oră, începusem să mă simt cu totul altfel decît în călătoriile temporale anterioare, aş zice că mă simţeam ca acasă: probabil la asta contribuise şi mai marea mea siguranţă după ajutorul dat de Cras, probabil şi naturaleţea cu care începusem să pot vorbi greceşte, dar şi mărimea oraşului cosmopolit cu viaţă trepidantă, unde nimeni nu te întreba cine eşti şi ce vrei şi nimeni n-avea timp de tine. Totuşi, chiar dacă era cald şi ştiam că acolo nu prea plouă, şi deci aş fi putut să-mi improvizez oriunde un culcuş, am preferat să-mi amîn deocamdată investigaţiile şi să-mi caut o gazdă. Mă feream de hanuri; o existenţă modestă şi discretă, cum îmi trebuia mie acolo, se putea duce mai bine la o gazdă anonimă pe care s-o plăteşti cu cîţiva gologani pe noapte. Nu m-am căznit prea mult să găsesc o familie a unui dulgher de corăbii, pe o mică peninsulă care mărginea portul spre sud-est; capul acelei familii, un om mai în vîrstă, nu ştiu de ce m-a crezut trac, dar nu mi-a pus multe întrebări, mai ales că era şi foarte ocupat, aşa că l-am lăsat să creadă despre mine ce dorea (mai ales că în anume fel nici un greşea prea mult) şi m-am dus să văd colţul unde aveam să dorm apoi am intrat în oraş pe o stradă mărginaşă, ca să mă îndrept către Hipodrom, prin cartierul evreilor, iar de acolo să cobor pînă la Poarta Soarelui, intrarea răsăriteană de pe uscat în oraş, aşa cum Poarta Lunii era intrarea apuseană de pe mare. Mă gîndisem că cel mai frumos lucru este să iei un oraş prin surprindere, ocolindu-l şi apoi intrînd direct în inima lui. La Alexandria aşa ceva era cu putinţă, metropola asta nefiind un oraş haotic, cu ulicioare întortocheate din care, odată rătăcit, să nu mai ieşi poate nici după o

săptămînă. Arhitectul Deimokrates a clădit oraşul foarte bine, răstignindu-l pe două mari bulevarde care se taie în cruce, iar pe unul din ele, care străbate oraşul în lung, de la Poarta Soarelui la Poarta Lunii, am pornit eu după ce am trecut de Hipodrom. Vai, Viky, îmi pare aşa de rău că nu poţi să te duci acolo să vezi cu ochii tăi! Noi ne înghesuim azi în autobuze, troleibuze, tramvaie, autoturisme, motociclete şi naiba mai ştie ce pe străzile pe care le ştii, şi egiptenii ăia alexandrini se plimbau pe Calea Canopică şapte kilometri şi jumătate pe o lărgime de treizeci şi cinci de metri, şi cu ce? cu carele sau călări, uite ce înseamnă spaţiu citadin!

După vreo oră şi jumătate de mers, fiindcă umblam destul de încet ca să pot privi, am ajuns în piaţa centrală sau în agora oraşului, şi acolo mi s-a părut că un individ dubios mă tot scrutează de după palmieri şi statui. Întîi nu i-am dat nici o atenţie, putea să fie hoţ, misit, spion, dar apoi m-am gîndit că sînt o persoană prea ştearsă, prea neînsemnată în puzderia aceea de oameni ca să pot interesa pe altcineva decît pe vreun temporal. Cras nu mă prevenise, însă la urma urmei n-avea nici o obligaţie sau poate nu ştia nici el ce se petrece în tot fluviul timpului. De unde pînă atunci fusesem vioi şi încîntat de tot ce vedeam, m-am simţit deodată înstrăinat şi temător. Am grăbit pasul şi în vreun sfert de oră am ajuns în faţa Gimnasiului, unde sufletul meu s-a redresat după ce am privit fie şi măcar porticele acelei clădiri care era lungă de vreo două sute de metri. Dar nu mi-a fost dat să mă bucur mult de priveliştе, căci individul reapăruse. Am vrut să-l evit, greu poate că n-ar fi fost, însă el s-a arătat mai iute de picior, probabil şi mai îndemînatic: s-a strecurat printre oameni şi mi-a ieşit în faţă. Părea straniu să

vezi în mulţimea aceea meridională cu feţe smolite un tip ca el, ceva mai înalt decît media, blond ca paiele şi cu nişte ochi ficşi, de oţel călit. Trebuie să-ţi spun că Gimnasiul ocupa un patrulater destul de vast, aşa că am dat să cotesc pe la nord ca să mă întorc în agora, acolo unde în capătul ei dinspre mare se înălţa Museionul. Cam speriat, fără să ştiu nici eu de ce, am ajuns în colţul palatului Muzelor, tot uitîndu-mă peste umăr înapoi, şi eram gata să răsuflu uşurat că individul se pierduse în mulţime, cînd îmi răsări în faţă ca o nălucă, iar atunci am simţit fiori reci.

— Dai tîrcoale templului? mi-a spus.

Am tresărit şi nici nu mi-am dat seama că îi răspund ca un şcolar speriat: „Cărui templu?”, cu atît mai puţin că el mă întreabă nu în greaca locală, nici măcar latineşte, ci în limba mea de acasă.

Venind mai lîngă mine, mi-a făcut semn să mă calmez, apoi mi-a spus ca şi cum ne cunoşteam de cînd lumea şi amîndoi plănuisem demult să facem ceea ce îmi propunea el:

— Hai să-ţi arăt Templul Muzelor.

Urcînd după el largile trepte de marmură, aş fi vrut să nu mai văd nimic, deşi tocmai Museionul mă interesa cel mai mult, dar mă simţeam constrîns, iar eu urăsc constrîngerea şi ştii şi tu că pot să fac tot ce mi se cere cînd sînt convins că, dacă nu vreau, aş putea să nu fac. Acolo totuşi se pare că n-am avut încotro.

Ne-am oprit amîndoi în umbra unei colonade. Era foarte plăcut acolo: solemnitatea vie a clădirii, ideea că în ea se adunase floarea înţelepciunii alexandrine, însăşi prezenţa mea incredibilă *atunci,* mă copleşeau amuţindu-mă; şi totuşi am îndrăznit:

— Cine eşti şi de *cînd* provii?

Individul a început să rîdă, însă a ocolit răspunsul

făţiş. A zis doar că nu e nici din ţara mea, nici din epoca mea, şi că cel mai inteligent lucru pe care l-aş putea face, dacă tot sînt acolo, ar fi să mă las condus de el prin Museion, fiindcă cine ştie dacă a doua oară voi mai avea ocazia să văd asemenea minune. Ce era să fac, Viky, decît să accept! Am pornit să-i dăm ocol. Era o oră cînd Templul Muzelor se liniştise, în el locuiau cei mai de seamă învăţaţi ai vremii şi tot acolo îşi aveau, ca să zic aşa, cabinetele lor de studii ştiinţifice şi literare, acolo îşi învăţau discipolii, acolo mîncau pe socoteala statului într-o trapeză comună, acolo le stătea la îndemînă tot ce le trebuia pentru viaţă, pentru ştiinţă, pentru artă, mai ales că erau şi scutiţi de impozite sau de orice alte griji materiale. Astea ţi le-am spus nu din pedanterie, dar atîta lume tinde să-şi închipuie că anticii erau nişte sălbatici, de vreme ce nu aveau un casetofon cu care să asurzească vecinii, nici nu se puteau înghesui în autoturismele noastre cu eşapamente înecăcioase, ori să se iradieze serile la televizoare. Cît ne tot uitam la marele palat, dîndu-i ocol şi oprindu-ne întruna, eu mă gîndeam cu o emoţie incomparabilă că devenisem contemporan pe neaşteptate cu Eratostenes care măsurase Pămîntul fără nici un instrument geodezic, iar acum era custodele Bibliotecii, cu inginerul Heron, pe care pe urmă l-am şi cunoscut personal, cu criticul Aristarc... Şi tocmai cînd meditam la ce văzusem şi abia aflasem şi eu, poate mai ales la imensa bibliotecă (şi dă-ţi seama cîte manuscrise avea, dacă numai catalogul era înscris în o sută douăzeci de cărţi!), simt că individul care mă acostase şi mă însoţea mă trage de mînă şi-mi arată frontispiciul de marmură pe care era gravat un soi de motto: Biblioteca este spital pentru minte. M-am tot uitat pînă cînd literele greceşti de aur au început să-mi

joace în ochi, strălucind la soare. Vai, aş fi vrut să intru numaidecît acolo şi să renunţ a mai fi vreodată temporal, să rămîn acolo pe viaţă, numai ca să pot avea acces la jumătatea de milion de suluri manuscrise, fiindcă circula zvonul că tot acolo se păstra, într-un cilindru de aur, un manuscript secret al lui Pythagoras, pe care-l citeau mereu învăţaţii aceia cu evlavie şi în mare taină.

Pesemne că tot ocolind Museionul m-am simţit pe neaşteptate mai deştept şi mai îndrăzneţ, pentru că m-am oprit brusc şi l-am întrebat pe individ ce voia la urma urmei de la mine, că dacă mă agasează eu pot să dispar numaidecît. El a începu să rîdă fără să-mi răspundă, doar făcîndu-mi semn să mă potolesc şi să intru cu el în Museion. Ce era să fac? Am intrat cu el în Museion.

Pe scară nu vorbisem nimic, dar înăuntru, trăgîndu-mă într-un loc mai discret, pe după nişte coloane dintr-o sală mare de comunicaţie, m-a întrebat de-a dreptul:

— Tu ştii de ce ai venit *acum* în Alexandria?

— Cum să nu ştiu! i-am răspuns. A fost sfatul unui prieten antic.

— Unui prieten antic? m-a ironizat el. Tu îl numeşti Cras, dar ştii ce înseamnă *cras?*

— Ştiu, am zis. Ştiu destulă latină ca să ştiu ce cuvînt este *cras* şi să înţeleg că e un, nu-i aşa? pseudonim de temporal.

— Dar de ce te-a expediat Cras din cabinetul lui vrăjitoresc, ştii? Şi ştii ce planuri avea el în Siracuza? Şi din ce timp a venit acolo?

— Nu ştiu, am zis. Şi nici nu mă priveşte. Eu îmi consum vacanţele mele secrete şi altă pretenţie nu am.

— Bravo! a zis el. Eşti un beneficiar filistin de o

grozavă inconştientă. Epocă de tehnocraţie iresponsabilă! Vacanţe secrete... Afli o grămadă de lucruri şi tu vorbeşti de vacanţe. Dar ştii că vacanţele astea trebuie plătite?

— Nu ştiam! am zis puţin îngrijorat. O să le plătesc, am adăugat cu jumătate de gură, ştiu că totul se plăteşte pe lumea asta şi că la urma urmei nimeni nu m-a ales pentru ochi frumoşi.

— Nu mă priveşte cum sînt ochii tăi! a zis el prima dată mai iritat. Asta trebuie să ştie iubita ta, dacă ai vreuna. Să ştii totuşi că nu te-a ales nimeni, nu interesai pe nimeni în mod special: ai fost *cules,* nu ales, dintr-un număr mai mare de subiecţi posibili.

— A, înţeleg! am zis. Voi experimentaţi acolo, în timpul vostru tîrziu, cred că aţi ajuns la o dirijare totală a timpului sau mai ştiu eu cum.

— Fleacuri! a rîs tipul. Ţi-ai băgat în cap fel de fel de naraţiuni fantasmagorice cu o conducere unică a timpului... Dar asta nu te interesează pe tine sau, mai corect spus, nu mă interesează pe mine să te intereseze pe tine. Tot ce pot să-ţi spun cît eşti lîngă mine este că eu sînt dintr-un grup temporal, Cras e din altul, epocile noastre sînt la mare distanţă şi nu numai atît. Eu de fapt nici nu sînt din viitorul tău, ca el, sînt din altă variantă, dar asta n-ai cum să pricepi. Mai pot să-ţi spun, fiindcă asta e posibil să-mi fie de folos, pentru că folosul tău sau al lui Cras mă interesează prea puţin, că literatura din timpul tău a bătut monedă, cum spuneţi voi, cu aşa-zisa interdicţie a cronoplastiei, deci cu nişte baliverne de literaţi care habar n-au ce este timpul. Să reţii atît: modificările temporale din trecut, sau cum se scrie patetic la voi; „corectarea istoriei", nu deranjează cu nimic viitorul, fiindcă timpul nu este unul singur, există nenumărate timpuri

paralele într-un context paradoxal. La ora aceea, cînd amicul tău Cras îşi închipuie cu naivitate că o să facă o cronoplastie grozavă, tu erai un martor nepoftit, de aceea te-a expediat de acolo. Eu acum sînt în varianta voastră temporală din epoca alexandrină, el vrea să acţioneze asupra viitorului acestei variante, nu ştiu deci dacă va izbuti sau nu va izbuti, nici nu mă interesează. Dar am nevoie să încerc să te mut pe tine în altă variantă, nu chiar acum, deocamdată fă-ţi vacanţele tale, distrează-te pe contul timpului reversibil; eşti însă un subiect ductil şi prin asta foarte apt pentru experienţele noastre, iar dacă reuşesc cu tine, înseamnă că o mare descoperire s-a confirmat pentru toate câmpurile paralele ale timpului.

— Ale timpului variabil şi reversibil? am zis eu.

— Nu fă pe deşteptul! m-a repezit tipul. Hai la Heron!

Era o invitaţie la care mă aşteptam cel mai puţin.

Să-l cunosc personal pe Heron? Plimbările prin timp, altădată posibile doar în reveriile mele, au ajuns, uite, aproape nişte banalităţi cînd a fost vorba de nişte oameni anonimi; şi deodată, prezent în carne şi oase într-o epocă citită şi visată, faţă în faţă cu omul care era pentru mine o legendă şi la care mă gîndisem cu adoraţie şi spaimă încă din adolescenţă! Iar tipul suspect care mă urmărea călăuzindu-mă sau mă călăuzea ca să nu mă scape din ochi şi căruia nu i-am aflat niciodată numele, de va fi avut vreunul, m-a împins undeva la stînga şi am intrat într-o sală plină de mecanisme lucitoare, roţi dinţate, pîrghii, nişte recipiente din care ieşeau aburi, cîteva statui care mi-am închipuit că puteau fi celebrele statui vorbitoare, şi o grămadă de instalaţii şi aparate, fără vreo asemănare cu cele de azi. Am zărit un ins aproape

scund, uşor cărunt, cu profil grecesc, probabil explicînd mecanismul ultimei sale invenţii unor tineri, cred că discipoli de-ai lui. Mi-am dat seama că era Heron. Călăuza mi-a şoptit:

— Să nu scapi vorba despre timp: dacă încerci, dispari. Heron nu ştie şi nu are dreptul să ştie, dar pentru noi e şi el un subiect... un subiect *stabil.* Tu – şi tipul rînji – eşti un subiect *mobil.* Şi de acum încolo vorbim greceşte! şi, schimbîndu-şi puţin vocea, strigă: Heron, înţeleptule meşter, ţi-am adus un oaspete.

Heron nu tresări, nu se întoarse, nici măcar nu rosti vreun cuvînt; numai discipolii tresăriră, iar unul din ei mi se păru o figură foarte cunoscută, lucru absurd, sau poate nu chiar aşa de absurd, deşi asta nu aveam să aflu niciodată. Am făcut cîţiva paşi spre grupul dominat de Heron. Fără să se uite la mine, Heron întrebă aproape indiferent:

— Oaspetele a venit dintr-o ţară depărtată?

— Da, i-am răspuns, neştiind ce altceva mai puteam spune; am adăugat într-o doară: Ca să văd Theatrum machinarum şi... alte minuni.

Din omul acesta de excepţie lipsea orice urmă de trufie. Dealtfel, oricît s-ar fi lăudat nesuferita mea călăuză, marele inventator nu-mi părea deloc o păpuşă mecanică în mîinile temporalilor. Cine ştie, poate să i se fi infiltrat nişte însuşiri în plus, dar omul îşi avea bogata, inimaginabila lui zestre nativă. Poate unele invenţii vor fi fost mai bătrîne decît el, să zicem deschiderea automată a porţilor cu ajutorul basculei, preoţii egipteni practicaseră curent în temple asemenea minune, cine ştie dacă nu şi statuile vorbitoare, se zicea că şi Dedal făcuse dintr-astea. Ai să te miri însă că, intrînd în atelierul lui Heron, intimidat, bineînţeles, şi tot căutînd să-mi fac de lucru

privind în jur, am fost atras de un fleac poate mai mult decît de statui: un aparat de taxat pentru carele de transport rapid, i se spunea odometru.

— Mîine oaspetele poate privi spectacolul din teatrul de maşini, zise Heron privindu-mă întîia oară drept în faţă.

— Heron, zise călăuza mea, oaspetele are şi altă dorinţă: să-l socoteşti o vreme ucenicul tău.

Nedîndu-mi răgaz nici să întreb, nici să mă mir de samavolnicie, dar poate şi pentru că ideea asta la care nu m-aş fi gîndit mi s-a părut prea ispititoare ca să mai cuget la lipsa mea de libertate tocmai cînd mă crezusem mai liber ca oricine, am spus timid:

— Vrednice Heron, sînt prea umil ca să pot spera să învăţ ceva, dar,dacă totuşi...

— Prietenul nostru, mă întrerupse Heron, te va conduce în biblioteca din Serapeion, unde vei studia Catoptrica şi alte scrieri despre lumină şi oglinzi, apoi te voi aştepta aici.

Mi s-a părut în vocea inventatorului şi oarecare ironie, dar oricum, invitaţia mă avantaja, numai însoţitorul meu păru surprins şi-l întrebă pe savant de ce trebuia să mergem tocmai la Serapeion.

Fără să se mire, Heron zise plictisit:

— Credeam că ştii că în biblioteca *aceasta*, care e sacră, nu poate pătrunde oricine. De ce crezi că Ptolemeu Soter a zidit Serapeionul în marginea oraşului şi de ce l-a înzestrat cu cărţi?

Temporalul meu era o fire arogantă şi repezită, dar spre uimirea mea acum tăcu şi, fără să mai zăbovească, făcînd numai un gest de salut către Heron, mă împinse cam nedelicat spre uşă.

Am coborît în agoră oraşului; călăuza mea mă chemă să urc într-un car de pasageri, tras de cai

frumoşi semănînd cu caii arabi, şi cînd roţile începură să hurduce pe pavaj, uitîndu-mă cu coada ochiului, îmi venea să rîd de mutra acră pe care o făcuse temporalul meu: era lesne da înţeles ce penibilă trebuie să fi fost pentru el o călătorie ca asta, pentru care eu eram totuşi binişor antrenat de arcurile vechi ale autobuzelor noastre. Simţindu-se privit, temporalul se cam răsti la mine, manifestînd nişte drepturi asupra mea pe care nu i le acordasem niciodată:

— Ar fi mai profitabil să te uiţi pe unde trecem, pentru tine e şi frumos şi instructiv!

Cvadriga coborî perpendicular spre Canalul Canopic, apoi coti la dreapta între canal şi marginea oraşului, spre Necropola care era între canal şi mare, lîngă Poarta Lunii. Fiind un aşezămînt mai popular, Serapeionul fusese amplasat în unghiul extrem de sud-vest, poate şi ca să fie mai aproape de porturi. Caii alergau în trap forţat. Deşi era tare cald, mă simţeam grozav de bine în atmosfera nepoluată a marii metropole şi, fireşte, căscam gura la privelişte, urîciosul meu temporal avusese dreptate, aşa că nici n-am băgat de seamă cînd am ajuns. Temporalul controlă aparatul de taxat, odometrul lui Heron de care ţi-am pomenit, plăti „birjarului”, coborî după mine şi mă înşfăcă de braţ. În faţa noastră se înălţa, uluitoare, clădirea Serapeionului împodobită sus cu cele trei sute de coloane de marmură despre care vorbesc istoricii. Eram la baza unei scări monumentale de marmură, şi parcă mi-era frică să încep a urca cele o sută de trepte.

Cine ştie ce era însă în capul călăuzei mele. Tipul mă privi crunt şi mîrîi:

— Urcă, ce aştepţi? Heron încă n-a inventat liftul şi nici n-o să-l inventeze.

Am început să urc. Gîndurile îmi erau cam răvăşite,

totuşi mi-am amintit de o inadvertenţă: eu declarasem că veneam să văd Theatrum machinarum, fusesem prezentat drept oaspete, iar Heron mă trimitea să studiez reflexia luminii în oglinzi! I-am spus temporalului, dar el a rîs scurt şi nu m-a onorat cu vreun răspuns. Cred că ai să te miri, Viky, de ce eram aşa de supus, poate ai să mă crezi laş: îţi mărturisesc cinstit că la un moment dat, ştiindu-mă în putere să circul prin timp cum făcusem de atîtea ori, m-am şi gîndit să dispar de lîngă individul de care mi se făcuse lehamite; întîi am socotit că n-are rost, de vreme ce el era mai meşter decît mine şi ar fi putut să mă urmărească uşor, ca să nu-ţi mai spun de plimbările lui prin cronovariantele alea de care eu habar n-aveam. Pînă la urmă totuşi mi-am luat inima în dinţi am încercat să fac ce fac de obicei, m-am concentrat în felul meu anume, reducîndu-mă întreg la coordonatele simţului temporal, dar... am continuat să urc treptele de marmură ale Serapeionului, alături de nesuferita mea călăuză. Am mai încercat o dată, însă degeaba, iar individul a început să rîdă amuzat, ba mi-a şi zis:

— Nu te mai osteni, acum eşti sub controlul meu!

M-am gîndit că mîhnirea mea era fără noimă, dacă tot eram în vacanţă şi tot voisem să cunosc epoca alexandrină. M-am supus deci, renunţînd şi la orgoliu şi la orice altceva.

Cînd am intrat amîndoi într-o sală şi ne-am aşezat şi ni s-au dat sulurile cerute cu scrierile despre oglinzi, n-am răbdat să nu-l mai întreb pe tip ce rost aveau pentru mine oglinzile alea, iar el, spre surprinderea mea, a răspuns indiferent:

— Poate că-i un pretext.

— Bănuiam! am spus, începînd să desfac sulul manuscris al Dioptricei lui Heron, şi mi-am dat seama,

după cîteva pasaje citite, că nici nu era vorba de oglinzi, ci de descrierea unui soi de teodolit, inventat tot de Heron, pesemne pentru observaţii terestre şi astronomice. Alt sul era probabil Catoptrica. Le-am lăsat însă pe amîndouă şi i-am spus în şoaptă individului, mirat şi eu că abia acum îmi venise în cap asemenea întrebare: Dar spune-mi, dacă poţi sau dacă vrei, căci uite, de cînd am învăţat să umblu în timp, de fapt nu ştiu *cum* umblu şi presupun că numai concentrările mele nu sînt nimic, ce se petrece cu un om care se supune cronotranslaţiei?

— Abia acum s-a trezit curiozitatea în tine? zise el. Voi credeaţi că e posibilă numai „maşina timpului” şi, vezi, tocmai ea nu e! Totuşi îţi spun, pentru că nu pierd şi nu cîştigi nimic: nu este numai concentrarea, care şi ea ţi-a fost dirijată pînă a devenit reflex, atunci însă ţi s-a injectat o anumită substanţă biochimică pentru asigurarea condiţiilor la nivel celular, iar efectul ţine cam cinci ani biologici. Pentru că sînt sigur că o să mă întrebi despre translaţia în variante, te scutesc de întrebările viitoare: e necesară altă substanţă, de alt gen, cu efect mult mai scurt şi nu totdeauna sigur. Atunci ai simţit că ţi se injectează ceva?

I-am povestit în cîteva fraze întîmplarea despre care îţi vorbisem şi ţie, dar i-am cerut şi lămuriri:

— Te rog să-mi spui ce prezenţă biologică era atunci lîngă mine, fiindcă eu n-am văzut oameni în carne şi oase!

Individul zîmbi:

— A fost unul singur, însă erai în stare de halucinaţie provocată, ca să nu vezi exact. Şi-ţi mai fac un hatîr, ca să nu mă mai plictiseşti altădată: substanţele pregătesc întregul sistem biochimic al fiinţei la nivel celular, concentrarea devine posibilă şi

transferul subatomic la nivelul particulelor, supravegheat de o anumită categorie de neuroni, asigură translaţia. Asta-i tot! şi individul începu să rîdă amuzat, în vreme ce eu îl priveam probabil cu ochi de viţel.

Neştiind ce să fac, am scos alt sul dintr-un cilindru şi am început să citesc mecanic, fără să pricep nimic, iar el luase între timp o bucată de pergament uzat şi făcea nişte calcule. Apoi, după o vreme, păru că zîmbeşte îngrijorat, aproape fîstîcit, ceea ce pentru el era nefiresc, dacă nu chiar caraghios. N-am îndrăznit să-l întreb de ce zîmbea aşa; mi-a spus chiar el, şi aici m-a mirat iarăşi neaşteptata lui dorinţă de comunicare:

— Există un cusur: am făcut un calcul de control, din nefericire, aşa e! şi se uită la mine cu duşmănie. Marile emoţii sînt riscante pentru stabilizarea în neuron a substanţei de cronotransfer în variante. Pricepi?

Am zis că pricep, deşi pricepusem şi nu prea; reţineam doar că pesemne tulburările nervoase ar anihila porcăria aia de substanţă injectabilă. Ca să nu par tîmpit, am zis:

— Se produce o anihilare a substanţei biochimice injectate, nu-i aşa?

— Nu anihilare, rosti el flasc, fără să mă privească. Mai rău: o modificare în sens contrar, una care poate duce la atemporalizare.

— Dar nu se poate injecta imediat la loc altă doză? am zis, neremarcînd la început ideea de atemporalizare.

— Eşti chiar atît de prost? m-a întrebat. Bineînţeles că nu se poate: ar însemna dublarea dozei modificabile, iar o doză modificabilă triplă înseamnă moartea în afara timpului. Dar asta sînt sigur că nu poţi pricepe!

Vezi, Viky, ajunsesem temporal fără nici un efort şi credeam că totul era simplu. Şi nu era.

Individul s-a sculat în picioare şi mi-a spus tranşant:

— Mîine seara, la Theatrum machinarum, prima experienţă cu tine în cronovariantă. În prima parte a spectacolului vei fi în stare de emoţie medie. Dacă treci pragul, încercăm mai sus... Şi acum ia ce vrei, citeşte cum vrei, te las aici pînă după-amiază, cînd voi veni să te iau să mîncăm alimente alexandrine.

Rămas singur şi luînd la întîmplare unul din sulurile aduse la cererea temporalului de un sclav, am văzut că era tratatul sofistului Zoil. Întîi l-am dat deoparte; apoi, amintindu-mi că el analizase cu maliţie inadvertenţele şi contrazicerile din opera lui Homer, l-am desfăcut şi am început să citesc pe sărite, unde găseam texte mai nedrepte şi mai răutăcioase, pentru că voiam să mă enervez. Bănuieşti care-mi era planul născut subit: epoca alexandrină îmi plăcea, de lucru pentru o pîine cred că aş fi găsit acolo, şi poate că emoţia citirii lui Zoil, fiindcă nu îl iubesc mult pe Homer, mi-ar fi făcut imposibilă călătoria în periculoasa variantă temporală a tipului care pusese stăpînire pe mine. Poate că aşa, cu preţul neîntoarcerii în timpul meu de baştină, aş fi scăpat de condiţia mea umilitoare de cobai.

Citisem o bucată de vreme foarte liniştit, aşa cum cred că numai în acele biblioteci alexandrine se mai putea citi, fără să-mi fi dat seama cît timp trecuse, fiindcă bineînţeles ceasul meu Omega, deşi cu nume grecesc, ar fi stîrnit spaimă şi, cum îl purtam într-un soi de buzunar al tunicii ca să nu se vadă, cu atît mai puţin puteam să-l scot la vedere acolo unde eram. Existau clepsidre pentru doritori, dar nu mă interesase să mă iau după ele. Şi tocmai cînd eram mai antrenat în

lectura lui Zoil, individul meu a reapărut ca din pămînt lîngă mine.

Ne-am dus în Portul mic, unde se putea găsi de mîncare la diverşi negustori cu prăvălii stabile ori ambulante, şi am mîncat acolo, ca să fim aproape de Teatru.

Teatrul era aşezat chiar pe ţărm, spre nord, în dreptul insuliţei Antirhodos, şi dacă te uitai de acolo spre mare, Farul era în stînga.

Călăuza mea părea mereu acelaşi ins nepăsător, deşi atunci parcă mai dornic de tăcere ca oricînd, iar dacă-l priveai mai atent, arăta puţin încordat. Am priceput că, oricum, se afla în preajma unei experienţe importante, dacă reţinusem bine, prima în genul ei, şi poate că şefii lui din varianta de unde venise sau cine naiba îl dirija pe el acolo aveau să-i ceară socoteală dacă nu-i ieşea pasienţa cu mine.

Am ajuns pe ţărm, lîngă vestitul teatru, tot cu un car, ca să zic aşa, cu „birja alexandrină”; dar cred că am ajuns prea devreme, fiindcă individul mi-a făcut semn să ne mai plimbăm prin port. Am început să privesc şi eu toate cîte le vedeam, mai ales farul acela, una din cele şapte minuni ale lumii, deşi erau mult mai multe minuni ale lumii la care m-aş fi uitat. Mă simţeam năpăstuit, de unde fusesem înflăcărat şi mîndru de călătoriile mele prin timp: acum intrasem la stăpîn şi, după ce izbutisem să încerc pe pielea mea cea mai mare dintre minunile lumii, nu mai puteam să mă bucur de nimic, cît eram la cheremul nu ştiu cui. Te gîndeşti că mă uitam la farul acela a cărui lumină bătea la peste o sută optzeci de kilometri, că îi contemplam mărimea neomenească, vai! şi numai în partea de jos avea vreo trei sute de camere, iar individul nu mi-a dat voie să intru… Fireşte, nici teatrul

lui Heron nu era de ocolit, ştiam însă că n-o să-mi tihnească nici măcar spectacolul, cînd ştiam pentru ce am fost adus. Cred că mă înţelegi de ce mi se făcuse lehamite de toate şi de ce căscam gura pur şi simplu, ca ţăranul la bîlci. Şi nici măcar asta n-am putut face pînă la capăt; la un moment dat, individul mi-a făcut semn să intrăm în teatru. Am intrat printre primii, însă treptele amfiteatrului s-au umplut imediat. Noi, deşi oaspeţi cu trecere, ne-am aşezat mai într-o parte, cît mai discret, şi am înţeles asta numaidecît şi tocmai de aceea m-a cuprins brusc frica. După ce a început spectacolul, în timp ce, uitîndu-se la două statui de zei care conversau între ele, niţel cam hîrşîit, cam metalic şi diavoleşte, lumea vocifera apoi amuţea crispată, apoi iarăşi vocifera pînă cînd cădea în extaz, individul meu nefast nu m-a lăsat în pace nici măcar să mă uit bine şi mi-a şoptit printre dinţi:

— Nu te mai uita acolo! Acum să fii gata: concentrează-te ca pentru un cronotransfer obişnuit.

Ce puteam să fac? M-am concentrat ca pentru un cronotransfer obişnuit, şi deodată...

...Stăteam ţeapăn în picioare, ca într-un coşmar, dar de fapt nu visam, nu aveam halucinaţii, am verificat, nu mă îndoiesc, şi eram undeva într-un peisaj pe care parcă îl mai văzusem, cu nişte copaci, o străduţă care se oprea într-un scuar sărăcăcios, şi tot întorcîndu-mi ochii şi memoria, mi s-a părut că recunosc ceva din cartierul în care copilărisem, ba la un moment dat am văzut doi oameni dintre care pe unul îl şi cunoşteam mai bine decît iţi închipui, fiindcă, n-ai să mă crezi, era un văr al meu, însă mai bătrîn cu vreo zece-cincisprezec ani de cum îl ştiam cînd murise, fiindcă murise săracul de tînăr, iar atunci l-am strigat: Eugen, ce faci tu aici? iar el l-a lăsat pe celălalt şi a

venit spre mine, curios, m-a privit cu o uitătură stranie şi m-a întrebat: De unde mă cunoaşteţi dumneavoastră? iar eu i-am zis ce şi cum, şi atunci el a clătinat din cap şi s-a întors la celălalt şi s-au dus amîndoi în treaba lor. Eu, Viky, am rămas deconcertat, mă uitam ca viţelul la poarta nouă, pînă cînd au apărut de după scuar trei femei necunoscute şi abia atunci am observat nişte lucruri care m-au ameţit. N-am leşinat totuşi, deşi nici mult nu aveam, pentru că, vezi tu, afară de faptul că cele trei femei erau cu nişte veşminte cum nu mai văzusem nici în viaţă, nici măcar în poze sau în filme, se mai şi deplasau fără să mişte picioarele, însă cu mare viteză, fără să atingă trotuarul. Le-am strigat, s-au uitat la mine şi au rîs, dar au plutit mai departe şi le-am pierdut din ochi. Apoi a apărut un băieţandru, îmbrăcat şi el cu nişte haine ciudate, lucioase, parcă metalice, şi luneca şi el ca şi cele trei femei, iar cînd l-am strigat, s-a clătinat puţin, după aceea a venit spre mine cu pas normal şi m-a întrebat din ochi ce vreau de la el, iar cînd i-am spus pur şi simplu că nu mă dumiresc asupra stilului de mers, a început să rîdă şi m-a întrebat întocmai cum îţi reproduc: Ce sînteţi dumneavoastră, stimată fiinţă, o formă necunoscută, un locuitor extraplanetar, un android sau un semen din altă cronovariantă? M-a făcut praf şi pînă să-l mai întreb ceva, m-am pomenit cu nişte groaznice dureri de cap şi tremurînd ca într-o mare febră, dar aşezat acolo, pe banca de marmură din Theatrum machinarum, unde nesuferitul experimentator, împreună cu altul care nu ştiu de unde răsărise între timp, mă urmărea încordat. Cînd şi-au dat seama că sînt totuşi viu şi că s-a petrecut cu mine cam ceea ce doriseră ei, individul meu a scos un obiect elipsoidal cu un soi de ac şi m-a înţepat uşor în tîmple

şi în ceafă; mi-am revenit imediat şi, pentru că mă uitam lung la al doilea individ, acela mi-a spus:

— Am fost acolo, la o fereastră, te-am urmărit fără să mă vezi şi am venit după tine în varianta de aici. Nu te mai tot mira atît!

Iar antipatica mea călăuză, prima dată de cînd ne cunoscuserăm direct, în sfîrşit arătînd mai amabil, m-a privit aproape drăgăstos, ba m-a şi bătut pe umăr şi a exclamat foarte vesel:

— Ai reuşit! Eşti un subiect admirabil.

Abia atunci am fost mai atent la ei: îşi şopteau ceva, dar într-o limbă pe care nici n-o ştiam, nici n-o puteam recunoaşte, dacă putea fi numită limbă, fiindcă se compunea din fluxuri de sunete aproape contopite, fără durităţi, între timp, lăsat în părăsire, dar cu voinţa încă amorţită, am început să mă gîndesc la ce se petrecuse cu mine şi am avut revelaţia spontană a unei cauze care nu-mi trecuse prin minte: simţeam că amîndoi sînt surprinşi de reuşita experienţei, că nu prea puseseră bază pe ea sau pe mine şi bineînţeles nu le-ar fi păsat dacă, aşa cum spusese nepoliticosul meu însoţitor, aş fi murit în afara timpului, habar n-aveam ce poate fi moartea aia, iar că, pe de altă parte, nici planul meu nu izbutise, ba dimpotrivă, urmărind o ţintă am nimerit în cu totul alta, şi, atunci am priceput că în vreme ce tot citeam din Zoil şi mă enervam, nu făceam decît un soi de antrenament sportiv al emoţiilor, care le-a dat experimentatorilor apă la moară în loc să-i saboteze. Atunci am stat pe gînduri dacă să-i ajut spunîndu-le descoperirea sau să mă fac că nu ştiu nimic şi să-i las să-şi bată capul singuri. De fapt toate întâmplările astea cu voiajurile mele prin timp veniseră prea pe neaşteptate şi se ţinuseră lanţ, şi abia acum îmi dau seama, mult mai precipitat decît

eram în stare eu să le urmăresc, aşa că povestea cu experimentul transferului între cronovariante mă găsise într-o stare aş zice de inconştienţă; altfel, sînt convins, m-aş fi înfuriat. Şi totuşi în clipa aceea, cînd indivizii şuşoteau ei ştiau ce, m-a cuprins deodată o uriaşă silă de toate şi aş fi renunţat bucuros la rangul meu de călător temporal dirijat, în schimbul unui strop de independenţă. Dar se pare că nu mai era nimic de făcut: intrasem în horă.

Şi cum mă tot gîndeam eu aşa, cînd întorc capul, văd iar numai unul, pe călăuza mea! Neauzind nici o mişcare în preajmă, am înţeles că al doilea plecase în varianta lui, de unde mă tot pîndise pe mine. Ăstălalt s-a uitat cu satisfacţie la mine, m-a bătut iarăşi pe umăr şi mi-a spus încîntat:

— Bravo, ai reuşit, deci se poate face cu orice subiect echilibrat.

Probabil măgulit fără să-mi dau seama, i-am povestit atunci şi eu păţania cu lectura din Zoil, ocolind însă scopul. Individul a zîmbit fără să se prea mire şi asta nu mi-a plăcut deloc; dar apoi tot el mi-a spus că bănuise ceva şi că deocamdată n-o să aibă nevoie de mine şi că o să lucreze cu alţi subiecţi; totuşi mi-a mulţumit, vai! pentru sprijin şi mi-a arătat că mă răsplăteşte cu o repetare a injectării substanţei de transfer, dar nu pentru cronovariante, ci numai pentru călătoria simplă în timp, şi că, dacă doresc, pot rămîne şi în Alexandria, ca discipol al lui Heron. M-a sfătuit, fără să mă oblige, să nu mă întorc – spre binele meu – la Cras cel din Siracuza, nici în clipa cînd l-am părăsit şi nici în sectorul temporal ulterior, cam un deceniu obiectiv. Drept să spun, nici mie nu-mi mai ardea de Cras. După oarecare ezitare, m-am decis să rămîn o vreme în Alexandria, fiindcă era frumos.

De atunci încolo, viaţa mea s-a scurs vreo doi ani subiectivi fără evenimente deosebite. Îl asistam pe Heron, învăţasem să lucrez cu el şi era foarte mulţumit că pricep şi rezolv calculele pe care mi le dădea să le fac, niciodată însă n-am îndrăznit să-i arăt că foloseam algebra noastră elementară, de care el habar n-avea, şi am preferat, de teama vreunei cronoplastii la care nu aveam dreptul, să mă creadă Heron mai deştept decît sînt. Afară de atelierul lui Heron şi de Theatrum machinarum, unde începusem să mă plictisesc de păpuşile care se mişcau greoi, dar singure, prin complicate angrenaje de rotiţe mişcate mi se pare de diverse resorturi, şi vorbeau în cuvinte puţine, rostite gutural, prin combinaţii subtile de sunete complexe produse de o puzderie de mici instrumente pneumatice, ca instrumentele muzicale de suflat, poate ajutate şi de unele instrumente de percuţie, mă mai îndeletniceam cu plimbările prin oraş sau cu lecturile în cele două biblioteci, acum cînd mi se îngăduise să pătrund şi în biblioteca cea mare din Museion, întrucît de astădată eram întreţinut, auzi tu, Viky!, întreţinut de statul egiptean de acum două mii de ani. Cînd oboseam de toate preocupările curente şi de obligaţii, care erau însă mai atrăgătoare de o mie de ori decît slujba mea de arhivist de la institutul nostru, mă duceam să mă recreez în centrul oraşului unde erau, aproape de Tribunal, nişte parcuri şi un altar al zeului Pan, făcut ca o măgură artificială care semăna de fapt cu un con de brad spre care te ducea un drum în serpentină. Mai rar mă plimbam pe ţărmul continental: acolo, nu departe de Poarta Lunii, cam în dreptul Templului Isidei de pe insula Pharos, era Palatul Regal în care, îţi imaginezi, n-am putut intra niciodată şi tare aş fi vrut totuşi să contemplu şi luxul

şi amestecul ciudat de obiceiuri egiptene tradiţionale, persane şi macedonene, care habar n-am cum se vor fi împăcat. Dar acolo nu se pătrundea uşor. Într-o dimineaţă însă mă oprisem să mă uit la faţada palatului şi un ins m-a apucat de umăr; am tresărit, credeam că vreun paznic secret mă bănuise de ceva şi, cînd eram gata să mă justific sau s-o şterg în adîncul timpului, insul mi-a ieşit rîzînd în faţă: era Cras.

— Ce cauţi aici, Cras? am strigat.

El rîdea şi mai tare:

— Am venit să-mi pierd urma siracuzană. O să mă întorc la Siracuza cînd va fi cazul, dacă nu ţi se pare caraghios cum vorbesc eu de viitor: este unul Agathokles, cu care am treabă.

— Şi aici pui la cale ceva, Cras? am zis familiar, fiindcă nu e puţin lucru să te întîlneşti acum două mii de ani cu cineva cunoscut.

— Nu, zise Cras fără să mai rîdă. Aici am venit nu numai să-mi pierd urma, dar şi să caut un individ cu care m-am întîlnit odată, în altă variantă de timp – dar tu nu ştii ce-i asta! n-are rost să-ţi încarc mintea cu noţiuni bizare. Am cu el o răfuială. Vezi, îţi mărturisesc făţiş: fără el, aş fi trăit liniştit poate că în timpul meu normal din viitorul pe care nu-l intuieşti sau poate că aş fi fost un hoinar temporal ca tine.

Cras a devenit deodată trist, ceea ce nu mă aşteptam să văd la unul ca el; mi-a atins umărul şi a dispărut în mulţime. M-am gîndit atunci care din ei e mai potlogar şi, presimţind în orice caz ceva necurat şi poate primejdios, m-am întors grabnic aici, unde stau acum cu tine.

3. Un ideal cumplit

Nimeni nu mai ştia exact vîrsta lui Bob. Calendarul curent indica o vîrstă care nu se potrivea însă cu încărunţirea subită şi nici cu zvonurile fabuloase ce începuseră să bîntuie în jurul numelui său chiar şi printre oamenii care nu-l cunoşteau. Viky, secretara institutului, nu rămăsese cu totul discretă şi nu atît din vina ei, cît probabil mai ales din cauza povestirii neobişnuite pe care o ascultase, cînd aţipind, cînd trezindu-se uimită, în acea noapte din casa lui Bob. Fireşte, cei mai mulţi oameni care îşi căutau diverse pretexte ca să-l zărească măcar trecînd pe stradă, nu făceau decît să-şi potolească setea curentă de cancanuri, însă nu credeau nimic din zvonuri, pentru că orice om cu bun simţ ştia că timpul, vai, timpul este ceva care curge dinspre ieri către mîine, fără opriri, fără ocoluri şi fără întoarceri. Bob însuşi, deşi nu putea tocmai el să nu creadă că timpul poate fi şi reversibil, ajunsese parcă supus unei deznădejdi neaşteptate şi nemaifăcînd nici un efort măcar de aducere aminte a vacanţelor sale în antichitate, trăia aproape mecanic viaţa de toate zilele, cum apucase laolaltă cu toţi ceilalţi din preajma sa, şi uneori se desluşea stăpînit de o stranie frică de timp.

Dar într-o zi, invitat la o sindrofie oarecare, a dat cu ochii de o domnişoară ciudată, care l-a tulburat o secundă. Întîmplîndu-se la plecare să aibă aproape acelaşi drum cu ea, deşi între timp n-o mai observase, a însoţit-o şi, cu fiecare pas lent pe care-l făcea alături de trupul ei subţire, simţea sau i se părea că simte că şi-a găsit adevărata chemare.

A trecut mai întîi o lună cu cîteva conversaţii telefonice, iar apoi deodată Bob a simţit o nevoie aproape dureroasă şi de neamînat s-o caute. A aflat că fata lucra într-un laborator de biochimie, şi atunci,

dezinteresat de tot rostul existenţei lui s-a dus acolo, a găsit-o, totuşi fără să-i stîrnească ei prea multă mirare, şi i-a cerut poruncitor să lase lucrul şi să vină cu el în clipa aceea oriunde, bunăoară într-un parc mai nefrecventat. Şi s-au dus amîndoi într-un parc singuratic.

Bob nu se aşteptase să i se accepte tonul, asta a observat-o abia mai tîrziu, şi a rămas uluit că fata a plecat cu el fără să ezite, fără să ceară explicaţii, aproape fără să se asigure dacă nu produce încurcături părăsind laboratorul pe neaşteptate. Poate că există într-adevăr astfel de iubiri izbucnite simultan la ambii parteneri, cînd starea de suflet cunoaşte mai întîi o agregare lentă şi tainică a sentimentului şi apoi, devenind *deod*ată dominantă în existenţa insului, se impune dincolo de controlul voinţei sau al codurilor sociale.

Ajunşi pe o alee de parc, aproape că n-au mai folosit vorbele necesare, fie că nu mai erau necesare, fie că lexicul nu le cuprindea pe cele de care ar fi fost nevoie cu adevărat. Ştie de fapt toată lumea că cei care se iubesc nu-şi spun cuvintele de dragoste ca un schimb de informaţii, fiindcă iubirea se detectează pe alte căi atunci cînd izbuteşte să fie autentică. Din conversaţie se reţine probabil mai ales sunetul, dovadă că partenerii sînt dornici alteori şi de tăcere. Dar această stare de dragoste subită apăruse mai mult decît ca o stare magică, într-o clipă cînd amîndoi simţiseră brusc nevoia lor unul de altul.

Se plimbau de cîteva ore şi vorbeau despre orice în afară de dragostea lor aşa de recentă, însă toate frazele spuse erau de fapt spuse întru dragoste. Bob se simţea atras de totul de fata aceasta, începînd cu numele ei destul de rar, una din semnificaţiile latine

era „binefăcătoarea”: o chema Alma, nume pus la întîmplare de naş.

Şi totuşi, pe măsură ce şi-o simţea mai aproape, Bob desluşea în el şi o anume teamă de ea sau poate îngrijorare sau, nu ştia nici el, o stare de inexplicabilă prudenţă, logic nejustificată.

Se plimbau demult, fără să obosească, şi deodată Bob îşi aminti de cîteva fraze ale ei pe care el le memorase întîmplător şi care acum i se păreau legate într-o singură structură. Ca să fie sigur că nu i se năzărea, porni o oarecare discuţie despre necunoscuţii întîlniţi pe alei, şi ea zise:

— Te preocupă ăştia prea mult, nu crezi? Sînt prea străini de mine ca să mă intereseze.

— Pentru că sînt anonimi? zise el.

— Nu, răspunse ea, sau mai bine zis nu numai ei sînt anonimi: toţi!

— Şi eu? îndrăzni Bob.

Ea rîse:

— Tu mai puţin. Ţie îţi ştiu măcar numele şi... Încă ceva. Ia spune-mi, e adevărat ce se vorbeşte despre tine că, dar e imposibil să cred, că *ştii* să călătoreşti cu maşina timpului?

Acum se surprinse şi el rîzînd, însă altfel:

— Maşina timpului nu e decît o ficţiune. Dar ce te face să crezi că n-ar fi posibil?

— Măcar faptul că nu ştiu să fi călătorit pînă acum cineva cu adevărat prin timp... Şi spune-mi, *cum* călătoreşti?

— Aş putea, zise el, să-ţi povestesc oarecare lucruri, dar tot n-ai să mă crezi, iar pe de altă parte deocamdată n-am mijloace să te iau cu mine ca să-ţi dovedesc. Un fel de demonstraţie însă tot o să-ţi fac.

— Cînd? zise ea fără nerăbdare.

— Bineînţeles, nu acum. Poate altădată.

— Vai, zise ea, tare mi-ar place să pot face asta şi eu, deşi spui că nu se poate. M-aş duce, m-aş tot duce aşa, cred că fără scop, în trecutul cel mai îndepărtat, cine ştie de ce! (şi rîse cu anume amărăciune) poate ca să-mi văd strămoşîi, dacă i-am avut vreodată. Dar nu-i aşa că spun prostii?

— Nu, zise el, tu nu poţi spune prostii. Dar eşti o fiinţă ciudată.

— Toţi bărbaţii spun aşa tuturor femeilor cărora le fac curte.

— Nu ştiu dacă toţi tuturor şi mi-e teamă că nu-ţi fac curte, dar eu pot să-ţi spun şi de ce eşti ciudată; ai un fel de a-i privi pe toţi oamenii parcă n-ai fi dintre ei, iar acum remarc şi interesul ăsta pentru strămoşi. N-am să-ţi ascund, chiar dacă ai să rîzi de mine, la ce m-am gîndit: uite, m-am gîndit că tu nu eşti dintre ei!

— Şi asta spun bărbaţii tuturor femeilor.

— Nu în sensul acela, altfel: am simţit că tu priveşti omenirea nu ştiu cum parcă din afară, cu alţi ochi decît ai noştri.

Ea începu iar să rîdă:

— Vrei să insinuezi că am fost adusă de vreo farfurie zburătoare?

— Deloc! Asta-i o probabilitate demonetizată azi, nu ştiu, nu mă preocupă cîtuşi de puţin. Eu m-am gîndit la cu totul altceva: pe planeta asta nefericită nimeni nu mai poate spune că e de rasă curată, fiindcă rasele s-au tot amestecat atîta vreme şi... dar eu nu sînt specialist şi tu, ca biochimistă, poate că ai să rîzi de mine! întîlnim oameni care pot sau cred că pot demonstra prin arborele lor genealogic că aparţin cutărei spiţe şi vezi totuşi pe faţa lor, în gesturile lor, în felul de a gîndi, în anumite înclinaţii înnăscute, ba chiar

în anume inflexiuni vocale, de ton, de ritmare a frazei, că ei descind mai degrabă din cu totul altă ramură, pesemne că nişte trăsături ancestrale revin după un salt foarte lung prin timp, cine ştie pe ce căi, nu ştiu cum să-ţi spun, te rog nu rîde de mine...

— Nu rîd, deşi demonstraţia ta nu e dintre cele mai riguroase. Ce are a face însă asta cu mine, cu ideea ta că sînt... *ciudată?*

— Are! şi Bob ezită puţin, fîstîcit. Uite cum: optica ta mai mult decît obiectivă, iartă-mă, un pic chiar rea, asupra oamenilor, mă face să mă întreb dacă nu cumva moşteneşti şi un alt fel de strămoş.

— Vrei probabil să spui ceva la modă: din cei care se presupune că ar fi venit în vizită pe Pămînt acum cîteva milenii să facă misionarism ştiinţific sau nu ştiu cum i se mai spune... Dragule, eşti un copil mare şi fascinant! Dacă n-am fi printre oameni, te-aş săruta... Dar ştii tu că amîndouă bunicile mele şi amîndoi bunicii sînt din nişte sate izolate din creierul munţilor din ţara asta, de pe o rază numai de cîţiva kilometri?

— Nu ştiam, Alma, dar asta n-are importanţă. Şi de fapt de ce mi-ai vorbit adineauri chiar tu de dorinţa ta de a-ţi întîlni strămoşii? Cred că n-ai uitat ce mi-ai spus.

— Vorbeam aşa... cine n-ar avea asemenea dorinţă? Avem cu toţii strămoşi. Trebuie neapărat să fie călători cereşti?

De cînd se tot plimbau se făcuse seară şi aproape se întunecase. Observînd schimbarea de lumină, Bob o luă de mînă şi spuse:

— Hai să stăm pe bancă pînă nu s-au ocupat toate. Mai stăm cît mai stăm şi după aceea mergem undeva să mîncăm sau unde crezi tu.

— Nu mi-e foame, dar undeva putem să mergem!

zise ea aşezîndu-se odată cu el.

— Şi dacă totuşi... începu Bob, apoi renunţă văzîndo în amurgul întunecat şi îşi apropie cu oarecare sfială şi prudenţă buzele de gura ei. Ea întîi îl sperie puţin evitîndu-i îndrăzneala şi privindu-l rece sau crispată, apoi însă îl ajută cînd el se speriase de-a binelea, şi după aceea o vreme nu vorbiră nimic. Mai tîrziu, mîngîindu-i uşor tîmpla, Alma zîmbi:

— Tu mă iubeşti într-adevăr, sau numai te atrage ceea ce ai spus despre mine?

— Cred că te iubesc într-adevăr, mai adevărat decît adevărul! spuse Bob. Dar nu ştiu ce mă atrage la tine, probabil tot.

— *Şi* strămoşii? rîse ea. Sau totuşi *numai* strămoşii...

— Nu fi rea, draga mea, mi se pare că nu ţi-am spus nimic necuviincios! şi el se gîndi o clipă cu ciudă la doamna Viky, pe care n-o iubise niciodată şi care probabil îl iubea, dar altfel, într-un chip obositor, fără orgoliu şi fără dăruire, pesemne lăsîndu-se luată simplu, cu totul, şi nedăruind nimic, neştiind ce să dăruiască sau neştiind că poate dărui ceva.

— Unde ţi-a umblat gîndul? îi reproşă Alma. La cine?... Mă compari cu cineva sau tot la strămoşii mei te gîndeşti? Ori ai plecat într-o călătorie prin timp, cum se vorbeşte că pleci deobicei! spuse ea. Tăcu un răstimp, apoi rîse, apoi iar tăcu, şi Bob, ascultîndu-i rîsul, nu ştia să desluşească ce era numai al ei, sunetul voios care i se păru înşelător sau o anume tainică duioşie.

— Nu, zise el, tocmai aici e durerea, că aş vrea poate să plec să-ţi caut strămoşii, uite, ţi-am spus pe şleau, dar nu mă îndur.

— De ce nu te înduri? Ţi-e frică acum să mă laşi

singură?

— Nu mi-e frică de asta.

— Atunci de ce nu te înduri? E aşa de grea o călătorie în timp? Chiar tu spuneai că nu e grea.

— Nu e grea în sine, cel puţin pînă acum nu mi s-a părut nici una prea dificilă. De ce nu mă îndur? Nu mi-e frică să te las singură, mai ales că aş reveni, ştii, aproape instantaneu, din *timpul tău* aş lipsi mai puţin de un minut. Dar, dacă m-aş antrena în căutarea strămoşilor tăi, cine ştie cît timp al *meu* ar trebui să se consume.

— Da, dragul meu Bob, timpul tău ar seca şi e un timp preţios. Am glumit, n-am nici un fel de interes special pentru strămoşi, nu le ştiu măcar adresa exactă!

— Alma, de ce mă chinuieşti? zise Bob căznindu-se să-şi ascundă reproşul cîtă vreme îşi rostea fraza. Nu de timpul meu e vorba, chiar dacă m-aş întoarce la tine bătrîn fie şi numai ca să-ţi aduc vestea. Este însă altceva mai primejdios.

— Deci pot exista şi primejdii! zise Alma rîzînd moale.

— Da, zise Bob, există un pericol pe care nu l-am bănuit niciodată mai înainte: pierderea efectului substanţei de transfer temporal care mi s-a injectat, despre asta nu ţi-am spus încă nimic! Sau ţi-am spus? Iartă-mă, vorbesc uneori în dodii. Am aflat despre riscul ăsta de la un tip cu care acum două mii de ani, iartă-mă, nu rîde! m-am întîlnit în Alexandria egipteană.

Alma suspină.

— Tu eşti nebun, dragul meu! îţi dai seama ce ai spus? Ziceai: am aflat... acum două mii de ani.

— Da, spuse el cu un rîs trist, am spus exact,

pentru că anume *atunci* am aflat, adică în ultima mea cronotranslaţie. Şi nu mă gîndesc la lunga mea absenţă de lîngă tine, timpul subiectiv poate că m-ar face să nu te văd foarte multă vreme din viaţa mea chiar dacă aş lipsi de aici, de pe banca asta, nici măcar un minut întreg, şi eu, vezi tu, Alma, eu aş fi fericit să fac pentru tine ceea ce sper să nu poată face nimeni altcineva şi aş alerga prin timp pînă aş afla şi m-aş întoarce la tine cu vestea, şi poate că aş veni foarte bătrîn şi după aceea ţi-aş săruta mîna şi tu ai face cu mine ce vrei... Alma, dragostea mea, eu te iubesc aşa cum nu mi-aş fi închipuit că se poate iubi. Dar dacă încetează nu ştiu în ce clipă efectul substanţei de transfer şi nu mă mai pot întoarce niciodată la tine, dragostea mea, şi sînt silit să rămîn poate zece mii de ani depărtare de tine, singur, fără tine...

— Eşti sigur că ai rămîne singur? Acolo? şi, întrerupîndu-l, Alma zîmbi discret, iar el nu putu desluşi ce fel de zîmbet era şi dacă era zîmbet.

— Da, zise el, sînt sigur. Vai, iartă-mă că sînt patetic, dacă aş avea de unde să-ţi injectez şi ţie substanţa aceea de transfer, care nici nu ştiu ce este, te-aş lua cu mine. Spune-mi, ce să fac?

— Tu eşti nebun de-a binelea, dragul meu. Şi mă iubeşti, acum ştiu că mă iubeşti. Şi nici nu eşti nebun. Ştii tu ce e cu tine?

— Poate că ştiu, Alma. Sau nu ştiu nimic. Învaţă-mă ce să fac, eu nu mai pot hotărî, dă-mi porunca pe care o aştept.

Alma nu-i răspunse. El se lipi de ea. Întunericul îi cuprinse repede şi Bob desluşea din ce în ce mai greu faţa ei, acum compusă numai din umbre. Alma tăcea într-un fel ciudat, lui Bob i se păru că o aude cum tace, că tăcerea ei e sonoră şi intangibilă, şi nu îndrăznea să

i-o tulbure, simţea că nu mai are glas sau că glasul lui nu mai are conţinut sau conţinutul glasului nu mai are vigoare. Gîndurile i se destrămau, nu mai găsea nici unul în stare să se manifeste sonor. Bob nu mai ştia dacă e fericit sau nefericit, se mulţumea doar să şadă lipit de Alma iar tăcerea ei i se părea că îi adie în obraz.

Bob observă totuşi o modificare în prezenţa Almei. Cînd se aştepta mai puţin, Alma îi găsi tîmpla pe întuneric şi i-o dezmierdă scurt.

— Alma! începu el, dar ea îi puse palma pe gură, apoi deodată îl întrebă rîzînd:

— Spune-mi, Bob, pe tine nu te-au obosit bizarele tale călătorii sau vacanţele tale secrete?

— Nu, de ce?

— Mă întrebam dacă nu te-ai simţit vreodată ca un drumeţ căruia îi vine la un moment dat să abandoneze drumul şi să se oprească la prima cabană. Sau n-a fost nimeni care să te ispitească să rămîi într-un timp anumit şi să nu te mai întorci niciodată în al tău?

— Nu, n-am simţit nici oboseală, nici ispită. Aş fi rămas poate în Alexandria, dar n-am rămas.

— Îmi spuneai totuşi că aici n-aveai pe nimeni care să te aştepte şi deduc că acolo, în timpurile vacanţelor tale, era mai ispititor decît în viaţa ta de aici, ziceai chiar tu, cam ternă.

— Da, poate însă că te presimţeam pe tine şi pentru tine...

— E foarte frumos ce spui, îl întrerupse Alma, dar cine poate presimţi! Sîntem oare numai nişte grăunţe aruncate pe brazdele timpului! Cine ştie unde cade fiecare!

— Alma, tu îmi vorbeşti în parabole.

— Spune-mi, Bob, de ce crezi că n-ai putea

prelungi efectul substanţei aceleia. Nu există nici un mod de economisire? Şi ce fel de durată e durata efectului? Timpul crezi că are aceleaşi criterii peste tot?

— Alma, nu ştiu ce să-ţi răspund.

— Mie? zise Alma. De fapt nu ţi-am pus nici o întrebare.

— Draga mea, ce-i cu tine? se sperie Bob.

— Ştii, Bob, s-a făcut întuneric şi s-a lăsat răcoare. Uite, sus sînt stelele şi mi-e foame. Du-mă undeva să mîncăm!

Bob încercă s-o privească, dar abia îi zări conturul; iar el avea nevoie să-i vadă clar trăsăturile şi întrebîndu-se dacă le-ar fi văzut clar cel puţin ziua, se ridică de pe bancă şi o ajută să se ridice. Se uită în sus şi zări stele. Răcoarea din parc era jilavă. O luă pe Alma de mînă, gîndindu-se iute unde se putea ajunge mai repede şi unde se putea mînca mai civilizat. După ce porniră spre poarta de miazăzi a parcului, Bob zise cu voce stinsă:

— Eşti tare stranie, dragostea mea. Sau sînt nevrednic de tine...

— Tu nu ştii să spui şi altceva despre mine, Bob? îl mustră ea şi după aceea adăugă rîzînd: Cum o să fii nevrednic tocmai tu! Spui că sînt stranie? Crezi într-adevăr că sînt? Poate că nu sînt.

Pe stradă era mult mai multă lumină decît în parc. Bob se simţi apăsat de întrebări pe care nu le putea formula; chiar intui o stare paradoxală, spre care nu găsea nici o cale de acces. Restaurantul unde se gîndise să mănînce era aproape de parc. Mergeau pe jos. Ea nu se miră, nu-l întrebă nimic. Traversînd o stradă, Bob zise deodată:

— Alma, tu chiar nu ştii că aş face orice pentru

tine?

Alma surîse. El îi simţi surîsul, fără să i-l vadă direct, pentru că tocmai se apropiau de trotuar şi trebuia să fie atent la traficul străzii. Cum o ţinea de braţ, i se păru că simte în trupul ei o anumită tresărire nedesluşită şi îi fu ciudă că nu e în stare să citească în sufletul ei.

— Şi dacă nu putem face totul, numai cea mai mare parte, însă nu tot, zise Alma, ce preţ mai are întregul acela virtual?

Bob se poticni de încordare. Apoi o întrebă:

— Despre dragostea mea vorbeşti, Alma, nu-i aşa?

— De ce neapărat despre ea? zise Alma. Eu ştiu că mă iubeşti cu adevărat şi cu totul. Nu ştiu dacă ştii tu!

Bob fu mirat, însă nu îndrăzni să întrebe ceva. Merseră tăcuţi cîteva minute, pînă ajunseră la restaurant, unde o masă mai ferită se găsi uşor, iar cina le-o compuse mai mult ospătarul, întrucît Bob vorbise cu el nehotărît şi monosilabic.

Mîncară tăcuţi, fără interes pentru meşteşugul culinar. Lui Bob i se păru la un moment dat că erau amîndoi cuprinşi ca într-un soi de sferă paramagnetică, fireşte nevăzută sau nu numai atît, care-i izolase de tot restul universului, pînă şi de cuvintele lor. O clipă lui Bob i se păru străină şi chiar neverosimilă furculiţa sclipind pe care o ţinea în mînă şi se uită cu mirare în farfuria din care sfîrşise de mîncat. Restul gesturilor se petrecu mecanic: încheierea cinei, plata notei aduse de ospătar, plecarea din restaurant. Nu se consultară nici asupra drumului şi astfel, în tăcere, se întoarseră în acelaşi parc. Mergeau încet, unul lîngă celălalt. S-ar fi zis că amîndoi oficiază un ritual necunoscut şi necesar poate mai mult decît ritualul unei iubiri. Numai cînd, mai tîrziu, aproape fără s-o caute, îşi regăsiră banca,

tot goală, le reveni graiul.

— Vreau să-mi făgăduieşti ceva, Bob! zise Alma. Îmi făgăduieşti, îmi poţi făgădui orice?

— Da, zise el, jur să te iubesc totdeauna.

— Nu asta ţi-am cerut, deşi e bine că vrei tu asta. Nu te aştepţi să-ţi cer tocmai eu: rupe-te de mine un timp, dacă poţi într-adevăr, şi du-te *acolo...* Vreau să ştiu neapărat.

— Ce să ştii, draga mea? Mi se pare că te înţeleg şi nu te înţeleg sau mi-e frică să te înţeleg.

— Să nu-ţi fie frică, ai înţeles bine: vreau să te duci acolo, în timp sau prin timp, dacă eşti în stare cu adevărat, şi să afli. Vreau neapărat să ştiu *cine* sînt eu!

Bob se gîndi prima dată de cînd era pe lume că una este să doreşti ceva fără să ştii sigur că doreşti cu adevărat să şi faci, şi cu totul alta este să ţi se ceară să faci numai pentru că ai spus că vrei să faci. Se întrebă cu oarecare fior de teamă dacă nu cumva n-a fost toată viaţa decît un superficial care se trezise deodată călătorind prin timp, fără să fi născocit el călătoria prin timp, iar acum, arătîndu-se curios şi poate că şi dornic de a descifra o taină şi spunînd asta dragei lui, rugămintea sau porunca ei, venită pe neaşteptate, îl înfricoşa. Totodată simţi şi că nu mai era nimic de făcut, totuşi încercă un ultim gest defensiv:

— Dar ştii, Alma, te-am prevenit că o să-mi lipseşti, dacă durează investigaţiile mult... şi s-ar putea nici să nu-ţi găsesc strămoşîi. Şi mai e ceva poate mai grav: dacă durează mult, ţi-am mai spus, la întoarcere eu te găsesc tot aşa de tînără, dar eu s-ar putea să mă întorc în clipa ta mult mai bătrîn, şi ai să mă mai iubeşti oare atunci?

— Dacă te iubesc *acum,* o să te iubesc şi *atunci!* zise Alma. Chiar tu spui că diferenţa nu e mai mare de

un minut... Şi că ai să îmbătrâneşti, n-are nici o importanţă. Dar dovedeşte-mi prin asta că mă iubeşti cu adevărat. Şi nu numai atît.

Bob se simţi într-o stranie stare necunoscută, ca o alunecare într-un văzduh lichid, şi cald şi răcoros în acelaşi timp. O simţi pe Alma mult mai lîngă el decît adineauri şi se gîndi: „O iubesc, nu mă pot îndoi, parcă am aşteptat-o zece milenii, dar nu cumva nu sînt vrednic de ea, nu cumva sînt totuşi un superficial, cînd îi spun că aş putea-o părăsi numai pentru că o iubesc cu o iubire absolută şi pentru că ea îmi cere să mă duc pentru ea *acolo?* Sau nu cumva mă mînă acolo întîi lăcomia meseriei mele şi după aceea dragostea? Şi dacă-i aşa, ce e rău în asta!” Îi spuse:

— Alma, tu nu-ţi dai seama cît te iubesc!

— Cred că-mi dau seama, zise ea puţin mirată. Şi cred că simt că în tine se schimbă ceva. Spune-mi, la ce te-ai gîndit cînd ai tăcut?

El nu-i răspunse şi se gîndi: ,,Da, cred că mă modific. Ea mi-a răscolit toate zăcămintele. Aş fi murit fără să ştiu ce e în mine. Ea mă vrea cavaler, nu cred că medieval, dar un cavaler care să facă marea faptă pentru ea, nu cumva cu sacrificiul amîndorura? Probabil asta o fi iubirea absolută: cu sacrificiul amîndorura, cu suferinţa marii iubiri, nu cu dulcegării şi dragoste printre picături. Am să devin cavalerul ei, dar cum? Don Quijote? Nu. Eu mai am trei ani termen, şi pe urmă?”

— Da, draga mea, zise el: o să fiu cavalerul tău, poţi să faci cu mine ce vrei.

Starea anterioară i se schimbă într-o stare, de beatitudine, apoi şi aceasta se schimbă într-o stare de adîncă nelinişte.

— Nu-mi spui la ce te gîndeşti, cavalerul meu drag?

zise ea.

— Ba da, Alma: rămîne o singură problemă nerezolvată, adică termenul meu de trei ani, după care voi înceta să mai fiu... un temporal. Aşa că după aceea, nu ştiu.

— Dar în trei ani...

— Cred că e puţin. O să încerc altceva.

„O să încerc altceva! repetă el în gînd. Poate că starea temporală a şi devenit în parte un reflex condiţionat, fără să ştiu. Dar dacă, fiind încă sub efectul substanţei, nu pot afla asta, şi cînd se va scurge termenul, o să fie prea tîrziu? Tipul acela vorbea de o moarte în afara timpului. Ei şi! Am să încerc atunci. Nu toţi cavalerii se întorc."

Se ridicase luna. Era oarecare lumină. Se întoarse spre Alma, care-l privea aproape cu uimire şi cînd îl observă trezit din gînduri, îl întrebă tulburată:

— Spune-mi, Bob, tu *ai lipsit?*

— Nu, n-am lipsit! rîse el surprins, şi iar se cufundă în meditaţie. ,,Aş putea să încerc împreună cu Alma, în laboratorul ei. Sau să văd, poate că în trei ani rezolv totul? Nu, în trei ani nu rezolv totul, cum o să rezolv! Vai, dar sînt nebun, cum să-i găsesc strămoşîi în toiul diluviului? Cred că acolo trebuie... Şi acolo e de căutat, nu glumă. Şi mă duc ca prostul undeva unde nu ştiu mai nimic sau chiar nimic, fiindcă toate astea nu sînt decît nişte sărmane ipoteze pe care nu le-a verificat nimeni. Azi toată lumea scrie şi vorbeşte de potop, de extraterestri, de paleoastronautică, am citit şi eu, m-am gîndit şi eu poate chiar în plus, şi ce-i cu asta! Ştiu ceva sigur? Nu, nu ştiu nimic, nici sigur, nici nesigur... Şi o iubesc pe Alma şi aş vrea să fac asta pentru ea. Da, am să încerc să fac asta pentru ea, cu orice preţ."

— Mă îngrijorezi, dragul meu! zise Alma. Unde tot

dispari de lîngă mine? şi îl privi cu îngrijorare, dar el zîmbi.

— Nicăieri, draga mea, mă gîndesc, fac un plan! şi iar medită încordat: „În laborator nu cred că rezolv ceva, aş stîrni şi suspiciuni, ar fi mai curînd o soluţie să mă întorc întîi să-l caut pe Cras, să-i cer să mă ajute, poate că mă va ajuta. Dar de fapt eu mai am aproape trei ani şi cît va mai fi efectul substanţei, trebuie să mă folosesc de el, fiindcă n-am să ştiu dacă pot izbuti şi altfel. Să încerc aşa, poate că în trei ani am noroc şi aflu tot şi mă întorc la ea încă tînăr. Şi dacă aş veni bătrîn şi ea va rămîne cum e acum, m-ar mai iubi cu adevărat? Ea spune acum că da, dar dacă nu?” Bob o cuprinse în braţe şi o sărută aproape pierzîndu-se într-o sărutare ca de moarte sau despărţire. Se depărtă puţin de Alma şi îi şopti:

— Alma, acum chiar te părăsesc, plec în prima încercare. Să nu te sperii, Alma, dragostea mea, am să lipsesc de lîngă tine mai puţin de un minut şi te regăsesc tot aici, tot pe banca asta. Rămîi aşa cum eşti. Să nu te sperii nici cînd dispar din braţele tale, nici cînd am să te îmbrăţişez din nou după un minut, îmi promiţi?

Alma îl înlănţui cu braţele ei. Se scufundară în aceeaşi sărutare cumplită, iar dînsa îi mîngîia cu mîna părul de pe ceafă şi deodată simţi cum Bob se topeşte în braţele ei, cum buzele ei încă umede din sărutare se răcoresc în contact cu aerul foşnitor al parcului, cum mîna ei mîngîie acelaşi aer transparent de noapte...

...Bob mai simţi un fel de foşnet tăcut în trup sau un fel de vînt de vară care-i sufla prin vine în locul sîngelui, sau poate alergarea fluxului nervos pîndindu-şi propria viteză? Pleoapele îi căzură, dar el zări dungi neîntrerupte şi de diferite grosimi care pesemne erau

ale unor lumini multicolore, şi le însoţea fără modulaţii un zumzet poate ireal. Nu se gîndea la nimic, acum el aproape că *nu era.* Se ştie că în cursul deplasărilor temporale raţiunea călătorului adoarme, dar călătorul însuşi, cu trupul, cu gîndirea sa şi cu tot ce se află pe el, în el sau în mînile sale, în toată durata actului de cronotransport, nu se dematerializează, cum cred misticii şi superstiţioşîi, întrucît în univers nu este nimic imaterial (şi chiar antimateria nefiind altceva decît *altă* materie), ci devine o aglomerare de materie lipsită de masă, putînd străbate materia supusă legilor curente ale celor patru dimensiuni fără să lase urme de traseu şi fără să se afecteze pe sine, să zicem ca un fascicul de neutrini (însă comparaţia e hazardată şi nu are aici decît rol didactic). Tot astfel funcţiile vitale aproape încetează, mult mai mult decît în gerul păstrător al capsulelor criogene, şi aceasta numai fiindcă durata (termenul e totuşi impropriu, căci nu există aici durate) de translaţie dintr-un timp în alt timp se efectuează prin coridorul temporal zero, adică printr-un pasaj virtual, nesupus celor trei dimensiuni ale spaţiului şi unde timpul de fapt nu există.

Şi deodată totul încetă, dar asta numai pentru un observator fictiv din afară, dacă ar fi cu putinţă vreunul, căci Bob, ca orice călător temporal intrat în coridorul zero, nu mai avea conştiinţa sinelui său şi cu atît mai puţin senzaţia universului. După aceea reapărură dungile de lumină, se auzi iarăşi zumzetul imposibil de localizat şi, după cîteva minute necesare readaptării fizice a obiectelor vii şi amorfe sau redistribuirii atomilor în ordinea, formelor şi structurilor spaţiale, el îşi deschise ochii. Avu o uşoară strângere de inimă (căci acum emoţiile funcţionau din nou) cînd privi...

...Făcînd cîţiva paşi nesiguri, Bob îşi regăsi cumpătul şi se aşeză pe un trunchi de stejar prăvălit pesemne de trăsnet. Era amiază, nimic nu era împrejur, nici oameni, nici animale, nu zburau nici păsări, nici gîze prin aer, doar puţin mai încolo se zărea un lan de grîu copt, mirosind frumos, încît Bob crezu că se mutase numai în spaţiu, undeva pe lîngă un sat, la ceasul cînd oamenii se odihnesc de amiază înainte de a se întoarce la seceriş.

„Cine ştie unde am nimerit! se gîndi Bob. Ori mă duc în cele patru vînturi prin pustietatea asta, ori stau pe loc, la fel. Să mă întorc la Alma? Rîse scurt: La Alma, fără victoria promisă? Rămîi, eroule, unde te-a rostogolit paradoxul...”

Se auzi strigat, dar surîse nepăsător. Strigătul se repetă, acum nu i se mai păru că i se năzare, însă nici nu înţelegea ce i se putea striga, lui, aici. Se obişnuise destul cu strămutările brusce dintr-o epocă în alta, ca să nu-l mai sperie epocile în care plonja fără astîmpăr, în hainele sale anonime şi adaptabile aproape oricărui timp sau nici unuia. Nu ştia de unde îi vine vibraţia emoţiei: era sigur că îşi stabilise momentul de ţintă într-un chip aproape infailibil (el credea în convergenţa miturilor despre potop), cum credea în propria sa intuiţie sau în propriul său soroc. Dar abia acum i se trezea reproşul că nu profitase atunci, în marea bibliotecă alexandrină, să caute relicve scrise asupra tradiţiilor marelui diluviu de vor fi existat cumva. Acum era prea tîrziu sau, mai exact, prea devreme. Nu ştia cine îl strigă, nu ştia ce îi spune glasul necunoscut, aşa că se sculă cu efort, se mişcă însă alene într-adins şi se întoarse nepăsător. Erau patru înşi, înalţi, blonzi, cu frunţi deschise şi ochi albaştri; se opriseră la oarecare distanţă, n-aveau arme, aveau nişte seceri probabil de

bronz iar unul avea un soi de bîtă sau toiag. Bob porni spre ei arătîndu-şi mîinile goale şi zîmbind, îşi dădu seama, cam fals. Ei tăceau. Ar fi vrut să-i mai audă, deşi intuise că n-ar fi aflat din ce neam sînt. Dorinţa lui din momentul concentrării pentru cronotranslaţie fusese să ajungă pe ţărmul atlantic al Bretaniei, cam cu treisprezece milenii înainte de timpul său. Oamenii puteau fi, îşi zise, de rasă Cro-Magnon, dar puteau fi şi celţi. Grîul nu era sălbatic, era evident cultivat de agricultori stabili, iar secerile indicau epoca bronzului. Aşadar Bob greşise timpul cu cel puţin şase milenii sau îl greşiseră arheologii, sau cine ştie cine. Cei patru îl priveau cu linişte, pînă cînd unul din ei, cel cu bîtă sau toiag, rosti pe îndelete:

— Non licet tibi în hoc tempore esse!

Bob rămase cu gura căscată. Nu vorbirea latinească şi nepotrivirea ei istorică cu secerile de bronz îl nedumerea mai mult decît ordinul aşa de clar: nu ţi se cuvine să fii în timpul acesta. Deodată simţi ameţeli, i se păru o figură cunoscută insul cu toiag sau bîtă, care începu să zîmbească batjocoritor, iar cînd îl mai şi întrebă englezeşte ce caută, acolo, lui Bob i se tăiară picioarele: îl recunoscu pe tipul care îl călăuzise prin Alexandria. Îşi reveni greu şi într-un tîrziu bîigui la întîmplare:

— Unde am ajuns?

Tipul rîse amuzat, în vreme ce tovarăşîi săi stăteau tăcuţi, ascultîndu-l cu respect şi, evident, fără să priceapă nimic.

— Dacă n-ai fi aşa de prost, ai bănui şi singur: într-o variantă.

— Dar *cînd?*

— Cu treisprezece milenii înainte de timpul tău obiectiv. Sper că vrei să ştii şi *unde:* în peninsula pe

care mi se pare că o numeşti Bretania. *Ei* (şi arătă spre cei trei însoţitori ai săi) sînt celţi.

— Celţi în Bretania acum treisprezece milenii?

Tipul rîse:

— *Acum* treisprezece... Nu meriţi să fii temporal, nici nu ştii să vorbeşti. Da, celţi în Bretania romană. Ai să întrebi: cum romană? Romanii au cucerit Gallia, aici, în alt secol. Asta-i tot. Şi nu te mai mira ca prostul, ţi-am spus că e altă variantă, în care bronzul s-a descoperit, în care nu Titus Livius a scris „Ab Urbe condita", fiindcă Roma s-a întemeiat mai devreme, şi în care romanii se vor mărgini numai la cucerirea Europei, iar pentru că Africa şi Asia... dar ce te interesează astea pe tine! Spune-mi, ce cauţi?

— Potopul! zise Bob.

— Care potop? se miră tipul. A, catastrofa aceea planetară din varianta voastră! Aici n-a fost niciodată nici un potop. Şi, dacă ai fi mai deştept, te-ai întreba mai curînd cum ai ajuns în altă variantă, după ce porniseşi înapoi în timpul linear, fiindcă eu ştiu şi mi s-a făcut milă de tine şi o să-ţi spun: noi, atunci, n-am reuşit să anihilăm cu totul urmările tratării tale pentru timpul în variante, iar concentrarea ta a fost se pare aşa de intensă, încît a devenit totală şi a trezit reziduurile care trebuiau anihilate. Cît efect mai ai pentru timpul invariant?

— Aproape trei ani, zise Bob.

— Şi ce vrei să faci cu ei?

După oarecari ezitări, Bob îi descrise planul său. Celălalt se îngîndură, după aceea le spuse tovarăşilor săi ceva într-o limbă pe care Bob o socoti celtică, iar cînd ei se depărtară, tipul se apropie de Bob, îl bătu pe umăr amical şi îi puse un fel de întrebare mută, din ochi. Bob răspunse:

— Fac ce vrei tu, bineînţeles dacă mă ajuţi să fac şi ceea ce aş vrea eu.

— Eşti mai deştept decît te crezusem! zise celălalt. Da, erai un subiect foarte bun. Aş avea într-adevăr nevoie de tine, dar nu acum.

— Cînd?

— Te aduc eu în varianta necesară, nu în a mea, în varianta nr. 43, unde e necesar un experiment neobişnuit. Ce voiai să-mi ceri?

— Prelungirea termenului de temporalitate simplă, spuse Bob. Ţi-am arătat pentru ce am nevoie.

— Eşti probabil nebun, zise insul. Dar nu mă interesează nebunia ta: cele mai multe variante s-au organizat mai ferm; a ta e dintre cele mai instabile, însă asta nu ne deranjează. Acum nu te pot ajuta cu nimic, epuizează-ţi reziduurile, după aceea, dacă tot mai vrei, concentrează-te total pentru varianta nr. 1, cînd îţi vor mai rămîne două luni pînă la termen. Dacă greşeşti, nu-i nimic, dar să nu te prindă epuizarea reziduurilor în timp subiectiv. Sper că n-ai uitat primejdia: moartea în afara timpului. Şi acum cară-te unde pofteşti!

Bob îl privi contrariat şi trist, dar surîsul maliţios al celuilalt îl făcu să simtă că insul acela îl va dirija el însuşi. Dar încotro? Şi deodată, începînd să se concentreze fără să-şi fi ales o ţintă anume, simţi cum se topeşte şi cum, aproape instantaneu, se reconstituie în faţa Museionului alexandrin.

Locul îi era cunoscut, scopul venirii aici însă nu, cum nici timpul. Revenindu-şi cu totul, se gîndi că dacă tot fusese dirijat încoace de acel ins, trebuie să fi existat un scop. Era în faţa intrării în marea bibliotecă, ale cărei litere greceşti din deviză îşi etalau aurul la soare. Deci, dacă individul din cronovarianta nr. 1,

probabil nu aceea în care se născuse Bob, ci aceea în care dominau descoperitorii variantelor temporale, îl trimitea aici şi nu voia pur şi simplu să-şi rîdă de el, fie îl recapta pentru altă experienţă, fie dorea să-l ajute. Totuşi, decalajul între diluviu şi epoca alexandrină era prea mare. Bob porni într-o doară în sus pe treptele de marmură şi abia între marile coloane îşi dădu seama că, trimiţîndu-l aici, individul îi sugera căutarea documentelor posibile care, cum el însuşi se gîndise pe banca din parc înainte de a se fi despărţit de Alma, trebuie să fi existat printre vastele colecţii pînă la incendierea lor din vremea venirii în Egipt a marelui dictator roman. Se simţi însă privit cu oarecare mirare de oameni şi îşi aduse aminte cum era îmbrăcat; dar nu avea monedă corespunzătoare, vechile veşminte alexandrine zăceau (sau: aveau să zacă) într-un şifonier din locuinţa sa de epocă obiectivă, deci nu avea de ales între a intra şi a pleca. Intră, suportînd priviri curioase, şi se duse spre banca unde citise ultima dată pe Zoil. Sclavul care-l servise şi atunci îl recunoscu, se miră discret de înfăţişarea sa, dar îl întrebă greceşte ce manuscrise dorea.

Bob începu să se simtă din nou bine, îi trecuse îngrijorarea, şi se apucă de lectura dialogului platonician „Kritias”. Desfăşură sulul cu mai multă nerăbdare şi totodată cu o întîrziere deliberată, parcă filînd nişte cărţi de joc, pînă ajunse în locul unde textul, aşa cum e cunoscut în lumea noastră, se întrerupse: „Zeus [...] i-a adunat pe toţi zeii în locaşul lor cel mai de cinste care se află la mijlocul întregii lumi şi deschide o privelişte spre tot ce a primit soarta naşterii, şi adunîndu-i le-a spus”: Bob suspină de uşurare şi uimire, văzînd că manuscrisul mai continua destul de mult. Poate că aici era cheia cea perfectă,

ascunsă lumii ulterioare cine ştie de cine şi ce scop ocult. Citi nervos continuarea relatării lui Kritias. Primele alineate nu spuneau nimic în plus faţă de ce se putea deduce şi fără ele; dar, către sfîrşitul cuvîntării, Kritias, aşa cum îl înregistrase filosoful grec, povestea cum aflase Solon de la preoţii egipteni de aceşti zei de a doua categorie, convocaţi de şeful lor suprem, erau învinuiţi de un gen de neascultare mai mult decît prometeică: fraternizarea cu poporul atlant, iniţierea lui în înţelepciune, scăparea din mîini a tainei trăsnetului pustiitor, şi că pe vinovaţi Zeus îi condamna la încarcerarea într-un fel de anexă a regatului lui Hades, anume acolo, în măruntaiele Atlantidei, iar astfel, anexa aceea a infernului, cu tot cu secretul şi cu cei care l-au manevrat, urma să se distrugă prin alt foc celest odată cu pămîntul atlant din care nu aveau să mai rămînă decît nişte creste de munţi alcătuind grupuri de insule ca memento pentru urmaşi.

„Prin urmare, se gîndi Bob, deducţia e bună, locul e real, mai rămîne de calculat momentul. Dar prin ce calcul?” Se mai putea cotrobăi prin vasta bibliotecă alexandrină, cine ştie ce ar mai fi găsit, însă Bob nu avea timp, era grăbit, era în oarecare măsură stăpîn pe timpuri, totuşi nu pe timpul său biologic, care era unul singur, neextensibil, măsurat, şi care se scurgea întruna. „Deci n-am altceva de făcut decît să tot încerc!” îşi mai zise şi se concentra aproape cu deznădejde pentru un drum invers de douăsprezece milenii, ca să ajungă înainte de eveniment, şi se trezi, nedorind să schimbe locul, pe acelaşi ţărm de mare de astădată cu totul pustiu: în locul magnificului Museion nu era decît nisip auriu, bătut de soare, marea se destrăbăla nestînjenită izbindu-se de ţărmuri, insula Pharos era goală şi pietroasă, iar briza sufla mai

răcoros aducînd nişte stranii miresme necunoscute. Bob îşi încorda privirea spre apus, dar afară de oarecare pîclă ochii lui nu putură desluşi nimic, aşa că din nou îşi regretă uşurătatea cu care-şi rezolva mereu translaţiile temporale fără să se gîndească vreodată să-şi ia nişte, instrumente minimale, dacă nu un sextant, măcar un binoclu marinăresc, o busolă. Se putea efectua o translaţie în spaţiu şi în durată temporală foarte scurtă către locul presupus al Atlantidei, însă Bob se gîndi că era cu putinţă să nu fie totuşi nici o Atlantidă sau să nu fie chiar acolo unde şi-ar fixa el coordonatele geografice şi să nimerească astfel fie pe valurile unui ocean turbulent şi, pînă să opereze un nou cronotransfer, apele să-l înghită definitiv, fie în craterul vreunui vulcan activ, fie în cine ştie ce altceva. Îi trebui mai mult curaj şi i se păru că nu-l mai are nici pe cel dinainte. Platon îl ajutase şi nu prea. Nehotărîndu-se să întreprindă ceva, porni încet de-a lungul ţărmului şi începu să mediteze tot uitîndu-se din cînd în cînd spre apus peste mare, pînă cînd pricepu că făcuse altă eroare, ţărmul egiptean care, după toate aparenţele, *acum* nu era nici măcar egiptean încă, neputînd să-i ofere nimic: ar fi trebuit să se deplaseze mult mai spre apus, către Atlantic. Rămase în picioare cu ochii încotro îşi închipuia că ar putea fi vestul precis, deşi soarele de aici, făcînd unghi drept cu pămîntul, nu-i putea da nici o indicaţie utilă, îşi recontură în memorie ţărmul occidental al Europei şi, amintindu-şi de nişte descoperiri, destul de recente în vremea sa, din largul portului spaniol Cadix, aproape de Gibraltar (sau de Coloanele lui Herakles), îşi fixă timpul de o zi şi spaţiul ţărmului iberic din golful Cadix. Aşa i se părea mai sigură evitarea surprizelor tragice.

Acel ţărm iberic îl primi binevoitor, însă, tot pustiu.

Neştiind ce să facă, Bob se întinse deocamdată pe plajă, apoi îl cuprinse deodată spaima pînă îşi aminti cu destul efort data şi ora exactă cînd o părăsise pe Alma în parc: dacă ar fi uitat timpul de întoarcere, poate că ar fi iscat încurcături foarte mari, şi un decalaj ar fi îngrozit-o pe Alma cine ştie pînă la ce consecinţe, cîtă vreme ea ştia că o să-l revadă după mai puţin de un minut. Bob se căută prin buzunare, descoperi un pix şi un fel de carnet, în care-şi notă ce încă nu uitase. Apoi se întinse din nou pe nisip şi încercă să adulmece briza, fără să ştie prea bine de ce. După un răstimp, i se păru că simte în nări mai mult decît mirosul obişnuit de alge şi săruri marine, dar se gîndi că putea fi doar o halucinaţie olfactivă impusă de dorinţa lui prea mare de a întîlni atlanţi. Înţelese însă că, trîndăvind pe plajă, nu va putea să rezolve nimic. Se sculă din nisip şi porni fără ţintă în lungul ţărmului. Mersul îi făcea bine şi abia acum observă, după atîta vreme, că de fiecare dată după un cronotransfer o plimbare întîmplătoare sau orice fel de mişcare fizică mai mult sau mai puţin ritmată îi făcea bine. Merse poate un ceas, poate două, iar cînd simţi că începe să obosească, văzu aruncată pe ţărm o barcă dintr-un trunchi de arbore scobit, cu o singură lopată rămasă pe fundul bărcii. Se opri să se uite, fără alt gînd; apoi barca îl ispiti şi, după ce se încredinţă că nu era spartă, o împinse în apă, sări în ea şi, rămînînd în picioare, începu să vîslească spre larg. Talazurile erau destul de mari, nu mai vîslise vreodată pe ocean şi chiar pe mare niciodată cu asemenea vîslă, totuşi izbuti să se descurce.

După ce se depărtă vreun kilometru de ţărm, vîslitul merse mai lesne. Atunci se aşeză, căutînd să nu se obosească prea tare, fiindcă oricum nu avea nici o ţintă certă. Mai înaintă tot aşa doi sau trei kilometri, în

uşoară derivă, pînă cînd zări o pîclă mai deasă pe un anume fragment de orizont: poate era o insulă, poate chiar un oraş. Dar deodată oceanul începu să se agite. Dinspre orizontul pîclos venea un nor negru care se lăţea peste cer şi vîntul începu să bată cu furie, iar în scurtă vreme se porni ploaia. Bob încercă să vîslească stînd în picioare, însă furtuna îl trînti jos şi abia se putu agăţa de barcă; acum nu se mai putea vîsli. O clipă se gîndi să se mute în alt timp, timpul fiindu-i mai accesibil decît spaţiul, ba chiar îi trecu prin minte ispita de a se întoarce în parcul liniştit pe care-l părăsise, acolo pe bancă, lîngă Alma; dar respinse numaidecît asemenea ispită, socotindu-şi-o nevrednică şi simţind că nu mai are cale de întoarcere pe banca aceea ca învins. Furtuna începu să-i salte aşa-zisa barcă şi s-o învîrtească prefăcînd-o în morişcă şi pesemne doar esenţa uşoară a lemnului şi forma ei primitivă o menţineau în stare de relativă plutire. Bob zăcea pe lemnul ud, vîsla îi căzuse în apă şi, fără să aibă rău de mare cu adevărat, simţi cum i se răspîndeşte o sfîrşeală în tot trupul, aproape ca în starea de leşin. Se făcuse întuneric, nu se putea şti dacă era noapte reală sau trecătoare, înfiptă de furtună în plină zi, orizontul nu se zărea nicăieri, şi atunci Bob se încordă sau îşi închipui că se încordează să-şi adune puterile pentru o cronotranslaţie, gîndind să se mute totuşi cu o zi pe acelaşi ţărm iberic de unde pornise în larg. Dar puterile nu-l mai ascultau şi cînd să se întrebe ce se petrecuse cu el, simţi că-şi pierde cunoştinţa.

Se trezi foarte slăbit, fără să-şi dea seama ce era cu el. Zăcea pe un braţ de paie şi i se păru că e noapte; apoi tresări, zărind cum răzbătea spre el, de undeva, un mănunchi de raze ca de soare, iar locul unde se adăpostise i se păru a fi o pivniţă. Puţin cîte

puţin se descleştă din somn sau din leşin, se căzni să-şi amintească ce se petrecuse cu el, anevoie îşi aduse aminte de Alma şi, după cîteva gînduri înlănţuindu-se fără noimă, memoria se purifică de ciudata zgură şi îl servi ca de obicei. Atunci îi veni în minte că nu erau nicăieri nici un fel de atlanţi şi că nimerise la vreun trib de sălbatici care-l aduseseră în beciul ăsta ca prizonier. Frecîndu-se la ochi, privi mai bine şi în sfîrşit pricepu că era într-o peşteră. Totuşi, singur nu ajunsese acolo. Se sculă din paie, se scutură cu silă, apoi ieşi pînă în gura strîmtă a peşterii. Simţi cu nările un miros de fiertură comestibilă şi i se făcu deodată foame; înghiţi în sec şi mai făcu un pas, uitîndu-se la dreapta şi la stînga: în stînga, pe nişte pirostrii, fierbeau cîteva bucăţi de carne într-un frumos ceaun de aramă, iar departe, în dreapta, se ridica pe zare un palat de marmură cu acoperişul sclipind la soare şi cu arhitrava sprijinită pe nişte măreţe coloane în spirală. Bob privi uluit, dîndu-şi seama că palatul era foarte mare, dacă i se zăreau de la asemenea distanţă atari detalii.

De la stînga, de după peşteră, apăru un om fără nimic sălbatic în înfăţişare: foarte înalt, poate că aproape de doi metri, blond, cu ochii albaştri, îmbrăcat sumar cu o cămaşă de in pînă spre genunchi, liberă pe coapse şi încinsă cu o centură simplă de piele, cu o pafta de fier, şi încălţat cu sandale uşor închise, părînd aproape nişte coturni. Bărbatul îl zări pe Bob şi veni lîngă el, spunîndu-i ceva într-o limbă sunetul şi modulaţia căreia îi erau lui Bob necunoscute. Se vedea bine însă că omul rostise cuvintele fără nădejdea să-i fie şi înţelese. Simţindu-se obligat, Bob spuse o frază greceşte. Însă bărbatul surîse vinovat, ridicînd din umeri. Lui Bob îi păru totuşi bine că omul nu era sălbatic, ba chiar părea foarte civilizat. „Ar putea fi

soldat după înfăţişare, se gîndi Bob, deşi n-are arme.” Era dificilă întîlnirea fără putinţa de mijlocire a vreunei limbi ştiute de amîndoi, iar Bob înţelegea că, dacă îi reuşise transferul calculat, poate că se afla cu douăsprezece mii de ani înainte de timpul său, cînd nici una din cele patru sau cinci limbi pe care le cunoştea el nu se născuse încă. Să fi fost oare într-adevăr printre atlanţi? Omul din faţa lui semăna, după cît putu bănui, cu bărbaţii tribului guancho din insulele Canare, aşa cum îi descriseseră portughezii cînd îi descoperiseră. Deducţia i se păru convenabilă, dar asta nu rezolva încă nimic.

Bărbatul luă cu un cîrlig ceaunul de pe pirostrii şi îl chemă pe Bob lîngă peşteră, de unde apăruse el la început. Acolo era un bolovan mai neted, cu două străchini de lut; între ele, o pîine sau mai degrabă o lipie groasă. Lîngă bolovan, cîteva pietre mai mici slujind pesemne drept scaune. Altceva nimic, nicăieri. Omul scoase cu un soi de pumnal carnea fiartă şi o împărţi în cele două străchini, frînse cu mîinile pîinea, făcu un gest vag de invitaţie şi se aşeză să mănînce. Bob, deşi flămînd şi dîndu-şi seama cît era de flămînd, zăbovi cîteva clipe, încercînd un soi de test care nu-i reuşi, fiindcă omul nu-i mai dădea atenţie şi începuse să mănînce singur. Deşi numai cu mîinile, omul mînca frumos. Bob renunţă la test, fiindcă prea înghiţea în sec, iar carnea de vită tînără, probabil fiartă în mirodenii, prea mirosea frumos şi prea era aerul curat şi împrejurarea ciudată prea părea neliniştitoare. După ce mîncă întîia bucată de carne, Bob începu să-şi examineze pe furiş comeseanul care, deşi se simţea privit, rămase impenetrabil. Abia după sfîrşitul mesei, cînd atlantul blond sau cine va fi fost îşi chemă oaspetele sau prizonierul, cu un semn delicat, undeva

în preajma peşterii, unde era un izvor, şi băură amîndoi apă, o apă uşor mineralizată şi înviorătoare, Bob începu să-şi dea seama că nu mai vedea oceanul nicăieri. De aici încolo începu să se frămînte, mai cu seamă că gazda sa ori paznicul său îl lăsă în voia lui şi plecă spre un pîlc de copaci, unde era o colibă. Bob se întoarse în faţa peşterii şi se aşeză pe pămînt să-şi facă siesta şi să mediteze, uitîndu-se în depărtare la ciudat de frumosul palat. Nu putea desluşi nimic mai mult decît văzuse adineauri. Vremea trecea. Îşi aduse aminte că avea ceas, se uită la el o dată, de două ori, băgă de seamă că secundarul stă, îşi scutură mîna, îşi lipi ceasul de ureche, nu auzi nimic şi se miră, ştiind că nu putea să se oprească aşa de repede, abia îl întorsese, era un ceas care nu trebuia întors decît o dată pe săptămînă, nici nu suferea de lovituri, nici apa nu intra în el; iar apoi, toate obiectele luate în voiaj temporal se supuneau ritmului de timp căruia i se supunea şi purtătorul lor. Poate îl lovise totuşi prea tare în timpul furtunii. Avea la el un briceag şi desfăcu cele două capace, nimic nu părea afectat, le închise şi îi veni în minte să-l întoarcă, iar atunci mecanismul porni normal fără să dea semne de oprire. Bob se uită lung la ceasul său; aşadar trecuse mai mult de o săptămînă de la furtună. Cum se pomeni din nou buimac, la fel ca în clipa cînd ieşise din peştera unde fusese găzduit, stătu un timp cu ochii pierduţi spre orizont, văzînd şi nevăzînd sclipitorul palat de marmură cu coloane în spirală. Apoi ochii îi căzură pe sine însuşi şi îi deschise larg: hainele sale erau ponosite, aproape zdrenţe, ceea ce nu părea verosimil, fiindcă apa de mare din timpul furtunii nu avusese cum să i le rupă. Deodată un gînd îl îngrozi: în ce zi şi la ce oră o părăsise pe Alma? Se căzni să-şi aducă aminte şi văzu

că uitase de tot, abia dacă mai ţinea minte anul. Căută nervos prin buzunare, aşa cum mai erau ele, şi în cele din urmă îşi găsi carnetul în care notase data; îl răsfoi şi găsi însemnarea pe una din foile scofîlcite, mirîndu-se că apa oceanului nu spălase cerneala. Atunci alt gînd se ivi de nu se ştie unde: cînd îşi petrecu palma peste obraz, lui Bob nu-i veni să creadă că era totuşi proaspăt bărbierit; deci îl bărbierise cineva în somn, fiindcă în timpul furtunii, acum îşi aducea bine aminte, avea barba nerasă de trei zile. Încă dus pe gînduri şi începînd să simtă un tremur nervos al pielii, auzi voci de după peşteră. Vocile se apropiau agale.

Bob le ieşi în întîmpinare celor doi bărbaţi care veniseră pesemne la el sau după el sau pentru el sau din cauza lui şi acum erau însoţiţi cu aer plin de respect de cel care-i fusese paznic sau gazdă. Erau tot înalţi, aveau ochii tot albaştri, însă părul le era roşu şi faţa uşor arămie. Unul din ei zîmbi cînd îl văzu pe Bob şi era limpede că hainele lui zdrenţăroase erau obiectul zîmbetului. Celălalt îi spuse ceva, tot cu aer plin de respect, deci acesta care zîmbea putea fi cel mai important. Erau îmbrăcaţi în tunici părînd de mătase; a celui care zîmbise era albastră-azurie, a celuilalt albă. Bărbatul în albastru se apropie de Bob şi îi cercetă ochii, îi făcu semn să deschidă gura şi i se uită în gură, îl pipăi în anumite feluri, vorbi apoi cu celălalt, în vreme ce Bob se uita mirat şi nu prea, aşteptînd urmarea. Înţelesese totuşi că fusese supus unui soi de examen medical şi se simţi fericit că nimeni nu-l obliga să priceapă mai mult sau nici măcar asta. Dar era curios să-şi cunoască nu atît soarta viitoare, cît cea de pînă acum. Se întrebă dacă nu cumva zăcuse în letargie din pricina furtunii de pe ocean, şi cît putuse să zacă şi de ce şi dacă nimerise măcar în timpul care

îi era necesar. Nu se putut gîndi însă mai mult, fiindcă cei doi bărbaţi cu părul roşu îi făcură semn să vină cu ei, aşa că se duse cu ei în dosul peşterii, ceva mai departe, unde după nişte tufe de pe o măgură de pietroaie se ivi un obiect pe care Bob îl privi înlemnit; era un obiect lung de cîţiva metri, aproape cilindric sau mai curînd ca un trabuc, în care o uşă era deschisă. Intră după cei doi acolo, uşa se închise după ei, înăuntru era lumină verzuie artificială, fu poftit cu un gest rece să se aşeze pe unul din fotoliile sau mai degrabă paturile instalate în pereţii rotunjiţi ai cabinei lungi, se aşeză, nişte braţe mecanice îi cuprinseră trupul fără să i-l apese, ceilalţi doi se aşezară ca şi el, cu picioarele întinse. După aceea Bob simţi o uşoară ameţeală şi nimic altceva, iar peste cîteva minute braţele mecanice îl eliberară şi el se ridică şi ieşi din cabină după cei doi care-l aduseseră. Afară îl învălui lumina de soare: în faţa lui, măreţ, uluitor de înalt şi de strălucitor, era palatul zărit de departe din gura peşterii unde dormise sau zăcuse.

Bob nu se mai mira de nimic, se abandonase pe sine în voia întîmplărilor neobişnuite care-l acaparaseră cine ştie în ce scop.

Intră după cei doi în palatul care contrasta, cel puţin în optica lui Bob, cu cele două elemente, atît de flagrant deosebite şi între ele: peştera lui de găzduire cu aşternut de paie şi vehiculul zburător cu care fusese transportat. Dar acum nu se mai ostenea să construiască ipoteze.

Cîteva săli prin care trecuseră erau măreţe, însă respirau aerul civilizaţiei antice, Bob dîndu-şi seama că aşa vor fi fost şi sălile palatului regal din Knossos, ori cele egiptene de la Luxor, sălile alexandrine cunoscîndu-le chiar el. Intrară însă apoi într-o sală mai

simplă, care-i aminti de interiorul trabucului zburător cu care fusese adus, dar totodată şi de laboratoarele foarte noi ale fizicienilor din lumea sa.

Aici îi fu oferit un disc cu inscripţii circulare concentrice. Bob îl studie cîtva timp şi cu greu ghici că putea fi vorba de un soi de calendar, pentru că, manevrate de un buton central, fîşiile circulare se mişcau juxtapunîndu-se mereu altfel, probabil la dorinţă, iar butonul avea gravat pe el şi un simbol: soarele cu 16 raze. Bineînţeles, Bob nu putu descifra nimic, nefiind pe disc nici litere, nici cifre ştiute de el; semnele erau foarte simple, nu păreau nici hieroglife, nici ideograme. Bob se uită la însoţitorii săi, zîmbi cu vinovăţie şi ridică din umeri, iar atunci ei îl chemară pe o banchetă, rezemîndu-i capul în emisfera goală a unei instalaţii şi arătîndu-i prin gest dorinţa lor ca el să vorbească. La început, Bob ezită, părîndu-i ridicul să vorbească de unul singur şi nefiind nici măcar decis ce limbă să folosească; după un răstimp, înţelegînd însă că aici nu mai avea însemnătate zona lingvistică, ci numai graiul în sine, ca mecanism de comunicare, mai întîi, ca să se încălzească, recită nişte versuri la întîmplare, după aceea începu să-şi povestească ultima aventură, ferindu-se de amănuntul călătoriei în timp.

Vorbea de mai bine de o oră şi ori de cîte ori voia să se oprească, i se făcea semn să continue, iar el de fapt nu mai avea ce povesti şi se apuca din nou de recitările de versuri, pînă se gîndi să ofere cuvintele lexicului esenţial şi atunci începu să descrie corpul omenesc, animalele şi plantele cîte cunoştea, peisajul geografic, stările vremii sau stările psihice fundamentale, de cîte îşi putea aminti, înţelesese ce doreau aceşti oameni, fiindcă într-adevăr doreau să

stea de vorbă cu el şi mai ales să afle ce era cu el; iar el, care venise aici cu atîta ardoare de explorator temporal, simţea că se săturase şi de căutarea asta în gol a unui diluviu despre care nu ştia mai nimic, ca şi de descoperirea acestei lumi ciudate, unde oameni cu veşminte de nobili arhaici zburau în vehicule aerodinamice şi se foloseau de calculatoare cu senzori parapsihici.

În cele din urmă, după ce se plictisise să tot vorbească fără noimă, o voce metalică nemodulată rosti nefiresc:

„Eşti – în – Atlantida – între – colonişti – dezbinaţi – de
pe – planeta – cinci – aici – consideraţi – fiinţe – supran
aturale – zei – explicarea primitivă – a
prezenţei – noastre – absenţă – a
soluţiei – logice – viitorul – va
rezolva – imposibilă – determinarea – provenienţei
tale – cine – eşti – pentru ce – eşti – aici – sosirea
ta – semnalată – de pe
ocean – prin – furtună – venit – din – continentul – răsăr
itului – acolo – oamenii – absenţi – din – tipologia – ta –
îmbrăcăminte – inexplicabilă – instrument – de
măsurarea – timpului – provenienţă – nedeterminată –
unica – deducţie – logică – incertă – venire – din – viitor
– salvat – pe
ţărm – stare – inconştientă – îngrijirea – sanitară – bună
– totuşi – consecinţe – stranii – asuprii – trupului – trupu
l – tău – cu
funcţiile – vitale – conservate – satisfăcător – rămas – î
n letargie – cataleptică – cincisprezece – luni – mai
clar – patru
sute – cincizeci – şapte – zile – azi – corect – se
restabilesc – funcţiile – cerebrale – după – indici – integ

ral – confirmă – sau – infirmă – ipoteza – provenienţei tale – în folosul – tău – vital – acum – vei
spăla – murdăria – epidermei – apoi – vei merge – în capsula – purificatoare – vei
primi – îmbrăcăminte – locală – relatarea – terminată.”

Bob ascultase cu uimire. Observîndu-l, cei doi bărbaţi zîmbiră cu o duioasă maliţie. De fapt, el îşi dăduse seama mai demult că se afla în stare de beligeranţă paşnică şi că, acceptînd invitaţia de taifas şi spovedanie cu tot tacîmul suplimentar, risca să rămînă aici cu ei pînă la sfîrşitul vieţii, iar dincolo secundele care pentru el erau luni se scurgeau repede şi Alma îl aştepta cu amprenta sărutului încă neirosită de pe buze. Situaţia semăna cu aceea cunoscută din mituri, aşadar ei veniseră de pe planeta Phaethon făcîndu-se fără voia lor atlanţi sau zei printre atlanţi. Dar cîtă vreme mai rămăsese pînă la potop? Gîndurile lui Bob se făcuseră fierbinţi, căutau o supapă şi n-o găseau, trebuia făcut ceva şi foarte repede şi Bob înţelese că e obligat să profite de ultimul răstimp cît reflexele sale temporale mai puteau fi dirijate de prezenţa în sistemul său nervos a substanţei de transfer. Pe de altă parte, dacă pleca, însemna să renunţe la descoperirea traiectului istoric necesar pentru regăsirea strămoşilor posibili ai Almei, iar asta nu era cu putinţă, fiindcă era dorinţa Almei şi el nu se putea întoarce la Alma fără să-i fi împlinit dorinţa. Criza de indecizie începu să-l roadă, cînd vocea sintetică îl surprinse, ba chiar îl înspăimîntă, vorbind din nou, însă acum nu în limba lui, pe care o şi învăţase furîndu-i-o, ci în limba acelor colonişti phaethonieni sau zei atlanţi sau ce vor fi fost. Şi Bob pricepu imediat că maşina îi ascultase gîndurile şi acum raporta patronilor ei tot ce putuse afla. Bob încercă o concentrare temporală şi se

sperie văzînd că totuşi rămîne pe loc. Se ridică de pe scaunul maşinii şi încercă a doua oară să se concentreze, însă nu izbuti nici de astădată. Speranţa că numai oboseala îi împiedica transferul în timp nu-l părăsi, dar nu-i lipsea nici îndoiala scurgerii normale a termenului de efect al substanţei care i se injectase ultima dată în Alexandria. Dormise mai mult de un an, iar acum sistemul său nervos avea probabil o anumită nevoie de purificare. Cînd ajunse cu gîndurile aici, Bob se înspăimîntă din nou, amintindu-şi că şi vocea sintetică îi prezicea o capsulă purificatoare, care cine ştie ce putea fi.

Mintea începu să-i amorţească. Bob se hotărî să nu întreprindă nimic cel puţin o zi şi să fie prudent în orice împrejurare, dar totodată îşi blestemă superficialitatea cu care trecuse prin spaţiu şi timp ca gîsca prin apă, avîntîndu-se în aventuri cumplite şi complicate fără să fi căutat să înveţe tot ce trebuia învăţat.

Unul din bărbaţii roşcovani îl luă delicat de încheietura mîinii şi îl trase după sine. Bob se supuse. Ieşiră amîndoi într-o sală clasică, amintindu-i de templele egiptene ale dinastiilor mijlocii. Aici, doi oameni mai scunzi, mai umili, se apropiară de el probabil să-l îmbrace şi să-l încalţe după moda locală, aşa îşi închipui el văzîndu-i cu haine şi cu sandale noi în mîini, însă acei oameni – slugi, sau sclavi ce vor fi fost – îl luară de braţe, uşor, cu politeţe, ducîndu-l în altă încăpere, dezbrăcîndu-l acolo şi îndemnîndu-l să intre într-un bazin cu apă aromată şi caldă. Bob se gîndi amuzat, atîta cît putea să se mai amuze, că în orice caz de o baie avea o cumplită nevoie, neputîndu-se întoarce la Alma cu o murdărie acumulată cinci trimestre din cîteva milenii diferite; şi se mai gîndi că, revenind la ea pe banca din parcul înnoptat, poate că

veşmintele atlante nu-i vor produce încurcături cu oamenii secolului XX. După ce îl spălară şi îl şterseră, îl îmbrăcară cu tunică albă de in, avînd un soare arămiu, cu 16 raze, brodat pe piept, fără să-i dea pantaloni care, cum gîndi Bob amuzat, încă nu se inventaseră probabil; apoi îl împinseră într-o cabină în care el n-ar prea fi dorit să intre, dar nici nu s-ar fi încumetat să opună rezistenţă; rămase în picioare în cabina cilindrică etanşată, cu peretele circular luminiscent verde; nu auzi nici un zgomot, nu simţi nimic altceva decît o uşoară furnicare în toată pielea şi o uscare bruscă, deşi suportabilă, a mucoaselor, şi îi trecu prin minte că cilindrul va fi fost poate un soi de etuvă mai puţin primitivă decît etuvele în care, în trecutul viitorului său îndepărtat, în vreme de molimi, se dezinsectizau hainele celor suspecţi. După cîteva minute cilindrul se deschise şi Bob ieşi, nesimţind nici o modificare în creier; dimpotrivă, simţea în corp o stare da confort general. Fu dus apoi în altă sală, unde i se dădu să mănînce carne friptă cu pîine, nişte turte cu miere şi o tavă cu diverse fructe, printre care un soi de pere foarte moi care nu erau de fapt pere şi erau zemoase şi amărui la gust, părînd a fi înrudite cu fructul sudamerican avocado, ştiut din lecturi.

O nouă dorinţă îl stăpîni, să fi fost Alma aici cu el şi să fi rămas amîndoi pînă la sfârşitul zilelor în acest rai nesperat, cu atîtea frumoase contraste. Dar Alma îl aştepta acolo pe bancă, în viitorul aproape magic, cu sărutul lui încă prezent pe buzele ei. Nu avea de ales, trebuia să facă orice pentru ea şi pentru întoarcerea lui la ea. Cei doi sclavi sau servitori îl conduseră, după prînzul lui plăcut, într-un parc interior al palatului, unde îi făcură semn că se poate culca pe un pat împletit dintr-un fel de răchită şi aşternut cu o pătură gingaşă,

într-un umbrar compact. Se culcă şi simţi numaidecît aromeala caracteristică trecerii line în starea de somn.

Cînd se trezi, nu era lângă el nimeni; îşi aminti limpede totul, socoti că momentul putea fi foarte prielnic retragerii din timpul străîn, dar simţi totodată că nu se cuvenea să părăsească acest timp fără să-şi exercite menirea pe care şi-o asumase: va mai zăbovi două sau trei zile ca să afle... dar ce să afle, cînd el avea un criteriu temporal invers, el putea să numere de la potop înapoi, iar aceşti oameni nu ştiau ce-i aşteaptă, numărătoarea timpului putea fi bună doar pentru ei, aşa cum îl numărau, nu pentru un om din viitor. Bob înţelese că singurul său gest înţelept era să stabilească numai momentul *lor* istoric şi apoi să poată reveni din răstimp în răstimp, dacă va mai fi în stare vreodată, mereu în cîte o etapă mai tîrzie pînă cînd... şi se ilumina brusc: poate că nu era necesar potopul, poate că strămoşii Almei erau chiar aceşti colonişti phaethonieni înalţi şi cu păr ca oricalcul. Dar cum, după ce criteriu să-i găsească? Bob simţi că-l cuprinde deznădejdea şi se dădu jos din pat. Un singur slujitor, auzind mişcarea, apăru de după umbrar, aducând un vas cu fructe. Bob nu se atinse de ele şi porni spre o uşă a palatului, meditînd cum să-şi fixeze momentul cronologic al şederii lui aici, pînă înţelese că soluţia era cu totul alta, că nu avea nevoie să afle nimic despre gazdele lui, că trebuia să se întoarcă lîngă Alma şi să reia timpul, din etapă în etapă, îndărăt, restabilind numai spre trecut, din rudă în rudă, arborele ei genealogic.

Aruncă o privire în jur, rupse o crenguţă de mirt, îşi adună toată puterea spiritului şi se concentra furios. Se mai uită ca prin vis la omul care-l privea cu nedumerire, apoi se topi brusc în văzul acelui om.

4. *Beţia vremii*

Cu un gest firesc, Bob o îmbrăţişă pe Alma, care tresări, dar îndată îşi apropie buzele de buzele lui. Apoi îi spuse în şoaptă tremurătoare:

— De ce ai lipsit atîta, Bob? Uite, e noapte, a trecut mai bine de o oră.

— Cum o oră? zise Bob, şi i se păru că Alma vorbeşte în simboluri, dar îşi reveni; îşi reveni la realitatea de lîngă Alma, şi suspină: Probabil am calculat greşit. Dar ştii, Alma, mă întorc fără victorie.

— Bine că te-ai întors, n-are nici o importanţă victoria sau înfrîngerea, zise Alma. Nu ştiu nici eu ce stare am avut atunci cînd ţi-am cerut să faci *asta:* cred că eram pe jumătate convinsă că de fapt nu te poţi mişca prin timp şi cred că mai era, fără să-mi fi dat seama, şi un capriciu clasic de muiere. Iartă-mă, dragul meu, poate dacă absenţa ta ar fi fost de un minut, cum spuneai, n-aş fi crezut că-i adevărat, mi-aş fi închipuit vreo ameţeală trecătoare a mea, dar am înţeles totul cînd, după ce te simţisem cum te topeşti şi dispari ca o fantomă din braţele mele, de pe buzele mele, am văzut cum trec minutele şi tot nu reapari. Atunci am simţit în mine disperarea şi am înţeles ce prostie făcusem, şi aş fi vrut să mă duc să te caut, dar unde să te caut? şi stăteam aici pe bancă în deznădejde şi mă sfîşiam că nu pot face nimic şi că totuşi mitul... iartă-mă, crezusem că e un mit al tău sau o metaforă! cu voiajul prin timp era cumplit de real, şi aş fi vrut să pier şi totodată aş fi vrut să stau, să mă chinuiesc şi să rabd groaza care era în mine pînă te vei întoarce tu, dacă aveai să te mai întorci, fiindcă pe urmă începusem să cred că n-ai să te mai întorci niciodată.

— Dar am să plec din nou, dragostea mea: zarul a fost aruncat! şi Bob o opri să protesteze şi începu s-o mîngîie cînd văzu cum ea, fără să plîngă, vibra într-o stare de lacrimi. Să nu te mai îngrijorezi, Alma, zise el, acum ştiu ce trebuie încercat şi nu protesta, nu mai tot da vina pe tine: mă întorc la tine pe scut sau sub scut, altfel cred că n-am dreptul la dragostea ta.

Abia după aceea Bob îşi dădu seama ce spusese şi se şi miră puţin de sine, amintindu-şi cum era el altădată şi se simţi fericit că dragostea pentru Alma îl modificase, dînd existenţei un sens. Zîmbi. Bezna era prea compactă, fără lună, ca să se mai poată zări unul pe altul, totuşi Alma îi simţi zîmbetul şi îl întrebă speriată:

— Ce-i cu tine? Sau vrei să pleci chiar acum... nu pleca acum!

Bob înţelese numai în clipa asta de ce Alma nu-l întreba nimic despre timpul absenţei lui şi vru să-şi confirme bănuiala:

— Alma, tu nu mă întrebi nimic despre timpul absenţei mele! De fapt, chiar dacă te-ai convins că am lipsit, nu te-ai convins *cît* am lipsit!

— Nu ştiu, zise ea. De unde ştii?

Bob îşi aminti ceva, pipăi alături pe bancă şi găsi crenguţa de mirt, adusă din vechimea timpului; i-o dădu Almei, zicînd:

— Uite, Alma, o crenguţă de mirt din Atlantida. Ţi-am adus-o ţie.

— Ca dovadă că ai fost acolo? Dar dovadă este absenţa ta de o oră, dovadă este bluza de pe tine pe care acum o oră n-o aveai, n-o văd, dar au văzut-o mîinile mele, dovadă este...

— Da, bluza!... o întrerupse Bob. Uitasem că sînt îmbrăcat cu tunică de atlant, cu soarele pe piept. Dar

nu m-am gîndit la nevoia de dovezi. Rămurica asta am rupt-o pentru tine, aşa... Să-ţi spun totuşi tot ce mi s-a întîmplat şi de ce nu m-am întors deocamdată nici pe scut nici sub scut. Dar nu aici, hai în coliba mea, la lumină, şi ai să poţi vedea că am şi îmbătrînit.

Părăsind parcul şi pornind pe jos, Bob începu să povestească de-a valma, cum îşi aducea aminte, fără o succesiune prea logică, în cele din urmă chiar observînd că timpul devenise pentru el un ghem de aţă deşirat şi apoi încîlcit, din care cine ştie cînd sau dacă se va mai descurca un drum curgător fără ocol şi fără întoarcere. Izbuti cu toate astea să sincronizeze povestirea cu drumul pînă acasă, aşa că intrînd la sine cu Alma, naraţia era încheiată. Aprinse lumina în cameră şi rămase în picioare, zîmbind. Alma îl privi mai atentă, dîndu-şi seama ce voia el, apoi ea se aşeză în fotoliul lui, tot privindu-l, dar cu vechea ei privire. Zise:

— Nu te-ai schimbat, Bob, sau nu te-ai schimbat aproape deloc. Letargia ta a fost un somn şi n-ai să ştii niciodată, fiindcă nici nu ştii, dacă nu *ei* ţi-au provocat-o, şi n-ai să afli nici de ce. Cred că te-au hrănit artificial, şi într-un fel te-ai şi odihnit, şi nici nu-ţi strică. Şi ştii ce bine îţi stă soarele lor pe piept? Şi acum vreau să te rog un lucru pe care n-ai să mi-l refuzi...

— Să nu mai plec! zise Bob rîzînd.

— De unde ştii?

— Nu ştiu de unde ştiu, răspunse Bob. Aş vrea să ştiu numai dacă tu eşti convinsă că vrei să nu plec şi că nu te mai interesează strămoşii tăi tocmai cînd am început să-i găsesc. Spune-mi, eşti convinsă?

— Nu ştiu, nu mai ştiu nici eu! spuse Alma cu tristeţe.

— Bine, răspunse Bob, n-am să plec deocamdată, am să mai stau cu tine şi după aceea, mai tîrziu... o să

te previn eu mai tîrziu cînd o să vreau să plec *acolo!* şi o luă în braţe, aşezînd-o cu grijă pe canapea, unde putea să şadă şi el alături.

Dragostea lor ar fi fost extatică, dacă pe Bob nu l-ar fi ros întruna gîndul plecării prin timp, în căutarea acelor strămoşi care, cum se şi gîndi o clipă cu oarecare teamă, dintr-o ţintă ciudată şi superbă puteau să devină o manie a sa. Dar, îşi dădea seama, nu mai era nimic de făcut. Bob se gîndea, dezmierdînd uşor părul desfăcut al Almei. Erau amîndoi sfîşiaţi de gînduri, ea era şi obosită, mai obosită decît Bob, care în periplul temporal se odihnise ori fusese supus odihnei şi se mai simţea şi stăpînit mereu de o neobişnuită ardoare să-şi împlinească rolul nou de cavaler pe care îl îndrăgise. (Mi-e drag rolul ăsta sau mă obsedează? îl fulgeră o întrebare.) Aproape că nu-l mai încînta călătoria temporală în sine, ca la început, şi nici curiozitatea aventurii de căutare atît de bizară a elementelor vii dintr-un arbore genealogic arhaic, şi înţelegea că, dacă ar fi ştiut că Almei nu-i pasă cu adevărat de el ar fi renunţat pe totdeauna la harul său de haimana temporală, ca să rămînă mereu cu ea, fiindcă în vreme ce ştia că el nu-şi poate lungi absenţele, chiar prin accident, mai mult de o oră, absenţa ei în durata lui biologică, iată, a şi înghiţit, aproape doi ani şi cine ştie cîţi va mai înghiţi. Şi totuşi nu mai era nimic altceva de făcut. Bob începuse să creadă cu adevărat că ea dorea să afle despre sine ceea ce numai el îi putea spune, nimeni altul pe lumea asta decît el, Bob!

Dar Alma se încruntă brusc, întrebînd:

— La ce te gîndeai, Bob? Spune-mi, ce ascunzi sau ce pui la cale?

Bob înţelese că dacă i-ar mărturisi, ea nu l-ar mai

lăsa să plece, împotriva propriei dorinţe care ameninţa poate s-o tulbure pînă la sfîrşitul vieţii. Bob începuse să bănuiască asta de cînd observase că dorinţa Almei nu mai putea fi nici capriciu, nici numai obsesie; aşadar trebuia s-o amăgească plecînd de lîngă ea după ce ea va fi adormit. Zise:

— Nu-ţi ascund nimic, dragostea mea. O să plec mîine sau peste cîteva zile.

Nu vorbise prea convins şi Alma rămase bănuitoare, dar era prea obosită de ora de chin în care lipsise el şi de emoţia dublă; neimaginată vreodată de ea, adusă de dispariţia şi de apariţia lui ca de stafie. Deocamdată Bob era lîngă ea, îi mîngîta părul, vorbea cu ea... Fără să-şi dea seama, Alma adormi.

După ce se încredinţa de somnul ei, socotind că un accident de calcul e oricînd cu putinţă, îi scrise un bilet, cerîndu-i iertare că totuşi o amăgea plecînd, dar şi demonstrîndu-i cît era de importantă plecarea aceasta pentru amîndoi, că fără să-şi fi împlinit menirea nu şi-ar mai fi putut justifica investitura de cavaler şi că aşa nu şi-ar mai fi găsit liniştea niciodată şi n-ar fi izbutit să se bucure de iubire, considerîndu-se netrebnic şi laş. Scriindu-i, simţi un freamăt în sinele său care-i trăda nerăbdarea. Iată, îşi zise: istoria, ştiinţă experimentală! Puse biletul desfăcut la vedere, o sărută pe Alma uşor, ferindu-se s-o trezească, şi se aşeză în fotoliul său să-şi facă un plan mai practic al investigaţiei printre incertitudini, apoi să se regrupeze psihic în vederea marii concentrări. Ştia acum că poate să-şi stăpînească simţul temporal fără sprijin străin, iar asta îi dădea mai multă putere, mai multă stabilitate psihică. Şi cu toate acestea rămase în fotoliu ca şi mai înainte, netransferîndu-şi existenţa nici măcar într-o stare de reverie. Nu se sperie de eşec, se gîndi că era

sau prea obosit sau prea emoţionat. Repetă actul concentrării, degajîndu-se de orice gînduri adiacente, ba chiar închizînd ochii de teamă că poate îl reţinea imaginea vie a Almei. Nu reuşi nici de astădată şi abia atunci fu îngrijorat. Căută să-şi amintească alte stări similare, ca să vadă dacă greşise ceva şi se întrebă dacă nu cumva era de vină relaxarea prea mare din fotoliu şi atunci se sculă în picioare, venind în mijlocul odăii, se absorbi încordat pe sine însuşi, cu ochii închişi, pînă începu să simtă uşoara ameţeală caracteristică, iar atunci, în ultima secundă cînd îşi dădea seama că trupul i se topeşte şi începea să zărească dungile de lumină alergînd cu viteză uluitoare din faţă spre tâmplele lui şi apoi în sus, ceea ce de fapt era alergarea inversă a timpului părăsit, i se păru că o zăreşte pe Alma ridicîndu-se de pe canapea şi alergând cu braţele întinse spre el. Dar impulsul de plecare se consumase complet şi imaginea Almei dispăru sub iuţile dungi de lumină…

…Alma simţi, la rîndul ei, că e gata să-l apuce cu mîinile şi că scurta atingere uşoară este şi nu este reală; omul viu pe care ea îl iubea, îl sărutase adineauri şi îl simţise mîngîind-o în vreme ce adormea lîngă el, acum se topea ca fumul sub ochii ei şi între mîinile ei, neputincioase şi disperate. Cu încă un gest zadarnic, Alma încercă să mai prindă ceva în mîini, dar mîinile nu găsiră nimic decît aer. Atunci ea izbucni în plîns şi se aşeză în fotoliu cu fruntea în palmele rezemate pe genunchi. După cîteva secunde îşi ridică ochii, mai sperînd că se înşelase şi că Bob era totuşi lîngă ea, poate că ieşise din cameră, poate că ea doar visase; dar privirea îi întîlni biletul scris de Bob. Alma îl citi dintr-o ochire şi începu să plîngă din nou, cu deznădejde, acum reproşîndu-şi capriciul de a se

interesa de aceşti strămoşi poate virtuali, de care i se părea că nu mai are nici o nevoie, ba chiar pe care simţea că îi urăşte, acum întrebîndu-se prin ce minune intuise prin somn plecarea lui Bob. Şi ştia că nu poate face nimic, fiindcă Bob, oricîtă disperare, oricîtă îndrăzneală ar mîna-o, nu poate fi căutat nicăieri în spaţiul sau timpul care îi era ei accesibil.

Bob era pe acelaşi tărâm temporal, pe acelaşi ţărm iberic pustiu pe care mai fusese: recunoştea totul, şi nisipul plajei fierbinţi, şi pîcla orizontului oceanic, ba chiar simţea că nu s-ar fi mirat să regăsească luntrea primitivă din trunchi de copac în care navigase spre Atlantida, ori să se regăsească poate şi pe sine însuşi în luntre.

Ar fi fost o soluţie să se odihnească puţin pe plajă, apoi să se mute în alt timp, unul mai sigur. Dar pe urmă se gîndi surîzînd că, în definitiv, temporal de ocazie cum este, el nu mai poate fi sigur de nici un timp şi dealtfel nimeni nu-i putea spune deocamdată că nu ajunsese într-un moment util. Aşadar se sculă din nisip şi porni la întîmplare în lungul ţărmului. Nu merse mult. Zări în apropiere, pe oceanul liniştit, o luntre cu pînze, pe care o desluşea încă prost. Luntrea năzuia pesemne să acosteze, vîntul bătea din larg şi pînza era umflată. Bob merse mai repede spre punctul unde bănuia că ar trebui să ajungă nava. Peste puţină vreme fu în stare să distingă amănuntele: era o luntre cu o singură pînză dreptunghiulară, centrată pe un singur catarg cu imaginea soarelui zugrăvită sau brodată la mijlocul pînzei, dar fără cîrmă, numai cu o lopată pe care cîrmaciul tocmai o manevra. În luntre mai erau doi înşi.

Gîndindu-se că sînt pescari şi bănuind că modelul de luntre era egiptean, Bob deduse că ajunsese aici

mult după potop, cînd urmele catastrofei pieriseră şi oamenii începeau să-şi vadă de treburi. Decis să nu se retragă deocamdată din acest timp şi mai întîi să vadă despre ce este vorba, se gîndi totodată că iar vor începe toate dificultăţile comunicării, însă nici nu se îndură să renunţe la întîlnirea cu luntraşîi. Ciudat i se păru, cînd veniră destul de aproape, că nu erau sau nu păreau pescari; nu găsi nimic neobişnuit în modesta navigaţie de-a lungul coastei pe vreme senină. Le ieşi înainte.

Văzîndu-l cînd se dădeau jos din luntre şi coborînd pînza, luntraşii nu părură miraţi nici de prezenţa, nici de înfăţişarea lui Bob, ceea ce îl cam lăsă nedumerit. Unul din ei se apropie ele Bob, arătînd spre larg şi clătinînd din cap cu o expresie de tristeţe profundă. Bob spuse la întîmplare cîteva cuvinte în greceasca lui alexandrină, pe care ajunsese s-o ştie mai bine dintre cele mai vechi limbi pe care le cunoştea, însă omul străin surîse cu jenă, neînţelegînd ce i se spune, iar lui Bob i se făcu ciudă că, aşa ca deobicei, din superficialitate sau din pripă, nu profitase atunci, printre acei atlanţi roşcovani, să înveţe măcar cîteva propoziţii uzuale. Dar apoi îşi zise: „De unde am dedus că limba atlantă mi-ar fi de folos chiar acum?” – şi făcu nişte semne cu care voia să întrebe de unde venise luntrea şi ce ţară sau ţărm era locul în care se întîlniseră. Nu se aştepta la vreun răspuns, însă omul totuşi îl pricepu şi îi răapunse tot prin gesturi. Aici era însă mai complicat, fiindcă gesturile trebuiau să devină epice, întrucît se simţea că era vorba de o tragedie. Bob înţelese cîte ceva, dar îi fu teamă să nu fi înţeles decît ceea ce ar fi vrut să înţeleagă, iar atunci străinul avu răbdare să-i explice din nou prin alte gesturi mai complicate, pînă cînd Bob îi privi cu uimire. Ca să fie

mai sigur, încercă o formă de exprimare cu care nu risca nimic: apropiindu-se de apa oceanului, pîndi retragerea valurilor şi, grăbit, adună o grămăjoară de nisip, turtind-o şi căzninau-se să sugereze prin gesturi că ar fi o insulă; apoi aşteptă pînă cînd un val o acoperi şi, retrăgîndu-se apa, din simbolul de insulă nu mai rămase aproape nimic. Cînd era gata să producă alt simbol, făcînd şi alte gesturi indicînd largul oceanic, omul cu care discuta în acest limbaj primitiv, dar şi ceilalţi doi care se apropiaseră să privească micul spectacol de pantomimă, se întoarseră spre zarea de ape şi suspinară. Puteau fi deci atlanţi sau urmaşi de atlanţi şi Bob înţelese că a ajuns mai tîrziu decît trebuia. Nu dăduse multă atenţie suspinului muţilor săi interlocutori, mut el însuşi; în schimb îşi reproşă perpetua grabă cu care făcea orice lucru, de cele mai multe ori neizbutind, în voiajurile lui temporale, să ajungă la faţa locului decît ori prea devreme ori prea tîrziu. Se gîndi dacă totuşi momentul acesta nu va fi fost mai prielnic decît altele. Trebuia mai întâi să afle ce căutau aceşti oameni aici şi dacă veneau din Egipt sau din arhipelagurile atlantice, care poate mai fumegau şi acum, dacă au fumegat şi mult mai tîrziu, cînd le zărise din corabie negustorul grec Pytheas. Se întoarce fără voie spre continent, uitîndu-se în zare, dar nu văzu nimic şi înălţă din umeri. Observîndu-l, unul din luntraşi surîse vag. Apoi toţi trei se opintiră şi îşi împinseră luntrea pe nisip. Bob îi privi lung, înţelegînd într-un tîrziu că s-ar fi cuvenit să le dea ajutor şi chiar sări să împingă şi el, deşi nu mai era nevoie. Aceşti trei bărbaţi înalţi, arămii, totuşi nu semănau cu cei doi *zei* întîlniţi de Bob în Atlantida, nici măcar cu paznicul său din peşteră. Neşfiindu-le nici limba, nici obîrşia, tîrziul european era stînjenit şi se

simţi cu atît mai nelalocul său cînd cei trei porniră în adîncul continentului şi îi făcură semn să vină cu ei. Bob îi însoţi fără ezitare, şi angajîndu-se în altă aventură care i se părea stupidă, fu nevoit să meargă foarte mult, pînă la căderea serii, tustrei străinii avînd picioare bune sau fiind obligaţi să şi le folosească la maximum. Cînd se opriră, în vreme ce soarele intra departe în ocean, Bob nu se mai miră nici măcar de popasul lor în cîmpia goală, lipsită pînă şi de copaci. „Să mergi jumătate de zi făra să schimbi o vorbă, avînd trei tovarăşi de drum?” îşi zise cu năduf, aşezîndu-se pe pămînt ca să-şi imite aceşti tovarăşi de drumeţie. Unul desfăcu un soi de sac atîrnat sub poala tunicii sale, scoase cîteva turte şi cîteva zeci de curmale uscate, apoi le împărţi. Lui Bob îi era fireşte foame, dar mai mult decît foamea începu să-l intrige provenienţa curmalelor; amintindu-şi emblema solară de pe pînza navei, bănui că şi curmalele veneau tot din sud, deci aceşti oameni puteau fi egipteni sau atlanţi refugiaţi după dezastru. Ei înşişi îi confirmară bănuiala încă o dată prin felul de a se purta. Dar erau oare din generaţia martoră sau din una ulterioară, care prefăcuse amintirea catastrofei în mit?

Lui Bob i se păru nefiresc şi faptul că tot drumul nici unul din ei nu scosese o vorbă. Oare n-aveau nimic să-şi spună. Acum, folosindu-se de iarba scundă şi pîrlită de soare, tustrei se culcară şi adormiră îndată, numai Bob mai rămase treaz pînă răsărită primele stele, nehotărît încă dacă să facă alt salt temporal ori să se culce ca şi ceilalţi. Nehotărîrea îl trase la somn şi el adormi, zicîndu-şi în ultimele clipe de veghe să vadă ce are să se mai întîmple a doua zi.

A doua zi îşi urmă însoţitorii spre nord, în unghi drept fată de calea pe care veniseră. Ca şi în ajun,

merseră în tăcere. Călcau pămîntul în ritm egal, gospodăreşte, ca la drum lung. Cînd veni amiaza, pe care Bob o detecta mai mult după soare decît după ceasul său, mutat într-un buzunar discret al obositei tunici atlante, cei trei se aşezară din nou, iarăşi fură împărţite turte şi curmale, de astădată din sacul altuia. Bob, care pînă acum răbdase mai uşor, simţi că-l cotropeşte o sete de moarte, le făcu semn că ar vrea să bea, doi dintre însoţitorii săi zîmbiră, al treilea clătină din cap, apoi tustrei se culcară iar şi dormiră vreo oră. Acum Bob nu mai vru să doarmă, chinuit de sete şi de întrebări şi simţind o sfîrşeală care îi cuprindea trupul într-atît că îşi dete seama de imposibilitatea pînă şi a concentrării temporale. Îl stăpînea o îngrijorare glacială, cu fiori, şi cînd grupul ciudat, abia trezit din somn şi fidel muţeniei şi drumeţiei bizare, porni de astădată iar spre răsărit, în unghi drept faţă de ultima cale străbătută, Bob se simţi îngrozit. Poate, că starea de groază îi restituia puterile pentru mers, se gîndi că devenise un automat şi că aceşti oameni, poate într-adevăr martori oculari ai catastrofei şi loviţi de-a dreptul de ea, nu erau decît nişte bieţi nebuni care-l antrenaseră şi pe el în nebunia lor.

Merseră cu toţii iarăşi pînă la căderea serii şi abia la capătul drumului, după ce mîncară din nou turte şi curmale şi se culcară pe pămînt gol ca deobicei, văzînd în depărtare, pe orizontul înnegrit spre noapte, un fel de fum ce se urca dintre nişte lumini mobile, Bob închise ochii fiind sigur că e fata morgana, că are halucinaţii stîrnite de oboseală şi de sete sau că e nebun.

Cînd se treziră în zori, Bob porni cel dintîi spre nord, în unghi drept faţă de ultimul drum, dar cei trei

începură să rîdă, iar unul îl şi luă de braţ indicîndu-i drumul care de astădată continua tot spre răsărit. Privind mai atent, Bob zări la orizont fumul de care se îndoise seara: era un fum gros, îmbelşugat, parcă şi cu limbi de flacără; îşi închipui că arde vreo pădure aprinsă, cum se întîmplă adesea, de la arşiţă sau trăsnet.

După cîteva ceasuri de mers, ajunseră într-o mare aşezare omenească: nu era nici o pădure acolo, erau nişte topitorii de bronz, un fel de cetate industrială a unei epoci primitive. Cîţiva oameni îmbrăcaţi sumar le ieşiră în întâmpinare şi Bob îşi dete seama că cei trei fuseseră aşteptaţi de localnici. Ce era deci această uimitoare tevatură, ce demon – îşi zicea involuntarul drumeţ – îi mîna pe cei trei la asemenea eforturi absurde? Dar deodată împrejurarea îl interesă, mai ales cînd localnicii le deteră carne friptă şi apă din belşug.

După ce îi văzu pe cei trei distribuindu-şi energia, fără nici un fel de odihnă, în grupurile oamenilor vizitaţi, învăţîndu-i prelucrarea metalelor, arătîndu-le cum să-şi înregistreze memoria esenţială cu dalta în pietre sau sfătuindu-i cum să-şi păzească sănătatea, lui Bob i se făcu ruşine că nu pricepuse de la început seriozitatea aproape dramatică a unei misiuni nesilite, care ajunsese poate că fanatică, poate că numai pasională, însemnînd însă în primul rînd salvarea condiţiei umane prin extinderea şi perpetuarea civilizaţiei, aceşti atlanţi reali sau adoptivi nu căzuseră în deznădejde. Erau socotiţi probabil zei printre gazdele lor iberice şi pesemne alţii ca ei circulau, cîţi nu pieriseră, prin insulele şi continentele din jurul acelui ocean răsculat, ca să facă aceleaşi fapte. Ceva şopti în conştiinţa lui Bob că strămoşul Almei ar putea

fi printre aceştia. Şi călătorul se hotărî să rămînă deocamdată aici.

Cîteva săptămîni i-au fost deajuns să înveţe cuvintele şi flexiunile esenţiale din limba celor trei. Cînd începu să se descurce în conversaţii, află că ei nu se născuseră totuşi în Atlantida, că erau a treia generaţie postdiluviană, că nu se născuseră nici măcar în Egipt, ci în nişte resturi insulare în care Bob ghici Canarele; însă despre ceilalţi cu care avusese de a face Bob, aceşti trei oameni nu ştiau decît că se acreditase tradiţia venirii din cer a unor zei. Aşadar ciclul se repeta. Topitorii de bronz îi socoteau zei pe aceştia, şi Bob se întrebă cu oarecare tristeţe care dintre topitori va deveni mai tîrziu zeu şi dînsul. Dar dificultatea mai mare era pentru Bob să-şi continue cercetările, căci dacă nici ciudaţilor phaethonieni care-l primiseră în Atlantida în faţa unui calculator nu se hotărîse să le explice sensul călătoriei sale prin timp, acestora trei cu atît mai puţin le putea divulga secretul fără risc. Exerciţiul de misionar îl antrenase însă şi pe el.

După cîteva luni obiective de viaţă între aceşti oameni modeşti care îl hrăneau şi pe dînsul pentru că îi învăţa puţinul pe care-l ştia şi el, cei trei se pregătiră să plece înapoi în insula lor. Lui Bob, acum cunoscător întrucîtva al unui simulacru de limbă atlantă, i se păru mai folositoare o vizită normală în zona Canarelor decît un cronotransfer de aici, care putea deveni iarăşi un risc.

Plecă deci cu ei. Săvîrşi acelaşi drum unghiular, care de fapt îşi avea rostul lui de asigurare a unei certitudini geografice într-un ţinut încă fără geografie. Drumul îndărăt i se păru chiar mai puţin obositor, fiindcă nu-şi mai bătu capul cu deducţiile ca la venire, iar de astădată avea hrană şi apă, luîndu-şi cît credea

că îi trebuie, ca să nu facă exerciţiile de răbdare la care se supuneau cei trei pseudozei ascetici şi mai ales fiindcă învăţase gustul tăcerii, acum de cînd cunoştea limba tovarăşilor săi de drum. Dealtfel, tăcerea era aproape impusă şi uneori încă exasperantă pentru el, de vreme ce nici unul din cei trei nu-i punea nici o întrebare, ascultau cu interes ce le spunea, dar nu se interesau de ceea ce el lăsa sub tăcere şi mai ales nu se arătau miraţi de nimic din ale lui – deprinderi sau obiecte – nici măcar de modestul său ceas pe care nu-l mai purta ascuns şi izbutise să şi-l sincronizeze cu amiezile.

Navigaţia fu liniştită. Bob se putu folosi de condiţia nesperată a oceanului ca să-i mai testeze cu discreţie pe cei trei canarieni sau atlanţi sau zei. Testele nu-i reuşeau, îşi dădea seama că nici nu se pricepe de fapt la asemenea treabă şi că, plecînd într-o misiune atît de bizară, era foarte puţin pregătit pentru riscurile ei morale. „Cum naiba să aflu dacă ăştia sînţ strămoşii Almei sau nu sînt ai nimănui?” îşi zise la un moment dat, făcîndu-i-se foarte dor de Alma şi de sine cel care nu descoperise încă reversibilitatea vremii, dar în acelaşi timp fiindu-i ruşine de sine însuşi.

O insulă se zări la orizont. Era insula lor. Bob făcu o sforţare şi totuşi le povesti pe scurt rostul său. Dar cei trei nu se mirară cîtuşi de puţin, nici măcar nu zîmbiră. Bob zise cu ciudă:

— Nu vă miraţi, nu credeţi că sînt nebun dacă spun că vin din viitor?

— Omul se poate mira de tot sau nu se poate mira de nimic! zise cel pe care îl cunoscuse cel dintîi pe ţărm. Mirarea sau nemirarea este în noi, nu în afara noastră. Nu eşti nebun, cum nu sîntem noi nebuni sau eşti nebun cum sîntem nebuni noi care nu ne mai

găsim liniştea nicăieri. Zici că vii din viitor? Noi venim din trecut. Tu zici că te poţi întoarce în viitor la dorinţă? Şi noi ne întoarcem în trecut la dorinţă, ducîndu-ne printre acei oameni care sînt poate trecutul nostru, pentru că noi de fapt nu mai avem trecut, trecutul părinţilor, părinţilor noştri fiind sub ocean sau în stele sau nicăieri.

— Dar v-am spus, zise Bob uşor iritat, că eu mă pot întoarce în viitor cu trupul meu, nu cu ideea.

— Este mai greu de înţeles, zise acelaşi, pentru că noi nu cunoaştem asemenea cale. Dar ştiam de la început că nu eşti la fel cu nimeni din toţi care sînt sau pot fi pe pămînt în această vreme. Şi dacă totul a fost cu putinţă în spaţiu, chiar ceea ce nu a crezut nimeni o clipă mai înainte, de ce să nu fie totul cu putinţă şi în timp?

Bob simţi cum filosofia asta, care poate că era sublimă, îl exasperează. Zise totuşi ca un şcolar îndărătnic:

— Dar dacă unul din voi sau voi toţi sau rudele voastre sînteţi ţinta călătoriei mele despre care v-am spus?

— Aşa cum faci tu, răspunse omul cu vîsla, cîrmaciul, n-ai să afli niciodată. Noi nu ştim să umblăm prin vremuri, cum pretinzi tu că ştii. Noi te credem, fiindcă aşa cum eşti şi cum arăţi, n-ai venit printre noi nici la vînătoare, nici la pescuit. Am băgat de seamă, fiind la oamenii pe care îi învăţăm, că ştii lucruri pe care nu le poate şti nimeni în vremea noastră. Noi ştim ce se poate şti în vremea noastră! Dar ştim că trecutul nu se poate căuta plecînd dintr-un trecut mai vechi şi ştim că nu poţi găsi nimic atunci cînd nu eşti încredinţat că ştii ce cauţi. Iar tu încă nu ştii pe cine cauţi. Dacă îl găseşti, de unde afli că l-ai găsit? După

asemănarea chipului? O cale sau un sfert de cale, atunci cînd ţi s-a părut că trăsăturile feţei se aseamănă, dacă nu e un joc întîmplător, ar fi ceva aşa cum ştiau bunicii noştri, iar noi am uitat nemaiavînd uneltele lor: ai putea să compari moleculele care poartă legile moştenirilor intime, să compari unghiul frunţii şi să compari, ceea ce este mult mai greu, trăsăturile tainice din suflet. Eşti pregătit pentru acestea?

Bob se simţi brusc despuiat de tot ce crezuse că are. Cîrmaciul zîmbi şi îi spuse:

— Sau trebuie să ai mare noroc.

Celălalt, cu care vorbise mai înainte, interveni:

— Chiar dacă n-ai să afli niciodată adevărul pe care-l cauţi, este foarte bine că te-ai hotărît să-l cauţi: ceea ce vei afla, poate că va fi adevărul tău.

Şi tot aşa de brusc, Bob se simţi îmbogăţit şi cu ceea ce nu avusese niciodată. Se uită cu o privire mai limpede şi văzu aproape de tot ţărmul stîncos al insulei, care putea fi ceea ce se numea (se va numi!) Gran Canaria. Acum simţi clar că nu avea ce să caute acolo. Era cu aceşti oameni de vreo jumătate de an şi umblase în gol. Nu-i mai venea să se aventureze în altă zădărnicie. Înţelese că aceşti oameni atît de timpurii îi sugeraseră, ruşinîndu-l, nişte lucruri în vremea sa elementare şi tot atît de des dispreţuite uşuratic. Se va întoarce la Alma, va lua cu sine grupa ei sanguină, o mostră cromozomială şi... dar tot el zîmbi în sine de candoarea sa, înţelegînd că el nu are laborator portabil (pe care nici nu l-ar putea mînui!) ca să fie în stare să afle corespondentele celor testaţi, presupunînd că ei s-ar lăsa exploraţi ca să-i ofere tipul lor cromozomial şi altele. Şi chiar dacă ar fi cu putinţă, ce ar reprezenta două-trei teste printre o mie de factori ereditari? Să

încerce la noroc? Îşi dădea seama că aceşti trei oameni erau înţelepţi, dar că de fapt îl credeau fără să-l creadă acceptînd numai în plan metafizic posibilitatea oricărui lucru, însă nedînd importanţă realităţii lui de temporal, pe care n-o infirmau, dar nici n-o confirmau.

După cîteva zeci de metri acostară într-o scobitură de golf fals. Se căţărară pe ţărmul înalt, după ce un om veni să se ocupe de luntre. Apoi îl chemară pe Bob la ei, dar el, fără să le mai ia în seamă invitaţia şi fără sforţări deosebite, se adună în sine şi se dizolvă în aer, nemaiaflînd niciodată ce-şi vor fi zis în urma lui blajinii lui prieteni de ocazie.

Acum, deasupra lui era alt cer, era cu totul alt peisaj: soarele răsărea incendiar din verdeaţa bogată care năpădise celălalt mal al unui fluviu necunoscut, cu ape leneşe într-o albie uriaşă; dincoace, destul de aproape de Bob, o căsuţă stranie de zid cu două acoperişuri suprapuse ca de pagodă, în faţa căreia dormea un cîine, de o culoare neverosimilă, nisipoasă, bătînd în vînăt; dar în rest, malul părea pustiu, fără urma mîinii omeneşti.

Deprins acum cu orice fel de situaţii surprinzătoare, Bob porni spre căsuţa aceea, totuşi prudent faţă de cîine. Cîinele începu să latre şi atunci ieşi un bărbat, rîzînd încă înainte de a fi dat cu ochii de Bob, iar Bob, cînd îl văzu, crezu că i se năzare, pentru că bărbatul părea să fie mereu ivitul în împrejurări neaşteptate individ întîlnit în Egiptul alexandrin, cel care-l dusese la Heron, îl plimbase în altă cronovariantă şi ajunsese să-l sîcîie de mai multe ori cu prezenţele lui multiple şi echivoce. Dar, apropiindu-se unul de altul, Bob nu se mai frămîntă cu întrebările, fiindcă individul zise rînjind:

— Eşti prea diletant ca să fii stăpîn pe meseria

temporală! O să fie însă nostim aici, nu vezi ce cîine frumos am?

— Ce cauţi aici? îi scăpă lui Bob o impoliteţe pe care n-ar fi dorit-o.

— Trebuia să întrebi altfel, zise insul: „Ce caut *eu* aici?”, adică tu. Habar n-ai unde eşti! Să-ţi spun: eşti în cronovarianta zero. Pe un ecran am văzut întîmplător transferul tău încetinit şi te-am deviat aici, pentru că tot umblai ca prostul prin etapele variantei tale. Acum o să-ţi fie bine.

— De ce o să-mi fie bine? întrebă Bob iritat. Eu am ţinta mea şi nu doresc să-ţi mai fiu cobai.

— Nu e nevoie să nu doreşti tu! mîrîi individul.

Bob nu era curios să mai rămînă în preajma acestuia şi încercă să se adune în sine şi să fugă, dar celălalt începu să rîdă aşa de zgomotos, încît stîrni cîinele care se porni să latre.

— Nu ştiu ce ai găsit de rîs, spuse Bob. Ai aţîţat şi javra asta.

— Eşti prost! zise individul. De mine nu poţi fugi nici dacă te-ar chema Cronos. Dar nu te-am adus decît să te întreb ce mai faci. Mă cam plictiseam *aici.* Stai puţin şi cu mine, fără interes. Aici *nu pierzi* timpul. Dacă ţi-e foame, pot să-ţi dau de mîncare sau dacă vrei să bei alcool, am. Spune-mi ce naiba te mînă fără rost prin fel de fel de etape invariante? Trebuie să fie tare plictisitor să vezi mereu aceeaşi variantă nemodificată, nu-i aşa? Dacă-mi povesteşti amănunţit după ce umbli, te mut în varianta din care te-am adus, adică a ta. Dar am o pauză profesională şi vreau să mă odihnesc. Hai, te ascult!

Individul aduse din casă o banchetă de lemn şi, neavînd încotro, Bob se aşeză alături de el. Începu să povestească:

— Eu caut momentul exact al potopului...

— Asta ştiu, mi-ai spus-o cînd ai nimerit în momentul breton.

— Da, dar căutam, zise Bob gîndindu-se ce-i povestise atunci şi ce nu, nişte oameni străvechi.

— Şi asta mi-ai mai spus. Eşti uituc sau numai tare prost?

Bob se simţi într-o stare stupidă, însă nu vru să-i vorbească despre Alma şi despre datoria dragostei lui. Se gîndi puţin mai încordat şi îşi zise că, de vreme ce tot nu-i divulgase nimic, nu-i va spune nimic esenţial, altfel i s-ar face silă de sine. Spuse numai atît:

— Sînt curios să-mi verific o bănuială, anume că... un prieten mi se pare de origine extraterestră, cum zicem noi, şi m-am orientat după mitologie: înainte de potop, veniseră în Atlantida...

— Eşti de-a dreptul senil! îl întrerupse iar individul. Şi asta mi-ai spus. Vrei prin urmare să-ţi cunoşti mai temeinic prietena din altă planetă, am înţeles! încheie el ironic.

— Am zis că e *un* prieten, bîigui Bob surprins.

— N-are importanţă, zise individul. Trebuie să cauţi stăruitor asemenea strămoşi, sper că ştii cît de greu se găsesc! adăugă cu un surîs ambiguu.

— Ştiu! zise Bob fără să remarce nuanţa, mai ales că se şi simţea puţin ameţit, puţin îngîndurat, şi se întreba dacă prea desele sale translaţii temporale nu-l vor duce cîndva la ruină.

— Nu m-am prea amuzat cu tine! zise individul avînd acum o mască impenetrabilă. Nu-i nimic, văd că ţi-e şi somn sau că te-am obosit eu. Dacă vrei, odihneşte-te, pe urmă te retrimit în varianta originară şi faci cum te taie capul: am un pat în casă.

Bob refuză să intre în ciudata pagodă şi arătă ca

preferă să se odihnească pe bancheta pe care şedea. Insul ridică din umeri, se sculă şi intră în pagoda sa, iar Bob nu mai putu rezista oboselii grele ce i se răspîndise în trup; se gîndi la Alma, îl cuprinse un dor tragic de ea şi de sinele său din cuprinsul timpului real al iubirii lor, apoi pleoapele îi căzură, îşi simţi corpul furnicînd şi fu copleşit de o căldură dulce, chemătoare, dizolvantă. Adormi.

Era spre seară cînd începu să se trezească şi deschizînd ochii de tot, îşi recunoscu odaia sa atît de familiară O cuprinse cu privirea, mîngîie din ochi cotoarele cărţilor care i se părură pline de praf şi parcă în altă succesiune de culori decît de obicei, dar nu le dădu importanţă, îşi mai roti ochii şi se miră doar că pe o măsuţă de lîngă fereastră vede un obiect straniu, ca un vas pîntecos de flori fără gură, iar pe masa de lucru un vas într-adevăr cu flori, pe care nu-l recunoştea, nu cu flori, ci cu cîteva pene care, după un efort al memoriei, i se părură de struţ. „Mama purtase pălărie cu pană de struţ! – îşi aminti. Dar eu n-am avut niciodată vreo pană.” Totuşi, se linişti aproape îndată, fiind convins că dormise prea adînc şi acum imaginile nefireşti i se năzăreau prin ultimii aburi ai somnului. Se uită la ceas şi se miră că ceasul stătea, probabil uitase să-l întoarcă. Se strădui să-şi amintească ce făcuse înainte de somn şi de ce dormise atît de mult după masă, el care aţipea puţin şi foarte rar după-amiezile; dar nu-şi aminti nimic, orele dinainte de somn pluteau într-o ceaţă destul de groasă ca să mai fie în stare să desluşească în ele conture de fapte, dar şi destul de subţire ca să poată totuşi desluşi vreo mişcare de forme neconturate din tot ce se învălmăşea.

Se sculă de pe canapea şi se duse în baie să-şi

răcorească faţa şi să bea apă. Apa i se păru cam sălcie, întors în camera unde dormise, privi pe geam, dar era întuneric şi felinarele din dreptul clădirii încă nu erau aprinse. Renunţînd la investigaţii de acest soi, telefonă să afle ora exactă, îşi potrivi ceasul, se îmbrăcă părîndu-i-se cam stranie culoarea hainelor sale, chiar zicîndu-şi: „Nu prea am gust vestimentar, altă dată trebuie să mă duc cu cineva mai rafinat ca mine!” Apoi ieşi în stradă. Pe drum i se păru că vede în faţa lui, mergînd în aceeaşi direcţie, silueta cunoscută a unei femei; întîi se gîndi s-o ajungă din urmă, renunţă apoi socotind aşa ceva de prost gust, şi totuşi lungi pasul. Femeia intră într-o cofetărie, iar după vreun minut intră după ea şi el, cînd ea tocmai se aşeza la o măsuţă; o recunoscu şi se aşeză la măsuţa ei. Femeia îl privi o clipă nedumerită, apoi exclamă cu ochii brusc umpluţi de lacrimi:

— Bob, scumpul meu, ce-i cu tine? Ai lipsit atîta timp şi nu mi-ai trimis nici o veste. Crezusem la un moment dat că ai murit. Uite cum am îmbătrînit de cînd nu ne-am văzut!

Bob căută ceva în memorie şi cînd crezu că găseşte, zise ca voce uşor alterată:

— Da, într-adevăr, ai *cam* îmbătrînit. Şi eu! E tare mult de atunci.

— Nu, tu n-ai îmbătiînit deloc! protestă ea şi se adresă chelneriţei care se apropiase: Două ceaiuri de achene de arţar cu miere! în timp ce Bob o privea lung, apoi o auzi spunîndu-i lui: Am comandat ceai de achene de arţar cu miere nu pentru că îmi place deosebit. Cred că mai ştii că eu am preferat totdeauna ceaiul de coada- şoricelului cu puţină esenţă de fîn, dar ceai de achene de arţar băusem cu tine, la o măsuţă ca asta, în ziua despărţirii noastre, cînd tu plecai să

vînezi struţi pentru pene. Am crezut după aceea că te-ai prăpădit pe-acolo.

— Struţi pentru pene? întrebă Bob, apoi îşi puse gîndurile în ordine şi răspunse: Da, parcă-mi aduc aminte, deşi mi se pare că totuşi preferam altă băutură, am uitat cum i se spunea, nici nu ştiu de fapt dacă avea vreun nume al ei, ţin minte doar că era neagră şi mă înviora. Tu nu ştii?

— Nu, băuturi negre nu există, probabil confunzi... sau poate că ai băut aşa ceva acolo, în Africa. Ţii minte, Bob, cînd beam ceaiul acela din achene de arţar eu tocmai împlineam douăzeci şi patru de ani, tu aveai douăzeci şi cinci, numai un an mai mult. Achenele de arţar au rămas pentru mine un simbol al iubirii! Iar acum, peste o lună, eu voi împlini cincizeci de ani, sînt aproape babă, tu ar trebui să ai cincizeci şi unu şi nu ştiu, zău, ce ai făcut dar pot să jur că n-ai peste treizeci! şi surîzînd printre lacrimi femeia scoase din poşetă o oglinjoară şi i-o puse în faţă.

— Da, zise Bob uitîndu-se mai mult la ea decît în oglindă, ai cam îmbătrînit, dar asta, draga mea, n-are nici o importanţă fiindcă şi eu... chiar dacă, nu ştiu de ce, nu mi se pare să fiu chiar de cincizeci şi unu. Spune-mi, tu ce-ai făcut în tot timpul ăsta?

Femeia începu să plîngă de-a binelea. Abia după un minut, două, putu să vorbească:

— Dragul meu, te-am aşteptat ani de zile. A fost apoi o vreme cînd m-am simţit jignită de plecarea ta fără urmă. La un moment dat m-am măritat cu un om de treabă, cu care m-am înţeles bine, dar fără să-l fi iubit cu adevărat. Simţeam că are nevoie de mine. Apoi soţul meu a murit într-un accident de forare a ghiulelei subterane... uite, mă exprim vulgar şi tu ai să rîzi de mine că zic ghiulea în loc de coridor pentru

ghiulea! Cred că ştii că între timp s-a renunţat la acest mijloc idiot de transport. Tu, acolo în Africa, sînt sigură că te-ai deplasat numai cu tancheta agravitaţională, înţeleg că e mai comodă şi mai sigură. În fine, astea sînt fleacuri. Ţi-am spus, soţul meu a murit acum cîţiva ani. Nu m-am mai remăritat, sînt văduvă. Dar, spune-mi drept, tu te-ai mai gîndit vreodată la mine, la proiectele de iubire eternă?

Bob oftă adînc. Apoi zise:

— Da, Alma, tot timpul m-am gîndit. Ce ciudat e totul!

— Dacă vrei, e ciudat că ne revedem în astfel de împrejurări tîrzii, după ce tu ai găsit... elixirul tinereţii! şi ea începu să rîdă fără zgomot, apoi îşi schimbă masca, pentru că Bob observase că trecerile ei sufleteşti de la o stare la alta îi modificau aşa de brusc expresia, parcă înlocuindu-i măştile automat, fără expresii de tranziţie. Apoi ea spuse pe un ton neutru: Dacă n-ai nimic mai bun de făcut, hai să mergem la mine. Cred că tu ţi-ai regăsit locuinţa plină de aer stătut şi de praf.

Bob vru să se mire de ceva, dar nu-şi putu da seama de ce anume şi se miră pur şi simplu, şi atunci cînd veni chelneriţa să ia ceştile, fără să mai vrea de la ei nimic, Bob nu era sigur că nu trebuia să le mai ia ceva, dar nu putea înţelege ce să le mai ia. Ridicîndu-se de pe scaun, o întrebă pe Alma îngîndurat:

— Noi nu mai trebuie să facem ceva acum? Ştiu că e ceva de făcut, dar nu ştiu ce. Tu ştii?

— Nu trebuie să mai facem nimic, dragul meu, decît să mergem la mine. Nu cred că voiai să mai bei un ceai!

— Nu, asta nu! Un gest, simt că trebuia să mai facem nu ştiu ce gest faţă de fata care ne-a adus

ceaiurile. Nu-mi amintesc ce! şi abia acum o văzu îngrijorată.

— Mărturiseşte-mi, Bob, zise ea repede, tu nu ai suferit vreun şoc în călătorie? Eşti atît de tînăr sau întinerit sau nu ştiu cum se cuvine să spun şi totuşi suferi de eclipse de memorie. Mîine să mergem împreună în laborator să ţi se facă o psihogramă. Spune-mi, cînd ţi-ai făcut ultima psihogramă?

Bob se uită la ea lung, simţi un fior, dar nu răspunse.

Plecară pe aceeaşi stradă, în sens contrar direcţiei din care veniseră. Nimic nu i se părea prea suspect pe stradă, dar nici firesc. Se uita din cînd în cînd cu coada ochiului la Alma, iar la un moment dat îşi zise: „Nu mai pricep nimic. Ţin minte că altădată o iubeam nebuneşte, aş fi făcut pentru ea orice, şi acum mi-e indiferentă, aproape străină. Ce e cu mine? Că a îmbătrînit? Nu cred că m-ar deranja, pare de fapt încă tînără, simt că e altceva. Doamne, cum pot să aflu?”

Alma păşea tăcută pe drum, ca şi cum ar fi vrut să-l cruţe de prezenţa ei. Îl luă însă de mînă cînd ajunseră în dreptul unei case înalte. Din gesturi, Bob pricepu că au ajuns, dar avu o tresărire:

— Alma, eu am mai fost vreodată la tine?

Alma îl strînse de braţ, ca o mamă şi ca o iubită în acelaşi timp, deschise larg uşa clădirii şi, pornind apoi în sus pe o scară vastă, îşi lipi tîmpla de tîmpla lui, foarte afectuos, şi nu rosti decît atît, aproape în şoaptă:

— Dragul meu băiat, mergem mîine de dimineaţă să-ţi faci neapărat psihograma!

Repetat cu insistenţă, cuvîntul îl intriga tocmai pentru că, nemaiîntîlnindu-l în deprinderile vorbirii sale, îl înţelegea. Dar îşi dădea seama că îl intrigau

mult mai multe lucruri, se simţea şi foarte obosit fără să ştie de la ce, şi numai după ce intră în mica locuinţă a Almei avu un fior şi, cînd se aşeză într-un fotoliu şi o auzi pe Alma că îl întreabă ce fel de ceai vrea să bea şi dacă ar dori să mănînce acea salată minerală care, ştia dînsa, îi plăcuse odinioară atît de mult, Bob simţi în cap o durere cruntă. Acceptă orice, iar cînd Alma trebui să iasă la bucătărie sau unde se va fi dus, el adormi, trezindu-se numai cu o clipă înainte de întoarcerea gazdei. Bău apoi absent alt soi de ceai care nu i se mai păru neplăcut, iar aşa-zisa salată minerală era un amestec inclasificabil de bobiţe multicolore, cu aspect păstos şi cu gust incert supus predominanţei unor săruri.. Mîncînd cu nepăsare, Bob se străduia să-şi aducă aminte ceva, simţea mai bine-zis că uitase ceva foarte important, dar în cele din urmă, răpus de oboseală, renunţă, iar Alma, foarte delicată, îi aşternu patul şi nu-l mai tulbură pînă dimineaţa. Trezindu-se mai vioi, Bob se pregăti automat să se ducă la slujbă. Ieşi cu Alma, care-i spuse că lucrează tot acolo unde ştia el, adică la institutul de cercetări gravitaţionale.

Bob era mulţumit că Alma nu-i mai pomenea de psihogramă. La un colţ de stradă se despărţiră, ea îl sărută fără sfială pe obraz şi o luă la stînga, iar el apucă, după o ezitare de cîteva secunde, la dreapta. Merse nu mai mult de zece minute, se opri în faţa unei clădiri spoite în verde cu vînăt, strada se golea repede şi el înţelese că era printre ultimii slubaşi sosiţi, deci se grăbi, urcă un etaj, se opri cîteva clipe în dreptul unei uşi şi citi cifra, trecu la alta unde intră şi abia acolo înţelese că picioarele îl aduseseră în camera şefului, căruia se cuvenea să i se prezinte după o absenţă atît de lungă.

Poftindu-l pe scaun, şeful îi ură bun-venit, dar nu

evită reproşul:

— Noi te-am trimis, Bob, numai pentru un deceniu. Nu pricep ce te-a putut captiva atîta în Africa aceea plină de gheţari şi zăpezi. Sînt obligat să recunosc buna ta purtare care rezultă din toate referinţele: ai reuşit să îmbini perfect cele două misiuni!... Ştii că ai vînat patru sute optsprezece struţi?

Şeful se întrerupse brusc, întrucît o sonerie cu un anumit timbru îl anunţă că era chemat la şeful său. Bob se sculă de pe scaun şi trecu în încăperea de alături, unde i se aruncă de gît secretara Viky, o babă mustăcioasă şi cîntărind fără îndoială tot atîta cît tot mobilierul din cabinetul şefului ei.

Bob simţi cum îi trece o umbră prin creier. I se păru că Viky îi spune ceva, că îl roagă ceva, însă îi fu cu neputinţă să fie atent şi, surîzînd echivoc, se duse în biroul său unde fu întîmpinat cu urale de cei doi colegi. Se aşeză la masa de lucru, iar aparatul de calcul i se păru neobişnuit şi îl privi îndelung, răsfoind în acelaşi timp nişte registre cu imagini pe care cineva i le adusese cu cîteva minute mai înainte, şi încercînd să citească în ele din zbor diverse fraze, care arătau a fi numai relaţii asupra speciilor de pene (categorii, clase, calităţi, cantităţi, destinaţii – toate în felurite stadii istorice), cum şi asupra altor podoabe de origine naturală: cifrele arabe erau inteligibile, ca şi textele sau imaginile sau operaţiile aritmetice propuse, şi totuşi ceva îi scăpa. Se uită la unul dintre colegi care crezu că pricepe şi zise prietenos:

— Te înţeleg, Bob, ai lipsit mult şi acolo aţi lucrat, poate cu aparate vechi, l-ai uitat pe ăsta, al *tău!* şi îndatoritor îi arătă lui Bob mînuirea, pe care Bob abia acum o găsi foarte simplă.

La prînz i se aduse, ca şi celorlalţi o franzeluţă

verde, sălcie şi un ceai acrişor în care mai pluteau cîteva petale roşcate. Apoi Bob mai lucră aproape mecanic pînă la ora cuvenită şi plecă acasă.

Intrînd în camera sa şi simţind o mare şi grăbită nevoie de somn, se culcă şi dormi fără preocupări exterioare pînă fu trezit de un muget de sirenă şi într-un tîrziu îşi dădu seama că suna telefonul. Se sculă buimac şi răspunse: îl chema Alma să se plimbe. Se îmbrăcă automat şi se duse să se întîlnească cu ea. Plimbîndu-se, vorbiră nimicuri, el simţindu-se ca şi cum ar fi plutit într-un soi de transă anihilantă, care cel puţin îi scutea mintea de frămîntări şi inima de dorinţe. O singură dată, văzînd că Alma îi cuprinde umerii acolo, pe stradă, în văzul trecătorilor, avu o tresărire şi o întrebă:

— Ce se întîmplă, Alma? Găseşti asta firesc?

Dar cînd Alma zise că e firesc să facă orice doreşte, Bob n-o mai întrebă nimic. Totuşi, cînd ea îl rugă să vină, după plimbare, la ea, el refuză, fără a-i da explicaţii, simţind că nu-şi poate explica nici sieşi, iar atunci Alma nu-i mai propuse nici să vină ea la el şi nici măcar nu păru jignită, ci spuse doar atît, cu un suspin discret:

— E firesc, dragul meu: au trecut atîţia ani!

O conduse totuşi pînă acasă, apoi se întoarse liniştit în locuinţa lui şi se culcă. Dormind temeinic opt ore, se trezi odihnit, deşi era prea devreme faţă de ora necesară, şi fiindcă îi rămînea destul răgaz după toaleta de dimineaţă, deschise radioul şi luă din raft o carte la întîmplare. Nu izbuti să citească însă nici măcar titlul cărţii, pentru că cineva care vorbea din difuzor îi absorbi brusc atenţia. Glasul spunea:

„...reproşîndu-ne nouă. Dar este de la sine înţeles că acest reproş e absurd, de vreme ce scurta, însă atît

de aglomerata istorie a maşinilor automate folosind, prin captare şi conversie, fie fluxurile de unde pînă de curînd necunoscute, fie numai de cîteva decenii gravitaţia şi antigravitaţia, a demonstrat spectaculos cît de folositoare au devenit ele pentru om. Să enumerăm numai patru dintre marile foloase care au revoluţionat existenţa socială omenească: extracţia mineralelor hrănitoare prin purificare totală, prelucrarea penelor de struţ, educaţia după sistemul stupului a copiilor pînă la vîrsta şcolară şi, ceea ce este mai important ca orice, proiectarea, construcţia şi conducerea administrativă centralizată a oraşelor. E naiv să mai insistăm asupra faptului, cunoscut tuturor, că maşinile au înlăturat din societatea omenească nesiguranţa şi sentimentul umilitor al dependenţei faţă de natură pe care îl avea altădată omul. El a devenit stăpînul naturii! Iată prin urmare cît de înţeleaptă a fost această, ca să zicem aşa...”

Bob închise aparatul de radio şi deodată simţi în gură amintirea confuză a unui gust ciudat, de aromă cald, amăruie, regeneratoare. Contrariat, crezu că e o halucinaţie şi făcu gestul de a se ridica să-şi prepare ceai de coada-şoricelului, însă renunţă imediat, zări alături cartea pe care o scosese din raft, o luă din nou în mînă şi rămase o vreme cu ochii aţintiţi asupra coperţii, părîndu-i-se ceva în neregulă: sus, pe copertă, era imprimat numele lui, mai jos titlul: „Despre tainele ornamentale ale penelor de struţ”, apoi jos numele editurii care publicase cartea şi anul ediţiei: 377. Răsfoi cartea, citi cîteva rînduri, după aceea se căzni să-şi amintească în ce împrejurări scrisese asemenea carte. Nu izbuti, dar ceva îi fulgeră prin minte, o frîntură de gînd asupra căruia ar fi dorit să insiste, însă gîndul fugi şi Bob nu-i mai putu da de urmă în vălmăşagul minţii

obosite şi în cele din urmă i se păru că-şi aminteşte de o anumită stare de boală scurtă şi grea, poate spre sfîrşitul acelei călătorii din Africa la vînătoarea de struţi, pe care i-o pomeneau toţi iar el o accepta fără s-o poată reconstitui. „Probabil *acolo* am suferit un accident grav şi mi-am pierdut memoria, îşi zise. Sînt atîtea lucruri care par de necrezut şi totuşi *sînt toate,* lumea vorbeşte de ele, cartea asta e în faţa mea, eu exist, Alma există!” Făcîndu-se ora de plecare la slujbă, renunţă să-şi mai chinuie mintea şi ieşi din casă.

Ziua aceasta deveni întîiul său pas spre reacomodarea cu viaţa. Lucra la biroul său, seara se întîlnea cu Alma simţind nevoia de a o vedea zilnic şi totuşi, mirîndu-se că nu-l mîna şi nevoia de a se apropia de ea mai mult, aşa cum aştepta ea, aşa cum uneori i s-ar fi părut firesc şi lui. Nu ştia nici el ce anume îl atrăgea la Alma şi ce anume îl respingea. Alma părea să se fi consolat şi se mulţumea să-l vadă zilnic, să bea cu el ceaiurile de achene de arţar sau alte ceaiuri, să vorbească felurite nimicuri şi să aştepte cu discreţie ceea ce ea numea restabilirea lui psihofiziologică.

Într-o seară, Bob îşi ieşi din fire şi ţipă la Alma pentru o vorbă oarecare, iar femeia rămase aşa de nedumerită, încît multă vreme nu fu în stare nici să se mişte de pe locul unde o surprinsese ieşirea bărbatului; apoi, cînd îşi reveni, îi explică grijulie că ea nu cunoştea din lecturi ori din auzite vreo situaţie posibilă cînd un om ar fi putut să ţipe la alt om şi că, după părerea ei, singura soluţie ar fi alcătuirea foarte urgentă a unei psihograme. Cînd Bob, dîndu-şi seama că nu mai are încotro, căută măcar să câştige timp, zicînd că va vedea el dacă se va mai simţi şi a doua zi

tot aşa de rău, Alma îi răspunse mirată că psihogramele trebuie făcute în prima oră după manifestarea maladiei, operaţia fiind posibilă de mai mulţi ani la orice oră din zi sau din noapte.

— Iată, zise Alma, a trecut mai mult de un an de cînd te-ai întors din Africa, eu ţi-am înţeles starea şi nu-ţi reproşez nimic, mă mulţumesc să aştept cu speranţa că într-o bună zi o să-ţi revii cu totul, dar boala ta mă îngrijorează mai mult decît crezi. Tu nu mi-ai vorbit nimic despre isprăvile tale din Africa, deşi aş fi fost dornică să le aud povestite chiar de tine; m-am mulţumit să răscolesc în depozite colecţii vechi de ziare şi să vînez fiecare ştire cît de măruntă despre tine. La fel, fiindcă nu mi-ai vorbit nici de cărţile tale, mai ales de aceea al cărei manuscris l-ai expediat din Africa, am tăcut mereu, simţeam că ai nevoie de un tampon între timpul tău de azi şi trecutul tău. Am aflat în cele din urmă că acum doi ani ai dispărut fără urmă în deşerturile reci ale Saharei, auzisem asta încă atunci, dar nimeni nu ştie cum ai reapărut aici, şi nu mai ştii sau nu vrei să spui nici tu. Am menajat discreţia ta şi o s-o menajez totdeauna, însă boala ta n-o pot trece cu vederea, în primul rînd pentru tine, dragul meu. Cine ştie cărui şoc puternic, poate inuman, ai fost supus atunci cînd ai dispărut subit în Sahara, dacă ai devenit aşa de ciudat şi ţi-ai pierdut aproape de tot memoria acelei epoci.

Alma oftă adînc. Bob nu mai putu să evite planul Almei, aşa că porni cu ea la ora aceea tîrzie spre laboratorul de psihosondaj. Nu vorbiră deloc pe drum, Bob era neliniştit şi începuse să se simtă ca după o boală misterioasă şi grea, se socotea vinovat faţă ele Alma, dar şi neputincios în intenţia de a face reparaţiile cuvenite sau cel puţin sugerate de femeia de lîngă el. Îl

tot străbăteau umbre nedesluşite care se destrămau cînd voia să şi le fixeze în minte, iar o dată i se păru că Alma e foarte tînârâ şi că priveşte prin el, dincolo de el, cine ştie unde, dar cînd se uită mai bine, văzu că nu fusese decît o nălucire.

Intrînd în laboratorul de psihosondaj, Bob nu zări decît o tînără şezînd la o măsuţă printre numeroase maşini de calcul prevăzute cu cîte o cabină de sticlă şi un scaun cuprinzător, ca scaunele stomatologice. Tînăra ceru cîteva detalii despre comportamentul pacientului, le primi de la Alma şi, consultînd un nomenclator, îl trimise pe Bob în cabina nr. 5, unde el se instală singur, intuind că trebuie să-şi rezeme ceafa într-un anume căuş elastic. Ieşind de acolo numai cînd sunetul subtil al instalaţiei încetă şi cînd putu să ia de pe un fel de tavă un carton cu simboluri şi grupuri de cifre înscrise indirect de analizorii ordinatorului. Bob se aşeză cuminte pe o banchetă lîngă masa laborantei, iar dînsa citi în limbaj clar rezultatul:

— Amnezie. Pentru perioada obturată, amnezie totală minus 0,3 la sută. Înclinaţie spre puseuri de mînie iraţională, 10 la sută. Afectivitate, 18 la sută. Gîndire logică discontinuă. Imaginaţie nulă. Personalitate, rare tendinţe între 0,8 şi 1,3 la sută. Manii, vagă înclinaţie pînă la 2,08 la sută. Atenţie normală, minus 0,9 la sută. Memorie imediată, 88,01 la sută. Voinţă 46,17 la sută cu tendinţe de scădere bruscă şi de creştere bruscă. Dereglare voliţională nedepistabilă, de aspect calm pînă la 98,9 la sută. Ataraxie cu surse filtrante. Absenţa totală a unor urme de traume fizice. Prezenţă în sistemul nervos central şi mai ales în creierul mic a unor celule de tip neuronal, inclasificabile. Urmă certă dar inclasificabilă, de traumă psihică relativ recentă, circa doi ani vechime.

Coeficient general sufletesc subnormal, minus gamma 020,119 faţă de media admisă. Se recomandă repetarea lunară a psihogramelor şi confruntarea lor după un an de către calculatorul special Psi-2. Se impune încetarea muncii timp de două luni şi se recomandă şocuri afective naturale de tipul minimal Z – 4, care se vor putea intensifica la apariţia manifestărilor 12-epsilon sau vor înceta imediat la apariţia manifestărilor 01-omicron. Se recomandă în timpul repaosului de muncă un regim de oxigenare abundentă. Reveniţi exact peste o lună. Memoraţi data de astăzi. Păstraţi psihograma.

Şi laboranta îi întinse lui Bob cartonul imprimat de instalaţia de psihosondaj, pe care-l luă însă repede Alma şi îl puse în poşetă.

Ieşind din laborator, Alma îl privi pe Bob cu afecţiune (lui i se păru o clipă chiar că şi puţin şăgalnic) şi îl luă de mînă. El, impasibil, încerca să se gîndească la ceva, iar uşoara lui încruntare o întristă brusc pe Alma care voise să vorbească iar acum nu mai îndrăznea. În cele din urmă zise totuşi:

— Deşi nu-ţi sînt soţie, ştii că în astfel de cazuri am dreptul să obţin şi eu un repaos legal, cît şi al tău, şi să te însoţesc, fiindcă nu te pot lăsa singur. Există, cum ştii, nişte cabane la altitudine medie; am aranjat să locuim acolo două luni. O să venim numai o singuă zi în oraşul nostru pentru a doua psihogramă.

Bob o privi nedumerit, dar nu zise nimic. Iarăşi se petrecea în el ceva necunoscut, un fel de îngrijorare surdă sau, cum s-ar fi exprimat instalaţia care-l sondase adineauri, o stare inclasificabilă. Ceva ceţos tot năzuia să se ivească în conştiinţa acestui om bîntuit de nelinişti, însă, cînd dădea să se contureze pînă la o formă perceptibilă, numaidecît se şi topea în negurile

marginale ale minţii. Bob nu avea a se plînge de nimic, decît de un dor difuz de anumite gusturi, poate de hrană, poate de anumite băuturi care dau o stranie plăcere.

Alma îşi explică în felul ei tăcerea lui Bob care, de la revedere, cum socotea dînsa apariţia lui, nu dăduse prilej de intimitate şi nici nu se arătase guraliv. Ea îşi închipui că posibilul accident african care îl va fi zguduit pînă la traumatizare şi despre care bănuia că nu va mai afla niciodată nimic, dealtfel pe care nici Bob, cum credea ea acum, chiar dacă şi-ar redobîndi memoria trecutului, nu i-l va divulga vreodată, nu şi-a lăsat decît nişte sechele în sistemul nervos şi că acestea se vor dezagrega cu timpul printr-o atentă îngrijire. Ea era decisă să urmeze riguros prescripţiile psihogramei. De aceea aranjă la instituţia ei o vacanţă de două luni, trecu împreună cu Bob pe acasă la el şi apoi pe la ea, întocmind un bagaj sumar, fără să uite însă nimic din ceea ce ar fi putut fi util la munte pentru restabilirea lui. Ieşiră într-o piaţă a oraşului unde exista escalator pentru trenul aerian şi se instală cu prietenul ei pe o banchetă de lîngă hublou, ştiind din experienţă proprie că priveliştea văzută de la anumită înălţime din mare viteză înviorează sistemul nervos.

Drumul fu scurt, cel puţin ca durată dacă nu ca lungime, iar Bob nu scoase o vorbă şi nici Alma nu mai încercă vreo altă conversaţie. Ajungînd cu un fel de sanie, care circula în flux magnetic, la cabana repartizată, Alma şi Bob se instalară în mai puţin de jumătate de ceas.

Bob se simţi ademenit de munţi, priveliştea îi plăcea. Şezînd în balconul cabanei, deodată exclamă:

— Alma, ce bine ai făcut că m-ai readus aici!

Alma ieşi grabnic după el uluită:

— Cam te-am *readus?* Tocmai că am ales un loc unde ştiam că n-ai mai fost niciodată, ca să-ţi priască deplin şi prin atracţia peisajului şi prin tot restul!

Dar Bob îi cuprinse umerii şi îi arătă un nor reverberând lumina predominant aurie a asfinţitului şi Alma uită totul şi se lipi de bărbatul a cărui îmbrăţişare o aştepta de atîta vreme. Bob mai zise:

— Tu înţelegi ceva din toată halimaua asta?

— Cum ai spus? întrebă Alma nedumerită. Ha-li-ma? Ce-i asta?

— Aşa se spune, nu ştii? zise Bob. Cînd e ceva amestecat şi straniu. Ce naiba, doar ai citit „O mie şi una de nopţi”. Aşa se numeşte asta la ei acolo, în Arabia: Halima.

— Ai început să rosteşti cuvinte ciudate! spuse Alma îngrijorată. Ce este *arabia?*

Bob o privi lung şi simţi cum iarăşi îl învăluie o cruntă durere de cap, încît fără voie gemu, iar Alma se hotărî să-l cruţe, îl întrebă numai dacă nu crede că l-ar face bine un ceai de achene de arţar, însă el n-o mai auzi. Îşi retrăsese între timp braţul de pe umerii ei şi încălecase parapetul balconului, privind pierdut în zarea cu munţi. Abia cînd se făcu întuneric intră în casă şi se culcă.

Şi astfel, nefăcînd mai nimic, vorbind puţin şi înţelegîndu-se şi mai puţin unul cu altul, îşi consumară amîndoi cele două luni terapeutice, cu un singur divertisment: revenirea pentru o zi în oraşul lor pentru a doua psihogramă.. Din nou în laboratorul de psihosondaj, laboranta (aceeaşi) îşi privi pacientul contrariată şi plină de îngrijorare cînd supercalculatorul eliberă acest rezultat: „Modificări banale în limita coeficientului aleator admis. Esenţa subiectului se menţine insondabilă. Maladia nu poate fi clasificată.

Cauze obscure. Ipoteză: sechelele traumei psihice, în special amnezia, pot fi tratate, fără garanţii şi fără pericol de nocivitate, cu extractul vegetal Y-245. Recomandare fermă; se repetă repaosul în condiţiile anterioare timp de trei luni”.

Cu medicamentul procurat în cantitate suficientă şi cu un bagaj de călătorie mai îmbelşugat, Alma îl luă pe Bob şi se întoarse cu el la cabana ştiută, iar zilele lor începură să se scurgă la fel ca mai înainte. Răbdătoare în speranţa ei că Bob se va apropia în cele din urmă de ea, Alma îi administra cu grijă medicamentul Y-245, încerca să-l amuze cu oarecare muzică, din setul unui aparat cu memorie cristalică adus de dînsa. Totuşi în existenţa lui Bob nu se remarca nici o schimbare semnificativă.

Din cînd în cînd, ceva mai des de la o vreme, Bob fie rostea cîte un cuvînt sau cîte o sintagmă neobişnuită pentru urechile Almei, fie se mira de cîte un aparat sau un obicei care i se părea deodată neverosimil. Atari împrejurări o uimeau pe Alma tot mai mult.

Iar cînd cele trei luni erau pe sfîrşite, într-o seară cu stele sclipind pe un cer metalic şi într-un aer rece de toamnă tîrzie, fiindu-i mai frig ca de obicei, Bob se apropie de Alma mult mai mult decît altădată, şi Alma, bănuind fericită că Bob al ei se trezea din ciudata letargie, se cuibări lîngă el să-l încălzească şi să se încălzească. Bob o îmbrăţişă cu afecţiune, dar în clipa următoare Bob o lăsă din braţe, se ridică înspăimântat ele lîngă ea şi murmură cu voce tremurată:

— Tu nu eşti Alma, cine eşti?

Alma izbucni în plîns.

Fără să-i mai dea vreo atenţie, Bob se întoarse pe balcon şi trase uşa după el, avînd nevoie de

singurătate, fiindcă simţea că acum îi mijise un ochi lăuntric şi nădăjduia să-şi poată lămuri propriul mister. Îşi încorda atenţia, urmări crâmpeiul fugar al unui gînd care îl străbătea atunci, i se păru că izbutea să oprească acel gînd în focarul atenţiei, să-l amplifice şi să-l examineze analitic. Zări o bancă între copaci, o bancă verde făcută din stinghii încheiate paralel; pe bancă şedea o femeie tînără al cărei chip se legăna în fum. Bob se căzni din răsputeri, în ciuda durerii de cap care nu-l mai părăsise, şi aproape izbuti să fixeze chipul femeii din fum, cel puţin atît cît s-o recunoască, şi atunci strigă: „Alma!”

Alma veni. Într-un suflet pe balcon, plină de speranţe, şi rosti:

— M-ai chemat, dragul meu? Ce bine că m-ai chemat!

Bob o privi lung, întîi cu nepăsare, după aceea cu ură. Zise:

— Nu pe tine te-am chemat. Am strigat-o pe Alma.

— Bine, dar eu sînt Alma! zise ea cu glasul în lacrimi.

Bob rîse cu amărăciune:

— Cine ştie ce eşti! Dar Alma *mea* nu eşti. Alma e *acolo*...

— Bob, dragul meu Bob, cu ce să te ajut, ce ţi se năzare? Vai, poate că ţi-a făcut mai mult rău decît bine extractul vegetal Y-245! Bob, iubitule, ar fi fost mult mai bine să stai şi să-ţi redisciplinezi memoria, poate că ţi-ai fi amintit totul sau măcar o parte şi te-ai fi apucat să scrii încă o carte despre vînătorile de struţi.

— Ce tot îndrugi? se răsti Bob. Care struţi? Pleacă de-aici, uite, mi-ai risipit viziunea.

Într-adevăr, imaginea de fum dispăruse, dar acum. Bob prinse alte figuri, mai ales una de bărbat cu rînjet

perfid, şi atunci atenţia începu să i se rotească în cercuri de vultur în jurul acelui chip, şi se roti lin ca un vultur de cîmpie, de sus, în jurul unui iepure pînă se face ghem şi se lasă să cadă din înălţimile cereşti peste pradă, desfăcîndu-şi aripile şi prinzînd-o în gheare în ultima clipă. Memoria lui Bob se restabilea treptat, chipul fixat era al individului întîlnit prima dată... unde? „În Alexandria, zise Bob cu glas tare. Lîngă Museion. După aceea? Da, bineînţeles, experimental transferul în variantele de timp. Dar unde sînt *eu?”*

Şi deodată memoria i se limpezi cu totul. Sări de pe parapet şi intră în casă, unde – trîntită cu faţa în pumni pe colţul canapelei, Alma, cealaltă Alma, plîngea. Lui Bob i se făcu milă. Se apropie şi-i dezmierdă părul. Femeia tresări, îşi şterse ochii şi îi ridică spre Bob, dar nu îndrăzni să facă alt gest. Bob spuse:

— Acum sînt vindecat. Poate că mi-a priit şi porcăria asta de Y-245, în orice caz, poate că eşti şi tu Alma, n-am nimic împotrivă, dar *eu nu sînt dintre voi.* Rămîi cu bine, îţi mulţumesc pentru grija ta şi sper să nu mai am plăcerea vreodată să fac psihograme şi să vînez struţi.

Alma îl privi cu luare aminte, neînţelegînd ce se petrece. Bob nu ştia cum se procedează din proprie voinţă în transferul dintr-o variantă în alta. Se gîndi însă cu intensitate maximă la locul pustiu cu pagodă şi cîine, unde stătuse de vorbă cu experimentatorul. Se prea poate ca furia fără margini care îl stăpînea să-l fi ajutat să-şi trezească impulsurile temporale. În vremea asta, femeia care pretindea că se numeşte Alma tot mai plîngea, privind din ce în ce mai uluită cum la un moment dat Bob se topea în aer. Iar Bob se pomeni, cuprins încă de ameţeală, lîngă cîinele vînăt, care-l

lătră. Atunci ieşi din pagodă experimentatorul. Era (sau părea) uimit. Bob nu-l mai văzuse aşa. Se priviră cîteva clipe fix. Bob se simţea ca după un somn de boală cu coşmar: îi dansau în amintire imagini din ultima lui jumătate de an de existenţă lîngă cealaltă Alma, printre oamenii bizari şi maşinile stranii de acolo. Apoi începură să-i tremure genunchii şi, zărind un bolovan, se aşeză gemînd. În sfîrşit, celălalt îl privi mai moale şi rosti melancolic:

— Ai cam îmbătrînit de astădată! Dar eşti grozav: cum ai reuşit o translaţie pentru care nu erai deloc apt?

— Ce importanţă are! murmură Bob, apoi rosti tăios: Spune-mi măcar acum cu sinceritate, de ce te tot joci cu mine în halul ăsta?

— Simpatice pseudotemporal, ţi-am mai explicat o dată că totul se plăteşte.

— Da, zise Bob dezumflat. Ştiu, vacanţele mele secrete. Unde m-ai lepădat acum?

— Aşa da, zise celălalt. Curiozitatea ştiinţifică este maica progresului. Ai fost în cronovarianta 2 bis. Ştiai că a ta este 2? Cred că ţi-am spus. Cronovarianta în care te-ai născut e identică numai cu cronovarianta 48, dar m-am gîndit că tu, fiind un subiect admirabil – uite, vezi, te şi omagiez! – pot efectua o experienţă pe care pînă acum n-a izbutit-o nimeni dintre ai noştri: cronovarianta 2 bis există în dublu paradox, unul pe care îl ştii, adică suprapunerea spaţiilor şi sincronismul celor două timpuri, celălalt – accelerarea trăirii biologice fără schimbarea de ritm a timpului obiectiv în care eşti plasat. Pricepi?

— Cred că nu, dar ce importanţă mai are? zise Bob. După ce am stat *acolo* aproape jumătate de an ca într-o letargie...

— Vezi, îl întrerupse experimentatorul, habar n-ai nici cît ai petrecut acolo! Totuşi o să-ţi spun, chiar dacă mi-ai stricat niţel socotelile: eu mizam în plus pe confuzia totală, dar tu nu te-ai apropiat erotic de cealaltă Alma, deşi eşti milos. Uite, am aici toată cronica şederii tale în 2 bis! şi insul scoase cu mîndrie din buzunar un soi de cartelă perforată. Ai stat acolo, în măsura calendarului cronovarianelor normale, un an, şapte luni şi unsprezece zile. 2 bis este însă o cronovarianta deosebită, aberantă, şi încă nimeni n-a putut stabili sursa aberaţiei. Nu cunoaştem decît efectul, care, îmi dau seama, nu e încîntător pentru tine: în durata din 2 bis, tu, faţă de cronovarianta 2, cea normală, de baştină, ai consumat din timpul tău biologic intrinsec exact unsprezece ani şi patru luni. Îmi pare rău că te-am îmbătrînit atîta, dar, crede-mă, n-am avut încotro, şi de fapt eşti în oarecare cîştig, fiindcă după planul meu trebuia să mai stai acolo un an, adică şapte ani ai tăi.

— De ce ai vrut să mă chinui atîta? zise Bob cu un surîs amar.

— Experimentul mai avea un punct: Alma din 2 bis trebuia să nască de la tine, fiindcă eşti din cronovarianta 2, neaberantă, un copil. Nu ştim dacă e posibil, voiam să ştim.

Bob se înfurie:

— Şi acum vrei să mă trimiţi înapoi la ea, *să-ţi nasc* şi copii!

— Nu! rîse experimentatorul. Renunţ la tine şi o să experimentez pe alt om, mai bine-zis, o să aduc în 2 bis o femeie din 2.

Bob tresări:

— Pe cine?

Celălalt înţelese şi se amuză:

— Nu te speria, renunţînd la tine, renunţ şi la cuplul tău posibil. Ţi-am luat destul. Ai încredere în mine!

— Ai haz! zise cu silă Bob. Cum mai pot avea încredere în tine, tocmai în tine?

— Cu ajutorul logicii: din moment ce ţi-am divulgat totul, nu te mai pot folosi, experienţa nu ar mai avea nici o şansă. Şi de fapt ai îmbătrînit destul.

Experimentatorul era în picioare. Acum se apropie de cîinele său şi îl mîngîie. Apoi intră o clipă în căsuţă şi ieşi cu bancheta ştiută de Bob. O puse pe un loc mai drept şi-i făcu semn oaspetelui său să şadă şi se aşeză el cel dintîi. Bob se lăsă greoi pe banchetă şi-şi întinse picioarele mulţumit. Zise:

— Mi-e foame. Ai să-mi dai ceva de mîncare, dar ceva adevărat?

Gazda rîse şi intră în casă de unde aduse un bidon mic şi o cutie lungă, explicînd:

— Sînt lucruri mai apropiate de ceea ce numeşti tu mîncare şi băutură: cuburile din cutie sînt nişte concentrate de legume, fructe, ouă şi miere, cu gust de prăjituri, iar în bidon este ceva care seamănă cu coniacul vostru. Altceva n-am... sau poate vrei un ceai de achene de arţar? şi începu să rîdă vesel.

Bob mîncă tot şi bău jumătate de bidon. Apoi mulţumi. Se căută prin buzunare, nu găsi ceea ce căuta şi suspină,

— N-am o ţigară! zise cu părere de rău, însă gazda ridică din umeri; atunci Bob mai sorbi o dată din bidon, se încruntă uşor şi rosti cu un aer de mare nedumerire: Deci acolo, în 2 bis, dacă exista o Almă, era şi un Bob, cu care m-au confundat ei, un similar al meu care vîna struţi într-o Africă glacială şi care se crede că a pierit în deşerturile sahariene. Ce s-a petrecut cu *el?*

— Bineînţeles că nu era să-l las tot acolo, ca să mai

dau naştere şi unui paradox al dublurii în forma cea mai aberantă. Crezi că nu-mi cunosc meseria?

— N-am vrut să te jignesc, zise Bob. Ţi-o cunoşti mai bine decît aş fi vrut. Pe *el* l-ai ucis?

— Cum era să fac una ca asta! se indignă experimentatorul. L-am ţinut aici, în cronovarianta zero, ca să nu-l consum. Acum el e iar acolo, probabil în braţele Almei-bis care crede că tu te-ai însănătoşit subit şi se bucură de eficienţa psihogramelor.

— Eşti mai răutăcios decît îmi închipuiam! zise Bob, apoi adăugă: Dar ai inimă bună. Totuşi nu înţeleg cum e posibil ceea ce îmi spui, cînd eu m-am dizolvat în faţa ei?

— Iar el, adică celălalt *tu,* a apărut după cîteva secunde, ea crezînd că, de emoţie, a avut halucinaţii Asta-i tot. Şi el a fost într-adevăr în Africa *lor,* unde a vînat struţi şi şi-a scris memoriile de contabil cinegetic. Intervalul de la mine, din varianta nulă, i l-am spălat din memorie, ca să nu-şi mai sperie concetăţenii şi să nu le mai consume şi el preţiosul extract Y nu ştiu ce serie.

— Aşa cum mi-ai spălat şi mie memoria trecutului meu real! zise Bob.

— Eşti nătărău, nu ţi-am spălat nimic; ţie doar ţi-am obturat provizoriu memoria. Dar iată, am aflat ceva nou: fără să fii o personalitate, eşti un subiect grozav şi experienţele ţi-au slujit la crearea, în tine, a unei condiţii autonome neprevăzute... Cred că şi medicamentul acela al lor, şi ozonul de la munte, şi odihna ta, şi faptul că eşti istoric de meserie, şi poate că şi devotamentul celor două Alme te-au dus la descleştarea neaşteptată. E în orice caz de reţinut pentru studiul meu... Şi acum ce ai de gînd să faci? Trebuie să te cari de aici, nu pot să te ţin mai mult, ca

să trîndăveşti în varianta nulă: *aici e veşnicia* şi tu n-ai dreptul la ea!

— Ce să fac? Ştii bine ce vreau să fac.

— Bănuiam. Dar ştii unde ai greşit? Sînt sigur că nu ştii. Cînd te-ai rătăcit în Atlantida, ai făcut cunoştinţă cu „zeii” lor de pe Phaethon, care între noi fie vorba, nu mai are nici o variantă, nici în spaţiu, nici în timp. Dacă te mulţumeai să rămîi acolo, într-o jumătate de an ai fi asistat la marile catastrofe pentru care te tot plimbi ca un bezmetic. Du-te iarăşi acolo şi am să te ajut să te duci în condiţii mai bune, adică cel mult cu o lună înainte de prima declanşare a şirului de catastrofe. La urma urmei, meriţi şi tu o răsplată. Altceva ce ţi-aş putea oferi? Banii după care vă omorîţi voi ai văzut că nu s-au inventat în cronovarianta 2 bis, iar la noi, în varianta dominantă, cu atît mai puţin...

Bob închise ochii, dar gazda sa se răsti la el:

— Nu-ţi mai consuma energia. Ştiu că ai realizat o performanţă rar întîlnită în tratatele noastre de specialitate, să te poţi transfera fără împrospătarea substanţei temporale. Totuşi eu îţi mai injectez o doză, ca să nu ai surprize şi să rămîi cine ştie pe unde.

Experimentatorul intră în pagoda sa, ieşi după aceea cu instrumentul cunoscut de Bob şi îi injectă un strop de substanţă de transfer. Apoi Bob văzu cu uimire că insul se apropie de cîinele care începuse să dea din coadă şi că îi injectează şi acestuia o doză.

— Gata! zise experimentatorul. Ia şi cîinele cu tine în Atlantida şi unde vrei, cîinele este cel mai bun prieten al omului şi o să-ţi fie de folos, ţi-l dăruiesc, păstrează-l în amintirea prieteniei noastre! şi începu să rîdă cu maliţie, apoi îşi schimbă spontan masca şi se răsti: Stai, nu mişca, acum te transfer cu cîine cu tot, ca să nu greşească vreunul din voi.

Pînă să-i răspundă. Bob simţi cum îşi pierde starea obişnuită trecînd într-o ameţeală dizolvantă şi apoi, trezindu-se reconstitut, în carne şi oase, în faţa somptuosului palat pe care îl recunoscu numaidecît. Era aşadar din nou în ciudata Atlantidă dinainte de potop. Peste tot era linişte, soarele ardea cuminte, aerul mării se simţea în preajmă. Departe, în latura sudică a acelei pieţe, se zărea un grup de oameni din popor, stînd de vorbă. Nu se auzea bineînţeles ce vorbesc. Zumzăia numai vîntul sau altceva, dinspre palat. Apoi liniştea fu spartă de nişte lătrături. Bob tresări, se uită de jur împrejur, apoi coborî ochii şi îşi recunoscu, la picioarele sale, cîinele dăruit de experimentator. Cîinele lătra probabil ca să atragă atenţia noului său stăpîn şi, cînd simţi privirea acestuia, începu să se gudure şi să dea din coadă. Abia acum Bob înţelese rostul acestui cîine şi se bucură de el. Îl mîngîie şi se duse să se aşeze pe o treaptă lăturalnică a marelui palat. Cîinele se culcă alături.

Trecu astfel un timp şi Bob fu cuprins de o toropeală dulce, căreia i se supuse cu totul. Văzîndu-şi stăpînul aţipit, cîinele adormi şi el. Cînd se treziră şi se uitară unul la altul, singuri în această lume care peste cîteva săptămîni avea să piară sub ape şi adunaţi fiecare cine ştie *de unde* şi *de cînd,* era încă ziuă, soarele încă domina văzduhul. Mai tîrziu, aplecîndu-şi privirea într-o doară spre pămînt, Bob zări în jurul său bani de aramă, fructe, turte de grîu, şi înţelese repede că hainele sale simple, bizare, ponosite, aproape totdeauna în contratimp, ca şi locul unde adormise, tovărăşia cîinelui, barba nerasă de mai multe zile, îl înfăţişează trecătorilor drept cerşetor. Zîmbi. Rupse o turtă şi i-o dădu cîinelui. Alese o smochină mai zemoasă şi muşcă din ea. Luă apoi un ban de aramă cu

efigia lui Poseidon, îl contemplă, se uită la palatul măreţ la picioarele căruia dormise, aruncă moneda jos, dar apoi le strînse pe toate şi le vîrî în buzunar. Îşi hrăni cîinele şi cu celelalte turte cîte mai erau. După aceea se sculă şi, urmat de cîine, străbătu piaţa, apucă pe o stradă, apoi pe alta, uitîndu-se cu luare aminte la trecătorii care-şi vedeau de drum, grăbiţi, fără să-l ia în seamă, păşind pe străzile metropolei lor ca pentru veşnicie. Bob surîse, cu oarecare orgoliu trist, că numai el cunoştea viitorul tragic al insulei unde de fapt el nu era nimeni, de vreme ce nimeni nu-l cunoştea. Dar tocmai atunci cineva îl apucă uşor de umăr şi Bob tresări şi se întoarse, recunoscînd pe unul dintre cei doi *zei* care îl duseseră altădată în palatul lor.

Acest *zeu* roşcovan îl invită printr-un gest sus în palat, arătîndu-i prin semne că vrea să stea de vorbă, şi Bob îşi aminti atunci de glasul metalic nemodulat al maşinii traductoare care le înlesnise în altă împrejurare contactul. Surîzînd pentru sine, îşi aminti şi de limba postatlantă pe care o învăţase după diluviu, de la luntraşii peregrini, şi socotind-o înrudită cu cea de aici sau cel puţin inteligibilă aici în esenţă, riscă o frază convenţională cu lexicul sărac ce îi mai rămăsese în memorie. *Zeul* păru surprins, dar discret şi cu eleganţă aristocratică şi, ca şi cum Bob era normal să ştie de cînd lumea această limbă, îi ură în ea bun-venit şi îl pofti în palat. (Bob nu mai fu mirat că limba nu se modificase.) Urcînd treptele şi pentru a umple golul colocvial, dar mai ales fiindcă îi urma şi cîinele, Bob se interesă unde l-ar putea lăsa. *Zeul* nu dori să-l despartă de cîine, îl întrebă numai de unde îl avea şi, cu cea mai firească voce cu putinţă, se arătă puţin nedumerit cum şi pentru ce îl transportase şi pe el prin timp. Aici, Bob rămase atît de nedumerit, încît se şi

opri pe o treaptă, însă imediat porni mai departe exclamînd, fiindcă nu se mai simţea în stare să-şi filtreze nişte emoţii de asemenea intensitate:

— Dar voi nu credeţi că este posibilă călătoria la dorinţă prin timp şi am înţeles că nimeni dintre voi nu o cunoaşte!

Între timp intraseră în una din sălile cu coloane, însă gazda îşi duse oaspeţii, pe Bob şi pe cîine, de astă dată într-un soi de bibliotecă-laborator, unde Bob zări numeroşi cilindri specifici pentru păstrarea sulurilor manuscripte, dar şi cărţi aproape de tipul curent în lumea sa, împreună cu multe aparate sau instrumente suspecte, cu destinaţie enigmatică. Existau jilţuri de marmură cu perne moi, unde se aşezară, iar cîinele veni la picioarele lui Bob, se culcă cu botul pe labe şi adormi.

— Adevărat, zise *zeul* roşcovan, nimeni dintre noi nu cunoaşte călătoria în timp, dar nu am socotit-o imposibilă în sine: singura deducţie asupra provenienţei tale aceasta era, iar misterioasa ta dispariţie din grădină a confirmat-o... Ai un cîine frumos! mai zise *zeul.* Spune-mi, ai găsit ce căutai?

Bob îl privi lung; nu-şi mai amintea dacă spusese ori nu ceva despre ţinta sa. Chiar dacă nu mărturisise nimic sau nu le spusese totul, înţelese că acum nu avea decît de cîştigat dacă vorbea făţiş. Zise:

— Nu, n-am găsit. M-am încurcat mereu în criterii. Pentru o femeie pe care o iubesc şi căreia i se pare că nu ar proveni de pe planeta asta, nu ea, ea s-a născut în ţara în care m-am născut şi eu, dar poate strămoşii ei... ea spune că s-a surprins mereu privind lumea noastră, cu ochi străini, ca din afară. Eu apucasem, nu chiar din voia mea, să ştiu sau să pot umbla prin timp, înainte şi înapoi; ea s-a convins că nu e o glumă a mea

şi şi-a pus toate speranţele liniştii sufleteşti în mine, aşa că i-am jurat să nu mă întorc pînă nu-i găsesc strămoşii.

— Şi cum vei afla dacă i-ai găsit?

— Nu mai cred că aş şti să-i recunosc. Crezusem că ştiu, acum ştiu că nu mai ştiu nimic.

— Totuşi ai venit *aici.*

— M-am orientat după mituri... după nişte scrieri străvechi care pot fi citite şi într-un fel şi într-altul. Am zis că migraţia s-a petrecut în timpul... vai, dar *cînd!* pentru voi încă nu s-a petrecut nimic. Bob şovăi cîteva clipe, dîndu-şi seama că urma să vorbească despre viitorul acestor fiinţe şi nu ştia dacă ei îl bănuiesc sau dacă e bine ori rău să i se spună omului ce îl aşteaptă; dar se birui pe sine: Trebuie să-ţi spun, nu pot să nu-ţi spun, chiar dacă mă vei socoti mincinos ori nebun: peste treizeci de zile acest pămînt de pe ocean se va scufunda sub ocean.

Zeul roşcovan zîmbi:

— Mai sigur, peste douăzeci şi şapte de zile.

Bob amuţi cu gura căscată pînă izbuti să articuleze nişte vorbe:

— Cum, voi ştiţi, ce vă aşteaptă? Şi ştiţi aşa de precis! Ştiţi şi sînteţi sau păreţi atît de nepăsători? Cine putea să-şi închipuie... Eu mă feream să nu par caraghios ori nebun, şi voi...

— Este un calcul, dacă aparatele n-au greşit. Dar ele nu greşesc.

— Şi nu vreţi să vă salvaţi?

— Din nefericire nu e vorba numai de noi: noi trebuie să salvăm civilizaţia, rămîn însă ceilalaţi şi ei nu se vor salva toţi. Bănuieşti cauza care va fi... iartă-mă, pentru tine *a fost,* deşi, cît eşti aici cu noi, şi pentru tine *va fi. O* bănuieşti?

— În vremea mea există două presupuneri: fie s-a produs o perturbaţie naturală cerească, fie s-a provocat o mare explozie artificială.

— Da, zise *zeul,* aceasta! Planeta noastră, acum e a cincea, se va face bucăţi. Dar nu noi şi nimeni direct nu o provoacă, tocmai de aceea nu se mai poate împiedica nimic. O planetă mai mică din preajma altui soare e folosită ca vehicul de zbor în spaţiu. Ea aduce un grup de fiinţe asemănătoare cu noi, dar din cauze pe care nu le-am aflat ea şi-a pierdut capacitatea de dirijare şi se va lovi de planeta mea şi o va face bucăţi. S-a dedus prin calcul că perturbaţia iscată va provoca două catastrofe pe această planetă, a ta. Avînd în vedere unghiul de izbire, una sau mai multe bucăţi se vor prăbuşi în această insulă pe care forţa izbiturii o va scufunda, iar totodată vor cădea ploi mari poate multe zeci de zile. Nu ştim ce se va petrece cu mica planetă străină.

— Dar asta e luna! strigă Bob, apoi, văzînd privirea? contrariată a *zeului,* preciză: se va aşeza pe o orbită în jurul pămîntului şi ne va lumina nopţile, ca oglindă solară, noi aşa o cunoaştem de mii de ani.

— Dacă spui tu! Pentru tine lucrurile s-au şi petrecut. Deşi mi se pare nefiresc.

— Şi totuşi nu e nimic de făcut? Aţi anunţat oamenii... poporul? şi Bob bănui, după surîsul interlocutorului, că întrebarea sa patetică n-avea nici o noimă; se fîstîci şi mai mult cînd îi veni în minte că propunea poate modificarea istoriei planetei sale, ceea ce i se păru ridicol.

— Cui i-ar folosi panica? zise celălalt cu anume luciditate tristă. *Noi* ştim ce avem de făcut: vom salva cît mai mulţi şi vom salva civilizaţia. Dacă vei mai fi aici, vei putea să vezi ce vom face şi ce se va petrece

pe pămînt şi în cer. Am înţeles că nu eşti fricos, dacă faci asemenea călătorii numai ca să afli pe strămoşul femeii tale: uneori trebuie să ne dovedim nouă înşine că sîntem vrednici de noi, şi atunci săvîrşim o faptă neobişnuită pentru altcineva, dar fapta aceea este mai ales pentru noi.

Bob se îngîndură, întrebîndu-se dacă el însuşi era destul de convins de necesitatea cavalerismului pe care şi-l asumase sau dacă nu cumva căuta numai nişte pretexte noi pentru alergarea sa prin timp. Tăcu astfel îndelung, simţindu-se bine în preajma acestui străin aşa de neînstrăinat pe care atlanţii de baştină îl crezuseră zeu. Omul roşcovan îi respecta tăcerea şi era totodată alături de el. De aceea se simţi şi mai bine cînd îşi încheie introspecţia cu concluzia că, fără dragostea pentru Alma, totuşi nu s-ar fi aventurat pînă aici şi, cînd simţi că meditaţia mută a *zeului* de lîngă el a avut aceeaşi durată cu a sa, deoarece acela zise chiar în clipa necesară:

— Azi te poţi odihni sau poţi vedea *tot* palatul nostru, pentru că după douăzeci şi şapte de zile nu va rămîne din el nimic, cu timpul nici măcar amintirea. Mîine cineva te va călăuzi în locurile noastre de retragere viitoare. Ai să le vezi, pentru că acelea vor rămîne.

Bob întrebă:

— Ce mă sfătuieşti să fac ca să-l găsesc pe strămoşul acela? Sau poate că e o speranţă absurdă.

— Nu. Dar nici operaţie uşoară. Nu-ţi pot da decît un sfat de care sînt sigur: priveşte atent toate chipurile pe care le întîlneşti şi acum şi mai tîrziu, în timpul catastrofei. Tu ai un avantaj: poţi scăpa lesne viu, de cînd am văzut cum dispari din spaţiu în timp. N-am înţeles cum faci, dar am înţeles că nimic nu te poate

prinde din urmă. Eu judec simplu: dacă femeia ta crede cu atîta ardoare în originea ei astrală, dacă ea este convinsă că priveşte lumea voastră cu ochi străini, nu înstrăinaţi, dacă simte nevoia să te trimită la cel mai mare risc tocmai pe tine de care în aceeaşi vreme nu se poate lipsi şi dacă, aşa cum mi-ai spus, ştiind că te vei putea întoarce mai bătrîn ca ea, care te va aştepta tot tînără, tot neînspăimîntată, de sacrificiul tău care este şi al ei, nu înseamnă decît că-n ea s-a trezit, cum se întîmplă uneori, amintirea cea mai cumplită a strămoşilor. Tot aşa: dacă tu ai venit aici, orientîndu-te mult mai bine decît s-ar fi aşteptat cineva, înseamnă că îl vei găsi pe acel strămoş. Iată ce îţi pot spune: strămoşii femeii tale cred că sîntem noi, nu ştiu dacă ramura mea sau cealaltă ramură care a rămas pe planeta destinată pieirii. Uită-te atent la chipuri: dacă strămoşul s-a trezit în femeia ta, ea e ultima verigă iar veriga întîia este el; în astfel de împrejurări, de obicei cei doi au o asemănare fără cusur, îi recunoşti uşor. Dar ai şi riscul de a nu-i găsi.

Bob se simţi deodată zdrobit de o revelaţie întîrziată şi mirat că nu o avusese înainte. I se păru chiar dureroasă prezenţa sa cu un scop atît de particular în faţa liniştii aproape neomeneşti, într-atît fiind de umană, cu care acest om care-şi părăsise silit planeta şi era în stare să numere zilele pînă la ivirea morţii obşteşti a insulei de pe o planetă de refugiu, şi în acelaşi timp să se abstragă de sinele său şi de ai săi ca să dea sfaturi unui oarecare trecător temporal. De aceea spuse:

— Am înţeles cam tîrziu că poate în ochii tăi sînt un caraghios: tu numeri zilele cumplite care v-au mai rămas şi eu mă joc de-a timpul şi te întreb despre strămoşii unei urmaşe de peste douăsprezece mii de

ani. Cum puteţi fi voi atît de tari?

Omul roşcovan nu răspunse nimic, doar surîse. Atunci însă intră alt ins, pesemne chemat într-un mod care-i scăpase lui Bob, şi *zeul* spuse că „oaspetele său” va fi condus de cel venit, mai întîi pe continentul apusean.

— Trebuie să vezi, zise *zeul,* un oraş pe care îl clădim în grabă acolo, un cuib pentru conservarea selectivă a civilizaţiei noastre. Dacă eşti într-adevăr din viitor, vei şti şi nu vei spune nimic nimănui dintre ai tăi; numai urmaşii noştri tîrzii vor putea să divulge taina, atunci cînd oamenii de aici, care acum însă nu s-au ridicat dincolo de şlefuirea cremenei şi pe care unii din noi îi vom învăţa puţinul pe care îl cunoaştem, se vor perpetua în atîtea generaţii cîte vor fi necesare pînă la generaţia care va putea să redescopere singură ceea ce am descoperit noi. Atunci, ciclul tainei se va fi încheiat. Fac o presupunere necontrolată: dacă în femeia ta s-a trezit conştiinţa strămoşilor, s-ar putea ca şi acest ciclu să se apropie de sfîrşit. Dealtfel, dacă tu vii cu adevărat din acel viitor şi, întors în el, vei spune ce ai văzut, nimeni nu te va crede. Deci numai pentru condiţia ta morală va fi mai bine să taci. Nu ştiu cînd se va face marea mărturisire, de aici nu am perspectivă. Sînt convins însă că omenirea locală va fi ajutată de noi şi stirpea noastră va şti s-o apere chiar împotriva ei însăşi. Ca şi noi pe insula care se pierde, urmaşii noştri cred că vor fi socotiţi fiinţe supranaturale, zei în limbajul vostru. Se prea poate ca unii să ajungă, fără voia lor, întemeietori de religii. Nu avem de ales între o omenire părăsită îngrozindu-se de marile catastrofe pe drumul ei greu şi primejdios, şi o omenire – aceeaşi – ajutată cu tact să-şi scurteze calea spre bine. Du-te deci cu omul nostru în jungla din

centrul continentului: îţi va fi de folos.

Ispitit de perspectiva unei călătorii documentare într-o lume îmbibată de tragism şi sperînd că prin perindarea de figuri omeneşti îşi va rezolva misiunea pentru care traversase timpul, Bob porni a doua zi în vehiculul zburător, iar cînd recunoscu dedesubt continentul sudamerican şi zări imensele jungle şi albia vastă a Amazonului, bănui că zbura înspre Mato Grosso, către inima junglei care alimenta, în timpul său, atîtea legende paradoxale. Legate peste milenii, lucrurile se aşezară altfel în mintea lui Bob, cînd vehiculul începu să coboare pe un platou unde se şi înălţau cîteva mari clădiri albe cu elegante cupole. Ajuns jos, el se plimbă printre aceste clădiri aproape încheiate, fără să poată ghici destinaţia unor construcţii ori a unor instalaţii pe care nu le putea asocia cu nimic ştiut. Dar acum Bob nu se simţea dornic de prea multă informaţie, întrucîtva îi era şi ruşine de sine, şi chiar se gîndi că atîţia contemporani ai săi, dacă ar fi crezut posibil transferul prin timp, ar fi rîvnit nesăţioşi să vadă toate acestea, pe cînd el, care era printre toate acestea, se mulţumea cu vacanţele sale secrete şi cu un ideal particular reprezentînd mult mai puţin, dacă nu cumva mult mai mult. Atent totuşi la figurile omeneşti văzute la lucru într-o linişte sobră, într-o mişcare discret febrilă, totuşi pătrunsă de muţenie şi reducîndu-şi gesturile numai la cele inevitabile, Bob nu tresări în atmosfera aproape funerară la vederea nici unui om. După cîteva zile de repetare a călătoriei prin oraşul care se pregătea pentru întîlnirea cu mileniile, rezultatul investigaţilor călătorului din veacul XX era tot nul.

Drumul următor îl făcu spre sud, pe fundul Oceanului Atlantic, într-un soi de pară etanşată,

semănînd cu batiscafele, şi nu avu nevoie de un costum de scafandru, întrucît pătrunderea se făcea simplu, printr-o încăpere tampon. Aceleaşi străzi, aceleaşi clădiri, aceiaşi oameni în acelaşi aer de tăcere şi grabă, ca dincolo în junglă, cu toate că aici, în dreptul Floridei, unde în timpul său dispăreau avioane şi vapoare şi toată lumea era sigură că nu e nimic deosebit iar avioanele şi vapoarele dispăreu în continuare în poreclitul Triunghi al Diavolului, constructorii lucrau sub tavanul imens al unui ocean. Deasupra întregii aşezări era întinsă o cupolă gigantică, rezistînd paradoxal sub marea presiune a Atlanticului. Dar Bob se uită aproape indiferent, nestrăduindu-se să mai afle nimic, explicîndu-şi sieşi că pierde o vreme în care poate că l-ar găsi pe omul dorit.

Cu o zi înainte de catastrofă. Bob se întrebă dacă omul dorit nu e o himeră. Era iarăşi în Atlantida, hoinărind pe străzile metropolei. Se aşeză, obosit, pe intîia treaptă a unui templu de marmură roşie, privind cu ochii arşi grupurile care treceau încoace şi încolo printr-o piaţă; respira grăbit prin nările ciudat de uscate. Simţea că, fără să-l fi istovit ceva, se modificase pe neaşteptate ceva în starea lui, cu destulă violenţă. Nu-i fu greu şă priceapă că liniştea acestor oameni, cărora *zeii* le comunicaseră atît de precis pînă şi ora catastrofală, era de fapt o stare de anestezie operată de cea mai tragică deznădejde. „Eu vin din viitor în trecut şi mă pot întoarce din trecut în viitor” – îşi zise Bob. „Umblu prin timp fără să ştiu ce este de fapt timpul. Răscolesc lumea ca să dau de un strămoş care poate n-a existat niciodată şi sînt în stare să plec dacă vreau chiar acum, sînt capabil de o mişcare pe care ei n-o ştiu, deşi cred că o simt mai bine ca mine. Dacă m-aş plictisi aici, aş putea să sar ca

un cal peste un gard treisprezece milenii, aş putea să scap simplu, dar eu sînt ca un om sfîrşit, iar ei îşi numără ultimele clipe şi sînt plini de putere. De ce? Ei par mai siguri de viitor decît sînt eu de trecut.”

Un om coborî treptele templului şi îi atinse umărul cu mîna. Poate îl crezuse adormit. Bob tresări din singurătatea sa, şi abia atunci simţi, după ce singurătatea i se consumase, că trăise cîteva minute sau mai mult senzaţia unei singurătăţi din afara timpului; şi îndată îşi aminti noţiunea stranie de care se temuse cîndva, la Alexandria, fără s-o fi luat totuşi prea în serios, a morţii în afara timpului. „Aşa începe?” se gîndi, dar nu mai avea răgaz de meditaţie, căci omul coborît de pe trepte îl zorea. Se ridică de jos, urcînd după el.

În templu (sau în palatul ca un templu), printre coloanele părînd obeliscuri proptite în orizontul oval al unei bolţi de ciudată adîncime, erau cîţiva inşi. Bob nu putu înţelege dacă preoţi, zei sau dregători, fireşte, cu toţii înalţi şi cu părul roşcat; nu păreau întruniţi în vreun consiliu, cu toate că o stare de urgenţă mai gravă nu se putea închipui, iar feţele lor erau atît de liniştite, încît Bob se simţi ruşinat venindu-i în minte dezastrul care avea să izbucnească a doua zi ori chiar mai devreme. Arătau ca după dezbaterea unor lucruri banale, de uz curent, pe care le încheiaseră într-o unitate de vederi scontată. Felul lor de a se purta atît de puţin solemn anulase şi solemnitatea pe care Bob ar fi tins s-o atribuie acestui templu, solemn în sine.

Bărbatul care stătuse de obicei de vorbă cu Bob surîse neutru şi îi spuse că nu mai are decît puţin timp să se decidă. „Cum adică să mă decid, îşi zise Bob fără să răspundă, şi de ce tocmai eu?” Dar *zeul* îi răspunse ca şi cum i-ar fi auzit gîndul nepronunţat:

— Astă-seară va fi tîrziu să te hotărăşti dacă vrei să rămîi cu noi şi să cauţi ce sperai să găseşti sau să pleci pe căile timpului, acolo, în vremea din care ai venit. *Asta* trebuie să hotărăşti.

Bob se regăsi:

— Nu meritam să pot circula prin timp, dacă aş fi avut gîndul să renunţ tocmai acum. Rămîn să caut!

— Ştii că s-ar putea să nu găseşti, să-l vezi şi să-l confunzi, să-l vezi şi să nu-l observi, să-l găseşti, dar zadarnic? zise acelaşi *zeu.*

— Cred că el ştie, dar nu-i este de folos că ştie, cum nu i-ar fi de folos nici dacă nu ar şti! spuse cu un surîs alt bărbat dintre ei, care purta o barbă roşcată tunsă în formă de trapez răsturnat.

— Poate mă ajută zeii, zise Bob fără convingere şi fără ironie, arătînd spre bolta templului.

Bărbatul cu barba trapezoidală rîse:

— Zei ca noi? Nu mai sîntem sus. Şi nu ne putem ajuta nici pe noi înşine pînă la capăt.

— Dacă te-ai hotărît să rămîi, spuse celălalt atlant, deşi eşti om liber, în folosul tău te vom sfătui să ne asculţi. Rămînînd lîngă noi s-ar plutea să-l găseşti, să vezi tot ce va fi de văzut şi să nu mori. S-ar putea să-l găseşti şi dacă te desparţi de noi, dar moartea te va pîndi peste tot. Sîntem *zei* în măsura în care ştim puţin mai mult decît alţi semeni. Şi am înţeles că şi pe tine, dacă mori, timpul nu te mai primeşte.

Cît mai rămaseră în templu, Bob află programul ciudat al salvării civilizaţiei, şi din nou i se păru barbar să salvezi o civilizaţie prin purtătorii ei şi tot atît de barbar să n-o salvezi deloc dacă nu poţi salva şi pe toţi beneficiarii ei posibili. O clipă simţi că îl frige dorinţa de a născoci altceva, care să rezolve deodată totul; apoi se posomorî, dîndu-şi seama de marea deşertăciune a

crizei sale de infatuare. Grupul din templu organizase plecarea la vreme din preajma Atlantidei pentru toate corăbiile mari şi mici în stare navigantă şi retragerea populaţiilor continentale cît mai departe de ţărmuri, la răsărit ca şi la apus. Toate aparatele de zbor încărcau instrumentele preţioase şi le duceau în jungla de pe continentul pe care după aproape treisprezece milenii avea să-l redescopere Columb. Iar cea mai mare parte dintre phaethonienii atlanţi cunoscători ai ştiinţelor se şi retrăseseră cu aparatele şi cărţile lor în oraşul-cupolă de sub ocean.

Ziua aceea se scurse prea repede, iar pentru Bob fără nici o noimă, şi cînd veni seara, cu toate că ştia ce se va petrece după miezul nopţii, se simţi aproape uşurat, chiar şi *zeii* aceştia enigmatici i se părură mai puţin încordaţi.

Puţin înainte de miezul nopţii, Bob zbura cu cîţiva dintre ei în aparatul cilindric în care mai zburase. Nu întreba încotro, se lăsase indolent în voia celorlalţi. Aparatul zburător avea hublouri şi un tavan transparent, prin care se putea urmări cerul. La un moment dat, bărbatul cu barbă trapezoidală roşie rosti cu voce sugrumată:

— Gata.

Bob privi cerul prin tavan şi nu zări decît un fel de stea căzătoare ceva mai mare. Întrebă nedumerit:

— Planeta voastră?

Cineva spuse:

— S-a sfărîmat de mai multe zile. Ceea ce vezi este poate o bucată din ea, asta urmărim să aflăm. Pentru Pămînt, tragedia abia începe, dincolo s-a şi sfîrşit.

Steaua căzătoare venea cu o viteză prea mare pentru un meteor. Aparatul de zbor ţîşni spre apus şi apoi coborî jos de tot deasupra oceanului, şi Bob zări

atunci prin hublou mii de pînze albe de corabie şi se miră că le vede, pînă cînd înţelese că de fapt cerul se lumina tot mai mult. Vru să se uite iarăşi în sus, dar atunci fu smucit din fotoliul său şi bărbia îi căzu în piept...

Îl treziră cu greu. Deschidea ochii, încerca să privească, după aceea recădea în somn sau în leşin. Izbuti în cele din urmă să deschidă ochii şi să vadă. Întîi se uită în jur: era într-o luntre lungă, acoperită cu un soi de coviltir metalic. Se auzea un murmur complex şi monoton şi Bob îl ascultă multă vreme, pînă cînd înţelese că era sunetul multiplu al ploii. De jur împrejur, marea se simţea prin mirosul de alge şi prin marile ei valuri, dar era înecată într-un întuneric compact care nu te lăsa s-o vezi. Cineva din luntre aprinse o lumină, a cărei sursă Bob n-o zări. Acum îşi văzu tovarăşii de navigaţie: doi bărbaţi sau două femei, cărora din vestimentaţia bizară şi foarte complicată nu li se zăreau de fapt decît nasul şi ochii. Bob şedea pe o banchetă metalizată, aşa i se păru, şi fără nici un rost vru să se ridice, însă atunci simţi o jenă inexplicabilă în picioare, pînă îşi dete seama că picioarele îi erau înţepenite. Simţi dureri surde în creştet şi în ceafă. Cei doi din luntre tăceau. Bob nu ştia ce se petrece în lume, încerca să-şi solicite memoria, dar ea lucra prost sau nu lucra deloc, neoferindu-i decît imagini dezlînate de oameni, aparate, bucăţi de cer luminat, nori portocalii, pînze de beznă, zgomote crunte întretăiate de voci, fascicole de lumini albastre, izbituri în trup, stări de înăbuşire, răgete de fiare, huruit ca de stînci care se năruie şi, deodată, chipul transparent al Almei, cu gura acoperită de un văl. Toate acestea trebuiau organizate într-o

succesiune oarecare cît de cît logică. Bob încercă să reaşeze tot ce descoperise în memoria sa, dar nu reuşi. Se miră că cei doi oameni nu socoteau necesar să vorbească măcar ceva cu el, după aceea se gîndi că poate foloseau o limbă necunoscută lui, în fine i se păru că de fapt ei vorbeau, dar că el asurzise şi nu-i putea auzi. Unul din cei doi se apropie de Bob şi îi lipi de buze un bidon. Bob simţi în gură un lichid vîscos, destul de plăcut la gust, şi fără să-şi pună întrebări zadarnice, înghiţi cît putu. După scurt timp observă că golise bidonul şi se simţi jenat, dar cel căre-l hrănise ca pe un prunc se depărtă cîţiva paşi, îi întoarse spatele, şi Bob se lăsă în voia întâmplării. Eliberat de povara oricărei întrebări, adormi.

Trezit de unul dintre însoţitori, încă buimac, se uită fără alegere la dreapta. Abia acum, după somnul-reparator, băgă de seamă că putea să vadă marea sau oceanul pintr-un soi de fereastră ca o pîlnie în coviltirul luntrii: marea era goală, făcea valuri destul de mari, însă neprimejdioase, se făcuse ziuă, dar pînă în zare era o lumină spălăcită, egală, săracă, întretăiată de ploaie; ploua monoton, însă bogat, şi prin mirosul caracteristic al mării răzbătea şi un alt miros ceva mai ciudat, venind de departe, şi Bob adulmecă aerul pînă cînd dibui urmă de arsură în acel miros depărtat. Abia de aici încolo memoria i se reorganiză fulgerător şi îi servi într-o vitrină rînduită perfect aproape tot ce îi dăduse înainte de somn ca scos de-a valma dintr-un sac. „Arde Atlantida! îşi zise Bob. Vulcani sau cine ştie ce altă porcărie...” Se mai uită o dată prin pîlnia deschisă în coviltir, apoi coborî ochii şi îşi surprinse în privire o parte din trup şi se miră că nu ştiuse pînă atunci în ce haine bizare îi era împachetat trupul, mult mai complicate decît ale însoţitorilor, lăsîndu-i liberă

numai faţa. Omul care-l hrănise nu se mai zărea acum şi Bob observă că luntrea avea şi o cabină în faţa lui, iar între aceasta şi coviltir exista şi o punte înălţată mult, pe care stătea acum celălalt om.

Bob începu să se plictisească de monotonia situaţiei şi încercă din nou să se scoale în picioare. De astă dată reuşi, fără dureri; se duse către mica punte, simţind că îi pierise şi durerea de cap. Omul de sus îl zări şi îi strigă:

— Eşti sănătos acum?

Bob ascultă nedumerit, îşi repetă în minte fiecare cuvînt şi abia după aceea pricepu că i s-a vorbit în limba atlantă. Răspunse:

— Cred că sînt sănătos.

Acolo, lîngă punte, nemaifiind coviltirul deasupra, Bob văzu cerul întreg. Privi un răstimp ploaia, simţi înaintarea rapidă a luntrii care (pînă acum nu remarcase) nu avea nici vele, nici lopeţi, şi avu deodată revelaţia adevărului pe lîngă care trecuse absent, „Potopul!” îşi zise şi fu cuprins de greţuri şi ameţeală, trebuind să se sprijine de postamentul punţii.

Între timp, omul de pe punte coborîse şi stătea rezemat de balustrada dintre cabină şi coviltir, privind marea sau ploaia sau numai aşa, în gol. Bob nu-i zărea ochii. Omul simţi sau văzu ameţeala pasagerului său şi rosti fără prea mare interes:

— Eşti mai puternic decît credeam. Te-am cules aproape mort de pe o bucată de lemn. Cine eşti?

Bob se simţi încurcat, neştiind ce se poate răspunde despre sine în asemenea stări ele haos. Cine era el? Unui străin pe care nu-l cunoştea, întîlnit cu treisprezece milenii mai devreme de timpul în care purta un nume inteligibil, nu avea ce să-i spună. Zise:

— Un om care nu ştie nici el cum de nu s-a înecat.

Celălalt rîse cu un rîs aspru, ca de om neobişnuit nici să zîmbească decît la zile mari, dar îl întrebă acum întrucâtva măi interesat:

— Eşti adus din continentul scufundat sau de pe alt continent? Nu cred să fii dintre ai noştri. Cînd te-am găsit era întuneric, acum nu mai văd decît foarte puţin din tine.

— Dar voi, zise Bob, de unde veniţi? Am avut noroc cu voi.

— Din altă parte, zise omul.

— De unde din altă parte? Există *altă* parte? spuse Bob.

— Acum nu mai există, dar cînd am plecat mai era! răspunse celălalt şi arătă cu mîna cerul, iar Bob pricepu în sfîrşit de unde veniseră cei doi şi nu-şi putu aduce aminte cum se numea planeta Phaeton în limba *zeilor* atlanţi. Ai plutit o zi sau două, adăugă el, dacă socotim că eşti cu noi de douăzeci şi opt de zile, iar noi am pornit a doua zi după începerea ploii.

— De acolo? întrebă Bob arătînd şi el spre cer.

— Nu, zise celălalt, de acolo am coborît înainte de marea coliziune imprevizibilă, chiar dacă prevăzută. Voi, pământenii, aţi pierdut un continent şi aţi cîştigat un satelit probabil cîndva locuibil, care vă va da lumină noaptea. Bineînţeles, după ce trec ploile acestea care nu mai ştim cînd vor trece. Plouă de treizeci şi şapte de zile.

Bob se lumină.

— Peste trei zile încetează, zise el aproape vesel.

— De unde poţi şti tu? Nimeni nu a putut calcula cantitatea de nori după evaporarea bruscă a acelor volume înspăimîntătoare de apă.

— Ştiu, zise Bob. De unde vin eu, acolo se ştie,

fiindcă pentru *noi* faptele s-au petrecut demult, cunoaştem şi sfîrşitul lor.

— Crezi într-adevăr ca te-ai făcut sănătos după naufragiu? îl întrebă celălalt, serios, fără nici un fel de ironie.

— Cred, răspunse Bob. Sînt chiar sigur: eu vin din viitor.

— În viitor nu se poate călători decît cu visul, alte corăbii nu a născocit nimeni. Iar din viitor în trecut nu se poate cu nimic. Din prezent în trecut se poate prin cronici, altfel nu.

Bob socoti că a renunţa la mărturisire este a complica lucrurile: prin mister, ceea ce în noua sa condiţie de naufragiat cules din mare de nişte fiinţe de pe altă planetă nu-i convenea deloc. Oricît de riscantă i se păru însă mărturisirea însăşi, recurse la ea.

— Dacă, povestirea, mea nu te oboseşte, îţi voi povesti totul. Semenii voştri care au venit aici mai demult au înţeles şi m-au crezut.

— Depinde de tine să te credem şi noi! şi omul veni sub coviltir.

— Prea bine n-am cum, să-ţi explic, zise Bob. Nici eu nu ştiu tot, ştiu alţii care m-au înzestrat cu puterea străbaterii timpului în orice direcţie. Eşti în stare să-ţi închipui că timpul stă pe loc aşa ca marea aceasta şi nu curge ca un rîu? Dacă eşti în stare, închipuie-ţi cum călătoreşte corăbierul pe mare.

— Vorbeşti ca pentru sălbatici, zise omul phaetonian. Ce nu poate face nimeni dintre semenii mei, nu afirm că nu se poate face, dar nu înţeleg. Dacă eşti curios, eu construiam aparate de măsurare a timpului acolo unde acum nu mai este nimic. Cred că timpul s-a măsurat singur. Dă-mi cîteva, dovezi: dacă, se confirmă, nu voi înţelege, dar am să te cred. Una,

mi-ai propus-o, aştept trei zile. Ai altele?

— Am una singură: dacă aş puteai fixa clipa *asta,* aş dispare şi m-aş întoarce. Dar, dacă făc o greşală, nu te mai regăsesc *acum*, nu neapărat *aici.*

— Deci nu-mi dai dovada aceasta. Alta nu ai. Aştept trei zile, însă o singură dovadă nu e nici o dovadă.

Bob se ambiţionă şi zise:

— Dacă voinţa ta este destul de tare, şi cred,că este, aş încerca, să te învăţ cum, se face asta, poate reuşeşti şi plecăm în timpul meu! dar omul începu să rîdă, şi Bob se simţi umilit, dîndu-şi seama că făcea oferte fără acoperire. „Abia dacă eu, îşi zise dezgustat de sine, am izbutit să mă transfer şi m-am încurcat prin vremuri. Mă apuc să poftesc pe alţii la un ospăţ unde chiar eu m-am hrănit cu nişte firimituri căzute de pe masa stăpânilor. „Nu risc! spuse cu glas tare. Daca nu vrei, poţi să nu mă crezi: nu pierd şi nu cîştig nimic, dar eu *din viitor* am venit, să caut un strămoş al unei...”

Bob se întrerupse brusc, fiindcă phaetonianul îşi eliberase toată faţa de sub vălul care-i ocrotea gura şi îl asculta cu mai multă atenţie.

— Ce se petrece, cu tine?, întrebă nedumerit phaetonianul. Te simţi bolnav sau ai un gol în memorie?

Bob nu fu în stare să-i răspundă nimic; holbase ochii şi se uita ca un pictor la un model. Celălalt aştepta răbdător.

— Nu, nu se poate! strigă în cele din urmă Bob. Am halucinaţii... Alma! Faţa spînatică sau bine rasă a phaetonianului părea acum o faţă de femeie şi Bob era în stare să jure că dinaintea lui era chiar Alma. Deşi lumina nu era bogată, fiind probabil spre amiază,

trăsăturile se puteau desluşi în amănunt, iar Bob se concentrase asupra chipului pe care îl privea, nemaivăzînd nimic din lucrurile limitrofe. Nu se poate să fii tu! se îndoi Bob. Alma, dragostea mea, spune-mi dacă sînt cumva iarăşi cu tine, dacă nu cumva m-am transferat înapoi în timpul nostru fără să-mi dau seama? De ce taci, Alma? Răspunde-mi, sînt eu, Bob, cel care...

Glasul i se frînse. Cel din faţa lui se răsuci pe banchetă şi spuse aproape îngrijorat:

— Ce s-a întîmplat cu tine? Ce limbă vorbeşti?

Trecură cîteva minute pînă cînd Bob se putu redresa.

Pricepuse în fine că vorbea cu o Almă imaginară, în limba sa de acasă şi că fiinţa din faţa lui era acelaşi om cu care naviga de cîteva săptămîni prin ploaia diluviului. Totuşi mai zise cu o voce nesigură:

— Spune-mi, eşti bărbat sau femeie?

Celălalt rîse cu rîsul său aspru:

— O să-l chem pe celălalt semen al meu să-ţi examineze starea creierului; dacă nu e prea grav, te putem vindeca şi aici.

— Nu sînt bolnav! zise Bob. Nu m-ai crezut, dar cred că am găsit ce căutam. Îţi spun şi acum, poţi să nu mă crezi, dar să ştii că sînt teafăr, creierul meu e sănătos şi mai ager decît îţi închipui! Am avut o simplă stare de halucinaţie, fiindcă după ce ţi-ai scos ceea ce aveai pe gură şi pe bărbie, am văzut că semănai uluitor cu aceea pentru care eu... dar stai să-ţi explic mai clar. Eu, acolo, în timpul meu, iubesc o femeie... spune-mi, voi ştiţi ce este a iubi?

— Ştim, zise phaetonianul. Renunţă la amănuntele biologice. Spune-mi ce legătură are femeia ta cu ecranul meu respirator?

Bob nu-şi mai pierdu cumpătul şi continuă:

— Ea crede, şi cred şi eu la fel, pentru că am observat anomalii comportamentale la dînsa, că s-au trezit în ea nişte chemări atavice şi că ea nu provine de pe planeta noastră, adică nu ea direct, poate un strămoş al ei, pe care, vezi, m-a trimis să i-l caut... El ar fi venit, bănuiam, de pe planeta a cincea a sistemului nostru, acum nu mă îndoiesc, de pe planeta care s-a făcut ţăndări. Asta e tot. Şi pentru că eu dispun de rara însuşire a călătoriei prin timp, aproape la dorinţă, uite, umblu prin timpuri de mulţi ani ca să... Bob se înecă de emoţie: ca să *te* caut, şi uite, vezi, te-am găsit. Mai întîi am crezut că eşti chiar ea, că altcineva sau eu însumi m-am întors fără efort, numai din dorinţă, în timpul meu, la femeia mea, într-atît seamană ea cu tine. Acum te-am găsit şi mă întorc la ea să-i spun că exişti, că eşti strămoşul ei, că are un strămoş, că are strămoş nepămîntean.

Bob gîfîia cînd tăcu, atît de repede vorbise. Se ridică în picioare, vrînd să-şi înceapă concentrarea pentru cronotransfer, ca să se întoarcă la Alma cît mai repede. Apoi se calmă, întrebîndu-se dacă se poate întoarce cu această ipoteză. Se aşeză din nou pe banchetă şi phaetonianul îi întrebă indiferent:

— Şi la ce vă foloseşte vouă asta?

— Cum la ce? zise mirat Bob. Dacă *ea a vrut să ştie* şi eu am putut afla, asta-i tot.

Phaetonianul se duse totuşi să-l cheme pe tovarăşul său de navigaţie. După ce veniră amîndoi lîngă Bob, presupusul strămoş al Almei încheie nişte lămuriri pentru celălalt:

— El crede că ea provine din arborele meu, pentru că faţa ei ar fi restabilit după treisprezece milenii ale lor modelul feţei mele. Ştiu că nu ar fi imposibil în

ipoteză, dar pune-i tu lui întrebările de calcul. Să admitem că el ştie ce vorbeşte şi că are cu adevărat ştiinţa mişcării prin timp.

Celălalt adusese din cabină un aparat. Îl reglă atent, vorbind cu semenul său:

— Nu e chiar instrumentul adecvat, dar e adaptabil! apoi începu să-i pună lui Bob întrebări, cerîndu-i detalii despre înfăţişarea şi comportamentul Almei, despre raporturile ei cu semenii, despre mecanismele activităţii, despre preferinţe, stil de vorbire şi tensiuni afective, ca şi despre tipologia relaţiilor ei cu Bob şi despre modul lui de călătorie temporală. Făcea un test complicat. Bob înţelese şi căuta să evite orice eroare în răspunsuri. Aparatul din mîinile phaetonianului avea şi un fel de microfon, de aceea Bob îl socoti un soi de computer portabil. După vreo oră de întrebări, aparatul fu lăsat să lucreze singur şi în cele din urmă afişă pe un ecran cîteva simboluri grafice. Phaetonianul le studie, apoi rosti, surâzând, către semenul său: Dacă nu e nimic incorect în detalii, ea poate fi într-adevăr din ramura ta, dar niciodată nu am urmărit reveniri după intervaluri atît de mari. Pare totuşi neverosimil modul în care a venit el aici. Simbolul lui este exact: raţiune medie, informaţie universală abundentă, cunoaştere parţial empirică a istoriei acestei planete, capacitate superioară de învăţare şi adaptare, incapacitate de alterare a noţiunilor reale, flux complex de decizii afective, voinţă constantă, inteligenţă periodic incoerentă, sinceritate continuă cu înclinaţii de candoare – deci comunicarea lui nu se infirmă, dar e greu de confirmat obiectiv… Şi cum îţi vei convinge femeia, i se adresă apoi lui Bob, că ai văzut ceea ce ai căutat? Dacă te transporţi tu prin timp, ce se întîmplă

cu obiectele tale?

— Ea mă va crede, alt mijloc nu am. Obiectele? Tot ce este cu mine rămîne la mine în orice timp m-aş transfera. De ce m-ai întrebat?

— Pentru că dacă e cu adevărat aşa, putem să-ţi dăm un obiect de confirmare. Mîine ţi-l vom da.

După aceea cei doi îl părăsiră, revăzîndu-l numai cînd îi mai dădură hrană, iar seara îl lăsară pe bancheta pe care şezuse şi se retraseră în cabină. Bob înţelese că trebuia să doarmă aici. Nu ştia unde dormise cele patru săptămîni cînd repetase starea letargidă a primei lui călătorii atlante şi, neîndrăznind să întrebe, se lungi pe banchetă şi adormi: hainele sale complicate, cum băgă de seamă, aveau două proprietăţi admirabile: reglau căldura corpului după nevoie şi amortizau orice asperităţi exterioare de contact.

Către amiaza zilei următoare i se dădu un portret sculptural realizat într-o materie dură, un gen de hologramă care înregistrase perfect, în dimensiuni de medalion, fără pretenţie de a face artă, chipul presupusului strămoş al Almei. I se mai înmînă un cub minuscul străveziu care, privit unghiular, îşi mărea conţinutul la proporţii vizibile. Privi îndelung obiectele şi înţelese în cele din urmă că în cub era o mostră din moleculele de acizi nucleici purtători ai codului genetic. Băgă în buzunar preţioasele relicve care trebuiau să străbată instantaneu cele treisprezece milenii; apoi se retrase în singurătatea banchetei de sub coviltir să-şi chibzuiastă planul de întoarcere. Întîi se gîndi dacă nu ar fi mai sigur să-şi reia vechea intenţie a saltului în etape spre timpul său, ca să regăsească şi punţile de legătură vie între acest phaetonian şi Alma, apoi se îndoi că va mai putea să

descopere vreo punte şi că o asemenea aventură nouă l-ar readuce la Alma aşa de bătrîn, încît revederea ar deveni penibilă. Şi totuşi încă nu se îndura să plece fără să mai fi găsit măcar o verigă.

Părăsindu-şi reveria, ieşi de sub coviltir să privească marea. Nu ştia ce mare era, nu întrebase şi socotea că aceşti oaspeţi cereşti fugiţi de ruina planetei natale nu aveau de unde să cunoaseă geografia unei planete adoptive încă zguduite de uriaşa catastrofă. În aceeaşi seară îi întrebă încotro navigau. Strămoşul Almei fu surprins că era întrebat abia acum despre un lucru pe care oricine ar fi vrut să-l afle de la-început; de aceea şi spuse:

— Într-un fel indirect, acum îmi dai aproape o dovadă că ai străbătut timpul înapoi. Alt om, s-ar fi înspăimântat ori s-ar fi simţit ros de curiozitatea de a vedea succesiunea aceasta monstruoasă a evenimentelor naturii. Tu eşti însă absent din toate acestea. Nu ştim cum se numeşte aici marea pe care plutim şi nu ştim prea bine nici unde vom dori să ne sfîrşim drumul,. Noi nu am crezut în iminenţa catastrofei, ceilalţi însă da şi au venit aici de mult. Ei au judecat că o mică planetă prefăcută în vehicul cosmic nu este un aparat obişnuit de zbor, ca să poată suferi corecţii de traiectorie. Dar evenimentele, s-au, consumat şi nu mai este nimic de ales, totul s-a ales şi nu vom putea locui vreodată împreună cu semenii noştri care nu ştim şi nu vrem să ştim unde s-au aşezat. Nici măcar nu-i invidiem, fiindcă ei au trăit în sufletul lor amândouă tragediile; noi numai una. Noi, ceilalţi, sîntem mai mulţi, dar împrăştiaţi pe oceanul acesta bizar. Dacă vrei, rămîi cu noi încă două zile, măcar să-ţi constatăm spiritul profetic sau cunoaşterea istoriei, ceea ce în situaţia ta e totuna.

Bob se hotărî să mai rămînă o zi sau chiar două, deşi acum se trezise în el graba întoarcerii şi frica de bătrâneţe. „Să nu-mi joc ultima carte! îşi spuse. Trebuie să văd şi cum s-au încheiat de făpt toate astea pe care nu le ştiu decît din mituri, şi să aflu unde se vor statornici gazdele mele. Poate o să vreau cîndva să-mi văd salvatorii."

După amiaza următoarei zile (Bob dormise pe bancheta sa vreun ceas) veni cu o spărtură în pătura subţire de nori, iar ploaia încetă. Navigau de atîtea zile, acum se împliniseră patruzeci, şi nicăieri încă nu se putea zări pămînt, era numai marea ajunsă pesemne un ocean planetar.

Veni apoi altă zi, era acum mai mult cer senin şi la un moment dat se zări pe orizont un amestec de forme şi nuanţe, care anunţau mai mult decît un ţărm.

— Poate fi chiar un oraş, să vedem al cui! zise phaetonianul care semăna cu Alma.

— Voi nu aveţi aici legături? întrebă Bob.

— Ce importanţă ar avea? i se răspunse cu un surîs ambiguu. Poate că devenim *zei.*

— Vor fi prea mulţi zei, mai mulţi zei decît oameni! zise Bob. Cred că deocamdată se va găsi loc pe Pămînt pentru toţi.

Pentru că nu ploua, nu era vînt şi valurile scăzuseră, nava atinse destul de repede ţărmul. Era un ţărm fals, de formaţiune recentă, de fapt un pisc de munte inundat. Cînd acostau, Bob privi cu strîngere de inimă nişte clădiri ale căror conture se îndoiau şi se frîngeau sub legănarea apelor verzi, iar peşti speriaţi, pesemne încă neobişnuiţi, cu noile locuri, ocoleau zidurile albe de pe fostul povîrniş. Sus însă nu era decît o clădire lungă, combinîndu-se dintr-o cetate şi un templu. Barca lor zveltă pătrunse destul de greu într-

un fel de fiord, de unde valurile nu ar mai fi putut-o smulge. Urcară pînă în vîrf; văzînd porţile date în lături, intrară în curţile interioare, apoi în sălile templului şi ale cetăţii, dar nu găsiră pe nimeni. Bob ar fi dorit să ştie unde se află, însă cei doi păreau neinteresaţi de geografie. Îi întrebă iar unul din ei răspunse:

— Putem determina locul, avem instrumente, dar la ce ne-ar folosi? Ne interesează planeta în întregime: aici trebuie să rămînem probabil totdeauna.

— Singuri? întrebă Bob. Vreau să spun, numai voi amîndoi, aici...

— Asta se va vedea! răspunse strămoşul Almei şi deodată începu să rîdă, însă altfel, fără nici un fel de asprime, aproape ca oamenii Pămîntului cînd nu se gîndesc la trecut sau la ziua de mîine. Dacă semenul nostru are dreptate, eu voi deveni începutul, rădăcina unui bogat şir de generaţii din care se va alege femeia ta.

— Pentru mine s-a şi ales! spuse Bob cu emfază.

— Poţi să spui aşa numai cînd eşti *acolo,* zise celălalt phaetonian, dar cum eşti aici, viitorul tău e încă departe, foarte departe de tine, chiar dacă îl cunoşti, şi noi sîntem deocamdată pentru tine prezentul viu şi, dacă te vei mai întoarce acolo de unde susţii că ai venit, noi vom intra pentru tine în trecut.

— Da, zise Bob, dar tu nu ai femeie, nici el nu are femeie.

Între timp cercetaseră toate încăperile celor două clădiri legate. Amîndouă fuseseră părăsite în mare grabă, urme nu rămăseseră, nici cadavre, iar cîteva coloane surpate, un zid crăpat, obiecte de cult şi de apărare împrăştiate jos în dezordine arătau mai curînd efectul unui mare cutremur. Găsind o sală mai puţin răvăşită din cetate, se aşezară pe nişte jilţuri de piatră

placată cu lemn, iar pe o masă de marmură phaetonienii puseră mai multe instrumente aduse din luntre, cărora Bob nu le ghici destinaţia şi nici nu se osteni s-o afle. Cei doi începură să lucreze. Bob nu se sinchisi şi întrebă:

— Şi ce veţi face fără femei?

— Le vom găsi. Vom căuta, trebuie să repopulăm lumea aceasta. Alta nu avem, pentru că aici am vrut să venim! răspunse strămoşul Almei.

— Da, înţeleg, zise Bob, dar de ce nu mi-aţi spus mai clar dacă au venit şi alţii dintre ai voştri tot aici?

— Ceva ţi-am spus. Dar n-am simţit că vrei să ne întrebi! spuse acelaşi, fără să-şi întrerupă lucrul. Au pierit foarte mulţi din ramura rămasă acolo. Cealaltă ramură o cunoşti, nu e numeroasă, ea şi-a părăsit mai demult planeta, alegînd ceea ce numeşti tu Atlantida, insula scufundată. Pe atunci nu se putuse prevedea şi acest amănunt. Ei au sondat aerul vostru, aşa am aflat şi noi că îl putem respira. Ceea ce ţi s-a spus cînd ai cunoscut ramura cealaltă este o parte din adevăr. Ultima coliziune, care ne-a distrus lumea natală, a fost ultima dintr-un şir, dar celelalte s-au putut evita în efectele mai grele. Altă civilizaţie a păţit aproape ca şi noi şi a vrut să se strămute pe planeta noastră; poate că aşa se întîmplă în tot universul sau numai acum s-a întîmplat, nu avem de unde şti şi acum nici nu ne mai interesează. Dar aici nu sîntem, ţi-am mai spus, numai noi doi. Am venit cîteva mii. Alţii au ales planeta vecină, mult mai aridă, dar pregătită dinainte. Alţii s-au aventurat pe umeda planetă caldă de după voi, mai aproape de Soare. Nu ştim ce s-a întîmplat cu ei.

Bob se simţi fulgerat de o idee nouă. Îi întrebă pe cei doi dacă se vor stabili în clădirea unde poposiseră. Întrebarea era nefirească. Bineînţeles, dar spuseră ei,

deocamdată. După aceea, cînd se vor retrage apele, se va vedea ce va fi de făcut.

Cei doi nu-i dădeau prea multă atenţie şi Bob, neavînd nici orgoliu, nici vreun interes imediat faţă de nici unul din ei, se duse în aripa extremă a cetăţii, se urcă pe o terasă de turn unde, între două creneluri, se aşeză să privească marea, să se bucure de soare şi să-şi gîndească planul. Nu-l mai interesau nici templul, nici cetatea, nici phaetonienii. Se simţea acum captat cu totul de aceste căutări de strămoşi, iar după ce găsise unul, pe cel mai important, voia, cum şi-a zis, să-i verifice autenticitatea.

Dacă ei rămîn o vreme aici, se gîndi Bob, înseamnă că anume aici ar putea reveni el după zece ani, să constate dacă au urmaşi, iar dacă nu iarăşi mai tîrziu şi tot aşa, din etapă în etapă, în jos pe cursul succedării epocilor. „Dar dacă, se întrebă nesigur, ei or să plece de aici în scurt timp, sau dacă mă poticnesc la un moment dat în detectarea urmaşilor, ce fac? S-ar putea să nu mai semene cu Alma nimeni altul, decît ăsta de acum, arhetipul... Sau dacă-i seamănă mulţi, unde îi găsesc şi cum să fac popasuri, cîte popasuri să fac în treisprezece mii de ani?”

Dîndu-se jos de unde şedea şi coborînd pe scara de piatră, Bob se opri din mers şi, după o ezitare, urcă îndărăt pe terasă. Mai privi o dată marea, surîse secret ca şi cum l-ar fi contemplat cineva şi se pregăti pentru saltul temporal. Apoi, aproape îndată, îşi întrerupse efortul de concentrare. Făcea bine să poposească măcar o dată tot aici, peste un deceniu? „Nu, se gîndi, nu-i nici o scofală să mă plimb o dată şi să mă întorc îmbătrînit de tot. Plec la Alma.” îşi reluă concentrarea, însă iarăşi o întrerupse, în trebîndu-se de ce trebuia să plece tocmai de aici. „Ca să-mi dau mie spectacole în

mijlocul naturii sau pe ruinele Atlantidei? Cine mă vede! Mai bine dispar din faţa lor, să le ofer şi a doua dovadă.” Dar o undă de ruşine îl opri: „Deci să dau spectacole în faţa lor, a unor oameni aşa de sobri, ca un fachir de circ!” Pînă la urmă îşi amînă concentrarea, se *aşeză* călare pe un crenel şi privi liniştit. Şezu în reverie vreo oră, după aceea sări jos şi coborî treptele de piatră în fugă, înţelegînd că totuşi aici nu ar fi fost vorba de orgoliul unui spectacol public, ci de cu totul altceva. Bob simţea crescînd în el un impuls misionar.

Intrînd precipitat, cei doi se cam mirară. Bob le spuse că îi părăseşte. Se opri în faţa lor, le surîse, apoi se concentră şi îi părăsi. În ultimele clipe dinaintea topirii sale din intervalul temporal, Bob avu senzaţia certă că nu avea să se mai întoarcă niciodată în vreuna din ipostazele Atlantidei.

Cînd, treisprezece milenii trecînd în acea fracţiune de secundă fără timp, Bob puse mîna pe ivărul uşii sale, se opri uimit. Se reconstituise biologic la începutul nopţii, aşa cum dorise, în holul clădirii, mai bine-zis în spatele ascensorului, unde nu prea era lumină, nici riscul întîlnirii cu vecinii. Nu deschise uşa, deşi băgase cheia în broască, fiindcă se auzeau două voci cunoscute din odaia lui, o voce de femeie, care vorbea monosilabic, alta de bărbat, care istorisea ceva. Bob ascultă încordat. Vocea bărbatului zicea: „Ar trebui să-ţi spun mai întîi cum se procedează, fiindcă tot n-ai să mă crezi.” Bob simţi că se clatină. Auzi glasul femeii răspunzând: „Ba cred orice dacă-mi spui tu, spune-mi tot.” I se păru că pricepe, dar îi fu frică să recunoască. Totuşi răsuci cu mare prudenţă cheia în broască, întredeschise uşa camerei sale, îşi revăzu interiorul luminat aşa cum ştia, şi se văzu pe sine însuşi, mai tînăr, stînd de vorbă cu o femeie, şi cînd femeia

întoarse capul spre uşă, văzu că era secretara Vicky, de la institutul unde lucra şi el, dacă se mai putea afirma că lucrează acolo. Bob, cel de la uşa camerei sale, îşi înăbuşi un ţipăt cu o clipă înainte de a fi ţipăt. Bob, cel dinăuntru, tresări făcînd gestul de a se ridica din fotoliu. Bob cel de la uşă îşi plimbă prin toată încăperea privirea îngrozită, examină în grabă fiecare obiect şi totul i se păru obositor de cunoscut, dar de demult, pînă şi cartea cu cotor alb care nu fusese bine aşezată în raft şi pe care hotărîse de atîtea ori s-o împingă pînă la linia celorlalte şi de fiecare dată amînase, pînă şi husa deranjată a scaunului, şi se tulbură de tot cînd băgă de seamă că recunoaşte, prin dimensiune şi poziţii, pînă şi o pată de zaţ de cafea proaspăt vărsată pe covor.

În sfîrşit înţelese şi se gîndi speriat: „Iar am greşit timpul şi acum cred că mi s-a înfundat, sînt în paradoxul dublurii, dracul să mă ia!”

Cu greu îşi recapătă liniştea şi curajul acţiunii. Îşi dădu seama că încă nu forţase situaţia, că nu fusese zărit, că încă acest paradox al dublurii era în faza lui discretă, poate numai cu o clipă înainte de faza activă, care probabil ar putea duce la încheieri dramatice. Bob trase uşa foarte lin, răsuci din nou, cît mai încet, cheia în broască şi abia după ce coborî acolo jos, după îngrăditura liftului, răsuflă uşurat. Simţea pe frunte sudoare rece.

Intră în lift, unde era mai multă lumină, apăsă butonul ultimului etaj şi scoase grăbit din buzunarul bizarei sale haine phaetoniene carnetul de care nu se despărţea, citi precipitat data necesară la care o părăsise a doua oară pe Alma, ieşi din ascensor la acel ultim etaj şi, strecurîndu-se ca un hoţ pînă pe terasa blocului său, se concentra acolo la lumina stelelor şi a

lunii, pînă cînd dispăru.

5. *Cavalerul se întoarce biruitor*

De astădată uşa nu s-a deschis. Bob se regăsi în odaia lui, în picioare, în faţa fotoliului. Alma nu dormea, era în acest fotoliu, şezînd îndoită de mijloc, cu faţa rezemată pe braţele încrucişate pe genunchi, cu părul căzut acoperindu-i genunchii. Umerii se zguduiau de plîns.

Bob îşi roti ochii o clipă: toate erau la fel, şi cartea albă tot neaşezată bine în raft, şi husa deranjată a scaunului, doar pata de cafea lipsea de pe covor. Stătu aşa încă un minut sau două, apoi făcu doi paşi, se lăsă într-un genunchi în faţa Almei, îi cuprinse umerii şi îi sărută uşor părul. Alma tresări şi ridică ochii, apoi scoase un ţipăt şi se lăsă pe speteaza fotoliului. Ochii ei larg deschişi, din care lacrimile dispăruseră subit, se uitară la omul îngenuncheat în faţa ei, cu veşminte neverosimile, nemaivăzute, şi expresia acestor ochi se modifică pe rînd de la groază la uimire, apoi la bucurie şi în sfîrşit la tandreţe. Cînd însă vru să vorbească, izbucni iarăşi în plîns, dar întinse mîna spre capul bărbatului încă îngenucheat în faţa ei şi îi mîngîie părul. Apoi mîna ei coborî, şi descurcîndu-se cu greu în gulerul înalt, bogat în vine pneumatice, al hainei bărbatului, începu să-i dezmierde ceafa, lipindu-şi obrazul de obrazul lui. Tîrziu, încă printre lacrimi dar şi zîmbind, aproape rîzînd, Alma izbuti să rostească:

— Ce e cu tine, dragul meu? De unde vii *aşa?*

— Din toiul potopului, din resturile Atlantidei, dragostea mea, de la strămoşul tău.

Bob se sculă de jos şi se aşeză lîngă Alma, pe un braţ de fotoliu.

— Te-ai topit ca un abur, dragul meu. Mă trezisem neliniştită şi te-am văzut cînd te prefăceai în aer, într-un fel de formă aeriană luminiscentă, am vrut să te cuprind, cu mîinile şi am apucat numai aerul sau lumina în mîini, şi parcă sufla spre mine o adiere, şi au trecut nu ştiu dacă minute sau ore sau secole. Şi acum m-ai speriat cu hainele astea, nici nu te-am recunoscut.

Bob căută prin buzunarele veşmîntului său de împrumut, pînă găsi relieful cu imaginea strămoşului Almei. I-l întinse. Ea îl luă între degete cu gingăşie şi mirare, îl privi lung şi întrebă:

— O statuetă? Cine e?

— Fotografia în relief a strămoşului tău. L-am descoperit în toiul potopului. Întemeietorul neamului tău terestru. Dar a venit de sus, din stele. Alma, dragostea mea, ai simţit exact. Eu nu ştiam atunci că iubesc o zeiţă.

— De ce glumeşti, dragul meu? Nu rîde de mine dacă întîrziai încă puţin, cred că n-aş mai fi putut îndura.

— Nu rîd, Alma. Vorbesc mai grav decît am vorbit vreodată. Că pot să umblu prin timp încolo şi încoace, nu e mare lucru de vreme ce umblu cu adevărat, şi ţi-am mai spus că nici nu e meritul meu: a căzut ochiul nu ştiu cui asupra mea, asta-i tot. Dacă nu erai tu să dai un rost existenţei mele, rămâneam un cobai nesimţitor, bun să-şi consume vacanţele secrete nelipsind de la slujbă decît o secundă, un minut, şi hrănindu-şi urechile şi ochii de meseriaş cu cîtă istorie vie poftea. Alma mea, cînd ai venit în viaţa mea tu, m-am făcut altul. Sau cred că tu ai răscolit toate depozitele mele, ai luat tot ce era bun ca materie părăsită şi m-ai reclădit. Cum o să rîd, Alma? Tu ştii de

unde ţi se trage obîrşia? Dintr-o planetă care nu mai există de treisprezece milenii. L-am cunoscut pe descălecătorul neamului tău. Ştii, nu-mi dau seama ce s-a întîmplat cu mine: cînd au izbucnit catastrofele, asistam la sosirea Lunii spre orbita ei de azi. Cine ştie de unde venea! Eram în zbor după ce plecasem din Atlantida într-un fel de cilindru cu reacţie sau naiba ştie cu ce, mă luaseră nişte... zei, alţi zei de pe aceeaşi planetă explodată de unde venise în timpul catastrofelor şi strămoşul tău. Tu ştii cît de precisă e asemănarea voastră? Cine ştie ce s-a petrecut la un moment dat, probabil s-a sfărîmat nava zburătoare în care eram, dar aşa de brusc s-a sfărîmat sau ce o fi păţit, că eu nu m-am trezit, n-ai să mă crezi, decît după patru săptămîni, fără să ştiu nimic în altă navă, plutitoare pe mările noi, fără nume, fiindcă ploua zi şi noapte, începuse potopul despre care am citit cu toţii în toate mitologiile. M-au salvat ei după cele două zile, parcă aşa mi-au spus, cît plutisem leşinat pe o scîndură: erau doi, unul din ei – strămoşul tău, Alma, draga mea, şi tocmai el, gîndeşte-te ce teribil act simbolic a fost, tocmai el m-a salvat acolo, departe, în toiul diluviului universal, ca să mă pot întoarce la tine. El, cînd îşi salva îndepărtatul ginere, nici nu avea o femeie a lui şi nu ştia că are... mai corect, o să aibă o strănepoată care să fie marea, uluitoarea mea iubire. Iartă-mă, Alma, că vorbesc aşa de incoerent, tu mă înţelegi.

— Te înţeleg, dragul meu, mult mai mult decît poţi crede. Minutele mele au fost cel puţin egale cu anii tăi din timpuri.

Bob se încruntă şi îşi trecu palma peste barba nerasă.

— Mă duc, zise el, să lepăd hainele astea absurde

cu care te-am speriat! şi porni spre baie. Dar sînt dăruite de străvechea ta rudă. Un dar de nuntă? adăugă rîzînd. Ştii de unde sînt ei, cei doi care m-au salvat? mai zise Bob cu mîna pe clanţa uşii băii. Era odinioară, între Marte şi Jupiter, încă o planetă, am uitat cum o numeau ei, noi îi spuneam convenţional Phaeton, pe orbita centurii de asteroizi de astăzi. Erau două grupuri de populaţie sau două neamuri sau două partide, n-am înţeles prea bine, şi erau nişte divergenţe între unii şi alţii: unii au plecat într-o bună zi cu astronavele lor pe Pămînt, s-au instalat în Atlantida şi au ajuns acolo zei; ceilalţi n-au plecat, nu credeau în profeţia calculelor, şi au fost nevoiţi să fugă de acolo cînd aproape că era prea tîrziu; după aceea s-au împrăştiat care încotro prin sistemul solar... O să-ţi povestesc totul amănunţit şi poate mai organizat după ce mă ocup puţin de mine în baie, să spăl urmele potopului, să mă îmbrac altfel, să reintru în secolul meu! şi Bob intră în baie.

Pregătindu-se întîi de bărbierit, se uită din obişnuinţă în oglindă şi se posomorî: arăta acum cu destui ani mai bătrîn de cum fusese cînd o părăsise pe Alma întîia oară, în noaptea din parc. Oftă şi începu să-şi săpunească barba. Nu mai era nimic de îndreptat, se gîndi începînd să se radă; bănuise dinainte, iar Alma îl încredinţase că pentru dînsa nu conta decît el, nu vîrsta lui, oricîtă i-ar fi adunat peregrinările temporale. După ce se bărbieri, îşi lepădă hainele phaetoniene, îşi puse nişte pantaloni uşori şi o bluză. Se apropie iarăşi de oglindă, să se uite dacă mai era sau nu o arătare, însă tresări auzind o mişcare precipitată în cameră şi îndată după aceea o auzi pe Alma strigînd ca de groază:

— Bob, ce-i asta? Vino repede, mi-e frică!

Bob năvăli în odaie şi întîi nu se dumiri nici el de ce era Alma cocoţată cu picioarele pe fotoliu, apoi văzu un cîine în mijlocul odăii, se frecă la ochi neştiind dacă îl vede ori i se năzare, apoi deodată izbucni în rîs, se apropie şi mîngîie cîinele, care începu să se gudure.

— Să nu-ţi fie frică, dragostea mea, e un cîine pe care mi l-a dăruit tipul experimentator din varianta temporală nr. 1! zise şi se încruntă: Stai, dar cum a ajuns aici, fiindcă eu nu l-am adus, eu l-am uitat la atlanţi, cînd urma să înceapă potopul. Ce naiba, cîinele ăsta ştie să-şi coordoneze singur transferul temporal sau e dracul, ca Mefistofeles, cînd Wagner, discipolul lui Faust, zice că el nu vede decît o javră neagră!

Alma se linişti şi atunci observă un soi de medalion mare la gîtul cîinelui.

— Bob, zise ea, ce are cîinele ăsta la zgardă?

Bob văzu şi el şi îl privi atent pînă îşi dădu seama că medalionul e un fel de cutie. Încercă să-l deschidă şi, cînd reuşi, din medalion căzu o foaie împăturită, pe care o culese de jos şi o desfăcu. Era scrisă în engleză. Bob citi cu glas tare cele cîteva rînduri şi, cu cît citea, cu atît începea să rîdă mai tare. Textul din medalion era ironic: „Eşti ingrat cu darurile, ai uitat cîinele în Atlantida. L-am reperat întîmplător şi ţi-l trimit. Ai avut noroc, detectorii mei şi-au făcut datoria. Ia-ţi cîinele şi ai grijă de el! Sper să nu te mai văd niciodată.”

Bob îi vorbi atunci Almei despre cîine şi despre ciudatul ins care cutreieră variantele timpului; apoi căută în frigider ceva de mîncare pentru cîine.

Numai pentru că îl vedea pe Bob alături, acum îmbrăcat normal pentru ochii ei, fără perii bărbii, fără crisparea feţei, „spălat de mirosul mileniilor” cum i-a spus el, Alma se simţea redresată. Se uită la cîinele care mînca în pragul vestiarului ceea ce îi dăduse

stăpînul său recuperat. Zise:

— Pe tine nu te-am văzut cînd ai venit, Bob. Pe tine te văzusem numai plecînd. Dar cînd a apărut cîinele ăsta pe covor, în faţa mea, aşa, din nimic, din aer, şi am simţit că îl văd cu adevărat şi că nu e fantomă, nici nu ştiu cum am sărit de groază cu picioarele pe fotoliu. Dacă ar fi avut ideea nefericită să mai şi latre, cred că aş fi murit.

— Tocmai tu să te sperii? zise Bob. Strămoşul s-ar indigna!

Se aşeză alături, o privi, mai degrabă o contemplă un răstimp, apoi îi întinse micul cub străveziu cu mostra genetică.

— Ce-i asta? întrebă Alma cu voce nesigură, apucînd obiectul cu vîrful degetelor.

— Arborele tău genealogic, începu Bob cu voce patetică, apoi izbucni într-un rîs vesel. O probă de acizi nucleici de la strămoşul tău. Vei avea oricînd timp să ceri concursul laboratorului. Cred că e şi de competenţa biochimiei, nu? Mi s-a dat şi cheia dezlegării esenţiale.

Alma strînse micul cub în palmă. Ochii îi sclipiră.

— Ştii ce mi se pare mai ciudat, zise ea, acum după ce ai călătorit în neverosimil şi ai făcut imposibilul, după ce ai materializat o himeră? Cînd te rugam s-o faci, aveam un glas în mine care mă silise la un moment dat să uit totul, pînă şi primejdiile pe care ţi le impuneam: ştiam, nu sînt în stare să-ţi explic cum, dar sînt sigură că ştiam că este în mine ceva straniu şi de foarte demult. Numai tu m-ai luat în serios, dealtfel n-aş fi spus nimănui. Acum tu mi-ai adus dovezile de care nu mă pot îndoi, şi mă îndoiesc! Ce e asta, Bob?

Bob îi mîngîie părul, pentru că nu ştia să-i spună nici el mai mult decît îi spusese. Acum însă, după ce se

întorsese şi încet, încet, reintra în firea sa de demult sau încerca să şi-o amintească senzorial ca să se poată deprinde iarăşi cu ceea ce fusese el cîndva, începură să-i dea tîrcoale gînduri neobişnuite. Ca să şi le desluşească mai bine, le spuse cu voce tare aşa cum îi veniră, fără ordine sau filtrare. Porni de la o îndoială:

— Alma, dacă totuşi zarva mea a fost zadarnică, nu spun că n-aş fi sigur că l-am găsit, chiar tu eşti sigură, totul pare într-adevăr evident, dar acum mă chinuie ceva despre care-ţi vorbisem odată, tu îţi aminteşti fiindcă tu ai auzit adineauri ceea ce eu ţi-am spus cu mulţi ani în urmă...

— Nu te gîndi la asta! îl întrerupse Alma. Ştiu. Ţi-am spus nu într-o doară... şi, dacă vrei să ştii, ai chiar mai mult farmec acum.

— Pentru că ştii cît şi pe unde m-am vînturat?

— Dacă vrei, şi pentru asta, dar tu ai fost cavalerul meu care a făcut mai mult decît un război cu tătarii sau cu normanzii, fiindcă ai făcut ceea ce n-ar fi făcut nimeni. Poate că nici nu aveau atîta importanţă strămoşii, dar am simţit cît de mult voiai tu istorie vie. Şi nici asta nu e important: chiar dacă ţi se pare paradoxal ce spun, nu asta a fost condiţia iubirii, era probabil numai un demon din mine sau o vrajă a mea, sau cine ştie ce.

— Eşti un suflet neliniştit, Alma.

— Nu ştiu dacă sînt, dragul meu. Dar, uite, mă gîndesc acum că ai fi putut să nu pleci nicăieri, să nu te iroseşti alergînd între un timp şi altul, şi mai bine să stai cu mine. Mie poate că mi-a fost greu, dar eu m-am chinuit minute, nu ani. Bob, jură-mi că ai să uiţi cum se călătoreşte prin timp! Poţi să-mi juri?

— Jurămînt de cavaler, dragostea mea! zise Bob cu gravitate, deşi îşi dădu seama imediat că vorbele

sunaseră mult mai puţin grav decît ar fi vrut.

— Lasă asta, zise Alma. Acum mi se pare caraghios ce ţi-am cerut. Am aflat că neamul meu nu e de aici, că e, vai! din stele. Poate că, într-un fel, ştiam dinainte. Ei şi? Promite-mi, nu jura, promite-mi că ai să rămîi cu mine, să ne trăim ritmul vremii aşa cum am apucat: să trăim o dimineaţă, după aceea să trăim amiaza, după aceea seara şi noaptea, să aşteptăm dimineaţa de mîine şi nu dimineaţa de acum zece mii de ani sau amiaza de ieri. Bob, poate că nouă nu ne e dat să ne mişcăm prin timp altfel decît dinspre ieri spre mîine.

— Da, Alma, dar mie mi-a fost mai greu, nu e un reproş, vai, nu, însă n-am fost ferit nici de primejdii, nici măcar de ispite. Ştii că, de pildă, tipul care mi-a trimis cîinele e un experimentator care trăieşte în altă variantă a timpului nostru, n-am înţeles nici eu prea bine cum e asta, dar am trăit şi eu în două variante străine şi am poposit chiar în varianta nulă, unde nu este nici un fel de timp sau e un timp inert, nu ştiu, sau sînt toate timpurile sau clipa oprită sau cine ştie ce. Poate n-aş fi crezut niciodată într-o ipoteză a cronovariantelor, dacă n-o încercam pe pielea mea. Şi cu ce riscuri! Mi se pare că singurul om care a intuit ceva din mecanismul variantelor, deşi pentru el erau mai degrabă variante în spaţiu, a fost Democrit, nici nu se putea altfel: un grec! El vorbea de nişte lumi identice cu destine identice. De fapt, e altfel, dar nici prea departe de ideea lui Democrit. Poate că asta s-ar explica prin teoria relativităţii, sau altă teorie, nu ştiu, nu e domeniul meu. Iar tipul despre care îţi spun, experimentatorul care mi-a trimis cîinele, e şi magnific şi cumplit, nu ştiu dacă-l pot defini. Nici n-o să mai încerc. L-am întîlnit mai întîi în Alexandria din Egiptul helenistic, m-a proiectat într-o variantă în care totul

părea să fi fost aproape ca aici, la noi, cu toate că altfel era aproape diametral opus. Am întîlnit acolo... nu, nu pot zice că te-am înîlnit pe tine, am întîlnit o altă Almă, care erai tot tu, fără să fii tu, sau erai tu în altă variantă a ta: Alma aceea era mult mai bătrînă, ştia că sînt Bob, m-a recunoscut însă mă credea celălalt, fusese între timp, între timpul ei, măritată cu unul, eu veneam chipurile din Africa, ai să mă crezi nebun, draga mea, din Sahara veneam, dar dintr-o Sahară plină de jungle şi gheţari, unde aveam funcţia de contabil istoric şi vînător, şi pe deasupra mi se obturase şi memoria. Beam cu ea, cu Alma aceea, o porcărie care se numea ceai de achene de arţar şi mi-era dor de cafea, acolo inexistentă, şi nu mai ştiam nici de numele, nici de existenţa cafelei.

— Deci nu ţi-am lipsit! zise Alma cu uşoară ironie. Te-ai consolat cu varianta mea. Cînd mă gîndesc că fără voie chiar eu te-am trimis la *ea.*

Alma se întristă, simţind nevoia să tacă. Bob observă şi îi păru rău că îi vorbise despre Alma din varianta 2 bis, dar se ştia nevinovat şi nu găsea cum să dovedească această nevinovăţie incontrolabilă şi nici să tacă nu putea.

— Dragostea mea, zise totuşi, ce să fac să mă poţi crede că şi cu memoria obturată tot nu m-am apropiat de *femeia aceea* care nu putea să fie pentru mine tu. Pot să-ţi spun că i-am şi năruit tipului experienţa, el voia să obţină copii de la un cuplu din două cronovariante diferite. Tot ce am făcut este că am băut porcăria aia de ceai de achene de arţar şi mi-am făcut în fiecare lună, cum le numesc ei, nişte psihograme.

— Da, zise Alma, dar ai stat lîngă ea atîta timp şi ai crezut că stai cu mine... Iartă-mă, în fond ce vină ai avut tu! Sînt caraghioasă probabil, tu te-ai întors

nerăbdător la mine ca un cavaler fără frică şl fără pată, şi eu te chinuiesc fără rost. Dar crede-mă că mi-e greu să mă gîndesc *acolo.* Promite-mi că n-ai să mai pleci în alt timp!

— Îţi promit, Alma. De fapt, m-am săturat de viaţa de peregrin temporal şi zău că nu e nici o scofală. Sau poate că sînt eu prea superficial ca să fi putut profita de asta în înţelepciune, cum se zice. O să trăim liniştiţi numai aici, în anii de graţie care or să se succeadă odată cu calendarele pe care o să le cumpărăm de fiecare An Nou.

Bob se ridică şi se duse la fereastră, o deschise larg şi se uită la cer, la bucăţile de cer divizate geometric de clădirile înalte aruncate fără nici un ritm, parcă le-ar fi scăpat cineva dintr-un coş zburător. Îşi aminti de palatele atlante, apoi de aerul curat al oceanului arhaic, după aceea de călătoria sumbră din luntrea cu coviltir metalic prin ploaia diluviului, şi tresări întorcîndu-se spre Alma şi rostind în uitare de sine:

— Alma, dacă totuşi aş încerca să te învăţ, să te antrenez cumva...

— Nu ştiu, Bob! îl întrerupse ea înţelegînd. Cine ştie dacă e bine aşa sau altfel. Sînt îngrijorată că vacanţele tale secrete, cu sau fără ştirea ta, te-au marcat. Nu ştiu nimic, o să vedem, acum mi-e greu să-mi dau seama. Uite, cîinele tău ar vrea să iasă pe balcon, dă-i drumul, poate vrea să plece în varianta zero.

Era tîrziu, lui Bob i se făcu deodată un dor cumplit să doarmă în fine într-un pat al său, lîngă femeia sa, iar cînd se uită la ceas, începu să rîdă. Alma îl privi nedumerită. El zise:

— Vezi cum revin deprinderile: de la măsura

mileniilor m-am şi întors la măsura orei, mai ales că am putea relua mai înţelept discuţia mîine dimineaţă. Cum ziceai tu: în succesiune normală.

Somnul totuşi nu le veni repede, dar nici unul nu îndrăznea să-şi arate insomnia, pe de o parte sperînd că oboseala o va înfrînge, pe de alta întrebîndu-se dacă nu l-a obosit pe celălalt, contrariindu-l sau părîndu-i contrariat.

Dimineaţa, prima dimneaţă de linişte restabilită, îi trezi pe amîndoi cu o senzaţie generală de plăcere şi nefrămîntare a spiritului, de unde le crescu treptat o stranie conştiinţă că nu se întâmplase niciodată nimic insolit în vieţile lor, că trăiau aşa de cînd lumea.

— Bună-dimineaţa! zise Alma. M-am uitat cum te trezeai cînd mă trezeam, mi-am adus aminte de toate lucrurile şi mi s-a părut că le-am visat. Ştii, Bob, nici nu sînt sigură că nu le-am visat.

— Da, zise Bob, cu senzaţia plăcută a omului care recucereşte viaţa după un somn odihnitor, dimineaţa e într-adevăr bună. Dacă trupul meu n-ar ţine minte tot ce l-am pus să facă... dar cît, Alma?... nu mai pot să adun acum, mi se pare că vreo cincisprezece ani, cine mai ştie!... sufletul meu ar crede că n-a fost nimic şi minţii mele i s-ar părea probabil că nimeni pe lumea asta nu cunoaşte mijlocul peregrinării prin timp care nu e decît o iluzie literară şi că variantele timpului sînt o născocire a minţii mele într-un somn de coşmar.

Bob se sculă şi se duse să deschidă uşa balconului. Cîinele sări vesel spre el şi începu să dea din coadă. Bob rămase o clipă surprins ca de o arătare, apoi se aplecă şi mîngîie cîinele, care se culcă pe covor primind mângâierile cu desfătare.

— La asta nu mă mai aşteptam! exclamă Bob rîzînd. Uitasem de el.

— Nici n-are nume, zise Alma. Sau avea... dincolo?

— Nu ştiu, cred că n-avea, tipul din varianta unu mi-ar fi spus, dar cred că nume n-are nici el. Ce le mai trebuie lor nume? Cîinelui însă o să-i dăm unul, să vedem care.

Bob întoarse fotoliul spre canapeaua unde era Alma şi se aşeză în el. Cîinele se mută şi se culcă la picioarele lui. Bob se uită la el prima dată cu mai multă atenţie şi spuse aproape încîntat:

— Alma, tu vezi ce straniu e cîinele ăsta? Şi culoarea lui de nisip de plajă stropit cu vînăt, şi ochii, lui aproape omeneşti, dar mai are ceva ce n-am văzut la alţi cîini: tu vezi, cîinele nostru are frunte!

Simţindu-se comentat, cîinele întoarse capul spre Alma şi lovi de cîteva ori covorul cu coada.

Bob se sculă şi se duse alături, apoi se întoarse după cîteva minute cu două ceşti de cafea care scoteau aburi. Una o puse lîngă Alma, pe măsuţă. Se aşeză iarăşi, îşi aprinse o ţigară, sorbindu-i fumul aproape cu un sentiment al revelaţiei, şi se gîndi puţin, în reverie, la pasajele lui prin timp. Îşi aminti de acel alter-ego al său din variantă, pe care nu-l putuse cunoaşte şi pe care trebuise să-l înlocuiască în viaţa socială.

— Tu ştii, îi spuse Almei, că nu ar fi exclus să mă fac autor ca acel eu al meu căruia îi fusesem locţiitor în varianta 2 bis? Am o condiţie cu totul nouă: tu, experienţa temporală, vîrsta acumulată în salturi, pînă şi cîinele ăsta venit de nicăieri. Eu, bineînţeles, n-am talent la nimic, decît patima cunoaşterii şi lăcomia de istorie vie, însă ce o să fac? o să mă întorc iar la meseria de fapt de arhivist? E stupid! Eu, cel din varianta 2 bis, Doamne! scriam cărţi despre secretul ornamental al penelor de struţ, dacă am memorat

exact. Ei, nici chiar aşa! Dar, Alma, crezi că te-ar contraria prea rău dacă m-aş apuca să scriu ce-mi va trece prin cap, bineînţeles nu literatură, asta nu-i de mine, nu ştiu dacă măcar istorie, eu am trăit documentele, şi dacă aş istorisi prin ce am trecut, toată lumea ar crede că e ficţiune. Ştii, mă gîndesc şi n-am curaj, la o scriere în care să încerc să explic timpul, aşa cum l-am cunoscut şi l-am gustat. Probabil însă că şi aici risc ambiguitatea: nu sînt filosof, şi atunci ce ar ieşi?

— Poate că eşti şi nu ştii! spuse Alma. Eu am simţit în tine altfel de ritm al cunoaşterii. Dar deocamdată n-ai apucat să-mi spui niciodată ce bănuieşti că se întîmplă cu trupul, cu obiectele tale, cînd se produce topirea aceea în aer. Poţi să-mi spui?

— Nu sînt sigur că ştiu. M-am tot gîndit. Poate că e o dezintegrare, o autodezintegrare la nivel nuclear, cînd apoi toate particulele elementare, toţi atomii se reorganizează exact după programul existent odată pentru totdeauna. Cred că aşa trebuie să fie, dar nu ştiu. Tu-mi spuneai despre un abur luminos pe care-l zăreai în timpul dispariţiei mele... Cine ştie! şi Bob rîse scurt. Poate că în clipa aceea emanam lumină.

Alma îl privea acum cu oarecare teamă. Apoi se uită la ceas şi, tăcută, se ridică să se îmbrace. Spuse că e nevoită să se ducă la institutul ei, să explice absenţa de o zi şi să-şi reia activitatea. Bob se ilumină:

— Nu crezi, zise el, că odată ai putea să încerci să cercetezi în laborator tot ce s-a petrecut cu mine? Am din ce în ce mai mult sentimentul de stabilizare a conştiinţei mele şi de nu ştiu ce speranţe frumoase. Cine ştie, poate că asta e senzaţia victoriei. N-am avut-o niciodată, draga mea Alma.

Venind lîngă el să-l mai mîngîie o dată, Alma zise

cu o voce aproape magică:

— Eu ştiu de ce: cavalerul meu s-a întors biruitor.

Bob vru să-i răspundă, însă în aceeaşi clipă cîinele se repezi la uşă, lătrînd pe un ton pe care Bob nu i-l bănuise vreodată. Se auzi soneria, apăsată nervos, apoi cineva bătu puternic la uşă, pesemne cu pumnul. Alma privi speriată. Bob făcu cîţiva paşi cu gînd să deschidă, dar încă ezita, cînd trei înşi se iviră în pragul uşii care se deschisese brusc între timp, fără îndoială cu o cheie falsă. Odată intraţi, cei trei inşi, care erau destul de vînjoşi şi destul de primitivi în trăsături şi gesturi ca să nu poată fi consideraţi oaspeţi nici chiar de cel care i-ar fi poftit cu adevărat, părură totuşi ceva mai calmi. Nu arătau intenţia de a se folosi de forţă. Unul zise:

— Dumneata, domnule Bob sau cum naiba te cheamă, deţii un secret care ne interesează şi pe noi.

Bob ascultă încordat, apoi începu să rîdă:

— Ce secret? N-am nici un secret. Ce doriţi de fapt de la mine?

— O să afli, zise acelaşi apropiindu-se de Bob în vreme ce unul îi supraveghea pe amîndoi iar al treilea pîndea la uşă, ca într-un roman poliţist clasic cu acţiune previzibilă.

— Cine sînteţi, totuşi? mai întrebă Bob.

— Asta nu te priveşte! zise acelaşi individ care conducea grupul.

— Regret, reluă Bob, dar v-aţi adresat greşit.

— Nu ne duci! se răsti individul. Ştie toată lumea că după ce oamenii stau lîngă dumneata, ca ăia de la instituţia unde lucrezi, se internează singuri la balamuc. Şi toată lumea se miră că într-o lună îmbătrâneşti cît alţii în zece ani. Şi că te faci nevăzut ca un fum. Oi fi experimentat nişte invenţii de-ale

dumitale, ce, noi nu ştim? e la mintea cocoşului.

— V-aţi făcut planuri zadarnice, zise Bob acru. Habar n-am ce tot vreţi de la mine.

— O să ne spui tu, băieţaş! se răsti iarăşi individul, acum mai puţin politicos. Sau, dacă nu vrei să ne spui, ne mărturiseşte duduia ta, avem mijloace!

Bob îşi simţi faţa brusc congestionată. Strigă:

— Să nu vă atingeţi de ea, dacă nu vreţi să...

Dar fraza i se rupse, cînd altul din cei trei îi îndopă gura cu un căluş manevrat cu dexteritate şi apoi îl înşfăcă de un braţ, întorcîndu-i-l pe dos pînă la durere. Primul, cel care purtase discuţia, porni spre Alma, Bob îl privi înspăimînfat, încercând să se elibereze fără succes din strînsoare, însă tot atunci cîinele se năpusti asupra individului care pornise spre Alma şi îl fugări spre uşă. Renunţînd la Alma, cei trei îl încadrară pe Bob şi ieşiră cu el în grabă, ca să scape de cîine. Cînd ieşeau, Bob avu prezenţa de spirit să observe aproape simultan calendarul şi ceasul, fixîndu-şi în memorie data şi ora. Cîinele rămase de pază de-a curmezişul uşii. Cei trei indivizi, cu Bob între ei, se urcară într-un automobil care-i aştepta. „Nici nu se putea altfel, ăştia imită modelele lor arhetipale din filmele poliţiste!” îşi zise Bob făcînd haz de necaz cînd fu împins în automobili.

Dar îşi făcuse un plan. Se şi pregăti pentru efectuarea lui. Deocamdată însă mai aşteptă, vrînd ca automobilul să se depărteze cît mai mult de casă. I se scoase căluşul, nu din milă, fiindcă şeful bandei sau ce va fi fost acea bizară trinitate care cuteza o răpire în plină zi, întrebă alene:

— Unde le lucrezi dumneata *alea?*

Bob incluse o modificare în planul său. Nu ezită mai mult decît crezu că se cuvenea şi răspunse:

— Apucaţi imediat la stînga, pe urmă a doua, a treia... da, a patra stradă la dreapta: dacă o ştiţi, e o stradă foarte lungă, la capătul ei e malul mai puţin frecventat al lacului din parc, este un fel de rîpă acolo, de fapt e o pivniţă mascată.

— Aşa, băieţaş, vezi că acum nu mai faci pe zmeul! zise individul.

După ocolurile recomandate, şoferul duse automobilul pînă în marginea lacului. Malul era pustiu, Bob mizase anume pe asta, iar cînd coborîră, indivizii văzură miraţi că nu era nici o rîpă.

— Unde-i rîpa? se răsti unul din oi.

— Staţi chiar pe malul rîpei! Nu vă temeţi de apă, nu e adîncă. Aşa fac mereu, cobor puţin cu picioarele în apă, fiindcă chiar apa îmi maschează intrarea în... laboratorul meu.

Bob, care ştia dintr-o plimbare întîmplătoare că acolo era o scurgere a apei lacului, mai greu de văzut din pricina unor plante acvatice, dar cu destulă putere de absorbţie, intră cu picioarele în apă, la margine, ferindu-se să nu alunece spre gura de scurgere. Ceilalţi coborîră şi ei, în spatele lui.

— Păi nu deschizi? se răsti unul din ei, văzîndu-l pe Bob că zăboveşte.

— Da, zise Bob cu voce tainică. Ştiţi, am apăsat o piatră ascunsă aici. Cam într-un minut se declanşează. Număraţi un minut, apoi veniţi cît mai repede prin stînga mea.

Şeful bandei se uită mai lung, cu neîncredere. Îşi examină ceasul. Se gîndi la ceva şi făcu un pas în apă, spre Bob. Se mai gîndi o clipă, ezită, apoi întinse mîna spre Bob uitîndu-se la privirea lui fixă. Dar în secunda acea Bob începu să se topească, amestecîndu-se cu aerul, şi cînd şeful bandei şi după el ceilalţi doi ciraci se

năpustiră să-l înşface, neînţelegînd nimic din ce se petrecea, Bob dispăru de tot şi cei trei alunecară şi căzură în apa care probabil îi supse.

6. Timpul nul

Bob se regăsi în locul şi în timpul dorit. Cum dincolo, pe malul lacului, încolţit de cei trei indivizi şi silit să se grăbească, nu avusese răgaz să selecteze un timp anume, şi cum îi venise în minte aproape din întîmplare dubiosul călător temporal Cras din Siracuza şi un an memorat, 316 înainte de era modernă, făcuse un salt acolo.

Acum, Bob stătea de cîteva minute să-şi odihnească trupul după cronotransfer, în faţa magherniţei lui Cras, pe care o recunoscuse uşor. Cînd se simţi în putere, intră. Cras era, bineînţeles, acolo. Se uită uimit la Bob şi spuse enervat:

— Ce naiba cauţi la mine tocmai acum?

— N-am apucat să aleg repede pe altul, sînt fugărit.

— Nici nu e de mirare să fii fugărit acum în Siracuza, cînd de ieri e măcel în case şi pe toate străzile. Eşti probabil nebun.

— Nu sînt nebun, zise Bob, şi nu mă fugăreşte nimeni în Siracuza: am fugit din timpul meu normal, acolo era să fiu înhăţat, şi am vrut să-mi pierd urma. Stau puţin la tine şi după aceea plec înapoi.

Proxenul îi privi fără chef, zicînd în silă:

— Stai, dacă tot ai venit. Dar nu-ţi garantez că mai pleci de aici întreg! şi văzînd că Bob se miră, preciză: Nu de mine să te temi, de zarva în care m-am băgat. Acum, dacă tot ai venit aici, pot să-ţi spun ce nu ţi-am putut spune atunci. Oricum, n-am curaj să ies din casa

asta, aici poate nu va intra nimeni.

— Eu n-am fost pe străzi, m-am reconstituit abia în faţa uşii tale. Ce se întîmplă totuşi aici? şi Bob zări un scaun şchiop şi se aşeză.

— Să-ţi spun, zise Cras. Tot nu mai valorează nimic ce-ţi spun. Aici în Siracuza a devenit tiran de cîtva timp unul Agathokles, pe care-l ajutasem eu discret. Voiam să fac o corectură a istoriei, o cronoplastie, dar am mizat tocmai pe acest idiot înfumurat, pe acest mitocan. Tipul e din Sicilia, au ei acolo un orăşel, Thermae. S-a născut din nişte oameni săraci şi n-a fost mare lucru de capul lui: a ajuns în tinereţe olar. Pe urmă s-a mutat în Siracuza unde s-a împrietenit cu alt ins, Damas, care în timpul războiului cu Akragantul a fost numit comandantul mercenarilor străini şi, cred că presupui, şi l-a luat ajutor pe Agathokles. Se pare că în fostul olar zăcea o vocaţie de mare comandant de oşti, sau vor fi fost împrejurări favorabile, nu ştiu, n-am avut răgaz să mă interesez şi de asta. Cert este că Agathokles a ştiut, să se folosească de tot ceea ce putea fi pentru el un avantaj. Ofiţerii şi soldaţii l-au îndrăgit, el şi-a făcut popularitate, apoi Damas cine ştie de ce a murit şi văduva lui s-a măritat numaidecît cu Agathokles. Aşa deodată, a ajuns unul din cei mai bogaţi cetăţeni ai Siracuzei. Omul avea nişte merite militare, pentru care cineva a propus să fie încununat public. Probabil că sfatul siracuzan, un fel de guvern din şase sute de indivizi prezidaţi de oligarhul Sosistrates, a refuzat totuşi încununarea bravului comandant care, de cînd luase de nevastă pe văduva şefului său, ajunsese orgolios şi fireşte s-a supărat. Cred totuşi că cei din sfatul siracuzan observaseră o trăsătură în plus, pe care o numeau înclinaţie spre tiranie. Dar intransigenţa lor n-a folosit la nimic.

Supărarea foarte spectaculoasă a celui jignit a găsit ecou în sărăcime, fiindcă sărăcimea pesemne îl credea tot olar. Agathokles a reuşit s-o atragă şi, tot aşa, să găsească sprijin la mercenarii lui, iar în felul acesta a intrat biruitor în cetate, a chemat la el doi reprezentanţi ai sfatului siracuzan şi, în faţa armatei, a început să-i acuze. Tipul ştie să vorbească în public, asta l-a şi avantajat, mai ales că naivii l-au crezut pe cuvînt cînd se lăuda că a pornit insurecţia aceea numai ca să apere democraţia. Cu asemenea frază suavă a sedus inimile ascultătorilor de discursuri care l-au şi împuternicit cu funcţia de strateg cu puteri nelimitate. Şi nu ştiu dacă tu ştii ce înseamnă strateg cu puteri nelimitate: înseamnă tiran. Acum, de ieri, se răzbună. De ieri au şi fost ucişi în Siracuza cîteva mii de oameni.

Bob oftă. Se gîndi că fugise de nişte terorişti şi că alergase douăzeci şi trei de secole înapoi ca să dea peste alţii.

— Probabil că sînt sau ghinionist sau nătărău! îi spuse lui Cras, care rînji:

— E acelaşi lucru.

— Dar, zise Bob, tu la urma urmei de ce nu dispari de aici dacă locul e primejdios?

— Vezi că eşti totuşi un bărbat înţelept!? zise Cras cu ironie rece. Mă interesează desfăşurarea evenimentelor. Poate că mai corectez ceva, iar de fugit din timp o să pot oricînd. Secunda necesară o găsesc fără să-mi fac griji pentru ea. Pe tine de ce te-au fugărit ai tăi? Ai făcut vreo poznă?

— Nu, zise Bob. Eu între timp am trăit în mai multe zone temporale. Am căutat un strămoş pe care l-am găsit. Dar eu nu sînt un temporal ca tine, sînt un experiment, cum ştii, şi nici istoria n-o ştiu decît cîtă se poate şti din documentele rămase, aşa că am tot greşit

datele, am trecut şi prin potopul universal şi prin alte catastrofe, am îmbătrânit, dacă observi, şi mai ales m-a scos din sărite tipul care s-a ocupat de mine în Alexandria. În epoca în care te-am întîlnit acolo şi pe tine.

— A, duşmanul meu! Ce ţi-a făcut?

— M-a transferat într-o variantă unde trăiam tot eu în altă condiţie.

— Cum, te-ai întîlnit cu o variantă a ta? Eşti nebun!

— Nu m-am întîlnit. Adică altădată şi altfel, da, m-am întîlnit pe mine însumi, dar în varianta mea temporală şi m-am retras înainte de a fi văzut de mine însumi, eu cel întors din peregrinare de mine, cel din locuinţa mea. În cronovarianta în care duşmanul tău mă expediase pentru un experiment, eu cel de acolo nu eram, îmi depozitase sosia în varianta zero.

— Şi bănuiesc că individul şi-a încheiat experinţa şi te-a mutat înapoi la tine. Probabil îi mai eşti necesar, altfel nu cred că mai stăteai de vorbă cu mine acum.

Ţi-am mai spus, e un individ care nu-mi place! şi Cras se încruntă.

— Nu m-a expediat şi nu i-a reuşit chiar toată experienţa. M-am smuls singur. Greu, dar m-am smuls.

— Ai putut tu ăsta? se miră Cras. Sau te lauzi...

— Am putut. Asta-i mîndria mea!

Cras se sculă de pe locul unde şedea şi se apropie întîia oară de Bob. Tăcînd un răstimp, îl privi de aproape cu luare aminte.

— Ştii că eşti un tip interesant! zise în sfîrşit Cras. Te neglijam pe nedrept. Ai putea să-mi fii de folos.

— Eu, ţie?! se miră Bob. Vreţi să mă angajaţi toţi temporalii în experienţele voastre bizare? Nu, prietene Cras, m-am săturat să fiu un obiect experimental. Ai fost amabil că nu mi-ai refuzat ospitalitatea, dar eu o

să te părăsesc: mă aşteaptă cineva în timpul meu. Ai ceva împotrivă?

Cras deschise gura să răspundă, însă nu mai apucă, fulgerător, după un zgomot de năvală cu tropăit de sandale, o sabie îl străpunse din spate şi îi ieşi prin piept. Sîngerînd, Cras se prăbuşi. Bob îl văzu cum murea, dar căzu numaidecît după aceea el însuşi, lovit de o măciucă. Mai mulţi soldaţi siracuzani, pătrunşi în magherniţa lui Cras, cotrobăiră prin ea, se uitară cîteva clipe la cei doi oameni prăbuşiţi, apoi plecară în goană.

Bob deschise cu greu ochii, însă pleoapele simţea că tind să-i cadă mereu la loc. Se lăsă în voia lor. După un răstimp, izbuti în sfîrşit să deschidă ochii normal. Încercă să-şi mişte capul, pe care încă şi-l simţi foarte ţeapăn şi renunţă, dar fu în stare să-şi rotească ochii, uitîndu-se prin mica arie pe care o putea cuprinde. Zăcea într-un loc pustiu, pietros, neted, fără vegetaţie, fără mişcare. De la o vreme începu să audă un zumzet destul de vag care nu venea de nicăieri anume, mai degrabă se revărsase din toate părţile asupra lui, ca din nişte difuzoare aşezate stereofonic. Cu greu, reuşi să-şi disloce gîndirea dintr-o stranie şi supărătoare inerţie simţită fizic.

„Am murit!” se gîndi şi iarăşi încercă să se uite în jurul său, dar nu văzu nimic deosebit. Era ziuă, cerul părea însorit, totuşi nu se zărea nicăieri soarele, sau altă sursă de lumină. „Da, îşi zise Bob, pesemne că aşa e moartea. Ciudat. Aş fi crezut că după moarte omul nu mai ştie de sine... Dar dacă am murit şi totuşi gîndesc, de ce nu se întîmplă nimic mai departe? Ar trebui să vină cineva sau ceva să mă ridice de aici... Sînt prost! Dacă am murit înseamnă că sînt mort şi nu mai sînt necesar nimănui. Cine să vină să mă ia? Aici nu mai e nimeni. Şi atunci o să zac aşa în vecii vecilor?

Probabil. O să zac şi o să cuget. Dar un filosof a spus altfel: cuget, deci exist. Rezultă din asta că exist, de vreme ce cuget? Filosoful habar n-avea prin urmare ce e viaţa şi ce e neviaţa. Pot să spun: cuget, deci nu exist. Sau altfel: exist nu exist, eu tot cuget.”

Gimnastica meditaţiei, deşi îl dezmorţise, îl obosi. Bob îşi simţi deodată creierul gol, se complăcu în starea de zăcere cu totul imobilă, ba de la o vreme desluşi strict fizic o senzaţie generală a nimicului, care era chiar plăcută.

Dar după alt răstimp regăsi în memorie imaginea Almei. Tresări. Imaginea se limpezi repede şi îi populă curînd tot creierul. Capul nu şi-l putu mişca nici acum, dar creierul lucra ceva mai liber. Bob îşi zise: „Dacă gîndesc şi nu mă pot mişca, nu cumva asta e moartea în afara timpului? Şi se simţi umplut brusc de o imensă tristeţe. Mai rămase alt răstimp fără gînduri, apoi ele se întoarseră, şi toate erau pentru Alma. Bob se gîndi „Ea a rămas acolo... erau nişte indivizi, cred că i-am înecat, Alma nu mai e în primejdie. Este şi cîinele nostru cu ea. Dar ce caut eu aici? Da, îmi aduc aminte, eram la Cras, în Siracuza, îmi povestea despre Agathokles, un tiran, era de două zile măcel în oraş. Cras a murit străpuns de o sabie, pe mine m-a lovit un obiect dur, prin urmare am murit şi eu... sau n-am murit... sau e totuşi moartea aceea în afara timpului. Şi unde sînt acum?”

I se păru că zăreşte un om, ivit pe neaşteptate deasupra lui, şi care-i striga să se scoale de jos. Zise şi fu uimit că-şi aude vocea:

— Nu mă pot scula de jos. Sînt mort. Cine eşti?

Privi încordat, cît putu: i se păru că îl recunoaşte pe experimentatorul din varianta unu, care rîdea. Atunci Bob făcu o sforţare şi se sculă de jos. Celălalt stătea în

faţa lui şi rîdea.

— De ce trebuia neapărat să mori? zise acela, rîzînd întruna. Nu te aşteaptă nimeni în timpul tău?

— Cum am ajuns aici? întrebă Bob.

— Aici, în varianta, zero? Gîndeşte-te!

— Tu?

— Ce importanţă are! Du-te!

Bob revăzu clar iarăşi imaginea vie a Almei. Simţi un început de înviorare. Apoi îl inundă starea de ameţeală, ca înainte de orice salt prin timp.

CUPRINS

VICTOR KERNBACH

VACANȚELE SECŔETE

pseudobasme

EDITURA
ALBATROS